

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

Наталія УРСУ

МИТЦІ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

АРХІТЕКТОРИ, МИСТЕЦТВОЗНАВЦІ, ХУДОЖНИКИ

Кам'янець-Подільський
ФОП Сисин Я. І.
ЛБЕТКА
2016

УДК 7.071.1(477.43)
ББК 85.03(4Укр-4Хме)
М67

Рецензенти:

Соколюк Л. Д., доктор мистецтвознавства, професор;
Романенкова Ю. В., доктор мистецтвознавства, професор;
Негода Б. М., Заслужений художник України, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 6 від 12 січня 2016 р.)*

М67 Митці Кам'янця-Подільського : архітектори, мистецтвознавці, художники / укл. Н.О. Урсу. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2016. – 240 с.
ISBN 978-617-7052-59-2.

Довідник містить інформацію про представників візуальних мистецтв міста (архітекторів, мистецтвознавців, художників образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва), проілюстровану їх найкращим доробком: творами у різних художніх техніках, мистецтвознавчими виданнями тощо. Короткий життєпис дозволяє прослідкувати етапи формування та розвитку творчого обдарування кожного митця (200 осіб), характер вподобань, техніки й технології втілення образів. Видання стане в пригоді науковцям, дослідникам художньої спадщини Поділля, шанувальникам історії культури краю та різних видів мистецтва.

УДК 7.071.1(477.43)
ББК 85.03(4Укр-4Хме)

Підписано до друку 18.10.2016. Формат 84x108/16. Папір крейдований.
Ум. друк. арк. 25,20. Зам. 3-070.

ФОП Сисин Я.І. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції від 18.07.2012 р. Серія ДК №4368.
32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Князів Коріатовичів, 9а; а/с 111;
Тел./факс: (03849) 2-73-84; моб.: 0984253404, 0501931724, 0673808375;
e-mail: abetka2006@yandex.ru, <http://www.abetka.in.ua>

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДІАХО	Державний історичний архів Хмельницької області
ДПМ	декоративно-прикладне мистецтво
ІНО	Інститут народної освіти
К-П	м. Кам'янець-Подільський
КПДМА	Кам'янець-Подільський державний міський архів
КПДУ	Кам'янець-Подільський державний університет
К-П ДХШ	Кам'янець-Подільська дитяча художня школа
КПІМЗ	Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник
К-П ХПШ	Кам'янець-Подільська художньо-промислова школа
КПНУ	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
МОНУ	Міністерство освіти і науки України
НАОМА	Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
НІАЗ	Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець»
НСА	Національна спілка архітекторів України
НСД	Національна спілка дизайнерів України
НСК	Національна спілка краєзнавців України
НСХ	Національна спілка художників України
ПАОЕ	Приватний архів Ольги Ерн-Гагенмейстер
УПІ	Український поліграфічний інститут м. Харкова

ПЕРЕДМОВА



Вихід у світ довідника митців є знаковою подією в культурному житті Кам'янця-Подільського, оскільки свідчить про жвавий інтерес до духовно-мистецького життя регіону.

В Україні така книга видається вперше і пропонується широкому колу читачів та шанувальників архітектури, образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, художньої фотографії. Це важливий інформаційно-пізнавальний матеріал, розповідь про історію Кам'янця – унікального культурного осередку краю, про бурхливе життя його мешканців, зафіксоване у творчих композиціях художників.

Збірник містить відомості про 200 майстрів візуальних мистецтв: архітекторів, мистецтвознавців, художників образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, дизайнерів та представників художньої фотографії.

До грона митців, представлених на сторінках цього видання, увійшли художники різних поколінь, епох, стильових та жанрових уподобань. Це кращі представники культурного осередку регіону, серця яких оповиті серпанком любові до старовинного і сучасного Кам'янця-Подільського. Діапазон запропонованих композицій, публікацій та художніх фото в галузі різних видів мистецтв віддзеркалює культурно-мистецьку спадщину, що упродовж віків формувалась і накопичувалась на цих землях.

Грунтовні знання, фахова майстерність та глибока духовність притаманні більшості художників, про яких мовиться у виданні. Це свідчить про збережену наступність поколінь, наслідування сучасними митцями високого художнього рівня кращих представників музи мистецтв минулих століть. Для творів, розміщених у довіднику, не існує терміну давнини, бо «*ars longa – vita brevis est*» (життя коротке – мистецтво вічне).

Неможливість продемонструвати у рамках однієї публікації всю глибину і різнобічність творчого потенціалу художників залишає стежку для нових досліджень у царині візуальних мистецтв, які доповнять і збагатять перше видання. Багато художників, пов'язаних із Кам'янцем, розлетілись по всьому світу; безліч творчих композицій знаходяться у музеях і приватних збірках за кордоном та в Україні. Твори кам'янецьких митців зіграють співвітчизників з різних країн, викликають ностальгію і тугу за рідною землею.

Нехай процес творчого втілення образів, трансформація ідей у мистецький доробок цієї багаті на таланти землі не припиняється, відбувається «*non finito*» – нескінченно, надихаючи все нові й нові покоління художників до наступних звершень, які прославлятимуть вільну, відроджену Україну та її народ.

Голова Кам'янець-Подільського МО Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Славко ПОЛЯТИНЧУК

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

Розгляд художнього життя міста необхідний для усвідомлення процесів, що відігравали чи не вирішальну роль у розвитку культури краю. Він ускладнюється умовами, які формувалися в регіоні упродовж століть. Насамперед, це спільна екзистенція багатонаціонального складу населення, а також численні навали ворогів, що вносили свої корективи у зодчество міст і містечок краю. Історична, геокліматична та культурологічна специфіка зумовила стилістику й типологію сакральної, оборонної та світської архітектури. У свою чергу сакральна архітектура Кам'янця містить споруди різних релігійних конфесій: православні, католицькі, іудейські, ісламські; світська репрезентує численні палаци й маєтки, що є унікальним прикладом вдалого синтезу ландшафтно-паркового мистецтва та зодчества, а також споруди громадського й видовищного призначення, житлові будинки тощо. Оборонна архітектура представлена фортифікаційними комплексами та храмами-фортецями.

Перші згадки про мистецьку діяльність у Кам'янці-Подільському пов'язані, насамперед, з об'єктами, які зводились запрошеними і місцевими зодчими упродовж усього періоду існування міста. Через відсутність документів імена перших будівничих канули в лету. Первинну забудову міста склали одноповерхові глинобитні або дерев'яні споруди. Є згадка, що у XII ст. у місцевості, яку пізніше назвали Руськими фільварками, існував православний Воскресенський монастир. Місце теперішньої фортеці займали дерев'яно-земляні та кам'яні споруди. У середині XIII ст. розвиток міста був перерваний татаро-монгольською навалою. У 1370-х рр. Кам'янець відроджується. Грамота литовських князів Коріатовичів свідчить, що вже до 1375 р. були відновлені укріплення міста. Споруджуються храми і монастирі різних конфесій. У XV ст. Поділля входить до складу Польщі, 1463 р. змінюється статус міста – воно стає королівським – центром Подільського воєводства, важливим стратегічним пунктом з потужною фортецею.

Розшукувались будівничі, які брали участь у створенні міських споруд. Однак їх пошук суттєво ускладнювався через відсутність першоджерел – документальної та архівної інформації. Майже не збереглися книги «фабрик», тобто хроніки спільного цехового будівництва споруд. Те, що деякі



*Вірменський костел св. Миколая.
Арх. Ян де Вітте. Фото М. Грейма, XIX ст.*

імена все ж дійшли до потомків, на даний момент сприймається певною мірою як виняток із правил. З цієї ж причини бракує в мистецтвознавчій літературі серйозних публікацій щодо творчості як окремих митців, так і конкретних архітектурних й художніх шкіл, що, без сумніву, існували на наших територіях.

Істотний вплив на формування образу міського середовища і характер архітектурних споруд Кам'янця мала, насамперед, подільська плеяда архітекторів та запрошені іноземні будівничі: І. Бретфус (Претвич), Камілус, Рудольфіно да Камеріно, Т. Шемберг, К. Арцишевський, С. Маковецький, Я. Зехер, Я. де Вітте, В. Ріппе (Раппе), Я. Кампенгауз, К. Дальке (Dahlke), Арчібальд А. Гловер де Глейден, С. Завадський, Р. Морган та ін. Деякі з них були комендантами кам'янецької фортеці, військовими інженерами. Вони готували плани щодо розширення фортеці, знесення старих і зведення нових фортифікаційних споруд, розробляли цікаві проекти планів міста за відповідними часу містобудівними нормами. До 1812 року Кам'янець-Подільський залишався прикордонною фортецею, тому архітектурний образ міста і губернії формували переважно військові архітектори.



Граф Іван де Вітте (1781–1840), син Йосифа де Вітте і внук Яна де Вітте, комендантів К-П фортеці

XIX ст. ознаменувало новий етап у розвитку Кам'янця – з кінця XVIII ст. місто перейшло під юрисдикцію Російської імперії.

З переходом міста під російську владу та ліквідацією кам'янецької фортеці як оборонного форпосту (1812) архітектурно-планувальною структурою губернського центру почали займатися світські архітектори. Серед імен здчих, що працювали у регіоні під час панування російської імперії та брали участь у створенні або перебудовах уже існуючих пам'яток, можна назвати С.Учту, І.Гайворонського, Л.Станзані, А.Островського, М.Карчевського, М.Романовича, Д.Освальда, Я.Костенецького, Д.Орехова, В.Жайворонкова, К.Введенського, О.Песке, О.Анкудінова, О.Перніца, К.Токмакова, В.Сазонова, І.Калашнікова, М.Баллога, К.Пруссака, М.Зайцева та ін. Серед архітекторів повоєнних років можна згадати: Б.Ройтера, Г.Чекірду, І.Медведовського. З Кам'янцем пов'язана творча і наукова діяльність архітекторів Є. та О.Пламеницьких. Теперішні часи позначені появою у місті й активною працею сучасних здчих: В.Яворського, В.Фенцура, В. та І.Пиріжок, І.Загорецького, В.Залуцького, О. і Л.Свінціцьких, В. і Л.Рудюків, А.Ткачука, В.Пекла, В.Порчинського, В.Коваля, Л.Шахуб-Блонської, М.Шахуба, О.Мироненка, М.Калинюка та ін., які

поєдналися в кам'янецькому осередку СА України.

Серед імен художників, які жили і прославляли кам'янецьку землю, можна назвати тринітарського ченця Й.Прахтля (XVIII ст.), портретиста і педагога І.Васькова, художника-педагога Д.Жудіна та його доньку Ольгу (XIX–XX ст.), фотохудожника М.Грейма, його сина, живописця Я.Грейма (сер. й кін. XIX ст.), В.Розвадовського, В.Гагенмейстера, К.Кржемінського, В.Шавріна, О.Адамовича (кін. XIX – поч. XX ст.) та ін.

Про жвавий інтерес до К-П свідчать і твори іноземних художників, які жили, подорожували та працювали в регіоні, – італійця К.Бассолі, французів К.Сестеро де Лаутерекена та Я.де Фліза, німців Й.Зейдліца, А.Ланге, Я.Мюнтца, Е.Кронбаха, поляків Н.Орди, М.Стенчинського, М.Тшебінського, І.Бартуса, Сіріса тощо.

Обмаль інформації про вітчизняних художників різних видів та жанрів, скульпторів тощо, спонукає науковців і дослідників працювати у сфері відкриття імен кам'янецьких митців і аналізу їх творчості.

Формоутворюючі та композиційні характеристики видів візуальних мистецтв Кам'яниччини свідчать про їх схожість та відповідність творчим процесам на території всієї Європи, зокрема України, що дозволяє вивести їх до рангу невід'ємної складової національної художньої культури. Проте досить



Вид на Кам'янець-Подільську фортецю. Фото Й.Кордиша, XIX ст.

чітко виступають і локальні особливості у творчості кожного митця. Мистецтво регіону формувалося під впливом художніх традицій інших країн, зокрема Німеччини, Польщі, Росії тощо. Європейські тенденції художньої освіти, хоч і опосередковано, все ж мали вплив на становлення професійного мистецтва на Кам'яниччині.

Художньо-культурні процеси на цій території у XIX ст. розвивалися в сукупності побутування різноманітних видів художньої творчості: здчества, скульптури, живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва. Важливе місце у формуванні творчих особистостей краю займали громадські інституції, товариства та мистецькі об'єднання,

образотворча освіта, музейна справа та її складова – виставкова діяльність. Значну роль у культурному житті регіону відігравали й окремі особистості. Розвиток художнього життя кінця XIX – початку XX століття на землях Кам'яниччини, відродження інтересу до народної творчості, виникнення мистецьких навчальних закладів, прагнення віднайти національне обличчя на тлі ретроспективізму викликали зацікавлення не лише вузьких спеціалістів, а й пересічних громадян.

XIX ст. подарувало краю небайдужих до творчості представників, що у своїх літературних, історичних та інших творах побіжно згадували про існуючі мистецькі об'єкти Кам'янця-Подільського. Знаковою рисою художнього життя регіону цього періоду стало становлення і розвиток музейної

справи та, як наслідок, активне розгортання виставкової діяльності майстрів різних видів мистецтв і зібраних для музейних фондів зразків й експонатів. Так, при єпархіальному управлінні на тлі Кам'янець-Подільської духовної семінарії був створений Подільський єпархіальний історико-статистичний комітет (1865). Одним із представників, що увійшли до його складу, був священник церкви села Глядок Проскурівського повіту Михайло Орловський (1807–1887), який залишив нащадкам багату творчу спадщину. Ним описано майже всі повітові міста Подільської єпархії. Також він проводив активну науково-літературну діяльність: була зібрана унікальна бібліотека із 2349 рідкісних книг і рукописів, частину з яких передано Подільській семінарії.

Варто згадати Антонія-Йосифа Ролле (1830–1894), автора численних монографій, статей і нарисів з історії Правобережної України XVI–XIX століть, які базуються на архівних матеріалах (з приватних архівів шляхти), опублікованих у багатьох польських виданнях (дещо в російському перекладі, також у «Київській старовині») й згодом виданих у дев'яти серіях. Він є автором збірки з 80 книг і нарисів «Історичні оповідання» та ін. Деякі згадки про митців та їх творчість (без аналізу художніх об'єктів) можна побачити у головній праці Ролле «Zameczki podolskie na kresach multańskich».

Подвижницька робота голови історико-статистичного комітету, архієпископа Димитрія і його сподвижників Ю. Сіцінського (1859–1937) та М. Яворського (1807–1887) перетворила єпархіальний комітет на історико-краєзнавче товариство. Архієпископ Димитрій під час своїх мандрівок Подільською єпархією накопичував відомості про історичні та археологічні об'єкти, допомагав збирати пам'ятки церковного опорядження і місцевого народного побуту. Він став промотором та організував розчищення закинутого старовинного скельного монастиря у с. Бакота.

Визначна роль належить священику Юхиму Сіцінському, життя і діяльність якого були пов'язані з відкриттям у Кам'янці музею – Давньосховища старожитностей Подільського Єпархіального історико-статистичного комітету. Надзвичайний інтерес становить «Опис предметів старовини» з Музею Подільського церковного історико-археологічного товариства, складений Ю. Сіцінським у 1909 році і надрукований у типографії Свято-Троїцького Братства. Музей існував з 1890 року, спочатку як Давньосховище старожитностей Подільського Єпархіального історико-статистичного комітету, який було перетворено у 1903 році на Подільське церковне історико-археологічне товариство. В цю колекцію цінних речей надходили головним чином церковні древності, але збиралися й інші предмети



Н. Орда. Кам'янець-Подільський. Костел Святих Апостолів Петра і Павла з мінаретом. Рисунок олівцем, підмальований аквареллю // Muzeum Narodowe, Kraków. III-r.a. 2979. (Teka Podole). – sygn. III r.a. 2979

старовини й мистецтва. Це єдина на Поділлі колекція старожитностей, до якої відносилися пам'ятки археології, історії та етнографії регіону. У фондах Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника (КПІМЗ) зберігаються зібрані Сіцинським унікальні колекції зразків подільських вишивок та автентичного народного одягу. Він провів значну роботу, створюючи музеї, збираючи матеріали з історії Поділля та публікуючи їх. Його культурологічна та мистецтвознавча спадщина складає майже 200 праць (монографій, статей, нарисів з історичного краєзнавства). Багато зроблено дослідником і в справі збирання, вивчення та систематизації етнографічних мистецьких об'єктів Поділля.

Безпосередню участь і допомогу в організації давньосховища, в поповненні фондів музею новими експонатами надали Л. Раковський, М. Грейм, О. Прусевич, А. Тарнавський, С. Лобатинський та ін. Значний слід залишили В. Гульдман (1854–1907) – краєзнавець, статистик, автор кількох публікацій про подільські поселення, пам'ятники старовини краю, К. Широцький та ін.

Мистецтвознавчий характер вже носять публікації Михайла Грейма (1828–1911). Фотохудожник неодноразово писав рецензії, замітки, статті. Переважна їх більшість пов'язана з нумізматиною, описанням місцезнаходження «викопних кладів», переліком, оцінкою, визначенням їх місця в існуючій на той момент класифікації. 1909 року в одинадцятому номері Нумізматично-археологічних відомостей вийшла у світ стаття М. Грейма «Римські золоті монети, знайдені на Поділлі». Подається опис здобутих фотохудожником з розкопок під Хотиним 5 золотих монет. Окремо він описує «медальну монету Галленія» діаметром 28 мм. Цю медаль, вагою 8 дукатів, придбано в хотинського золотника 1881 року.

У збірці КПІМЗ зберігаються Нумізматично-археологічні відомості, видані у Кракові 1907 року, зі статтю М. Грейма, яка дає підтвердження, що він займався питаннями мистецтвознавчих досліджень та збереження культурних пам'яток. У статті йдеться про несподівану знахідку, яку зробив 1907 року настоятель кафедрального костелу в Кам'янці-Подільському, ксьондз Петро Маньковський. На верхньому ярусі вежі-дзвіниці знайшли кипу складених живописних образів, намальованих олійними фарбами, вкритих багат шаровим пилом. «Після знесення полотен на подвір'я костелу і примітивного очищення ... мітлюю, їх, частково підданих знищенню, представили спеціалісту. Оказалося, що серед кільканадцяти полотен прекрасного живопису релігійного змісту були й портрети: 1) погруддя невідомого кс. домініканця, з прекрасним виразним обличчям, але лихого пензля; 2) погруддя Михайла Потоцького з написом на рококовому картуші: *Illustrissimus Exellentissimus Dominus MICHAEL FRANCISCUS in Murachwa & Savince de Złoty Potok POTOCKI Kapitanus Trembovliensis Munificentissimus FUNDATOR noster Ad multos annos vivat DEUM precamur*».

«Головною родзинкою знахідки виявився (пізніше реставрований Греймом) прекрасний портрет короля Августа II в натуральну величину у репрезентативній позі, озброєнні, декораціях і сапфіровому плащі, підбитому горностаями; права рука короля спочиває на жезлі, що спирається на пишно різьблене крісло, нижню частину якого закриває шолом з плюмажем з чорного пір'я і військові рукавички; ліва рука впирається у стегно, а поряд, на столі – королівські регалії: корона, яблуко і електорський меч. Внизу на картуші напис латиною: *Populi amor – post eclypsim solis Podoliae serenissimo sub nomine Augusto – Camenecum ad 1699 die 20 septembr. Polinae – restitutum. utinam nunquam mori... vivat Patria. Posuit Stanislaus Hosius*... Розмір полотна 270x177 см». Грейм пише про ще один напис на портреті, який свідчить, що полотно було привезено єпископом Подільської дієцезії Станіславом Хозієм між роками 1721–1732. Портрет не потрапив в інвентарні книги костелу, у зв'язку з чим, Грейм висуває припущення, що образ імовірно розміщувався у залі суду міської Ратуші, або в резиденції комендантів фортеці до 1793 року – часу приходу російської влади. Як реставратор, Грейм констатує високий художній рівень портрета Августа II Міцного, аналізує можливість атрибуції образу і схиляється до думки, що полотно належить пензлю придворного художника династії Сасів, французького підданого Людвіка Сильвестра (відомості про митця є у Словнику польських художників Є. Раствецького). Судячи зі статті, погрудний портрет короля пензля Сильвестра Грейм має у

власній колекції. Автор робить висновки, що цей невідомий і неописаний у Раставецького портрет можна долучити до рідкісних і цінних праць Сильвестра, славетного живописця XVII ст., який перебував на той момент у Польщі.

Також фотохудожник висловлює побоювання щодо долі пам'ятної мармурової таблиці Карло-вицького миру 1699 року, яка була вмурована у стіну замку, пізніше знята і знаходиться у Президента міста Гжегожа Гжибовського. У статті він нагадує людям про пам'ятну дошку і висловлює надію, що вона ще побачить світло.

Цей самий факт знахідки живописних полотен висвітлює у своїх спогадах Кам'янецький єпископ (1918–1926) П. Маньковський (1866–1933), який знав фотохудожника особисто під час попереднього служіння настоятелем кафедрального костелу у Кам'янці-Подільському з 1902 до 1911 року. «Іншим полем організаційної діяльності було відновлення старих образів. Тут знову моїм помічником був пан Михайло Грейм, уже старець, у давніші часи – власник друкарні, а зараз ще володіючий власним, але вже занепадаючим фотографічним закладом. Водночас він торгував антиками та образами, знався також на нумізматиці і дуже вміло розчищав і реставрував старе малярство. Велику кількість знищених і забруднених образів з костелу та цвинтарної каплиці привів у порядок, серед них також й одне велике полотно, яке серед іншого сміття було знайдено на дзвіниці. Допіру, після вмілого його очищення перед здивованими нашими очима показався прекрасний портрет Августа II у натуральну величину на повний зріст, здається пензля Лампі... Внизу розміщений був сильно знищений напис, який, однак, значною мірою нам вдалося відчитати; цей напис прославляв пам'ять повернення Кам'янця з-під влади турків під проводом Августа Міцного. Портрет колись висів у костелі над тронном єпископа...». Єпископ П. Маньковський ще раз пише про Грейма, згадуючи його активну допомогу у процесі відновлення й опорядження цвинтарної каплиці. Грейм також був автором брошури французькою мовою «*Monnaies polonaises*», виданою Товариством у Маконі, на сьогодні надзвичайного бібліографічного раритету.

Не менш цікавою у сенсі звернення до пам'яток архітектури і мистецтва та спроби їх аналізу видається постать Олександра Прусевича (1878–1944), історика, етнографа, музеєзнавця, який видав польською мовою 1915 року монографію «*Kamieniec-Podolski. Szkic historyczny*». У виданні зроблені спроби не лише навести історичні факти, а дати мистецтвознавчу оцінку окремим об'єктам візуальних мистецтв.

1906 року в К-П засноване товариство «Просвіта», метою якого було піднесення культурного рівня мешканців Поділля. Приблизно у цей же час подібні культурно-освітні товариства започатковувалися на території всієї України (перша «Просвіта» відкрита у Львові 1868 р.). Члени товариства займалися організацією бібліотек-читалень, видавництвом популярної літератури, відкриттям загальноосвітніх і фахових шкіл мистецтва та фольклору. Його засновниками в нашому місті були К. Солуха, М. Іванецький та Ю. Сіцінський. З часом, придушена радянськими культурно-освітніми установами, Подільська «Просвіта» припинила свою діяльність 1922 р. За короткий час її представники зробили значний внесок у скарбничку становлення мистецтвознавчого центру у Кам'янці. Вагому роль у збереженні культурно-національної спадщини і формуванні мистецтвознавчого осередку відіграла Кам'янець-Подільська духовна семінарія. Там досліджувалися і фіксувалися факти з історії, культури, етнографії, фольклору краю.

Наведені приклади свідчать про існування у Кам'янці-Подільському у XIX – поч. XX ст. діячів, спроможних займатися не лише суто власними практиками, а й розшукувати твори мистецтва, реставрувати їх, давати оцінку, аналізувати, висувати слушні припущення й публікувати результати розвідок. Це говорить про те, що міцний підйом інтересу до мистецтва у XX ст. в регіоні мав глибокі підвалини, які дозволили розквіт художньої освіти на цих теренах у XX ст.

Духовне та культурно-мистецьке підґрунтя сприяло народженню на початку XX ст. такого визначного явища у житті міста, як Художня школа. 10 липня 1902 року затверджено в законодавчому



*В'ячеслав Розвадовський
(1875–1943)*

порядку положення про художньо-промислові установи, яким одностанно узаконений принцип необхідності сумісного теоретичного і практичного навчання в художньо-промислових навчальних закладах.

Кам'янець-Подільська художньо-промислова школа (К-П ХПШ) почала діяти під різними назвами з 1905 року. Ініціатором відкриття був художник В'ячеслав Костянтинович Розвадовський. Надзвичайно цінним і важливим є доробок В. Розвадовського, першого директора художньо-промислової школи в К-П, який дотримувався перевіреного академічного способу навчання. Він став ініціатором і організатором пересувних народних виставок картин, які охопили понад 600 сіл, містечок і міст країни. Під час виставок, що були безкоштовними, Розвадовський пояснював, як варто розуміти мистецтво, навчав бачити красу, помічати її у буденності.

Митець проводив лекції на мистецтвознавчі теми у доступній, легкій для сприйняття формі, прагнувши якомога більше наблизити народ до високого мистецтва. Аби вони були доступні і дитячому розумінню, складав цікаві оповідання, де героями виступали автори полотен, зображені персонажі, фарби, пензлі, олівці.

В. Розвадовський популяризував українські художні традиції, намагався піднести їх на високий рівень, адже вони того заслуговували. Проповідування вітчизняного мистецтва, народної культури підтримувало дух самого українського народу, кріпило у нього віру в себе, свої можливості і свою значущість. Україна – це не лише частина Росії, Малоросія, а повноцінна, самодостатня держава, що має свою мову, культуру, традиції, а мистецтво – має свою душу.

Спочатку майстерні були засновані як рисувальні класи для сільських дітей і розміщувалися у приміщеннях колишнього домініканського монастиря. Архітектурний ансамбль ордену домініканців, що розташовувався у серцевині Старого міста і поєднував автентичні архітектурні споруди (готика, ренесанс, бароко), вже з перших кроків сприяв виникненню атмосфери творчості, наукових пошуків. Школа та інтернат для сільських дітей утримувалися на власні кошти земства і підпорядковувалися Імперській Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі.

Навчання велося частково українською мовою. На жаль, політичні погляди В. Розвадовського та впровадження в класах народної тематики викликали непорозуміння з губернським начальством. Субсидії від Петербурзької Академії мистецтв припинилися. Зрештою 1908 року В. Розвадовського усунуто від керівництва, класи закрито, а сам митець опинився у Середній Азії.

Цього ж 1908 року рисувальні класи було реорганізовано на художньо-ремісничі майстерні, підпорядковані Міністерству торгівлі і промисловості у Москві, очолювати які запросили петербурзького художника-кераміста М. Ф. Роота, який став до праці з 1 серпня 1909 року. 1913-го майстерні експонували на Всеросійській кустарній виставці керамічні вироби учнів, начерки, рисунки, креслення. У грудні 1913 року відбулася виставка у К-П, на початку 1914-го – у Берліні, у березні 1914-го – в Ліоні.

Започаткована В. Розвадовським справа була гідно підтримана Миколою Федоровичем Роотом. Учитель, майстер, керівник лише за кілька років перебування в Кам'янці встиг зробити надзвичайно багато для школи: запровадив викладання чималої кількості загальноосвітніх та спеціальних предметів. Він чітко усвідомлював важливість підготовки спеціалістів, які б могли не лише розробити мистецький проект, але й виконати його в матеріалі. Про свої плани щодо організації навчально-виховного процесу в школі Микола Федорович писав, що цей навчальний заклад, єдиний на Поділлі, представляє той новий тип художньо-ремісничих шкіл, які насаджуються Міністерством Торгівлі



*Микола Роот
(1871–1960)*

і Промисловості для підняття і розвитку тих видів позаземлеробних народних промислів – ремісничих і кустарних, в яких цінність предметів виробництва залежить від ступеня художності їх роботи.

Подібного типу школи вкрай були необхідні в Подільській губернії, де здавна існують різні види кустарних промислів: ткацтво, вишивка, плетіння мережив і килимів, різьба по дереву, обробка подільського мармуру і гончарні промисли, і де вони з року в рік занепадають через недосконалість техніки самого виробництва, також і тому, що кожна галузь праці, прекрасні художні зразки народної творчості, перероджуючись у звичайні речі лубочного характеру, цілковито знецінюють предмети виробництва. В особливому занепаді на той час знаходиться гончарний промисел, що і приваблює десятки тисяч робочих рук: примітивні способи обробки глини, невміння підганяти глазурі, складати фарби і взагалі відсутність творчості, незнання запитів сучасної керамічної техніки і вимог ринку знецінюють роботу гончарів – сам промисел стає не вигідним, хоча міг би слугувати джерелом значного доходу і дати роботу ще більшій кількості людей.

Тому в основу діяльності Кам'янець-Подільської художньо-ремісничої навчальної майстерні покладено прагнення розвинути гончарне виробництво в Подільській губернії, шляхом підготовки спеціалістів-інструкторів і підмайстрів з художнього й утилітарного керамічного виробництва. Але, водночас, завданням навчального цеху в майстерні є розвиток в учнів графічної грамотності й художнього смаку, які необхідні й для інших видів кустарної промисловості.

Відповідно до поставленої мети, до програми 3-4-річного курсу Майстерні входили в основному художні предмети: малюнок, акварельний живопис, ліплення і креслення; загальноосвітні предмети: Закон Божий, російська мова, арифметика, фізика та хімія у тому обсязі, який необхідний для практичного вивчення керамічної технології. Учні в майстерні засвоюють художні й технічні прийоми, необхідні для кожного працівника художньо-керамічного виробництва, на практиці навчаються виготовляти гончарні, майолікові фаянсові вироби, а також усе, що стосується кахельно-черепичного виробництва.

Трудове життя школи складалося зі щоденної майже восьмигодинної праці учня: як зранку, так і ввечері теоретичні заняття змінювалися практичними, але іноді навчальний процес урізноманітнювався екскурсіями на місцеві заводи, в археологічний музей, на виставки тощо. Деколи влаштовувалися шкільні свята у вигляді учнівських спектаклів, відвідування міського театру чи навколо різдвяної ялинки. Втім, найважливішими подіями у житті школи були виставки.

Так, 1911 року в приміщенні шкільної майстерні відкрито виставку робіт учнів за другий навчальний рік для наочного ознайомлення суспільства з результатами і завданнями навчального закладу. Упродовж року і під час виставки майстерню і рисувальні класи відвідало понад 700 осіб. 1912 року влаштована виставка робіт учнів по всіх класах навчального закладу. Експозиція пропонувала більше 500 художньо-керамічних виробів, пористих глазурованих і майолікових виробів, фаянсовий посуд і понад 800 малюнків аквареллю, креслень, композицій, ліпних, гіпсових і формувальних робіт. Упродовж тижня виставку відвідали 600 чоловік.

У 1909–1910 рр. із 18 учнів керамічної майстерні було 15 селян. У 1910–1911 рр. з 25 учнів – 17. У 1911–1912 рр. із 30 учнів уже налічувалося 22 селян і козаків. Усі вони були переважно з Подільської губернії, повітів – Кам'янецького, Ушицького, Проскурівського, Вінницького, Балтського і декілька з Бесарабської губернії. Учні-селяни поверталися до рідних місць, приносили новий вид заробітку,



*Гончарно-точильний та формувальний клас
К-П ХПШ. 1909–1913 // у кн.: Овчаренко Л.
Кам'янець-Подільський осередок гончарної
освіти в Україні (1905–1933). – Опішне: Українське
Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 119.*

прищеплювали землякам почуття любові до краси і мистецтва. Важливим завданням було підтримати саме національну творчість. Адже на той час у школах насаджувалося європейське мистецтво. М. Д. Беляєв, автор книги «Прогрес кустарної промисловості», писав: «Наші школи вбивають будь-які прояви чисто народної творчості, справляючи на учнів уніфікуючий вплив. Для більшості шкіл це зауваження, на жаль, справедливе».

Закінчивши художньо-промислову школу, кожен випускник складав іспит з основних предметів перед державною екзаменаційною комісією з обов'язковим написанням письмової роботи з технології керамічного виробництва. В архівах Кам'янець-Подільської дитячої художньої школи (К-П ДХШ) зберігається декілька фотокопій контрольних робіт учнів. Вони містять детальну класифікацію глин, назву районів видобування, технології приготування глиняної маси, рецептури виготовлення глазурі того чи іншого кольору тощо.

Очевидно, що справа навчальної майстерні за 3 роки існування зміцніла, розвивалася. З осені 1913–1914 навчального року проектується організація зразкової артіль-майстерні з учнів першого випуску, щоб створити на Поділлі «вогнище зразкової керамічної промисловості».

Роот і викладачі школи розробили детальну програму трирічного курсу Кам'янець-Подільської художньо-ремісничої навчальної майстерні, що свідчить про надзвичайну обізнаність Миколи Федоревича, знання педагогіки та бажання піднести підтриману справу на належний рівень, забезпечити Україну справжніми професіоналами.

Згідно з завданнями статуту навчальної майстерні, передбачалося викладання таких дисциплін і введення практичних робіт при 46 годинах на тиждень. Так, малюнок і геометричне креслення склали курс вечірніх рисувальних класів, обов'язкових для всіх учнів майстерні. Система викладання всіх художніх дисциплін передбачалася предметна, як та, що надає більше можливостей для розвитку індивідуальних здібностей учнів.

5 вересня 1913 року М. Ф. Роота перевели до Пскова на посаду директора Художньо-промислової школи Н. Ф. Фан-дер-Фліта. Його обов'язки виконував викладач Г. Д. Журман. За кілька тижнів, 9 листопада, завідувачем призначили Н. Д. Вишневську. Термін навчання став тепер чотирирічний. Майстерню було розширено. Представники подільської школи мистецтва розробили низку методичних прийомів та принципів, що значно покращували засвоєння знань і набуття навичок. Ці методичні прийоми не втратили своєї актуальності і в наш час.

У роки Першої світової війни населення Кам'янця двічі евакуюювали. 1915 року у зв'язку з наближенням фронту майстерню перевели до Харкова. Повернулася вона до Кам'янця в серпні 1916 року. У серпні 1917-го її евакуювали знову, цього разу до Лубен Полтавської губернії (повернено в липні 1918 року). Ще до революції, 1 листопада 1916 року, завідувати майстернею призначили Володимира Гагенмейстера (1887–1938). Він керував закладом до самого кінця його існування (1933), з його іменем пов'язане значне піднесення цього культурного осередку.



*В. Гагенмейстер і С. Таранушенко
під час етнографічної поїздки у с. Верхні
Панівці, 1924 р. ПАОЕ*

А. Паравійчук простежив зміни назв, яких зазнав навчальний заклад упродовж такого недовгого часу. Починаючи з 1919 року художньо-ремісничу учбову майстерню перейменовували кілька разів. Вона звалася художньо-промисловою майстернею, художньо-ремісничою керамічною майстернею, з 1921 року – художньо-промисловим технікумом ім. Г. С. Сковороди, а з 5 грудня 1923 р. – художньо-промисловою профшколою ім. Г. С. Сковороди. Ця назва протрималася найдовше – до 1931 року. З появою В. М. Гагенмейстера, oprіч відділу тонкої кераміки,

1921 року відкрито ще два відділи: ткацький (килимарство і художня вишивка), поліграфічний (майстерні: літографія, фото і ксилографія), а також придбано невеличкий друкарський верстат.

Таким чином, у 1921–1922 навчальних роках тут функціонували чотири відділи: керамічний з точильно-формуальною, керамічно-малярською та скульптурною майстернями, графічний з літографською та цинкографічною майстернями, столярно-різьбярський зі столярною та різьбярською майстернями і ткацький.

Створення міцної навчально-технічної бази в К-П ХПШ дало можливість підвищити статус навчального закладу і порушити клопотання про відкриття на базі школи художньо-промислового технікуму для підготовки спеціалістів-керамістів високої кваліфікації з середньою спеціальною освітою. 1921 року художньо-промислову школу реорганізували в художньо-промисловий технікум ім. Г. Сковороди, приєднавши до нього як філії інструкторсько-ткацьку та різьбярсько-столярну школи. Завідувачем художньо-промислового технікуму ім. Г. Сковороди знов призначено В. Гаґенмейстера. 29 листопада 1923 р. технікум перейменовано на школу і переведено на місцевий бюджет. У зв'язку з цією реорганізацією в навчальному закладі склалося загрозливе матеріальне становище (воно і до цього було доволі скрутним). За місцевим бюджетом на утримання школи було виділено щоквартально 2065 крб 70 коп., однак реально надходило лише 200 крб.

Співробітники замість 5,25 крб щомісячної зарплатні фактично отримували 0,8 крб. Ситуацію не врятувало скорочення штату викладачів та співробітників у травні 1924 р. за розпорядженням місцевої влади. У зв'язку з економічною кризою зменшено й тривалість навчання до двох років. Однак, попри матеріальні труднощі, зусиллями В. Гаґенмейстера та всього колективу вдалося зберегти школу і забезпечити в ній продуктивний навчально-виховний процес. Заклад, як і раніше, продовжував готувати спеціалістів не лише для Поділля, а й для всієї Правобережної України.

Але, звичайно, найбільше праці віддавав профшколи В. Гаґенмейстер. Тут сформувався міцний колектив однодумців, склад якого за 1921–1922 навчальний рік розшукали в архівах В. Перепадя та Ю. Лащук. Зокрема, Л. Розов викладав нарисну геометрію, перспективу, теорію тіней, всесвітню історію мистецтва, композицію, О. Адамович – технологію виробництва, рисунок, В. Гаґенмейстер – історію ужиткового мистецтва, композицію, історію орнаменту, К. Кржемінський – креслення, графічні техніки, В. Шаврін – рисунок, А. Вронський – рисунок (у зв'язку з малярством і стилізацією) та малярство, Г. Журман – скульптуру, керамічне малярство. Завадський і Ялковський очолювали точильну й формувальну майстерні. М. Корецький викладав літографію, М. Романів – цинкографію. Загальноосвітніми предметами були математика, фізика, хімія, політмінімум, письменство, німецька мова, гігієна праці, охорона праці. На той час у школі навчалось на керамічному відділі 30 учнів, на графічному – 23, усього – 53 душі.

Щоліта, під час вакацій, тут створювали краєзнавчі дослідницькі групи. Під керівництвом своїх викладачів учні профшколи розшукували народних майстрів, збирали в подільських селах зразки традиційних виробів. Вони студювали гончарство, вишивку, настінне та інше малювання, паперові прикраси, народний одяг, сільське будівництво, стародавні архітектурні пам'ятки, робили замальовки й зарисовки.

Викладачі й учні Кам'янець-Подільської профшколи наполегливо й послідовно долучалися до традицій. Слідом за завідувачем учні переймалися повагою й любов'ю до народного мистецтва. Ці риси притаманні всім вихованцям профшколи, серед яких були В. Артеменко, Ю. Гаврилюк, С. Кукуруза, М. Ліщинер, З. Охримович, Т. Сис, Н. Сулковська, О. Бублій.

Згадає колишній учень школи Юхим Гаврилюк: «Багато забув я учнів – своїх товаришів – колег по школі. Але з тих, кого я пам'ятаю, стали поважними і знатними для нашого народу, згадаймо хоча б про декого з них: Микола Мітін – директор Баранівського фарфорового заводу ім. В. І. Леніна, Микола Олійник – головний інженер Олевського фарфорового заводу ім. Домбаля, Михайло Ліщинер – художник-живописець (м. Львів), О. Мельник – художник-карикатурист газети «Слава Родіни» (м. Львів),



*В. Гагенмейстер. План Старого міста К-П.
Автолітографія. Фонди КПМЗ*



*Учні К-П ХПШ, випуск 1929 р. Третій у верхньому ряду
ліворуч – В. Гагенмейстер. У центрі (в білій блузі) –
його дружина В. Корецька*



*Учні К-П ХПШ, випуск 1930 р. Четвертий праворуч
у верхньому ряду В. Гагенмейстер.
У центрі (в білій блузі) – його дружина В. Корецька*

Зінаїда Охримович – народний майстер кераміки Київського майолікового заводу, Савченко та Мельник – майстрині художньої вишивки та ін.».

Ідучи до джерел, кам'янчани були не самі. По Україні в двадцятих роках існувало досить багато осередків ужиткового мистецтва. Влада толерувала їх, оскільки вони виробляли речі на експорт. У передмові до «Вишивок низзю» В. Гагенмейстер відзначав, що українські народні килими й вишивки становили на той час основу експортної номенклатури на ринках Німеччини, Англії, Франції, Австрії, Сполучених Штатів Америки. На радянських експортних виставках це були найцікавіші експонати. Як відомо, на Всесвітній декоративній виставці в Парижі 1925 року українським вишивкам присуджено велику медаль.

Високої оцінки надає школі Б. С. Бутник-Сіверський «...тому єдиному і крупному осередку, яким був Кам'янець-Подільський художньо-промисловий технікум, на чолі якого стояв В. Гагенмейстер і навколо якого об'єднувались народні умільці не лише одного Кам'янця-Подільського, а й околишніх сіл Поділля. Так, відомо, що 1923 року цей технікум брав участь своїми керамічними виробами у Всесоюзній сільськогосподарській виставці у Москві і був удостоєний почесного диплому, а у 1927 році на ювілейній виставці народів СРСР, організованій Академією художніх наук у Москві, Кам'янець-Подільський технікум був єдиною організацією, яка репрезентувала українську художню кераміку. Відомо також, що Поділля у відбудовчий період по кількості гончарів посідало перше місце в Україні (2850 майстрів із загальної кількості 15013 на всю Україну)».

Та в чому кам'янчани залишалися майже самотні – в тому, що вони прагнули надати своїм роботам тривких цивілізованих форм. Школа мала вже літографську майстерню, було придбано невеликий друкарський верстат, і на цій простій та доступній основі виникло шкільне видавництво. В. Січинський пояснює, чому колектив К-П ХПШ вдався до літографії: «По війні і революції репродуктивно-механічна техніка, як відомо, у нас зразу дуже

підупала, а ще й досі фототипія не стоїть на рівні загальноєвропейському». Між тим, літографія при вмілому зужиткуванні техніки з участю самих митців-графіків дає дуже гарні наслідки, а з мистецького боку навіть кращі від змеханізованої друкарської репродукції. От чому, починаючи з років 1920–1925, ми бачимо, як ціла низка видань з мистецтв (обкладинки і прикраси книжок) виходять з літографічних майстерень.

Матеріальних засобів було обмаль: бракувало і коштів, і паперу, і фарб. Надолжували ентузіазмом. Використовували навіть папір, з одного боку писаний. Аналізуючи альбом В. Шаврина «Селянський одяг на Поділлі» (Кам'янець-Подільський, 1927 р.), В. Січинський зробив цікаве спостереження: «Як курйоз можна замітити, що папір, на якому друковані рисунки, винятково добрий, але при ближчому розгляді (з відворотного боку!) переконаємося, що це довоєнні (дореволюційні!) непотрібні «дистанційні» мапи Поділля, Подільського земства...» Так почали виходити альбоми, присвячені окремим видам народного мистецтва Поділля: вишивці, стінним малюванням, гутному склу, народному одягу тощо. Аби легалізувати усе це перед начальством, Гагенмейстер мав готове пояснення, що «Кам'янецький краєзнавчий музей поставив собі одним із завдань представити місцеву промисловість як у минулому, так і сучасному її станах».

Отже, учні I–III класів майстерні точили, формували в гіпсі, обпалювали і розмальовували керамічними фарбами найрізноманітніші керамічні вироби з простої гончарної маси і напівфаянсу, такі як вази різноманітного розміру і стилю, глеки для води, чашки, молочники, фруктошниці, цукорниці, попільниці, миски, тарілки, кухонний посуд, кахлі ліпні і гладкі, облицювальну плитку різних кольорів, плитку для підлоги та інші предмети розкоші і домашнього вжитку.

Окрім того, велися заняття зі складання різноманітних мас і глазурі для різних температур, для чого робилися пробні вироби і підбиралася для них глазур. Звичайна глина і каолін використовувалися місцеві та з найближчих до Кам'янця селищ, де існують гончарні промисли: з сіл Антонівки і Заміхова, Адамівки і Смотрича, Летичівського, Ушицького, Кам'янецького повітів. Матеріали для глазури виписувалися частково із-за кордону.

Школа регулярно брала участь у показах пам'яток народного мистецтва. У 1923 році вона єдина презентувала кераміку Поділля на Всесоюзній сільськогосподарській і кустарно-промисловій виставці у Москві, куди надіслала майже 200 робіт. Ці вироби мали великий успіх, здобули дві нагороди і почесний диплом. Станом на 1923 р. цей заклад був єдиним на Правобережній Україні, що дбав про підготовку такого роду фахівців.

У серпні 1925 року керамічні та графічні твори учнів експонувалися на виставці художніх шкіл України у Харкові. 1927 року на ювілейній художній виставці народів СРСР у Москві Кам'янець-Подільська художньо-промислова школа знову була єдиною, котра представляла кераміку України.

Вдало організованому навчально-виховному процесу в новоствореному технікумі сприяли науково-методична діяльність В. Гагенмейстера, його кропітка праця, спрямована на добір викладацького складу та майбутніх учнів школи. З етнографічних матеріалів, зібраних у селах Поділля, створювалися посібники, які друкарським способом, переважно у техніці літографії, видавалися невеликими тиражами викладачами та учнями школи. Яскраво й



Шаврін В. Шарж-автолітографія колективу К-П ХПШ імені Г. С. Сковороди: В. Гагенмейстер, В. Корецька, Є. Мельницька, О. Адамович, І. Стойкевич, М. Олійник, М. Коссак, В. Шаврін, М. Корецький. 1926 р. ПАОЕ



Заняття в К-П ХПШ. ПАОЕ



Презентація кераміки учнями К-П ХПШ. ПАОЕ

образно художник проводить у виданнях мистецтвознавчий аналіз знайдених зразків народної творчості, намагаючись зробити їх доступними для використання у навчальному процесі.

Робота над справжніми творами народного мистецтва лягла в основу розробленої шкільної програми.

Володимир Миколайович сміливо доручав своїм учням серйозні роботи – створення композицій для його власних наукових та шкільних видавничих праць. Він навчав як оздоблювати мистецькі праці (шкіци) відповідно до композиції і публікованого твору «Гончарі Бацуци», любити, цінувати й зберігати народне мистецьке надбання і пам'ятки матеріальної культури нашого народу. Віра вчителя надихала учнів на творчі дерзання і звершення, додавала впевненості. З часом їх твори ставали окрасою українського народного мистецтва.

Під керівництвом В. М. Гагенмейстера Кам'янець-Подільська художньо-промислова профшкола і технікум ім. Г. Сковороди залишили значний культурний слід у краєзнавстві Поділля та, зокрема, К-П. Це найбільше надбання в діяльності названих художніх закладів за часів Радянської влади. ХПШ першою розпочала величну роботу з популяризації архітектурних пам'яток і видів К-П. Вона видала декілька альбомів пам'яток міста та кілька серій поштових листівок з зарисовками художника-графіка, викладача і директора школи В. Гагенмейстера. Школа популяризувала свої вироби та досягнення на різних, майже щорічних виставках.

Кам'янець-Подільська ХПШ існувала до 1933 року. З кінця 1920-х років у ній почалися «реорганізації». З метою знищення центру українського мистецтва уряд 1931 року звужив його профіль. Поліграфічний та ткацький відділи ліквідувалися. Літографська майстерня перейшла до структури технікуму. Відбулося звільнення низки викладачів та співробітників. Нависла реальна небезпека над навчальним закладом та його керівництвом.

Школу реорганізовано у склокерамічний технікум. 1933 року ліквідовано й технікум, викладачі й студенти якого встигли так багато зробити для української культури. Того ж року В. Гагенмейстера усунуто з посади завідувача за «надмірну» популяризацію українського народного мистецтва, а школу закрито. Учнів перевели до Миргородського та Межигірського технікумів, а також до міста Балахни Горьковської області.



Логотипи К-П ХПШ. ПАОЕ

«Викладачі, – пише Ольга Ерн, донька В. Гаґенмейстера, – розбрелися подалі від прикордонного Кам'янця-Подільського, де були ліквідовані майже всі навчальні заклади. Згодом майже всі викладачі були розстріляні».

Але з плином часу стає очевидним, що школа відіграла чільну роль у становленні мистецької освіти й культурного центру як на Кам'янеччині, так і на Поділлі. Пошук талановитих учнів, високий щабель теоретичного і практичного викладання, просвітницька, виставкова та поліграфічна діяльність сприяли зародженню та існуванню освітнього культурно-мистецького осередку, який міцно вплинув на життя регіону.

Як птах-фенікс з попелу відродилася у Кам'янці 1969 року Дитяча художня школа (К-П ДХШ), першим директором якої став В. К. Антонюк. Невеликий педагогічний колектив був представлений талановитими митцями, серед яких: Д. Брик, З. Гайх, А. Данилюк, Л. Заярна, О. Брензей, І. Кляпетура, Ю. Юрчик та ін. З січня 1970 року ДХШ очолював Ю. Попсуй, який створив професійний колектив викладачів. Школа поступово завойовувала авторитет, влаштовувала виставки, активізувала творчий потенціал учнів завдяки створенню справжнього мистецького осередку.



Світлини викладачів і учнів К-П ХПШ різних років випуску. ПАОЕ



Кам'янецькі художники у 1970-ті роки (зліва направо) у першому ряду: Сергій Кукуруза, Юхим Попсуй (3), Анатолій Фесенко (5); у другому ряду: Збігнєв Гайх, Олександр Грен, Лариса Заярна (4), Дмитро Брик, Іван Кляпетура; у верхньому ряду: Юрій Юрчик, Аркадій Данилюк (3), Олександр Брензей (5)



Кам'янецькі художники у 1970-ті роки (зліва направо): Іван Кляпетура, Сергій Кукуруза, Аркадій Данилюк, Юрій Юрчик, Олександр Брензей



Нижній ряд зліва направо: Григорій Хотюк (директор К-П історичного музею-заповідника), художники: Дмитро Брик, Сергій Кукуруза, Борис Негода; верхній ряд: Юрій Юрчик, Збігнєв Гайх



Аркадій Данилюк та Юрій Юрчик під час демонстрації експонатів виставки



Художники-педагоги К-П ДХШ у 1972 р. (зліва направо) у першому ряду: Франц Пенюшкевич, Дмитро Брик, Анатолій Фесенко, Олександр Грен, Юхим Попсуй; у другому ряду: Борис Баренбойм, Лариса Заярна, Семен Розенштейн, Олександр Янішевський, Аркадій Данилюк (6); у верхньому ряду: Збігнєв Гайх, Іван Кляпетура, Юрій Юрчик, Олександр Брензей, Володимир Васиневський (5)



Юхим Попсуй, Семен Грузберг,
Ольга Ерн-Гаєнмейстер, Сергій Кукуруза



Представники К-П ДХШ (Л. Заярна,
В. Бурдейний, Ю. Юрчик, З. Гайх) в гостях
у викладацького колективу дитячої
художньої школи, м. Хмельницький



Викладач К-П ДХШ Олександр Грен на виставці
(на тлі власного пейзажу)





*Викладачі К-П ДХШ: верхній ряд –
О. Поритко, І. Брензей, О. Савчук, І. Белік, Т. Щербина,
О. Фльорчук, О. Бедик, С. Мельник;
нижній ряд – К. Дегтяр, О. Брензей, О. Савчук (директор)*



Свято писанки «Диво писанкове» у К-П ДХШ



*Викладачі коледжу культури і мистецтв (зліва
направо): сидять – М. Желіховська, О. Дубінська,
Н. Латюк; стоять – Л. Горна, О. Павлюк, С. Луць*

Викладачі, спираючись на величезний досвід К-П ХПШ та її славні традиції, гармонійно поєднували художньо-естетичне виховання і мистецьку освіту, організовували численні екскурсії та пленери.

Сьогодні К-П ДХШ – це художньо-професійний освітній заклад, очолюваний Оленою Іванівною Савчук-Кляпетурою, де поєднується любов до мистецтва з кропіткою працею над формуванням художніх знань, умінь та навичок дітей. Упродовж плідної діяльності К-П ДХШ залишається генератором ідей у справі розвитку творчих особистостей, естетичного виховання підростаючого покоління. За роки роботи у її стінах початкову художню освіту здобули майже 2 тис. обдарованих дітей. Багато її колишніх вихованців сьогодні – відомі художники, скульптори, архітектори, майстри декоративно-прикладного мистецтва, педагоги. Серед випускників цього навчального закладу – графік, заслужений художник України Сергій Іванов, відомі живописці Тетяна Шумелда, Юрій Барабан, скульптор Сергій

Кляпетура, мистецтвознавець Оксана Дубицька, викладачі К-П мистецьких навчальних закладів: доцент Олег Опалюк, Оксана Дубінська, Лариса Горна, Юлія Табенська, Ірина Долінська, Валентина Лайтер та ін.

1990 року відкрита школа мистецтв НКВ № 9, до складу якої увійшло й художнє відділення, організоване з ініціативи директора А. Трояна. Щороку заняття у спеціалізованих кабінетах і майстернях відвідують більше 100 учнів, з якими працює 6-7 викладачів з професійною мистецькою освітою. Це – О. Гуменюк, В. Пиріжок, Н. Щукіна, Н. Оцишена, Л. Сковерська, О. Олексихина та ін.



*Викладачі дитячої школи мистецтв:
Г. Ярошевська, Т. Білоус, В. Лайтер, Л. Мегей.
Також у різні періоди навчали у школі
С. Нечитайло, А. Лантута, М. Панасюк*

Одночасно 1991 року відкрито дитячу школу мистецтв № 1, яка до 1996 року входила до складу школи-комплексу № 17, а зараз функціонує як окремий мистецький навчальний заклад (директор М. Пермяков).

З 1994 року засноване перше професійно-технічне училище – Кам'янець-Подільський професійний художній ліцей, який готує майстрів художніх народних промислів (директор І. Яловий). 1999 року відкрито ще один відділ художнього профілю – художньо-оформлювальний. Колектив професійних викладачів (Р. Сарахман, І. Лебко, Б. Байковська, В. Сідор, О. Сідор, А. Якобуца, О. Побережний, М. Кляпетура, О. Осика, П. Яржемська, Л. Голуб, О. Яремов та ін.) забезпечує засвоєння предметів на високому рівні. При училищі створено музейну експозицію дипломних робіт студентів.

Перший набір студентів спеціальності «Початкове навчання. Образотворче мистецтво» до педагогічного факультету КПНУ імені Івана Огієнка (на той час педагогічного інституту) відбувся 1986 року. У різні роки тут викладали: Л. Бондар, В. Донець, М. Гуменюк, Т. Щербина, Ю. Юрчик, А. Фесенко, О. Брензей та ін. У 2004-му відкрито спеціалізовану випускаючу кафедру образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, яку очолила кандидат мистецтвознавства, доцент Н. Урсу. За цей період з'явилося три спеціальності: «Образотворче мистецтво» (художник-педагог та дизайнер поліграфічної продукції); «Реставрація творів мистецтва»; «Декоративно-прикладне мистецтво». Восьмеро викладачів захистили кандидатські дисертації (І. Березіна, О. Кліщ – кандидати архітектури; І. Підгурний, А. Бренюк, Д. Костюк, В. Віштаченко, І. Гуцул, Н. Шульц – кандидати мистецтвознавства). Завідувач кафедри Н. Урсу стала доктором наук. Четверо викладачів є членами НСХ України (Б. Негода, А. Штогрин, І. Гуцул, Н. Урсу), стільки ж – членами НСД України (І. Підгурний, О. Кліщ, В. Лашко, Ю. Табенська),

1991 р. при Кам'янець-Подільському училищі культури (нині Кам'янець-Подільський коледж культури і мистецтв) відкрито спеціальність «Образотворче мистецтво». У витоків спеціальності стояли О. Швець, А. Фесенко, І. Пиріжок, О. Янішевський, яких підтримало керівництво училища – А. Обельчак та Є. Станішевська. Чотирирічне навчання дає можливість учням оволодіти знаннями та вміннями в галузі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва.

Студенти опановують техніки вишивки, ткацтва, бісероплетіння, розпису на різних фактурних поверхнях, іконопис, писанкарство та ін. Викладачі мистецьких курсів (О. Павлюк, Л. Горна, С. Луць, О. Дубінська та ін.) проводять заняття на високому професійному рівні і це дається знаки: влаштовуються виставки, імпрези, випускників знають і поважають не лише у місті. Серед студентів мистецьких ВНЗ України є багато випускників училища.



*Студенти К-П професійного
художнього ліцею*



Склад кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка (нижній ряд, зліва направо: Н. Васильєва (ст. лаб.), О. Кліщ (канд. арх.), М. Козловська (викл.), Н. Урсу (зав. каф. проф.), І. Березіна (канд. арх., доц.), В. Віштакенко (канд. мист.), А. Штогрин (ст. викл.), І. Кляпетура (викл.), Н. Шульц (канд. мист.), В. Волошина (ст. лаб.); верхній ряд: І. Підгурний (канд. мист., доц.), В. Гуцул (викл.), Ю. Табенська (викл.), Т. Такіров (викл.), О. Віштакенко (викл.), Б. Негода (засл.худ. України, проф.), В. Бучковський (ст. лаб.), І. Гуцул (канд. мист.), Д. Костюк (канд. мист.), В. Лашко (засл. м. нар. тв. України, доц.)

один педагог – член НСА України (І. Березіна). Професор кафедри Б. Негода – заслужений художник України; В. Лашко – заслужений майстер народної творчості, лауреати обласних та українських премій у царині мистецтва. Колектив кафедри активно працює над підвищенням професійного рівня; тут створено не лише потужний художній осередок, але й Наукову школу, яку очолила доктор мистецтвознавства, професор Н. Урсу.

Науковці досліджують та відкривають невідомі сторінки мистецтва Кам'янецьчини, видають монографії, статті, беруть участь у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях. Хочеться вірити, що К-П спільними зусиллями відродить колишню славу міста – мистецького центру не лише регіону, а й українського, навіть європейського культурно-художнього осередку.

Наталія УРСУ

АДАМОВИЧ ОТТО МАКСОВИЧ



Художник-педагог, митець-кераміст. Народився 18 липня 1891 р. у м. Лібава Курляндської губернії. Походив з німецької родини робітників; навчався в лютеранській початковій школі й заводському училищі при заводі на Катеринославщині; випускник Миргородської художньо-промислової школи імені Миколи Гоголя (1912 р.).

Трудову діяльність розпочав 1912 р. в К-П ХПШ вчителем художньої кераміки. 1915 р. педагогічну діяльність перервала служба в армії (до 1918 р.). Був учасником німецько-російської війни, воював на Кавказькому фронті рядовим 3-го Чорноморського полку, 1-ої сотні. Там захворів на малярію (довідка про прийняття до лазарету від 11 листопада 1917 р.).

Продовжив викладання технології гончарного виробництва, будівельної кераміки, рисунку та креслення у художньо-ремісничій майстерні в К-П, а також виконував обов'язки помічника управляючого навчальною частиною. Завідував гончарним відділом, який мав у своїй структурі майстерні: точильно-формувальну, гончарного малярства, скульптурну (з 1919 р.). Серед виробів переважали роботи в подільському стилі. 1925 р. обраний до складу Шкільної ради, очолював численні експедиції до гончарних осередків Поділля. Зокрема, у вересні 1923 р. разом із В. Гагенмейстером і вихованцями навчального закладу вивчав гончарство села Адамівка й намагався переконати владу надати тамтешнім гончарям допомогу в організації виробництва. Деякий час обіймав посаду заступника директора школи. Виконував рисунки для книжок та альбомів, що видавались у друкарні (літографсько-цинкографічній майстерні) К-П ХПШ. У їх числі – праця О. Адамовича «Гончарні миски с. Бубнівки» (1927 р.). Був активним профспілковим діячем. 1921 р. вступив до профспілки працівників вищої школи й наукових установ. Працював у Харківському поліграфічному інституті. Ймовірно, що з 1931 р. Адамович перейшов працювати до К-П силікатного інституту помічником інженера-кераміка. 1935 р. разом з інститутом переїхав до Харкова, де став членом Харківського обкому спілки вищої школи. З 14 квітня 1936 р. працював у Харківському силікатному інституті до часу його ліквідації (1 жовтня 1936 р.). На запрошення В. Гагенмейстера переїхав до Києва (1936 р.), де з лютого 1937 р. працював інструктором-технологом із гончарства цеху експериментальних майстерень, завідувачем керамічного відділу (Лаврської школи) Музею українського народного мистецтва (м. Київ). У Києві митець жив у квартирі В. Гагенмейстера. Звинувачений як учасник діяльності (з 1931 р.) підпільної української контрреволюційної організації і засуджений до вищої міри покарання з конфіскацією усього майна.

34922 11/926

(Список для
низп. чиновъ). На прибывшихъ.

Фамилия Адамовичъ
Имя Отто
Отчество Максимовичъ
Воинское званіе и часть рядовой
3-го Черноморск. полка 1-й сотни
Губернія _____
Уездъ _____
Волость П. К. - Подольскъ
Селеніе _____
(деревня, станція)
Болезнь малярия
Ранень _____
Время и мѣсто сраженія 24/IX 1917. Кавказ
Названіе и подробный адресъ лазарета, сообщающаго свѣдѣнія (штампемъ) _____
Когда поступилъ въ лазаретъ 11 ноября 1917.

На час арешту разом із дружиною проживав за адресою: м. Київ, Музейне містечко на вул. Цитаделі, корпус 19. Після чотирьох місяців тримання під арештом, страчений у Києві 26 травня 1938 р. о 23-ій годині. 1989 р. О. Адамовича реабілітовано.

Літ.: Овчаренко Л. Кам'янець-Подільський осередок гончарної освіти в Україні (1905–1933). – Опішне: Українське Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 329–336; Шмагало Р.Т. Словник митців-педагогів України та з України у світі. 1850–1950 / Ростислав Шмагало. – Львів: Українські технології, 2002. – (144 с. : іл. 176). – С. 15; Бишкевич Я. Репресована школа : До 105-річчя з дня заснування Кам'янець-Подільської художньо-промислової школи / Я. Бишкевич // «Нескорені»: Часопис Спілки політичних в'язнів України. – лист. 2010. – С. 5.

АЛЕКСАНДРОВ СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ

Художник театру. Народився 14 (27) березня 1915 р. у К-П, нині Хмельницької області. У 1938–1941 рр. навчався в Омському художньому училищі. Працював у різних містах й театрах (драматичних, лялькових, оперних); поставив багато спектаклів, зокрема, у Новокузнецьку оформляв вистави в місцевому драматичному театрі. Серед цих спектаклів: «Гаряче серце» Олександра Островського (1951 р.); «Золотопромисловці» за романом Д. Маміна-Сибіряка (1953 р.); «Оптимістична трагедія» Всеволода Вишневського (1956 р.); «Доктор філософії» Браніслава Нушича (1958 р.); «Барabanщиця» Афанасія Салинського (1961 р.); «День народження Терези» Георгія Мдівані (1962 р.); «Друзі і роки» Леоніда Зоріна. Помер митець 26 вересня 1963 р. у Новокузнецьку Кемеровської області Російської Федерації.

Літ.: Александров, Сергей Павлович // Художники народов СССР: Библиографический словарь. – Том I (Авик-Бойко). – Москва: Искусство, 1970. – С. 92.

АНКУДИНОВ ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ

Архітектор. Народився 1846 р. Вчився у Кронштадтському штурманському училищі; 1867 р. закінчив Будівельне училище в Санкт-Петербурзі й отримав звання помічника архітектора і чин X класу. Через кілька років здобув звання інженера-архітектора. У 1874–1877 рр. працював молодшим архітектором в Таврійській губернії, з 1877 р. обіймав посаду подільського губернського архітектора. Спроекував у стильових формах неоренесансу і збудував у Кам'янці-Подільському Богоугодний заклад на 150 осіб (100 чоловіків і 50 жінок) та Будинок для божевільних з удосконаленою системою вентиляції.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Тимофієнко В. Цивільні інженери – будівничі подільських міст і сіл у період капіталізму // Духовні витоки Поділля: Творчі історії краю: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (9–11 вересня 1994 р., м. Кам'янець-Подільський). – Хмельницький: Поділля, 1994. – С. 350.

АНТОНЮК ВОЛОДИМИР КОРНІЙОВИЧ



Художник-педагог, скульптор, майстер з художньої обробки металу. Народився 18 липня 1947 р. в К-П у родині вчителів. Навчався у рідному місті – закінчив середню школу № 2 (1965 р.). Художню освіту отримав на художньо-графічному факультеті Одеського педагогічного інституту. 1969 р. взяв активну участь у відновленні художньої школи в К-П, обійнявши у свої 22 роки посаду першого директора цього закладу і продовжуючи справу своїх попередників – керівників В'ячеслава Розвадовського та Володимира Гаген-майстера. Постійний творчий пошук власного стилю у мистецтві дав позитивні результати: роботи митця були представлені на численних колективних виставках та кількох персональних експозиціях (К-П, Одеса, Київ та ін.). Творчість художника стала відомою і зна-

ною також за кордоном – в Італії, Польщі, США, Росії та ін. Сьогодні Володимир Антонюк проживає в США (м. Шарлотт, штат Північна Кароліна), активно працює, обравши творчий напрямок художньої обробки металу в архітектурних об'єктах, а також захоплюючись парковою скульптурою.



Творчі композиції з художньої обробки металу

АНТОНЮК ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

Живописець. Народився 25 вересня 1971 р. у К-П. 1991 р. у Вінниці відбулася перша персональна виставка «В золотому човні», що мала неабиякий успіх. 1998 р. закінчив Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, факультет образотворчого мистецтва і креслення (1993–1998). Зараз Олександр живе і працює в Хмельницькому, бере участь в обласних, всеукраїнських, закордонних виставках. Член НСХ України (2000). Темі творчості митця різноманітні, але основні – релігійні, історичні і казково-фантастичні сюжети, де особлива увага привернута до Біблії, зокрема, до складної символічно-образної метафорики Старого Завіту. Творча манера художника дуже своєрідна, у полотнах явно простежується вплив іконопису і так званого наїву.



Персональні виставки: «Непринужденная охота». «Engliche Garten, м. Берлін, Німеччина (2000); галерея-студія Ніни Косаревої, м. Хмельницький, Україна (2001); Fr Brennen Galleri, м. Кармель, США (2001); «Археологія кольору», галерея «Неф», м. Київ, Україна (2001); «В рамках осені», ВЗ ХОО НСХУ, м. Хмельницький, Україна (2001); «Herzzentrum», м. Ганновер, Німеччина (2003); Хмельницький музей сучасного українського мистецтва, Україна (2004); Німецько-українська община в м. Брауншвайг, Німеччина (2004); галерея «36», м. Київ, Україна (2005); галерея «Piękną Swiat», м. Гданськ, Польща (2005); галерея «Am Neuen Palais», м. Потсдам, Німеччина (2005); Хмельницький музей сучасного українського мистецтва, Україна (2007); «В золотому човні», галерея «Інтер-Шик», м. Вінниця, Україна (2008). Серед творів: «Рік бика» (1997), «Човен» (1998), «Моління про чашу» (1998), «Три кроки усвідомлення» (1998), «Перевізник» (2006). Роботи художника знаходяться в приватних зібраннях і різних галереях України та за кордоном.

Літ.: Антонюк О. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arts.in.ua/artists/feofan1925/>. – Назва з екрана.



«Патріарх»



«Вінценосна пара»



«Художник і філософ»



«Ісус і самаритянка»

АРТЕМЕНКО ВАСИЛЬ ТРОХИМОВИЧ



Художник-графік, оформлювач, медальєр. Народився у К-П 1(14) квітня 1910 р. Художню освіту здобув у знаменитій К-П ХПШ імені Григорія Сковороди (1927), якою керував Володимир Гаґенмейстер. Вчителі митця: В. Шаврін, В. Гаґенмейстер. 1937 р. закінчив Київський інститут кінематографії. Прославився як графік і медальєр. Працював у царині оформлювального, медальєрного мистецтва та промислової графіки. 1948 р. Артеменко взяв участь у виставці промислової графіки, організованій у Києві Спілкою радянських художників України та Українським відділенням Все-



союзної торгової палати. З 1963 р. брав участь у всесоюзних і республіканських виставках. Член НСХ України (1964). Учасник Другої світової війни. До 1978 р. працював у художніх радах НСХ України, міністерств легкої та харчової промисловості УРСР, Товариства охорони пам'яток УРСР. Відзначений державними нагородами СРСР. Серед його творів – сувенірні листівки, медалі «Старий і новий Київ», «Андріївська церква», «Володимирський собор»; альбоми, каталоги: «Каталог вишитих виробів» (1958), «Державний музей українського народного декоративного мистецтва УРСР» (1968); проспекти і буклети для Міжнародних виставок: 1961 р. – у Марселі (Франція), 1961р. – у Загребі (Хорватія), 1968 р. – у Монреалі

«Старий і новий Київ»,
аверс та реверс медалі. 1969 р.

(Канада); комплекти проспектів для Всесоюзної виставки передового досвіду в народному господарстві (1961), сувенірний набір буклетів «Художні промисли України» (1969), сувенірні листівки. Було в Артеменка й багато дрібніших робіт. Зокрема, для київського видавництва «Реклама» Василь Трохимович виконав низку плакатів-оголошень. Серед них, наприклад, запрошення на виставку-огляд «Квіти України», що відбулася 1964 р., а також видане накладом 30 тисяч примірників і розміром 62x48 см нагадування: «31 березня 1965 року в Вінниці відбудеться тираж виграшів грошово-речової лотереї 1965 р. 11-го випуску». У Києві митець мешкав в історичній місцевості Сирець у Шевченківському районі (його адреса зазначена в довіднику «Українські радянські художники», виданому 1972 р., така – м. Київ, вул. Котовського, 11, квартира 93). Помер художник на 92-му році життя, 19 квітня 2001 р. у Борисполі Київської області.



Плакат
«Відвідайте зоопарк»



Конверт для платівок
«Українські народні пісні»

Літ.: Слободянюк П. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 284; Лісовик Н. В. Артеменко Василь Трохимович // Енциклопедія сучасної України / Нац. акад. наук України, Наук. т-во ім. Шевченка, Координац. бюро енциклопедії сучасної України НАН України. – Ред. І. М. Дзюба. – К.: [б. в.], 2001. – Т. 1: А. – 825 с. – С. 668; Кушнір Борис. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня. – 1973. – 2 березня. – С. 3; Будзей Олег. Медальєр із Кам'янця: Ювілеї // Подолянин. – 2010. – 7 січня. – С. 5.

АРЦИШЕВСЬКИЙ КШИШТОФ

Генерал артилерії. Народився 9 грудня 1592 р. у містечку Рогалін (Великопольща), виходець із шляхтичів-аріянців гербу Правдзіц. 1604 р. – відданий до аріянської школи (містечко Свігла), яку закінчив 1610 р. Навчався в університеті у Франкфурті-на-Одері (1616–1617). Під проводом литовського польного гетьмана Кшиштофа Радзівілла воював на Помор'ї проти шведів (1621–1623). Удосконалював свої технічні знання не лише в галузі артилерії, а й військово-інженерної справи: цікавився фортифікацією, захоплювався морем і будівництвом кораблів. Згодом виїжджає до Голландії, де вивчає військову справу. Був учасником Тридцятирічної війни (1618–1648) і встиг повоювати по обидві сторони конфлікту (Євангеліська унія та Католицька ліга). 1629 р. брав участь у здобутті фортеці гугенотів Ля-Рошель військами кардинала Рішельє. Того ж року вступив на військову службу до Голландської





Будинок арсеналу у Львові

Вест-Індської компанії, з якою 1630 р. прибув до Бразилії. Там пройшов шлях від капітана до полковника, командував голландським військовим флотом та воював з португальцями й іспанцями. Після конфлікту з голландським губернатором повернувся в Нідерланди, а звідти – до Речі Посполитої. З огляду на військовий досвід 1646 р. його призначили генералом артилерії. На засвідчення значимості персони Арцишевського для Львова і його жителів під час облоги армією Б. Хмельницького, на стіні міського арсеналу встановлено консоль із погруддям генерала, яке було усунуте австрійською владою у XVIII ст. З другої третини XVII ст. з ініціативи вищого військового командування, особливо генерала коронної артилерії

К. Арцишевського, робляться певні кроки для повного вирішення армійських потреб у гарматному забезпеченні. Арцишевський провів опис кам'янецького арсеналу (1646). Документи засвідчують, що в цей час у Кам'янці не було окремого приміщення для зберігання зброї. Гармати й боєзапас знаходились у приміщеннях Старого та Нового замків, в баштах міської оборонної системи. У квітні 1647 р. син К. Арцишевського Микола вислав для посилення Кам'янця з Бару дві гармати та двох гарматних майстрів. На необхідність будівництва арсеналу вказує сеймова конституція 1649 р., в якій зазначено, що командувачу артилерією доручається спорудження у місті цейхгаузу і забезпечення його амуніцією. У 1640-і роки інженер-архітектор побудував арсенал у Кам'янці-Подільському, а також аналогічні споруди у Мальборку, Луцьку, Варшаві, Львові, Кракові, Кодаку і Барі. Брав участь у розбудові Барського замку. 1650 р. відійшов від активної діяльності й доживав життя, пишучи поезію та спогади про індіанців тапуа. Відійшов у вічність 7 квітня 1656 р. і похований у зборі чеських братів-аріянців у Лешно; його прах згорів під час міської пожежі 28 квітня 1656 р.

Лім.: Antoni Hniłko. Arciszewski Krzysztof // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków: Polska Akademia Umiejętności – Skład Główny w Księgarniach Gebethnera i Wolffa, 1935. – T. 1. – S. 151-154. – Reprint. Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1989.

БАБЮК ДМИТРО СЕРГІЙОВИЧ

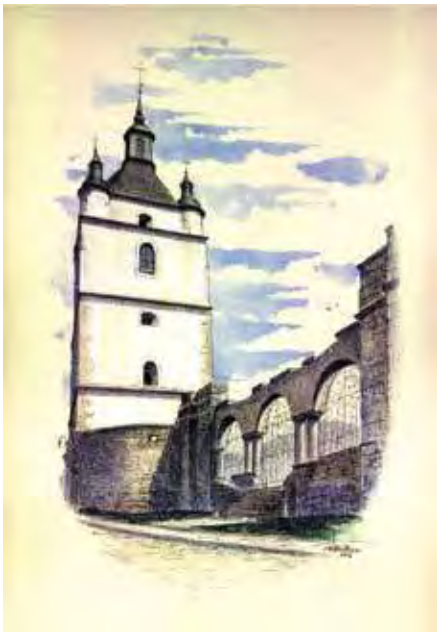
Художник-реаліст, скульптор, дизайнер. Народився 8 вересня 1988 р. в К-П. З 1999 до 2004 рр. навчався у К-П ДХШ, в класі під керівництвом І. Машталера. З 2006 до 2012 рр. навчався у КПНУ імені Івана Огієнка, де здобув ступінь магістра образотворчого мистецтва. У 2011 р. отримував Президентську стипендію. Викладачі: І. Підгурний, В. Лашко, Н. Урсу, С. Кляпетура, А. Штогрин. Митці, в колі яких працював: І. Машталер, О. Савчук, К. Дегтяр та ін. Основні техніки: олійний живопис, пастель, акварель, туш. Пріоритетним у творчості є графічне мистецтво. Творче гасло: «З Кам'янцем у серці». Трудову діяльність розпочав у Колубаївській ЗОШ I–II ступеня на посаді вчителя образотворчого мистецтва і художньої культури (2011–2012), працював викладачем у К-П ДХШ (2013–2015), вів гурток образотворчого мистецтва у НВК №14 (2013–2015), вихователь з образотворчого мистецтва у школі раннього розвитку



дитини «Гармонія» (2015). З 2006 до 2012 рр. – учасник музичних гуртів «Скрипторій» та «Гоца Дра-ла». Є автором багатьох пісень. З 2013 р. – учасник К-П міського військово-історичного товариства (К-П МВІТ), де вивчає і відтворює мистецтво, давні ремесла нашого краю. У якості хобі з 2013 р. займається дитячою скульптурою. З того ж року – художник-консультант у приватному музеї історії К-П початку ХХ століття. Досліджує історію рідного міста, автор історичних статей у інтернеті та періодичних виданнях; займається фотомистецтвом. З 2013 р. – учасник фотоклубу «Погляд». У цьому ж році отримав відзнаку на фотоконкурсі «Вартові століть» у номінації «Архітектура старого Кам'янця». 2014 р. організував три персональні фотовиставки «Знай, де ти стоїш», за що був нагороджений подякою мера міста. З 2014 р. працює художником у приватному комплексі «Старобульварний». 2014 р. організував два етапи благодійної акції «Мистецтво заради миру», під час якої школярі виготовляли обереги і малюнки з побажаннями для солдат-кам'янчан на передовій; виготовив два українські прапори, які були освячені і відправлені на фронт. 2015 р. здобув освіту дизайнера інтер'єрів у Харківському університеті; спробував себе у ролі архітектора. За його проектами побудовані двоє проїзних воріт і фасади комплексу на вул. Францисканській, 10 у Старому місті та двоповерховий будинок у с. Козак. До фахових досягнень відносяться: виставка у м. Санок (Польща) в рамках міжнародного пленеру (2009); участь у виставці в картинній галереї К-П (2010). Персональні виставки: «Кам'янець навиворіт» у ресторані «Старий Банк» (2013); у арт-галереї «Promo-Lux» – виставка творів викладачів творчих дисциплін у Подільському державному аграрно-технічному університеті (2014); виставка викладачів К-П ДХШ (2014).



План Старого міста, перо, туш. 2007 р.



Дзвіниця вірменського костелу



«Нічні барви міста». Тримих, олійні фарби. 2012 р.

Літ.: Журнал *Promo Lux* // 2013. – № 7. – С. 12; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kphistory.com.ua/tse-prosto-nejmovirno-vidkrylasya-nova-art-halereya-u-nashomu-nathnennomu-kamyantsi/>; <http://kphistory.com.ua/i-lysh-na-polotni-zalyshytsya-jih-slid-yakscho-jih-ne-vryatujemo-hodni/>; http://podolyanin.com.ua/culture/other/5675/?sphrase_id=17375; http://www.kp-rtschool.km.sch.in.ua/informaciya_pro_zaklad/vikladachi/babyuk_dmitro_sergijovich/; http://www.kp-artschool.km.sch.in.ua/informaciya_pro_zaklad/blagodijnistj/dopomoga_uchasnikam_ato/ – Назва з екрана.

БАЙРАК РОМАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Художник-реставратор, експерт творів мистецтва, викладач фахових дисциплін. Народився 22 червня 1988 р. у К-П Хмельницької області. Закінчив КПНУ імені Івана Огієнка (2007–2013), магістр.

Викладачі: О.Ф. Віштаченко, Б.М. Негода, В.І. Лашко, Н.О. Урсу, А.О. Штогрин, Н.С. Лашко. Митці, в колі яких працював: О.Ф. Віштаченко, Т.Н. Такіров, В.О. Варвянська, Я. Смаза та ін.

Трудова діяльність: працював художником-реставратором у Воскресному Новоєрусалимському монастирі у місті Істра Московської області під керівництвом реставратора I категорії, кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри реставрації МГХПА імені С.Г. Строганова Олени Кузнецової (2013–2015). З квітня до червня 2015 р. знаходився у складі реставраційної групи, що відтворювала рослинний розпис у ренесансному стилі в залі Богуслава в замку князів Поморських у Щецині (*sala Bogusława w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie*) під



керівництвом реставратора та президента фірми «Restauro» Малгожати Муселі. 2015 р. працював у колективі реставраторів з Польщі під керівництвом професора Януша Смази в домініканському костелі св. Миколая, єпископа Міри (XV–XVIII ст.) в К-П. Упродовж творчої діяльності брав участь у міжобласних, обласних і міських експозиціях та виставках.



«Фея», полотно, олія. 2014 р.



«Світляк», полотно, олія. 2015 р.

БАЛЛОГ МОЙСЕЙ ЙОСИФОВИЧ (БАЛОГ МАЦЕЙ)

Архітектор. Народився 24 лютого 1854 р. Після закінчення Житомирської гімназії вчився у Будівельному училищі в Санкт-Петербурзі (1877–1883), отримав звання цивільного інженера і чин X класу. 1883 р. призначений на посаду міського архітектора К-П. Працював у стилі неоренесансу і необароко. За його проектами протягом 1886–1887 рр. збудовані поміщицькі будинки в с. Острівчани і с. Голосків Кам'янецького повіту. У 1890–1891 рр. за проектом М. Баллога постала панська садиба в с. Грушка Ямпільського повіту. У цей час під його керівництвом завершено будівництво лікарні імператорського людинолюбного товариства в К-П (1890–1891). Дав дозвіл на надбудову другого поверху над в'язницею для гарему на вул. Госпітальній. Під його наглядом проведено капітальне очищення та дослідження Міського (Вірменського) колодязя. Значної уваги заслуговує побудований у К-П собор Олександра Невського у неовізантійському стилі (1895), освячений 24 листопада 1897 р. (співавтор І. Калашніков), і 1936 р. розібраний на цеглу. 2000 р. собор відбудовано.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магистрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Острівчани. Маєток Домініка Старжинського,
1887–1888 рр. Фото з кн. Романа Афтаназі



Грушка. Маєток Токаржевських-Карнасівчів,
1887–1888 рр. Фото І. Пустиннікової

БАРАНЮК ВАЛЕНТИНА ВАЛЕНТИНІВНА



Художник-аматор. Народилася 1961 р. в Україні, К-П. Батько був військовим, тому родина переїхала за призначенням до РСФСР. Дитинство пройшло на Далекому Сході. Сім'я, після демобілізації батька з армії, повернулася в Україну. У рідному місті Валентина здобула освіту в К-П ДХШ. Із задоволенням брала участь у конкурсах. Деякий час родина проживала у США. Живописом захопилася років десять тому. Перша картина написана для доньки, потім пішли замовлення. Зараз працює і проживає у Хмельницькому. Було дві персональні виставки у рідному місті; брала участь у колективних експозиціях. Вернісаж третьої персональної виставки «За покликом душі» відбувся 16 лютого 2012 р.; четверта персональна експозиція «В кожній миті – життя» відкрилася 7 жовтня 2015 р. в музеї історії м. Хмельницький (53 композиції). Працює художниця у різних техніках та жанрах. Картини знаходяться в Україні, Росії, Туреччині, Італії, США та ін.

Літ: Баранюк Валентина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://art-on-line.com.ua/ru/219_baranuk-valentina-jivopis – Назва з екрана.



«Осінній ліс»



«Злива у Старому місті»



«Бузок»



«Сільські мотиви»

БАСИСТА НІНА ПЕТРІВНА



Самобутня художниця за покликом серця. Народилася 14 лютого 1969 р. в селі Подолі Срібнянського району, що на Чернігівщині. З 2011 р. проживає на Хмельниччині, де проявились її мистецькі таланти. Ідеї найперших робіт з'явились і були успішно реалізовані на картоні після відвідин трипільського поселення, розритого чорними археологами. Надзвичайна енергетика прадавнього духу предків, що передавалась у візерунках на залишках посуду, не залишила байдужою і дуже вразила художницю. Відразу ж виникла перша робота «Перехід в інші світи», потім були «Сон. Слухай своє серце», «Почуйте мене, світи!», «Народження душі», «Відати», «Три», «Дотик Істини.

Дотик пізнання», «Паралельні світи», «Фа-До-ЛЯ», «Два Сонця» та інші... Найулюбленішими техніками живопису мисткині стали акрилові фарби та олійна пастель.

Дати оцінку власній творчості надзвичайно важко, тому аматорка звертається до відомого в місті, заслуженого художника України, професора КПНУ імені Івана Огієнка Бориса Негоди. Саме Борис Михайлович побачив і відзначив особливості в її творчості.



«Дотик Істини. Дотик Пізнання»



«Зустріч через зв'язок часу»

Кам'яниччина стала другою батьківщиною Ніни Басистої, адже тут вона народилася як художниця. У травні 2014 р. відбулася перша персональна виставка «Трипільський візерунок». Одна з робіт «Зустріч через зв'язок часу» прикрасила обкладинку другого тому художньо-мистецького альманаху «РНОENIX». У травні 2015 р. дві роботи «Дотик Істини. Дотик пізнання» та «Струна Долі. Струна Всесвіту» були представлені на виставці творчих робіт місцевих художників «Кам'янецька весна». Цього ж року з 10 до 27 червня у Виставковій залі проходила друга персональна виставка «Коло, Вороття, Час».

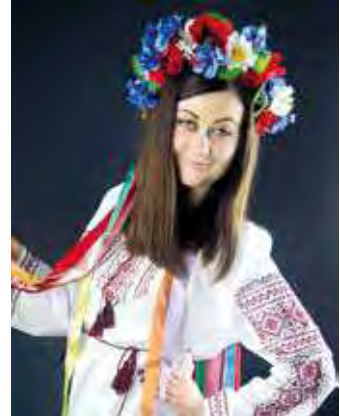
БЕДИК ОКСАНА ВІКТОРІВНА

Художник-педагог, виконавець, викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, керівник аматорських колективів (гуртка, студії). Народилася 14 серпня 1993 р. в К-П. Навчалася у К-П коледжі культури і мистецтв (2009–2013). Продовжила навчання у КПНУ імені Івана Огієнка (2013–2016). Викладачі – Б. М. Негода, І. І. Машталер, О. В. Дубінська, І. І. Кляпетура. Коло митців: О. І. Савчук, К. Б. Дегтяр, І. І. Машталер, Т. В. Щербина, О. О. Брензей, О. П. Поритко, І. М. Белік, Д. С. Бабюк, О. С. Савчук.

Працює в К-П ДХШ з 2013 р. викладачем образотворчого мистецтва.

Виставки: «Художник – це поклик!» до Дня художника, виставка творів образотворчого мистецтва викладачів К-П ДХШ (2014); мистецька акція «Митці заради миру», К-П (2014–2015).

Нагороджена дипломами за перші місця у міжнародному конкурсі «Сльнце. Радост. Красота» в Болгарії (2011) та Всеукраїнському конкурсі «Нові імена України» у Хмельницькому (2011), третє місце у II Всеукраїнському конкурсі молодих обдарувань «Текстильний первоцвіт» у Вишніці (2013).



«Від свята до свята», нетканий гобелен. 2013 р.



«Натюрморт з фізалісом», суха пастель. 2013 р.



«Гармонія синього», полотно, олія. 2013 р.



«Життєве міжсезоння», скло, олія, контур. 2015 р.

БЕДУНКЕВИЧ АНАТОЛІЙ МИХАЙЛОВИЧ

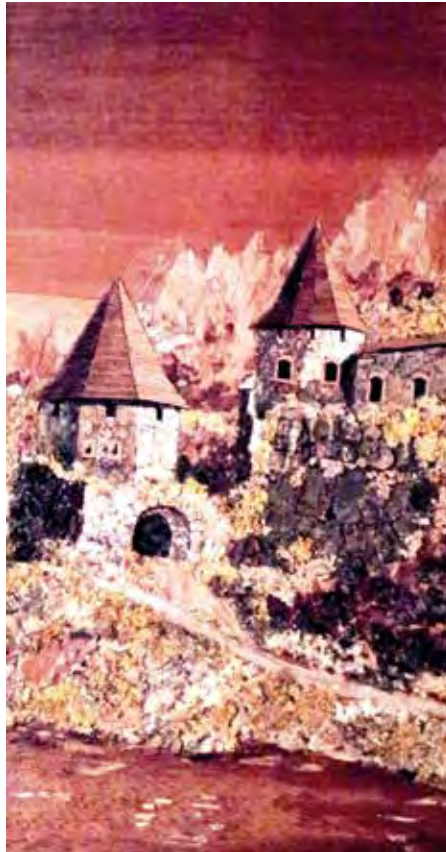
Художник декоративно-прикладного мистецтва, аматор. Народився 1915 р. у м. Таганрог. 1929–1930-х рр. брав приватні уроки у художниці Бродської (Таганрог). Першим глядачем, порадином і вимогливим критиком його художніх творів була мати, яка прищепила любов до доквілля.

Пройшов усю війну, був учасником жаклих подій, а після ще багато років служив в армії кадровим офіцером; звільнився у військовому званні підполковника. У Кам'янці на Поділлі замешкав з 1955 р. Після демобілізації (1960) працював 11 років учителем малювання та креслення в СШ № 8 К-П (1960–1971).

Природа та місто, потаємне життя кам'янецької архітектури – основна тема творчості Анатолія Михайловича. Майстер уміло використовував у своїх композиціях кору різних порід дерева, мох, лишайник, сухе листя, пелюстки безсмертника й фізалиса. За характером його вироби можна порівняти з олійним малярством, де ретельно накладається мазок на мазок, взаємно підкреслюються гляцеві й оксамитні плями, досягаються віртуозні імпресіоністичні ефекти. Імпровізація з фактурою, об'ємом і кольором сповнена азарту гри й мимоволі захоплює несподіваним результатом. Кожна композиція вписана в свій формат. Це овали, квадрати, прямокутники, овоїди. Неодноразово звертався до інших технік художнього втілення образів, таких, як олія, акварель, пастель, інтарсія, різьблення по дереву, слоновій та мамонтовій кістці. Мав 9 персональних експозицій, брав участь більш ніж у 10 республіканських, обласних та міських виставках, де отримав дві золоті, одну срібну медалі, дипломи лауреата й учасника експозицій у Києві, Москві, Рязані, Ростові-на Дону, Хмельницькому тощо. Твори знаходяться у приватних колекціях Чехії, Словаччини, Угорщини, Австрії, Німеччини, Ізраїлю, Росії, України. Одна з картин майстра прикрашає експозицію музею Т.Г. Шевченка в Києві. Хмельницький художній музей володіє сімома роботами майстра, багато творів у різних техніках належить КПІМЗ. Художник був героєм однієї з відомих передач Валентини Леонтьєвої «Від усієї душі». Відійшов у вічність 31 травня 2007 р. і похований у К-П.



Літ.: Кабачинська С. Любов до життя, віддзеркалена у мистецтві / С. Кабачинська, Н. Урсу-Яворська // Подолянин. – Кам'янець-Подільський, 4 вересня 1996. – № 37 (317).



БЕРЕЗИНА ІННА ВІКТОРІВНА

Художник-педагог, мистецтвознавець, кандидат архітектури, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка. Народилася 18 липня 1972 р. в К-П. Випускниця КПНУ імені Івана Огієнка (спеціаліст, магістр образотворчого мистецтва). Дисертацію «Архітектурна спадщина України у творчості Наполеона Орди: іконографія та принципи використання» захистила 2007 р. на спеціалізованій вченій раді Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури для здобуття наукового ступеня кандидата архітектури зі спеціальності «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури». За результатами дослідження 2009 р. опублікувала монографію. Упродовж 2008–2015 рр. відбулися виставки-експозиції візуального ряду «Архітектурна спадщина України в творчості Наполеона Орди. Принципи використання іконографічних творів Наполеона Орди в історико-архітектурній науці, пам'яткоохоронній та реставраційній сферах» у конференц-залі НІАЗ «Кам'янець» (К-П), Національному заповіднику «Замки Тернопілля» (м. Збараж,



м. Тернопіль), управлінні регіонального розвитку містобудування, архітектури та будівництва Хмельницької облдержадміністрації (м. Хмельницький), управлінні туризму та промоції Луцької міської ради (м. Луцьк).

Викладає в КПНУ імені Івана Огієнка курси мистецтвознавчого спрямування: «Історія зарубіжного мистецтва», «Історія архітектури», «Актуальні проблеми сучасного мистецтвознавства», «Сучасні напрямки розвитку світового та українського образотворчого мистецтва», «Методика викладання образотворчого мистецтва у вищій школі», «Міфологія», «Основи музейної справи», «Основи наукових досліджень». Коло наукових інтересів І. В. Березіної містить дослідження питань реставрації та охорони об'єктів зодчества на українських теренах, принципів використання графічних і живописних іконографічних джерел у справі ревіталізації пам'яток архітектури, а також методичних аспектів впровадження новітніх мистецтвознавчих тенденцій у навчальний процес загальноосвітніх і вищих навчальних закладів. З 22 квітня 2009 р. – член НСК України, з 22 лютого 2010 року – член НСА України.



БЕЛІК ІРИНА МИХАЙЛІВНА



Художник-педагог, вчитель образотворчого мистецтва, етики і естетики. Народилась в К-П 9 листопада 1977 р. Освіта: К-П училище культури, відділення декоративно-ужиткового мистецтва (1993–1997). Продовжила навчання в КПНУ імені Івана Огієнка зі спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво» (2005–2010). Працює в К-П ДХШ з 2005 р. Коло митців: О.І. Савчук, Т.В. Щербина, К.Б. Дегтяр, О.О. Брензей, І.І. Машталер, В.Н. Павлович, О.В. Фльорчук, О.П. Поритко, А.В. Кислюк, Д.С. Бабюк, О.С. Савчук, О.В. Бедик. Член К-П громадської організації «АРТ-Простір». Учасниця міських, обласних та міжнародних виставок, пленерів. Має грамоти, подяки міського голови, обласного методичного центру.

Творча діяльність: виставки – Обласний методичний центр, м. Хмельницький (2008); «Такі Ми», К-П (2008);

VI Міжнародний пленер «Краса землі Блізановської», м. Каліш, Польща (2009); «Палітра настрою», К-П (2010); Обласний методичний центр, м. Хмельницький (2010); «АРТ-Простір», Етнографічний музей, К-П (2010); VII Міжнародний пленер «Краса землі Блізановської», м. Каліш, Польща (2010); «Подільська писанка», К-П (2011); «АРТ-Простір», м. Чернівці (2012); «Первоцвіт», К-П (2013); «Художник – це поклик!», К-П (2014); «Витинанка – вид народного мистецтва», К-П (2014); «Митці заради миру», К-П (2015).

Стажування: курс навчання на обласному семінарі-пленері викладачів відділів, класів образотворчого мистецтва викладачів ПСМНЗ, К-П (2009); курс підвищення кваліфікації «Ткацтво», м. Хмельницький (2010).



БИТИНСЬКИЙ МИКОЛА ОВЕРКОВИЧ



Художник-педагог, живописець, мистецтвознавець, геральдист, фалерист, поет, прозаїк, вексилолог. Народився 24 листопада 1893 р. у Літині на Поділлі в родині Оверка Битинського, губернського секретаря, який працював у поштовому відомстві. Школу закінчив у К-П, недовго вчителював у с. Карбівка Гайсинського повіту. Мистецьку освіту отримав у К-П чотирирічній художньо-промисловій школі (1908–1912). З початком Першої світової війни мобілізований і служив у російській армії рядовим 27-го запасного піхотного полку. 1 січня 1915 р. переводять до 9-го Фінляндського полку, звідки 22 грудня того ж року посилають до 2-ї Оренбурзької школи прапорщиків, після закінчення якої уже прапорщиком служить у 17-ій інженерній роті 66-го Бутирського полку під Двінськом, де у серпні 1917 р. призначається начальником саперної команди. Військову службу у російській армії закінчив у листопаді 1917 р. За участь у бойових діях нагороджений орденом Св. Анни IV ст. До березня

1919 р. М. Битинський жив у К-П, учителював у с. Демшин, на Закарпатті; у березні 1919 р. мобілізований до Армії УНР. 1924 р. продовжив навчання в Українському вищому педагогічному інституті у Празі. Дослідник і розробник емблематики та уніформології, автор двох нагород УНР – Хреста Симона Петлюри (остаточний варіант) та Воєнного хреста, написав низку досліджень з указаних дисциплін, як графік створив чимало мистецьких творів, залишив по собі живописні роботи, книжкові ілюстрації, ікони. 1951 р. емігрував до Канади. Одинадцять років у Торонто (1950–1961) працював викладачем: на п'ятирічних курсах українознавства ім. Григорія Сковороди викладав історію України, на курсах українознавства ім. Івана Котляревського – українське мистецтво. Автор підручників «Архітектура», «Українське малярство». Активний діяч Українського генеалогічного і геральдичного товариства. 24 грудня 1972 р. М. Битинський відійшов у вічність. Поховали його на кладовищі в Торонто.

Творчі праці художника: «Ангел помсти», «Чорний буревій», «Розстріл 359 героїв-мучеників у Базарі» та низка релігійних образів у церквах США і Канади. Проекти: емблеми гідротехнічного відділу Української академії у Подєбрадах, Українського вільного козацтва у Празі, значок Громади українських і білоруських студентів-лісівників Празького політехнічного інституту, знак Українського педагогічного інституту ім. М. Драгоманова, печатка Студентської громади при Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова, Герб Вільного козацтва.

Битинський здійснив художнє оформлення: річника «Календар-альманах «Вільного казачества – Вільного козацтва» на рік 1930», прапорів товариств «Сокіл» у Празі, «Січ» у Братиславі, Союзу українського Сокільства за кордоном, Української громади в Софії, Дружини лицарів Хреста Симона Петлюри, Буковинського куреня, кількох станиць Союзу бувших українських вояків (СБУВ), Союзу українських ветеранів Канади (СУВ), Об'єднання української демократичної молоді (ОДУМ), кількох пластових куренів, серед них куреня ім. С. Петлюри, надгробків президента Білоруської Народної Республіки Петра Кречевського (м. Прага), полковника донських козаків Фролова (м. Літомишль); на могилах – українських робітників-остарбайтерів в Ашаффенбурзі, що загинули внаслідок бомбардування союзницькою авіацією в кінці Другої світової війни, о. П. Білона у Бавн-Бруці, лікаря 4-ї київської дивізії Армії УНР О. Плітаса, єпископа Платона, полковника О. Петлюри, підполковника О. Омельченка, сотника О. Савченка; печаток – Українського Національного Комітету у Берліні, Українського архіву-музею у Чикаго, Українського народного дому у Торонто, курсів українознавства ім. Г. Сковороди та ім. І. Котляревського, Об'єднання українських педагогів Канади, митрополита Української Греко-Православної Церкви Канади Іларіона Огієнка, Воєнний хрест (УНР).

Літ.: Шмагало Р. Т. Словник митців-педагогів України та з України у світі. 1850–1950 / Ростислав Шмагало. – Львів: Українські технології, 2002. – 144 с. : іл. 176; Центральний державний архів вищих органів влади України (далі – ЦДАВО України). – Ф. 4018. – Оп. 1. – Спр. 2113. – Арк. 7; Битинський_Микола Оверкович. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана; ЦДАВО України. – Ф. 5235. – Оп. 1. – Спр. 2112.



Іконостас в УГКЦ Покрови Богородиці в Інгольштадті (Баварія). 1945 р. Фото О. Кратта



Хрест Симона Петлюри



Державний Герб Великий Української Соборної Держави



БІЛА СВІТЛАНА ПАВЛІВНА

Майстриня художньої кераміки. Народилась 20 серпня 1966 р. у К-П. Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (1991). Учасниця всеукраїнських, обласних виставок. Автор скульптур малих форм: коник «Білоголов», баран «Степовий», куманець «Водяне царство», вазочка «Роса» та ін.

Літ.: Шевченко Є. І. Біла Світлана Павлівна // Енциклопедія сучасної України / Нац. акад. наук України, Наук. т-во ім. Шевченка, Координац. бюро енциклопедії сучасної України НАН України. – Ред. І. М. Дзюба (співгол.). – К.: [б. в.], 2003. – Т. 2: – 872 с. – С. 756.

БОДНАРЧУК (КИСЛЮК) АНТОНІНА



Художник-педагог. Народилась у 1984 р. у с. Зеленче Дунаєвецького району Хмельницької області. Закінчила КПНУ імені Івана Огієнка (2001–2006); К-П коледж культури та мистецтв (2007–2013). Викладачі з фаху: Т. В. Майгур, О. В. Дубінська, С. В. Луць, Л. А. Горна. Коло митців: В. Н. Павлович, І. І. Машталер, О. О. Брензей, Т. В. Щербина, К. Б. Дегтяр, О. І. Савчук. Проживає та працює в К-П з 2001 р.: К-П будівельний ліцей (2006–2007); К-П ДХШ з 2012 р. і до сьогодні.

Нагороджена грамотою Управління культури і туризму департаменту гуманітарної політики Кам'янець-Подільської міської ради за сумлінну працю, виховання наймолодших учнів школи та творчу ініціативу.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



Творчі композиції

БОНДАР ЛАРИСА ПЕТРІВНА



Художник-педагог. Народилась 12 жовтня 1946 р. в Сатанові Хмельницької області у сім'ї службовця. 1958 р. сім'я переїхала до міста Косова, де Лариса Петрівна закінчила середню школу.

1965 р. вступила на стаціонарне відділення художньо-графічного факультету Одеського державного педагогічного інституту ім. К.Д. Ушинського. Закінчивши інститут 1972 р., розпочала педагогічну діяльність. Упродовж п'яти років працювала вчителькою образотворчого мистецтва і креслення у середніх школах № 1 і № 2 міста Косова.

1977 р. життєві стежки привели Ларису Петрівну до К-П: працювала художником-оформлювачем у художній майстерні, а з 1978 р. викладала курси ДПМ та методики викладання образотворчого мистецтва на педагогічному факультеті К-П педагогічного інституту. Брала участь у виставках художників, оформленні кабінетів університету живописними та інформативними планшетами і стендами, розписувала стіни навчальних аудиторій, залучаючи студентів до праці художника-оформлювача. Має грамоти та інші відзнаки керівництва університету. Все життя присвятила навчанню та вихованню молоді. Відійшла у вічність 7 березня 1998 р. і похована в К-П.



«Старі мур», полотно, олія

БРЕНЗЕЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ



Художник-педагог, пейзажист, викладач образотворчого мистецтва. Народився 22 серпня 1951 р. в с. Княгинин К-П району, Хмельницької області. Навчався на художньо-графічному факультеті Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського (1968–1972). Викладачі: О. Волошинов, І. Єфименко, Б. Негода, А. Данилюк, С. Кукуруза, І. Кляпетура. Творчість присвячена Кам'яниччині. Працює в К-П ДХШ з 1972 р. дотепер. Викладав в К-П педагогічному інституті (1977–1978), а також один навчальний рік – у К-П училищі культури. 2011 р. створив програму «Рисунок в ДХШ» для 1–4 класів з ілю-

строваними додатками. До 1991 р. організував три республіканські експозиції. Виставки художника: «Четверта республіканська виставка акварелі» (1977). Персональні виставки: в К-П (2000); «Моє Поділля», К-П (2004); «Чисті барви краси і любові», К-П (2011); «Поетичний реалізм», м. Чернівці (2014); «Образ душі», К-П (2014). Твори: «Джерело», «Мої стежки», «Вербна неділя», «Вересневий ранок», «Ностальгія», «Май», «Цвіте валер'яна», «Княгининецьке городище».

Неодноразово відзначений грамотами міського та обласного відділів культури, а також адміністрації К-П ДХШ. Нагороджений відзнакою міського голови «За заслуги перед міською громадою» (2008). Отримав подяку від К-П міської громадської організації «АРТ-Простір» за активну громадську позицію та вагомий внесок у благодійну акцію «Митці за перемогу» (2015). До 1991 р. був членом Молодіжної спілки художників (м. Чернівці). Учні: Тетяна Шумелда, Сергій Кляпетура, Олена Кляпетура, Оксана Заянчуковська, Надія Щукіна, Сергій Юрків, Катерина Рейда, Анна Сушарник та ін.

Літ.: Кам'янець-Подільський: Туристичний путівник. – Львів, 2003. – С. 301-302; Будзей О. Вулицями Кам'янця-Подільського / О. Будзей. – Львів, 2005. – С. 238; Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Моє Поділля»



«Золото осені»

БРЕНЮК АЛЛА ГРИГОРІВНА

Мистецтвознавець, художник-педагог, кандидат мистецтвознавства. Народилась 21 жовтня 1981 р. у К-П. 1997 р. закінчила 9 класів загальноосвітньої школи I–III ступенів № 15 К-П. 1993 р. вступила до К-П ДХШ, в 1996-му – закінчила повний курс названої школи з фаху «Образотворче мистецтво». 2007 р. вступила у К-П училище культури на спеціальність «Образотворче мистецтво». 2001 р. закінчила навчальний заклад, здобула кваліфікацію керівника аматорського колективу (гуртка, студії) декоративно-ужиткового мистецтва, викладача й отримала диплом молодшого спеціаліста.

У тому ж році вступила у КПНУ імені Івана Огієнка на спеціальність «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво». 2006 р. закінчила університет і здобула кваліфікацію вчителя образотворчого мистецтва, отримала вищу освіту та диплом спеціаліста.

2007 р. в КПНУ імені Івана Огієнка отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво» та здобула кваліфікацію магістра педагогічної освіти, викладача образотворчого мистецтва.

З 1 вересня 2007 р. працює в цьому виші на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва на посаді старшого викладача.

2010 р. пройшла стажування у Літній школі польської мови і культури при університеті Миколая Коперника (м. Торунь, Польща). З 2010 р. є членом НСК України. Брала участь у щорічних конференціях КПНУ імені Івана Огієнка, у Міжнародних конференціях: «Європа – Польща – Україна: минуле, сучасність, майбутнє», 2008 р. (м. Умань), «Софійські читання», 2009 р. (м. Київ), у Міжнародному семінарі «Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору» (К-П), у Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій 120-й річниці заснування К-П державного історичного музею-заповідника, 2010 р. (К-П) та ін.

2012 р. А.Г. Бренюк захистила дисертацію у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на тему «Мистецтво графіки у художній культурі Кам'янецьчини ХХ століття» і отримала науковий ступінь кандидата мистецтвознавства зі спеціальності «Теорія та історія культури».

Сьогодні продовжує працювати як науковець, має багато наукових та науково-методичних праць, бере участь у всеукраїнських і міжнародних конференціях та семінарах.



БРЕТФУС ІОБ

(різна сигнатура в документах: Претвич Іов, Бретфус Йокуб, Претфус Якоб, Бреторус Йокуб, Praet Job, Praetfves Job)

Військовий інженер, архітектор, будівничий. Народився (?). Німець за походженням, обіймав посаду придворного архітектора польського короля Зигмунда I. 1540 р. отримав доручення модернізувати К-П фортецю з урахуванням передової фортифікаційної науки. Разом з Мачеєм Влодкем та Войцехом Старжеховським, але під керівництвом Бретфуса, провадилися усі роботи, реконструкції й ремонти фортеці всередині XVI ст. Була зведена над видовбленою у скелі криницею (глибина 40 м) п'ятикутна Чорна (Нова Східна) вежа (1541). Вежа фланкувала підступи до брами замку з боку міста. Прибудовано Денну вежу (1542). Перебудовано укріплення, реконструйовано мури та башти

(до 1545), реставровано Руську і Польську брами. Для кращої взаємодії з оборонним комплексом Руської брами Бретфус перебудував східне крило замку, розширив його у східному напрямку. Зберігся вмонтований надпис: «1544 DEVS TIBI SOLI GLORIA IOB PRAETFVES ARCHITEKTOR» – «1544 (р.) БОЖЕ, ТОБІ ЄДИНОМУ СЛАВА ІОВ ПРЕТФЕС АРХІТЕКТОР». За успіхи в масштабному укріпленні К-П фортеці отримав чин королівського архітектора і значне грошове утримання (300-400 злотих у рік). Після К-П працював у Кракові, Варшаві, Вільно. Став власником кількох маєтків, мав власний герб (два піднятих крила на шоломі). Відійшов у вічність, ймовірно, 29 жовтня 1571 р.

Літ.: Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – (700 с.). – С. 537; Łoza S. Architekci i budowniczoowie w Polsce / S. Łoza. – Warszawa, 1954. – (424 s.). – S. 37; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магистрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Чорна (Нова східна) вежа К-П фортеці. Фото С. Клименка



Денна вежа К-П фортеці

БРИК ДМИТРО ІВАНОВИЧ



Художник-педагог, графік, живописець. Народився 15 лютого 1921 р. у станиці Ново-Іванівській Краснодарського краю в сім'ї селянина. З 1929 р. жив і навчався в Краснодарі. 1934 р., після закінчення 7 класів, вступив на живописний відділ Краснодарського художньо-педагогічного училища. Після його закінчення у 1939 р. направлений на роботу до Тихорецька. У вересні 1940 р. пішов до війська. Служив у прикордонних військах, частинах НКВС. Під час Великої Вітчизняної війни перебував у складі регулярної армії (Північно-Казахський, Білоруський та Прибалтійський фронти). З боями пройшов від Харкова до Кавказу; обороняв Кавказ, Новоросійськ, дійшов до Східної Пруссії. Був поранений і контужений. Бойовий шлях відзначений багатьма нагородами: орденом Вітчизняної війни I ст., орденом Слави II ст., медаллю «За відвагу», а також 12 медалями за участь у бойових діях. 1944 р. брав участь у визволенні К-П. Згодом його направили до місцевої прикордонної школи. Демобілізувавшись, залишився жити у місті. Працював майстром у міськпромкомбінаті, який пізніше реорганізований в

«Укоопхудожник». Малював на замовлення, штампував наочну агітацію. 1952 р. в Палаці піонерів Д. Брик відкрив художню студію, в якій навчав дітей малюванню. Автор радянського герба К-П (1967). З 1970 до 1992 рр. викладав у дитячій художній школі міста, водночас продовжував працювати в художній майстерні. Помер у К-П 15 січня 1992 р. У своїй творчості художник звертався до різних технік і жанрів графіки, працював у техниках олійного живопису та акварелі. Багато часу приділяв популяризації міста.

Літ.: Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 137–138; Завальнюк О. Дмитро Іванович Брик / О. Завальнюк, О. Комарницький // Минуле і сучасне Кам'янця-Подільського. – Випуск 1. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 191–194; Подолян М. Художник і вихователь: Про людей хороших / М. Подолян // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1961. – 7 грудня. – С. 4; Майстер пензля: Наша вітальна листівка // Прапор Жовтня. – 1971. – 12 лютого. – С. 3; Іннчкін П. Вернісаж ювіляра: По місту і району / П. Іннчкін // Прапор Жовтня. – 1971. – 13 лютого. – С. 1; Кравченко М. Натхнення / М. Кравченко // Прапор Жовтня. – 1981. – 14 лютого. – С. 3; Місто пам'ятає Брика // Край Кам'янецький. – 1996. – 31 серпня. – С. 2; Дубік О. Слово про майстра: 80-річчю Дмитра Івановича Брика присвячується / О. Дубік // Кам'янець-Подільський вісник. – 2001. – 16 лютого. – С. 5.



«Загальний вигляд Старої фортеці», графіка. 1957 р.



«Бузок», акварель. 1961 р.



Натюрморт без назви, акварель. 1962 р.



БУРАЧЕК МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ

Живописець, художник театру, актор, педагог, письменник, історик мистецтва. Народився 16 березня 1871 р. у містечку Летичів, нині смт Хмельницької області. Перші уроки малювання дістав від батька, художника-аматора, а також І.А. Васькова – вчителя К-П чоловічої гімназії. 1889 року навчався в університеті св. Володимира у Києві (відрахований за участь у студентських виступах). Прийнятий актором до К-П російської трупи. Виконав оформлення вистав: «Затоплений дзвін» Г. Гауптмана, «Ліс» О. Островського, «Влада темряви» Л. Толстого та ін. Відвідував Київську рисувальну школу М. Мурашка. У березні 1905 р. брав участь у 1-й Всеукраїнській виставці у Львові. У Києві познайомився з Я. Станіславським, за рекомендацією якого вступив до Краківської Академії мистецтв (клас Я. Станіславського, після його смерті – Ф. Руциця). За час навчання побував у Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Швейцарії, брав участь у виставках у Кракові та Відні. 1910 р. в Парижі працював у майстерні А. Матісса, пізніше – у майстернях Вільної АМ П. Рансона. Серед творів цього періоду – «Давид-городник. Полісся» (1910), «Подвір'я взимку», «Церква Сен-Етьєн у Парижі», «Париж. Сена» (1911). З 1912 р. – у Києві. Член Товариства художників, Товариства українських художників. Учасник 5-ї та 6-ї виставок художників. Викладав у Харківському художньому технікумі (1925–1927), Харківському художньому інституті (1925–1931), обіймав посаду професора (з 1927 р.). Живописна спадщина налічує майже 10 тисяч творів. Вплив імпресіонізму позначився на посиленні світлотонного відтворення колірних рішень. Серед творів – «Соняшники» (1914), «Восени на Хоролі. Миргород», «Дахи Софійського собору в Києві» (1917), «Взимку. Київ» (1920), «Дніпро. Хмари насуваються» (1934), «Яблуня в квіту», «Колгоспне жито» (1935). Твори зберігаються в музеях Запорізької, Харківської, Хмельницької областей. Як театральний художник оформив вистави: «По дорозі в казку» Олександра Олеся (1918, 1-й Український державний театр ім. Шевченка, м. Київ), «Наймичка» І. Карпенка-Карого (1938, Донецький український театр) та ін. Бурачека називали «сонячним художником». Йому присвоїли звання заслуженого діяча мистецтв УРСР (1941). Помер 12 серпня 1942 р. у Харкові.



Наукові праці: Мистецтво у Києві // Музагет. 1919. № 1–3; Спогади про Г. І. Нарбута // Бібліол. вісті. 1927. – № 1 (14); Українське малярство М. Самокиша. – Х., 1930; Моє життя. – К., 1939.

Літ.: Седляр В. М. Бурачек // Малярство і культура. 1936. № 6; Касіян В. Знавець образотворчої спадщини Шевченка // ОМ. 1941. № 3; Дюженко Ю. Микола Бурачек. К., 1967; Абліцов В. Художник досліджує художника // Вітчизна. 1981. – № 3.



«Київський Михайлівський собор», картон, олія. 1919 р.



«Зима», полотно, олія. 1917 р.

БУРДЕЙНИЙ ВІКТОР АНДРІЙОВИЧ

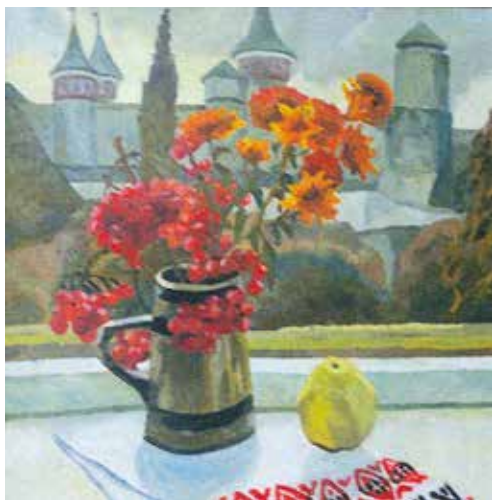


Художник-педагог, живописець. Народився 12 жовтня 1949 р. у с. Калиня К-П району Хмельницької області. Працює у жанрах пейзажу, натюрморту, портрета. Навчався в Одеському державному художньому училищі ім. М. Грекова (1967–1973).

Коло митців, серед яких творив: Д. І. Брик, І. В. Кляпетура, Л. В. Попович, А. М. Данилюк, О. О. Брензей, Т. В. Щербина, К. Б. Дегтяр, О. І. Савчук, В. Н. Павлович та ін.

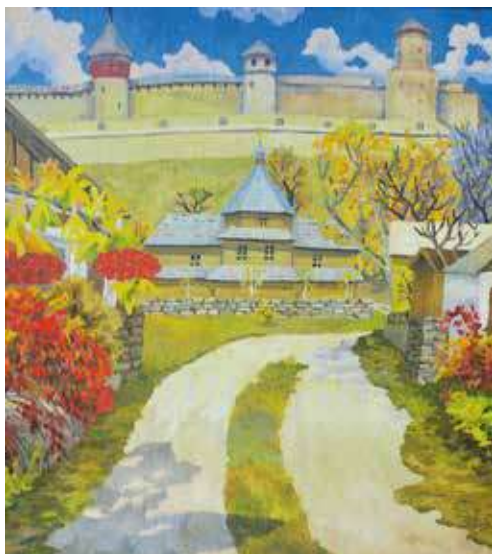
Працював учителем малювання і креслення у К-П ЗОШ №5 (1973–1974); обіймав посаду викладача у К-П ДХШ (1976–2012) та завідувача навчальної частини (1986–1994). Продовжує брати участь у міських та обласних виставках. Має грамоти від міського відділу культури. За час викладацької кар'єри виховав багатьох учнів, котрі пов'язали своє життя з мистецтвом.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Натюрморт»,
полотно, олія

«Квітка на камені»,
полотно, олія



«Хрестовоздвиженська церква»,
полотно, олія

«Мури калинові»,
полотно, олія

БУРМАН ПАУЛЬ ВІЛЬГЕЛЬМ (Пауль Карлович Бурманест)



Живописець, графік, анімаліст. Народився 16 лютого (28 лютого за новим стилем) 1888 р., в околицях К-П в родині балтійських німців. Молодший брат архітектора Карла Бурмана. Недовго навчався у школі-ательє Антса Лайкмаа, Петербурзькій академії мистецтв (1907), пізніше у Строгановському училищі в Москві (1908–1910), далі у Ризькій міській художній школі (1911) і, нарешті, удосконалювався в Парижі (1912–1913). Постійно дуже плідно працював, тонко відчував колорит; вважається першим анімалістом в естонському живописі. Малював також квіти, пейзажі, міські краєвиди. Подібно до усіх імпресіоністів (вплив Вінсента ван Гога) Бурман писав завдяки безпосередньому натхненню від природи, намагаючись донести свіжість і жвавість сприйняття («Перший сніг», «Сані»). «Червоні квіти» – одне з найпрекрасніших живописних зображень квітів в естонському мистецтві. Нанесені на полотно сміливі густі мазки створюють враження відчутної достовірності зображених вогненно-червоних далій і маків. З 1913 р. до смерті

Бурман жив і працював в Таллінні. Помер художник 3 червня 1934 р., в Естонії.

Літ.: Реєстр художників Російської імперії, СРСР, «російського зарубіжжя», Російської Федерації та республік колишнього Радянського Союзу (XVIII–XXI століття) (рос.); творчість Пауля Бурмана (рос.).



«Червоні квіти», полотно, олія



«Вулички Таллінна», полотно, олія



«Аббатство Піріта», фанера, олія



«Похмурий день», темпера, картон

БУЧКОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ЙОСИПОВИЧ



Художник-педагог, графік. Народився 3 квітня 1970 р. у К-П. Закінчив КПНУ імені Огієнка (2007–1013), магістр. Викладачі: Н.О. Урсу, Б.М. Негода, В.І. Лашко, Н.С. Лашко, А.О. Штогрин. С.І. Кляпетура. Митці, в колі яких працював: Б.М. Негода, В.І. Лашко, Н.О. Лашко, І.А. Гуцул та ін.

Працював на посаді майстра-друкаря ПП «Віта Друк» (2002–2011). Фахівець у галузі шовкографічного друку. З 2011 р. прийнятий на посаду старшого лаборанта кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ ім. І. Огієнка. Під час навчання захопився гравюрою; працює в техніках офорт, меццо-тинто; з 2012 р. – член громадської організації професійних художників К-П «АРТ-Простір». Бере участь у виставках та мистецьких заходах. Роботи митця знаходяться у приватних збірках України та за кордоном.



Гравюра «Натюрморт з брилем», мішана техніка

Гравюра «Осінній дарунок», мішана техніка



*Гравюра «Нічна ратуша»,
меццо-тинто*

*Гравюра «Натюрморт з лірою»,
меццо-тинто*

ВАСИЛЬЄВ АНАТОЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

Художник-аматор, краєзнавець. Народився 18 червня 1923 р. у К-П. 1941 р. закінчив К-П середню школу № 3. Родина мешкала на Польських фільварках на вул. Горького, 26 (нині Свідзінського) біля Георгієвської церкви. Брав участь у Другій світовій війні, був поранений у праву руку (інвалід 1-ї групи), але майстерно малював обома руками. Захоплювався творчістю М. Врубеля, створював картини-спогади за мотивами цього видатного майстра пензля. Був членом К-П художньої ради при міськвиконкомі. Вирізнявся принциповістю, завжди відстоював власну думку. Висловлював критичні зауваження по відношенню до планів забудови центральної площі К-П. Негативно відгукнувся та критикував діяльність колишнього НІАЗу. Спільно з художником Олександром Янішевським створив інтер'єр Папської вежі Кам'янецької фортеці у Старому місті. На стендах були розміщені фотографії, документи про життєвий шлях Устима Кармалюка, а у фортеці за його ескіза ми була встановлена пам'ятна меморіальна дошка.



*«Натюрморт з грибами»,
полотно, олія*

Серед живописних робіт переважають композиції пейзажного жанру, портрети (автопортрети, два портрети Аркадія Данилюка та ін.), натюрморти. Полюбляв писати квіти, хліб на вишитих рушниках, дари природи, бузкові куці та ін. Незадовго до смерті (2000) створив триптих на міфологічну тему. Натхненний легендами Кам'янця, намалював образ світлого птаха, що звільняє місто і захищає його від загарбників. Працював у техніках олійного й акварельного живопису, робив начерки і графічні композиції вугіллям. Неодноразово брав участь у колективних експозиціях художників. Перша персональна виставка робіт митця відкрилася 6 травня 1995 р. в художньому салоні К-П. Відійшов у вічність у К-П 12 листопада 2002 р.

ВАСИЛЬЄВ АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ



Реставратор творів живопису, художник ДПМ, викладач. Народився 5 жовтня 1985 р. в К-П. Навчався у К-П ДХШ (1997–2001), в майстерні художника-педагога Т.В. Щербини. 2001 р. вступив до К-П коледжу культури і мистецтва; вчився С.В. Луця, О.В. Дубінської, Т.В. Майгур. Здобув кваліфікацію керівника аматорського колективу ДПМ, викладача. Продовжив навчання у КПНУ імені Івана Огієнка (2004–2011), отримав кваліфікацію художника-реставратора, експерта творів мистецтва, педагога фахових дисциплін. Викладачі: Н.О. Урсу, Б.М. Негода, О.Ф. Віштаченко, І.В. Лашко, Н.С. Лашко, Т.Н. Такіров, І.В. Березіна.

Після закінчення магістратури художник розпочав вільний творчий шлях, знайшовши своє покликання в ковальській справі, де першими наставниками стали відомі ковалі Андрій та Роман Кліщі. Ковальство стало для Андрія і роботою, і творчістю. З 2011 р. працює в ковальських майстернях К-П. Бере участь у виставках.



«Коза», ковка, метал. 2014 р.

«Ангели співають», ковка, метал. 2013 р.

ВАСЬКОВ ІВАН АНДРІЙОВИЧ



Художник-портретист, педагог. Народився 1814 р. у містечку Короп на Чернігівщині у родині міщан. Здобув домашню освіту, яка була підтверджена в Кролевецькому повітовому училищі. Навчався у Київському університеті св. Володимира, де отримав звання вчителя малювання і чистописання у повітових училищах. 1 липня 1835 р. радою університету призначається вчителем малювання і чистописання Глухівського повітового училища, де працював до 1838 р. У Глухові він швидко набуває популярності як художник-портретист. Йому замовляє свій портрет генерал Маєвський, який мешкав у місті. У 1840-ві роки Васьков малює «Портрет М.М. Політковського» (м. Київ, історичний музей). Викладав у Глухові, Чернігові, К-П і Києві. У 1850-ті роки художник жив у Чернігові, де намалював «Портрет П. Глібової», дружини байкаря Л. Глібова.



1857 р. радою Санкт-Петербурзької академії мистецтв удостоєний звання вчителя малювання в гімназіях. 1859 р. Васьков подав клопотання попечителеві Київського навчального округу і дістав призначення на посаду вчителя малювання та чистописання до К-П гімназії, де викладав понад двадцять п'ять років. У Кам'янці на Поділлі з 1859 до 1883 рр. обіймав посаду викладача предметів художнього циклу (малювання та краснопису) у міській чоловічій гімназії. Художник мав трьох дітей. Щоб утримувати сім'ю, змушений був працювати у двох гімназіях. Дослужився до титулярного радника (1866), а 1867 р. йому надано звання колезького асесора. Серед його учнів – майбутній художник Микола Бурачек, який пізніше напише у спогадах про Васькова: «Мій перший вчитель поклав певні і тверді підвалини рисунка й пошану до нього. За пошану до рисунка, що на світанку моєї художньої діяльності заложив мені старий учитель, я йому вдячний».

Внесок Васькова у розвиток художньої школи Поділля надзвичайно важливий. Він поклав початок професійному підходу до викладання спеціальних образотворчих дисциплін, підніс на належний рівень академічний малюнок, будував навчальний процес, притримуючись академічної школи у живописі. Велику увагу приділяв написанню портретів, широко відомий як художник-портретист. Якийсь час мешкав у Києві, а з 1889 року – знову в К-П. Остання згадка про Васькова датується 1889 р. Помер художник після 1889 р. Твори митця: портрети генерала С. Маєвського (1837), М. Політковського (1840), єпископа Леонтія (Лебединського) та архімандрита, Параски Глібової, дружини байкаря Глібова, Гагаріної-Рузи (1870–1880-ті), Жіночий портрет (1847); розписував іконостас у Дем'янківцях Ушицького повіту.

Літ.: Бурачек М. Моє життя / М. Бурачек // Малеярство і скульптура. – 1936. – №6. – С. 5; Митці України: Енциклопедичний довідник / Упорядники: М. Г. Лабінський, В. С. Мурза. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. – 848 с. – ISBN 5-88500-042-5. – С. 106; Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – 700 с. – ISBN 5-88500-071-9. – С. 102; Вінюкова В. Кобзар у Кам'янці / В. Вінюкова // Кам'янець-Подільський вісник. – 1999. – 5 бер.; Михайленко В. Васько і Васьков – українські художники родом із Коропа // Коропщина ярмаркова. – 2009. – Липень. – С. 3–4.

ВАСЮТИНСЬКИЙ АНТОН ФЕДОРОВИЧ (Антоній Афоційович)

Художник-медальєр. Народився в К-П 17(29) січня 1858 р. у бідній родині. В три роки залишився без батька. Художню освіту здобув у Київській рисувальній школі Миколи Мурашка (1879–1881). В липні 1881 р. став вільним слухачем Санкт-Петербурзької академії мистецтв. 1882 р. його прийняли учнем натурного класу Академії з історичного живопису. Після трьох років напруженого навчання, через брак коштів та поганий стан здоров'я повернувся до К-П, щоб викладати уроки малювання в шкільних закладах міста. Та вже через рік знову з'явився у Санкт-Петербурзі і перевівся до медальєрного класу Академії мистецтв. Успіхи Васютинського у навчанні Академія відзначила декількома медалями. 1888 р. за створення медалі «Геркулес, що вбиває триголову гідру» отримав золоту медаль першого достоїнства. Разом з цією нагородою йому надали звання класного художника першого ступеня. Одночасно навчався на педагогічних курсах при Академії, щоб мати змогу викладати малювання в середніх навчальних закладах. За рішенням Ради Академії отримав закордонну стипендію та

поїхав в Австрію студіювати медальєрну справу до одного з найвідоміших медальєрів того часу – Антона Шарффа (1845–1903). Після Відня відвідав Мюнхен, а потім поїхав у Париж, де плідно працював. З 1889 до 1893 рр. перебував за кордоном (Австрія, Франція, Німеччина), в тому числі у Жюльє-Клемана Шаплена. 1891 р. на Паризькій виставці медалі відзначено Почесним дипломом. 1892 р. отримав премію за «медалі та ювелірні вироби з використанням медальєрної техніки». 1893 р. приїхав до Петербурга з Парижа вже визнаним медальєром. Автор багатьох моделей медалей Російської імперії та СРСР. 42 роки (1893–1935) був медальєром Петербурзького (пізніше Ленінградського) монетного двору, а останні дев'ять років – головним медальєром. За досягнення в галузі медальєрного мистецтва Антона Федоровича 27 жовтня 1908 р. обрали академіком Петербурзької академії мистецтв. Серед відомих учнів: С. Тульчинський, М. Соколов, В. Голенецький та ін. 1922 р. за великий внесок у відновлення діяльності Петроградського монетного двору та організацію в стислі терміни карбування радянських монет Антону Васютинському надали почесне звання Героя Праці. 1925 р. з його ініціативи при Академії мистецтв відкрито медальєрне відділення. Помер за роботою 2 грудня 1935 р. у Ленінграді. Митця поховано на Смоленському православному цвинтарі (Васютинська дорога, дільниця 3). На могилі встановлено стелу, бюст із чавуну.

Літ.: Стельмах В., Роботинський М. Його медалі відомі в Парижі: До 145-річчя з дня народження Антона Федоровича Васютинського // Кам'янець-Подільський вісник – 2003. – 24 січня. – С. 9; Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – (700 с.). – С. 102.



Ювілейна медаль на 50-річчя художньої діяльності професора О. П. Боголюбова

Золоті 5 карбованців. 1899 р.

ВВЕДЕНСЬКИЙ КОСТЯНТИН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Архітектор. Народився 1851 р. У 1867–1872 рр. вчився у Будівельному училищі в Санкт-Петербурзі й отримав звання помічника архітектора по I розряду. Далі був призначений до Гродненського губерньського правління, працював міським архітектором Брест-Литовська. З 1875 р. обіймав посаду молодшого архітектора Подільського губерньського відділення (на той момент йому було 24 р.), з 1877 р. – помічник, а згодом єпархіальний архітектор. Працював у К-П до 1880 р., потім служив в Архангельську і Мінську. Архітектурні об'єкти створював у неоросійському (неорюс) і неоренесансному стильових напрямках. За його проектами в 1875–1880 рр. на Поділлі зведено: замиський будинок архієрея з церквою у К-П, будинок для арештантів у Брацлаві, мурований гостинний двір у Вінниці, дерев'яний міст з греблями через Буг у Вінниці, шосе від м. Вінниця до станції Південно-Західної залізниці, дерев'яні мости через Південний Буг, Русаву і Мурафу та ін.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

ВЕЙНБАУМ АБРАХАМ (АЛЬБЕРТ)

Живописець, графік. Народився 1890 р. в К-П. Син текстильного промисловця. Дитинство минуло в Лодзі. Недовгий термін Вейнбаум навчався в Одеському художньому училищі. Далі переїхав у Краків, де з 1904 р. навчався в Краківській академії мистецтв у професора Йозефа Панкевича. Брав участь в молодіжному єврейському русі. З 1910 р. за порадою Й. Панкевича переїхав до Парижа. Часто виставлявся, зокрема і на персональних виставках. Був дуже помітною фігурою на Монпарнасі. У 1922 р. брав участь в 1-й Міжнародній художній виставці в Дюссельдорфі. Виставлявся в Осінньому салоні і Тюльрі.

Багато картин присвятив біблейським образам і сценам з єврейського життя: «Обрізання», «Раввин», «Талмудисти», «Єврей, що музикує». Виконав ілюстрації до книжки Г. Кана «Біблейські образи». У числі емігрантів брав участь у виставці «Сотня з Парнасу» (1921) в Парижі і 1-й Міжнародній художній виставці в Дюссельдорфі (1922). Виставлявся в салонах: Незалежних (1920, 1922–1925, 1938 та ін.), Осінньому і Тюльрі (член салону з 1928 р.), проводив персональні виставки. Після оголошення війни вступив у французьку армію. 1940 р. з дружиною і донькою втік до Марселя. У січні 1943 року їх заарештували, відправили в Комп'єнь, далі – Дрансі, звідки 23 березня 1943 р. вони були депортовані в колоні № 52 в один із таборів Східної Польщі. 1943 р. Вейнбаум загинув від рук німецьких нацистів в Аушвиці (за іншими даними – Собіборі, Польща).

Вейнбаум писав натюрморти з квітами та портрети, яким притаманні споглядальне усамітнення, меланхолія та гостра інтимність. У багатьох роботах – єврейські типажі. 30 березня 2007 року в Харкові в галереї «АВЕК» відкрилася виставка «Марк Шагал та інші». Експозиція, яку презентував благодійний фонд Олександра Фельдмана, налічувала 48 скульптурних та живописних робіт із спадщини майстрів Паризької школи, об'єднаних єврейською тематикою. Виставлені експонати були з приватних колекцій Франції, Ізраїлю, Німеччини, власники яких відгукнулися на пропозицію Олександра Фельдмана показати їх харків'янам. Багато робіт демонструвалося вперше. Серед них були й картини А. Вейнбаума.



«Єврейський типаж», полотно, олія



«Букет», полотно, олія



«Єврейський Паганіні», полотно, олія. 1939 р.



«Учитель музики», картон, гуаш

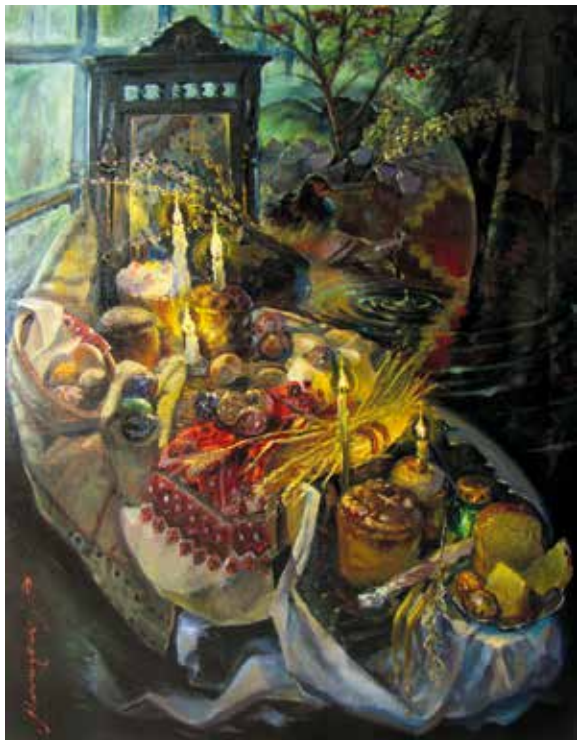
Лім.: Генкина М. Художники Русского Зарубежья – жертвы Катастрофы // Евреи в культуре Русского Зарубежья. 1939–1960 / Сост. М. Пархомовский. Т. 3. – Иерусалим, 1994. С. 24–32; Абрахам Вейнбаум // The Feldman Family Museum; Nieszawer N., Boyé M., Fogel P. Peintres Juifs à Paris 1905–1939. Ecole de Paris. Editions Denoel, 2000; Вейнбаум А. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ecoledeparis.org/artists/view/abraham_weinbaum.

ВИННИЧЕНКО ІГОР БРОНІСЛАВОВИЧ

Художник-педагог, живописець. Народився 3 березня 1986 р. у К-П. 2003 р. закінчив 11 класів К-П загальноосвітньої школи № 12 імені Любомира Дмитерка. Творчий шлях розпочався після вступу того ж року до К-П державного університету на кафедру образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Наполегливо працював у колі таких керівників та викладачів, як Б. Негода, Н. Лашко, В. Лашко, брав активну участь у виставках, пленерах (К-П, м. Хотин, м. Краків (Польща), с. Чабанівка, с. Врублівці), науково-практичних та студентських конференціях: Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій 120-й річниці заснування К-П державного історичного музею-заповідника, К-П (2010); Міжнародному науково-практичному семінарі «Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору», К-П (2010); науково-практичній конференції «Рисунок та живопис у вищих навчальних закладах декоративно-прикладного мистецтва», м. Вижниця (2010). Отримав грамоти та дипломи за участь у конкурсах (плакат до річниці



Т.Г. Шевченка (2004); переможець конкурсів плакатів (до 60-річчя Великої Перемоги, 2005 р. – перше місце; до 20-річчя з дня Чорнобильської катастрофи, 2006 р. – друге місце) та I етапу Міжнародного творчого конкурсу, присвяченого 80-річчю письменника Чингіза Айтматова (2008). Проявив неабиякий потяг до науково-дослідницької роботи, захистивши на відмінно (2007) дипломи бакалавра (виконав на практиці триптих натюрмортів «Музика», «Театр» та «Побут українського народу»), спеціаліста (виконав триптих пленерних натюрмортів «Пори року» (2008)), вступив у магістратуру заочної форми навчання (2009), одночасно розпочав викладацьку діяльність асистента кафедри ОДПМ та реставрації творів мистецтва з таких дисциплін, як рисунок та живопис. 2010 року закінчив КПНУ імені Івана Огієнка й отримав повну вищу освіту і ступінь магістра. З 2013 р. продовжує творчу діяльність за кордоном.



*«Пасхальний натюрморт»,
полотно, олія*



*«Тріумфальна брама кафедрального костелу»,
полотно, олія*

ВІКТОРЖЕВСЬКА ЗІНАЇДА ВЛАСІВНА

Живописець. Народилась 25 грудня 1904 р. (07.01.1905) у К-П. Працювала у театральній майстерні четвертого Мистецького об'єднання «Березіль» (1923–1924), художником на доломітному Артемівському заводі (нині Луганської області, 1929), викладачем Луганської трудової школи (1930). Закінчила факультет живопису Київського художнього інституту (нині НАОМА) у майстерні Федора Кричевського (1930). Серед учителів мисткині: Лев Крамаренко, Віктор Пальмов, Андрій Таран. 1938 р. Зінаїду Власівну прийняли до Спілки художників (нині – НСХУ). Продовжила трудову діяльність режисером-мультиплікатором на Київській кінофабриці «Українфільм» (1930–1933). З 1935 р. брала участь у художніх виставках. Учасниця республіканських і всесоюзних експозицій. Зінаїда прославилася натюрмортами, в яких в одній композиції органічно поєднувала портрет і натюрморт. Основний

жанр – станкове малярство реалістично-імпресіоністичного напрямку (портрети діячів української культури, натюрморти, пейзажі, тематичні картини). Особливість натюрмортів – синкретичність, органічне поєднання в одній композиції портрета та натюрморту. Улюблені мотиви – квіти та яблука, які з портретами дітей створюють асоціативний ряд, що об'єднується оптимістичним настроєм, темою краси й повноти життя.

Твори: «Комсомольський карнавал», «На дитячому майданчику» (1935), «Після роботи» (1937), «Т. Шевченко читає поему «Сон» (1939), «Червоні маки» (1945), «Мати-партизанка», «За рідну землю» (1947), «У прифронтовій хаті» (1951), «Півонії» (1953), «П. А. Грабовський у Тобольську» (1954), «Музична п'єса» (1957), «Квіти і яблука» (1958), «Бузок, тюльпани і конвалії» (1959), «Півонії і жасмин на блакитному» (1962).

Портрети: «Дівчинка у віночку» (1940), співачки М. Вікторжевської (1941), партизанів Грабчака та Сніжко, «Юний музикант», «Автопортрет» (усі – 1945 р.), «Автопортрет у синьому» (1949), «Дівчина в українському вбранні» (1953), «Автопортрет у бордовому» (1955), В. Ласкавого (1961), Б. Лятошинського, Г. Петрашевич (обидва – 1962 р.), Н. Деренівської-Марущенко (1965), О. Іваненко з онукою (1973); серія на тему драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки (1947). Роботи зберігаються в Національному художньому музеї, Харківському та Дніпропетровському музеях українського мистецтва, Сумському художньому музеї, Шевченківському національному заповіднику в Каневі Черкаської області, К-П історичному музеї-заповіднику.

Померла Зінаїда Вікторжевська 8 листопада 1985 р. у Києві. Єдина персональна виставка відбулася вже помертвості – влітку 2003 р. у Національному музеї Т. Шевченка в Києві.

Літ.: Українські радянські художники: Довідник. – К.: Мистецтво, 1972; Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 285; Загаєцька О. Мовою гармонії. Зінаїда Вікторжевська // ОМ. 2000. № 1; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня (К-П). – 1973. – 2 березня. – С. 3.



«Квіти і яблука», полотно, олія. 1958 р.



«Дівчина в українському одязі», полотно, олія. 1953 р.



«Червоні маки».
Картон, олія. 1945 р.

Півонії і жасмин на блакитному.
Полотно, олія. 1962 р.

ВІШТАЧЕНКО ВІКТОРІЯ АНАТОЛІВНА



Художник-педагог, викладач, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка. Народилася 7 липня 1982 р. в К-П. З 2010 р. – член НСК України. Дисертацію захистила 2012 р. на спеціалізованій вченій раді у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» з теми «Український авангардний живопис: проблеми інспірацій (за матеріалами творчості О. Грена)» на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності «Теорія та історія культури».

Викладає курси мистецтвознавчого спрямування: «Історія українського мистецтва», «Історія орнаменту», «Історія зарубіжного мистецтва», «Історія дизайну», «Методика художнього навчання», «Основи наукових досліджень». Коло наукових інтересів В.А. Віштаченко – дослідження художньої спадщини митців, творчість яких віддзеркалює культурну специфіку краю, зокрема представника подільської живописної школи Олександра Грена, перспективи використання творчих композицій художника в сучасному мистецтвознавстві, краєзнавстві, пам'яткоохоронній практиці, а також методичних аспектів впровадження новітніх мистецтвознавчих тенденцій у навчальний процес загальноосвітніх і вищих закладів освіти.

ВИШТАЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ



Фаховий реставратор, живописець, викладач КПНУ імені Івана Огієнка, науковий співробітник К-П державного історичного музею-заповідника. Народився 5 серпня 1984 р. у Миколаєві. Випускник Миколаївського філіалу Київського національного університету культури і мистецтв (2001–2005); Національної Академії образотворчого мистецтва і архітектури (2005–2007).

З 2008 року викладає реставрацію живопису в КПНУ імені Івана Огієнка на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва.

Творчі композиції митця неодноразово були представлені на всеукраїнських і регіональних виставках: Всеукраїнська виставка «Україна і світ: місія культури» (2005, Палац мистецтв «Український дім», м. Київ); форум національних культур «Всі ми діти твої, Україно» (2005, м. Київ); обласна виставка молодих художників (2006, м. Миколаїв); виставка живопису об'єднання молодих художників «Айванабугу» (2010, 2011, м. Миколаїв, К-П); Всеукраїнський пленер «Кам'янець» (2010, К-П); Всеукраїнська виставка живопису (2010, м. Дніпропетровськ); виставка, присвячена 40-річчю Національної спілки художників України (2011,

м. Миколаїв); виставка живопису об'єднання професійних художників Кам'яниччини «Артпростір» (2011, К-П). Є членом творчого об'єднання молодих художників «Айванабугу». О. Віштаченко – один із засновників та організаторів Всеукраїнського науково-практичного творчого семінару «ВішТак». Його роботи знаходяться як у приватних колекціях України та Росії, так і у Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна, Хмельницькому обласному художньому музеї та К-П державному історичному музеї-заповіднику.

Живописні полотна митця вражають неординарним підходом до вирішення композиції, приваблюють яскравими, сквозистими кольорами, неодмінним відчуттям настрою, сміливістю живописних прийомів; оригінальною авторською манерою.



«Мій ангел», полотно, олія



«Кам'янецька мозаїка», полотно, олія

ЯН ДЕ ВІТТЕ

Архітектор, капітан коронної артилерії, суперінтендант, комендант К-П фортеці, генерал-лейтенант (1781), кавалер ордену св. Станіслава. Народився 8 липня 1709 р. в обозі під Полтавою в день баталії Москви зі Швецією року 1709 (батько був військовим). 26 лютого 1726 р. Ян Вітт розпочав військову службу. Перша згадка про Яна і його дружину Констанцію – метричних книгах кам'янецького костелу у зв'язку з днем хрещення брата – Антонія Віта, який пізніше став священиком домініканського ордену і прийняв чернече ім'я Томаш. 1731 р. Ян – хорунжий артилерії. 1734 р. розпочинає проект реконструкції та посилення фортечних укріплень, виступаючи як суперінтендант у званні штик-юнкера. 1736 р. де Вітте – вже капітан артилерії. Того ж року стає вдівцем і одружується вдруге з Маріанною Любонською. 1 вересня 1737 р. народжується його перший син – Людвік Ігнацій, який помер немовлям. 29 серпня 1739 р. народжується син Юзеф Зефірин, 16 вересня 1741 р. – донька Текля, а за рік – третій син – Матеуш Домінік, який невдовзі помер. Пізніше народжується ще одна донька Консолята. 1751 р. Ян де Вітте – майор, 1754 р. – підполковник, 1762 р. – полковник артилерії. 1767 р. стає генерал-майором піхоти і заступником коменданта Кам'янецької фортеці. 1768 р., завдяки протекції Вацлава Жевуського, сейм Речі Посполитої підтвердив його (разом із його сином Юзефом і молодшим братом Бартоломієм) іноземний родовий титул. 1773 р. нагороджений орденом св. Станіслава, який носив до самої смерті. 1781 р. отримує звання генерал-лейтенанта особисто від короля під час його відвідин Кам'янця.

У званні генерал-лейтенанта де Вітте обіймає посаду коменданта Кам'янецької фортеці. Сучасники писали про Яна де Вітте, як про «знаменитого на цілу Польщу архітектора», який 1744 р. у неправдоподібно короткий термін (чотири місяці) виконав проект львівського костелу Божого Тіла. Військову освіту здобув у Кам'янці під началом комендантів фортеці генерал-майорів Вільгельма Раппе (Pippe), Вацлава Жевуського, Яна Йоахіма Компенгаузена та Крістіана Дальке, які мали високу архітектурну й технічну кваліфікацію. Прожив у Кам'янці усе життя, перебував на посаді коменданта фортеці найдовше (1767–1785) і став найвідомішим з комендантів, одночасно увійшовши в історію архітектури як автор кількох визначних костелів.

Твори Яна де Вітте: домініканські костели Божого Тіла (1744–1769), св. Марії Магдалини і св. Томи (реконст., 1758) та палац С. Любомирського у Львові (1760), власний палац в К-П. Архітектор здійснив перебудови костелу, вежі та монастиря домініканців, кляштору францисканців і тринітаріїв, дзвіниці та західної частини костелу францисканців, вірменської Миколаївської церкви та дзвіниці Тринітарського костелу, єпископського палацу, русько-польського, вірменського магістратів, вірменської криниці в К-П. Також тут збудував Триумфальну та Підзамецьку брами, гауптвахту, комендатуру, порохівню; займався цивільним житловим будівництвом у К-П. За О. Пламеницькою йому належить авторство декількох будинків на площі Ринок під номерами 16, 18, 30 і 43. На жаль, будинки були зруйновані у роки Другої світової війни. Також де Вітте побудував костел Босих кармелітів в К-П на вже існуючому фундаменті, який спроектував Вільгельм Раппе. 1743 р. розробив проект костелу Босих кармелітів, а перед цим – план його уфортифікування бастионними укріпленнями для Бердичева. Також авторство Яна де Вітте приписують ще двом костелам на Поділлі – Бернардинському в Іванові на Вінниччині та Босих кармелітів у Купині. Є припущення, що він є автором костелу єзуїтів в Ілукшчі. Багато зроблено де Вітте для фортифікації міста К-П: посилив мурування Замкового Мосту (1766); укріпив Замкову браму та частину стіни Старого замку (1771–1772); брами Польську і Руську (1772–1776); башту Баторія (Кушнірську, 1785). Сам де Вітте писав у листі, що «протягом кількох своїх молодих років практикувався у цивільній архітектурі, чому свідоцтвом є вісімнадцять костелів, окрім інших дрібніших, та палаців і дворів...» 24 листопада 1780 р. помирає дружина Яна де Вітте, засмучена одруженням сина Юзефа з Софією Глявоне. 1785 р. йде з життя Ян де Вітте. Разом із дружиною Маріанною з роду Любонських похований у крипті кафедрального костелу св. ап. Петра і Павла.

Літ.: Вітт Ян де // Митці України: Енциклопедичний довідник / Упорядники: М. Г. Лабінський, В. С. Мурза. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. – 848 с. – ISBN 5-88500-042-5. – С. 126-127; Козицький А. Вітте Ян де // Енциклопедія Львова / За редакцією А. Козицького та І. Підкови. – Львів: Літопис, 2007. – Т. 1. – С. 404. – ISBN 978-966-7007-68-8; Hornung Z. Jan de Witte architect kościoła Dominikanów we Lwowie / Z. Hornung. – Warszawa, 1995. – 303 s.; Пламеницька О. А. Сакральна архітектура Кам'янця на Поділлі / О. А. Пламеницька. – Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2005. – 388 с.: іл. – Бібліогр.: с. 342–356. – 1000 пр.



Тріумфальна брама кафедрального костелу.
Фото М. Грейма, 1870–1880-ті рр.



Костел кармелітів у Кам'янці-Подільському.
Фото Й. Кордиша



Палац Любомирських у Львові



Домініканський костел Божого Тіла у Львові

ВРОНСЬКИЙ АНТОН МИХАЙЛОВИЧ

Живописець, графік, художник-педагог. Народився 2 лютого 1861 р. в К-П. Випускник Варшавської школи мистецтв (1884). У 1885–1886 рр. перебував у відрядженні у Дрездені (Німеччина). Працював вчителем малювання у Варшаві (1888–1890), давав приватні уроки (1890–1917). 1917 р. працював у К-П художньо-ремісничій майстерні (колишній ХПШ), викладав малювання (у зв'язку з малярством і стилізацією), стилізований малюнок, малярство, літографію та технологію виробництва. Паралельно обіймав посаду викладача у Польській трудшколі. Коли помер і де похований невідомо.

Літ.: Шмагало Р.Т. Словник митців-педагогів України та з України у світі. 1850–1950 / Ростислав Шмагало. – Львів: Українські технології, 2002. – (144 с. : іл. 176). – С. 27; Овчаренко Л. Кам'янець-Подільський осередок гончарної освіти в Україні (1905–1933). – Опішне: Українське Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 190–191.

ГАВРИЛЮК ЮХИМ СЕМЕНОВИЧ

Художник ДПМ, скульптор. Народився 16 (29) травня 1902 р. у с. Нігин, нині К-П району Хмельницької області. Змалку залишився сиротою – помер батько. Закінчив 1925 р. К-П ХПШ, 1930 р. – Київський художній інститут (викладачі – М. Гельман, Б. Кратко, І. Севера). З 1930 р. – викладач Полтавського технікуму промислової кооперації, художник, інструктор у різних республіканських організаціях художнього промислу. Працював на Баранівському (1930–1936) та Городницькому (1936–1964) фарфорових заводах (обидва – Житомирська область). Автор малюнків для оздоблення фарфорових виробів, форм для сервізів. Значне місце у творчості займала скульптура. 1964 р. вийшов на пенсію. Відійшов у вічність 1972 р. у с. Городниця Новоград-Волинського району Житомирської області.

Твори: скульптури – «Косар, який п'є воду» (1930), «Гуцулка з газетою» (1939), «Гуцул із сопілкою», «Дідусь кобзар» (обидві – 1941); сервіз «Ювілейний» (1937); погруддя Т. Шевченка (1938, 1951), «Бандурист Барташевський» (1938); анімалістична серія – «Вівчарка» (1939), «Бульдог» (1940), «Какаду» (1941); барельєфні медальйони – «Людвіг ван Бетховен» (1955), «П. Чайковський», «М. Горький» (співавт.), «Г. Петровський».

Літ.: Долинський Л. В. Український художній фарфор. К., 1963; Провідний скульптор Городницького заводу // Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Л., 1969; Гаврилюк Ю. С. // Кам'янецьчина : історія, розвиток, перспективи : науковий збірник. – Кам'янець-Подільський: Мошак М. І., 2008. – С. 168; Словник художників України / За ред. М. П. Бажана (відп. ред.) та ін. – К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1973. – 272 с., іл. – С. 50.



Ваза і таріль, глина, риткування, теракота. Надпис на дні тарелі: Ю. Гаврилюк. 1925 р. К-П ХПШ. Фото Л. Овчаренко

ГАГЕНМЕЙСТЕР

ВОЛОДИМИР (Карл-Ріхард) МИКОЛАЙОВИЧ (Янович)



Художник-педагог, кераміст, графік, етнограф. Народився 30 травня (12 червня) 1887 року в м. Виборг. 1904 р. закінчив Сергіївське реальне училище. 1913 р. завершив навчання в Художньо-промислому училищі барона А. Штігліца (нині Вище художньо-промислове училище ім. Віри Мухомової) в Петербурзі та отримав диплом з фаху «Історія ужиткового мистецтва, композиція». Викладачі: професор Хілінський, академік К. Чичагов, Кверфельдт. Працював у колі митців: В. Шавріна, В. Корецької, О. Адамовича, Л. Розова, Г. Журмана, А. Вронського, К. Кржемінського, М. Тимченко, П. Глуценко, В. Павленко, Г. Павленко, М. Приймаченко, П. Власенко. З 23 червня 1914 р. – викладач ліплення, малярства, геометричного й проекційного креслення, історії всесвітнього ДПМ Художньо-промислової школи Н. Ф. Фан-дер-Фліта у Пскові. 1 листопада 1916 р. В. Гагенмейстера призначено завідувачем К-П художньо-ремісничої навчальної майстерні, пізніше перейменованої в художньо-промислову школу ім. Г. Сковороди. Митець керував закладом до кінця його існування – 1933 р. Ви-

кладав образотворче мистецтво в К-П українському університеті (заснованому 22 жовтня 1918 р.), згодом у створеному з нього Інституті народної освіти (ІНО) – при кафедрі мистецтв факультету соціальних і гуманітарних наук. З 1933 до 1936 рр. – на роботі в УПІ (Український поліграфічний інститут) Харкова, де працював на кафедрі художньо-технічного оформлення книги; виконував обов'язки декана художньо-конструкторського факультету. У 1935 р. художник виконував обов'язки завідувача відділу графіки Харківської картинної галереї. 1936 р. переїздить до Києва, де працює завідувачем експериментальної майстерні (Лаврської школи) Київського музею українського народного мистецтва. Одночасно, з 1936 р., перебував на посаді наукового співробітника даного музею. 12 грудня 1937 р. заарештований і засуджений до вищої міри покарання – розстрілу – за ніби-то участь в українській націоналістичній організації і шпигунстві на користь буржуазної Польщі. Вирок виконано 20 січня 1938 р. Реабілітований 1971 р.

Учнями В. Гагенмейстера були такі визначні митці, як В. Артеменко, Ю. Гаврилук, С. Кукуруза, М. Ліщинер, З. Охримович, Т. Сис, Н. Сулковська, Г. Пустовойтенко, О. Бублій, М. Олійник, З. Мельник, М. Мітін та ін. Під його керівництвом в друкарні профшколи видані альбоми: «Настінні папери прикраси Кам'янецьчини», «Настінні розписи Кам'янецьчини», «Гутне скло», «Товтри західного Поділля», «Мистецтво Єгипту», «Прикраси Подільських метрик XVIII ст.», «Вишивка низзу с. Орлівка на Тульчинщині» та ін. Донькою художника Ольгою Ерн-Гагенмейстер розшукано 127 назв видань профшколи – її батькові належало 86, в тому числі 18 книг і 4 портрети. Вона також посмертно організувала виставки робіт батька: у Музеї народної архітектури та побуту (70 творів), м. Львів, (1976); виставковому залі Львівської організації спілки художників (60 творів), м. Львів (1977); К-П історичному музеї-заповіднику (73 твори), (1980); К-П історичному музеї-заповіднику, (1987; 1987–1988); м. Тутракан (Болгарія), (1993); м. Варшава (Польща), (1994); Хмельницькому художньому музеї (2011). Твори митця експонувалися на спільних виставках художників: у 1973 р. у Києві та у 1991 й 1997 р. у Львові. Про художника знято кілька телефільмів: 1998 р. – «Оддавання. Час цвітіння», «Остання адреса» (1999); «Автограф», «Феномен України» (2011). Роботи знаходяться в приватному архіві Ольги Ерн-Гагенмейстер, Національному художньому музеї України, К-П державному історичному музеї-заповіднику, Хмельницькому обласному художньому музеї та ін.

Літ.: Урсу Н. О. Володимир Гагенмейстер. Життя і творчість : монографія / І. А. Гуцул, Н. О. Урсу, – Кам'янець-Подільський : ФОП Сусин Я. І. Абетка, 2015. – 225 с. – Бібліогр. : с. 131–152. – 200 пр.; Ерн (Гагенмейстер-Корецька) О. Закоханий у Поділля / О. Ерн (Гагенмейстер-Корецька) // Подільське братство. – Кам'янець-Подільський, – № 3, 1993. – С. 48–54; Бишкевич Я. Репресована школа : До 105-річчя з дня заснування Кам'янець-Подільської художньо-промислової школи / Я. Бишкевич // «Нескорені» : Часопис Спілки політичних в'язнів України. – листопад 2010. – С. 5; Білокінь С. «Білі круки» подільського друкарства» / С. Білокінь // Пам'ятки України : історія та культура. – К., 2000. – С. 33–45 : іл.; Урсу Н. О. Педагогіка мистецтва у спадщині Володимира Гагенмейстера / Н. О. Урсу // Історія педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2002. – С. 216–223; Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. : структурування, методологія, художні позиції / Р. Т. Шмагало. – Львів : Українські технології, 2005. – 528 с. : іл.



Зразки керамічного посуду. ПАОЕ

Старий план К-П.
Автолітографія. КПІМЗ



Хрестовоздвиженська дерев'яна церква у К-П на Карвасарах (1799), автолітографія. КПІМЗ

Триумфальна брама у К-П, автолітографія. КПІМЗ

ГАЙВОРОНСЬКИЙ ІВАН ІВАНОВИЧ

Архітектор. Народився 1791 р. Належав до старого роду військово-козачої еліти Запорізького козачого війська і числився в родоходах дворян Полтавської губернії. Військові заслуги не принесли багатства предкам Гайворонського і до моменту його появи на світ рід збіднів. Це не завадило йому, однак, отримати вищу освіту: 1811 р. закінчив Харківський університет, за спеціальністю «Архітектор». Спочатку 17 років працював вчителем повітового училища, а потім доглядачем училищ у Брянському повіті Орловської губернії. На початку 1829 р. приїжджає до Ставрополя і призначається на посаду окружного землеміра. Цього ж року за його участю завершується робота над планом Ставрополя 1829 р., зйомку якого виконав кавказький обласний землемір Нечаєв. Цей план був безпосереднім попередником генплану 1833 р. і топографічною підосновою для нього. У лютому 1831 р. розпорядженням Головнокомандувача Окремим Кавказьким корпусом графа Паскевича І. Гайворонський призначається архітектором при командувачі військами Кавказької лінії і Чорномор'ї (1831–1837). Генплан Ставрополя, народжений творчою думкою зодчого І. Гайворонського 1833 р., на довгі роки визначив просторовий розвиток міста.

1837 р. зодчий переведений до Курська на посаду губернського архітектора. Отримав дозвіл на переведення до Харкова, у 1839 р., але від посади відмовився. У другій половині 1841 р. переведений на посаду губернського архітектора до Кам'янця. Керував перебудовою кляштору візиток на вул. Довгій, 17–19 під садибу подільських віце-губернаторів К-П. На початку ХІХ ст. власником споруди був Григорій Равич, який потім продав будинки місту. 1834 р. міська влада віддала їх у найми католицьким черницям-візиткам терміном на 10 р. Візитки залишили монастир раніше, в 1842 р., оскільки перейшли до нової будівлі монастиря на Польських фільварках. Після перебудови І. Гайворонським будинки наймав під житло віце-губернатор барон Корф, пізніше – віце-губернатор В. Пфелер. У другій половині ХІХ ст. тут деякий час знаходилася публічна бібліотека, питне відділення казенної палати, міське поліцейне управління. Міській владі стало не вигідно утримувати ці будинки, їх продали з публічних торгів. Власником у 1883 р. став дворянин Альберт Городницький.

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4; Хоменко Ю.А. Очерки истории градостроительства Ставрополя // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.altstav.ru/stv/stv285.php>. – Назва з екрана; Кам'янець: Вірменські квартали // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrainaincognita.com/khmelnytska-oblast/kamyanets-podilskyi/kamyanets-virmenski-kvartaly>. – Назва з екрана.



Колишній монастир черниць-візиток у К-П на вул. Довгій, 17–19

ГАЙХ ЗВІГНЄВ КАЗИМИРОВИЧ



Художник-педагог, графік. Народився 15 листопада 1923 р. в м. Умань, в сім'ї поштового службовця. Навчався у звичайній школі, яку рано покинув (в 14 років залишився круглим сиротою) і пішов працювати. У 18 років, у січні 1942 р., став вчитися на сигнальника в морській школі у Махачкалі. Коли розпочалася війна, пішов на фронт. Сім років відслужив на військовому флоті, ходив у плавання по Каспійському, Чорному та Азовському морях, побував у Румунії, Болгарії та в районі Босфору, брав участь у визволенні Севастополя. Під час служби на флоті активно займався боксом, захопився грою в шахи, багато малював.

1948 р. повернувся в Костопіль Рівненської області, працював художником на заводі. 1951 р. вступив до Одеського художнього училища ім. М. Грекова, де здобув класичну художню освіту. 1956 р. за направленням переїхав працювати на Хмельниччину – в К-П. Вчителював у СШ №2, викладав у педагогічному інституті, організував студію для місцевих художників, виконував монументальне оформлення екстер'єрів та інтер'єрів місцевих будівель. 1967 р. в Києві та у Львові відбулися виставки графічних творів кам'янчан З. Гайха та Д. Брика, які справили враження на представників мистецьких кіл. Після такого успіху питання відновлення К-П ДХШ було практично вирішено, тож 1969 р. здійснився перший набір до школи. З 1969 р. З. Гайх працював учителем, а пізніше й завучем в К-П дитячій художній школі, яку покинув 1983 р. в зв'язку з виходом на пенсію. 15 листопада 2008 р., до 85-річчя З. Гайха, у картинній галереї К-П відбулося відкриття першої персональної виставки митця, на якій були представлені графічні портрети, живопис та ліногравюри художника. У своїй творчості митець звертався до різних технік і жанрів графіки, зокрема ліногравюри та живопису, створив галерею графічних портретів, полюбляв працювати м'якими матеріалами. Останні роки творчого життя присвятив секретам ліногравюри, шукав нові образи, багато експериментував у кольорі. Відійшов у вічність і похований у К-П 20 червня 2016 р.

Літ.: Кам'янець-Подільський: Туристичний путівник. – Львів, 2003. – С. 301–302; Будзей О. Вулицями Кам'янця-Подільського / О. Будзей. – Львів, 2005. – С. 238; Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



Вірменська дзвіниця, кольорова ліногравюра. 1967 р.



Автопортрет, сепія. 1970-ті рр.



Жіночий портрет, цанговий олівець. 1970-ті рр.

ГАРКУША НІНЕЛЬ ЛЕОНІДІВНА



Художник ДПМ, скульптор. Майстриня художньої кераміки. Народилася 26 червня 1927 р. в К-П. Закінчила 1952 р. Московський інститут прикладного та декоративного мистецтва (викладачі – Ф. Волошка, Ф. Мішуков). Із 1952 р. – науковий співробітник Інституту монументального мистецтва Академії архітектури УРСР. У 1963–1983 роках – старший скульптор, керівник групи, головний спеціаліст відділу, завідувач лабораторії монументально-декоративних мистецтв Зонального науково-дослідного інституту типового та експериментального проектування. З 1964 р. художниця – член НСХ України. Серед її робіт – монумент Слави у Кривому Розі, оформлення станції Київського метрополітену «Святошин». У 1984–1991 рр. працює у монументальному цеху Київського комбінату монументально-декоративного

мистецтва. З 1991 р. – викладач Київської середньої школи № 94.

Основні роботи мисткині – у галузі монументально-декоративної скульптури та декоративного мистецтва (художня кераміка, карбування). З 1963 р. Ніненль Гаркуша – учасниця всеукраїнських художніх виставок. Персональні виставки відбулися 1975 р. в Чернігові та 2005 р. – в Києві. Роботи зберігаються у КПМЗ. Твори: кераміка – «Легенда про Київ», «Збирачка яблук», «Гуцулки», «Переможці» (усі – 1971); «Весілля», «Перепляс», «Урожай» (усі – 1972); «Гуцільський танок», «Весна», «Визволення», «Мрії», «Повернення», «Літо», «Адам і Єва», «Індіанка з голубом», «Продавець води» (усі – 1973). Витвір художниці – декоративне оздоблення бібліотеки Палацу культури в місті Нова Каховка Херсонської області (1953) – портрет Т. Шевченка, композиції «Катерина» та «Гайдамаки», станції метро «Святошин» у Києві (1971). Барельєфи: для Палацу культури Кременчуцької ГЕС (1959); «Гопак» і «Музика» в кінотеатрі «Україна» в Києві (1965). Монумент Слави в Кривому Розі (1967, у співавторстві). Панно: «Енергія» – на будинку організаційного центру в м. Українка Київської області (1970); «Чорнобиль» – на будинку лікарні МВС у Києві (1994).

Чоловік Н. Гаркуші Микола Степанович Коломієць – архітектор, художник і мистецтвознавець.

Літ.: Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – С. 143; Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 285; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня (К-П). – 1973. – 2 березня. – С. 3; Ніненль Гаркуша. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана



Декоративне блюдо. Кераміка. 1986 р.



Станція метро «Святошин». 1974 р.

ГЛОВЕР АРЧИВАЛЬД АНДЖЕЙ ДЕ ГЛЕЙДЕН

Військовий інженер, архітектор. Народився у 1660 р. в Англії. У віці близько 25 р. прибув до Польщі, де вступив на військову службу та одружився з полькою Геленою Ельжбетою з родини Грушецьких. 1692 р. Гловер виступає в реєстрах артилерії як інженер і капітан артилерії; 1706 р. його призначено керівником військово-інженерних робіт у Кам'янці, надано чин майора. З 1709 р. він підписується як підполковник артилерії. Керував військово-інженерними роботами в К-П після звільнення міста від турецької навали і багато зробив для відтворення укріплень К-П (1706–1718). Працював разом із майором коронної артилерії сіром де Боннлеве, комендантами фортеці, генералами Вільгельмом Раппе (Ріппе), Єжи Бартшем, Робертом Тапареллі, графом Лагнаско. 1715 р. Гловер провів роботи в Замковому (Турецькому) мосту: не лише відремонтував міст, але й вирубав у ньому водозлив, куди можна було скидати рештки повеневиx вод.

Багато робіт з уфортифікування Старого та Нового замків і міста Гловер провів між 1717 та 1725 рр., коли відремонтував та реконструював низку старих споруд і вибудував нові. Було підвищено платформи і потовщено мури старих артилерійських батарей, висипано нові: св. Йосипа, св. Терези (Вірменський бастион), св. Михайла (біля Францисканського костелу), св. Мартина та св. Яцка (праворуч і ліворуч Міської брами), св. Урсули (з південного боку під замком) та ін. У період з 1710 до 1715 рр. вдалося в Новому замку вирубати в скелі рів і звести контрескарп, побудувати 42-метровий міст між Новим і Старим замками, провести ремонтні роботи у Старому замку, на Руській і Польській брамах. Гловер задумав і побудував у К-П людвісарню для вироблення артилерії, відливання гармат (1708). Останній документ щодо стану кам'янецької фортифікації за підписом підполковника Гловера датовано кінцем 1733 р. Помер у 1736 р.

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магистрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Порохові склади у К-П



Порохові склади у К-П

ГНАТЮК ВІТА АНАТОЛІВНА

Художник-педагог. Народилась 19 лютого 1971 р. у с. Колубаївці Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Навчалася у К-П ДХШ (1983–1987), яку закінчила з відзнакою (викладач О. О. Брензей). 1993 р. з відзнакою закінчила педагогічний факультет К-П педагогічного інституту, отримала диплом за спеціальністю «Педагогіка і методика початкового навчання. Образотворче мистецтво». Працювала у ЗОШ № 17, 6 (1992–2004). Шкільний педагогічний стаж – 11 років. 2004 р. з відзнакою закінчила магістратуру при педагогічному факультеті К-П державного університету й отримала диплом магістра за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво». З 2003 до 2004 рр. працювала в КПНУ імені Івана Огієнка лаборантом кафедри педагогіки



та методики початкового навчання у державному університеті на педагогічному факультеті та на посаді асистента цієї ж кафедри (викладала курс «Декоративно-прикладне мистецтво»). З 2004 року – асистент на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва педагогічного факультету цього ж ВИШу. Навчалась у стаціонарній аспірантурі КПНУ імені Івана Огієнка (2004–2009). В. А. Гнатюк є фахівцем у галузі мистецтвознавства, педагогіки та методики виховної роботи. Основні напрями її наукових досліджень: подільська сфрагістика, культурологічне значення пам'яток медальєрного мистецтва. За результатами наукової та викладацької діяльності опубліковано близько 25 наукових праць, брала участь у численних наукових конференціях.

В. Гнатюк викладала «Живопис», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Історію, теорію і практику роботи в гуртках», «Історію, теорію і практику роботи з дитячими організаціями», «Краєзнавство і туризм», «Методику виховної роботи», «Викладання образотворчого мистецтва, етики і естетики у спеціальних навчальних закладах», «Інноваційні технології виховної роботи», «Інноваційні технології в художній освіті», «Методику образотворчої діяльності з інноваційними технологіями». Сьогодні художниця живе і творчо працює за кордоном.



«Ранковий натюрморт», полотно, олія



«Портрет доньки», полотно, олія



«Натюрморт з віялом», полотно, олія



«Струмок», полотно, олія

ГНЕВУШ НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА



Художник ДПМ, педагог, мистецтвознавець. Народилась 30 січня 1988 р. в К-П. Вчилась у К-П ДХШ (2000–2004) в майстерні художника-педагога В.Н. Павловича. 2006 р. вступила до КПНУ імені Івана Огієнка, здобула кваліфікацію художника образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, викладача фахових дисциплін, експерта творів мистецтва, мистецтвознавця. Викладачі: Н.О. Урсу, А.О. Штогрин, Б.М. Негода, В.І. Лашко, С.І. Кляпетура, Т.Н. Такіров, І.В. Березіна, В.А. Віштакенко, А.Г. Бренюк. Трудова діяльність: з 2012 р. працює старшим лаборантом в КПНУ імені Івана Огієнка на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва. До творчих вподобань відноситься станковий живопис (сакральне малярство, натюрморт, пейзаж). Активний учасник різноманітних виставок та пленерів. Шукає власний творчий почерк.



«Гути», папір, акварель, фломастер. 2014 р.



«Пляж», полотно, олія. 2015 р.

ГОРБАНЬ ОЛЕКСАНДР РОСТИСЛАВОВИЧ

Художник-графік. Народився 13 квітня 1963 р. у К-П Хмельницької області 1980 р. Закінчив К-П СШ № 9. Навчався у Київському художньо-промисловому технікумі за спеціальністю «Художник-дизайнер» (1983–1986). Працював у художній майстерні Художнього фонду УРСР художником-оформлювачем (1986–1987). Продовжив навчання (1987–1994) у Харківському художньо-промисловому інституті (спеціальність – художник-графік). Викладачі: В.В. Сізіков, А.М. Константинопольський, С.Ф. Бесєдін, А.В. Вяткін, Ю.Н. Вінтаєв, А.П. Бляхер, В.Я. Шевченко, Е.І. Яхін, І.В. Стаханов та ін. Працював викладачем малюнку та живопису у відновленій художньо-промисловій школі ім. Володимира Гагенмейстера (1994–1998). Коло митців, серед яких працював: Л.О. Заярна, М.О. Анісімов, А.О. Штогрин, А. Мурадов, З.К. Гайх, В.В. Фенцур, В.Д. Яворський. 23 липня 1996 р. відбулась перша персональна виставка у виставковій залі НІАЗ «Кам'янець». Брав участь



у регіональних художніх виставках (1996–2003). З 2003 р. (вільний художник) працює в техніках прикладної графіки та станкового живопису переважно олійними та акриловими фарбами. Твори: «Вид на Тринітарський костел» (1993), «Дощовий ранок» (1995), «Вид на Покровську церкву. Золота осінь» (1996) та ін. Автор архітектурних краєвидів у техніках акварелі. Переможець конкурсу на створення герба міста К-П, затвердженого сесією К-П міської ради.



Літ.: Ковальчук Н. Сашині акварелі // Подолянин, 27 липня 1996. – С. 3; Урсу Н. О. Кам'янецька ведута // Пам'ятки культури України. – К., 2000. – № 3–4. – С. 22–30 : іл.; Урсу Н. О. Кам'янецька ведута. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2000. – 40 с. з іл.; Фенцур Василь. Герб нашого міста // Кам'янець-Подільський вісник. – 1995. – 7 жовтня. – С. 1; Шуханова Тетяна. Перші жнива у «вік Христа» // Кам'янець-Подільський вісник. – 1996. – 27 липня. – С. 4.



«Кам'янецька весна», полотно, олія



«Вид на Старе місто», полотно, олія

ГОЛУБЕНКО ЄВГЕН ІВАНОВИЧ



Художник кіно, декоратор, постановник. Народився 4 листопада 1956 р. у К-П, на Польських фільварках у старому багатоквартирному будинку над каньйоном річки Смотрич. Мати – Гердт Герміна Генріхівна – бухгалтер; батько – Голубенко Іван – слюсар на артилерійській базі. Закінчив дев'ять класів К-П середньої школи № 13 (1972). Три роки займався в місцевій ДХШ (закінчив на відмінно) у викладачів Володимира Воїнова та Збігнева Гайха. 1972 р. вступив до Одеського художнього училища ім. Митрофана Грекова. Вчився у С. Шведової, Я. Кириченка, В. Соколова, Д. Єгорова, І. Чеботарського, А. Харона, Ю. Цуркана, П. Пікассо. 1977 р. захистив диплом за спеціальністю «Викладач креслення і малювання». Проживав на ліміті в Ленінграді (1977–1979). 1979 р. повернувся до Одеси. До 1986 р., уникаючи творчих праць у стилі соцреалізму, ховався, займаючи посади, типові для представників андеґраунду: працював сторожем, машиністом казанної, освітлювачем і монтувальником сцени в ТЮГу, штукатуром-маляром у різних

РБУ Одеси. Багато років займався живописом вночі, після роботи. З 1986 р. – художник-декоратор на Одеській кіностудії; фільм «Астенічний синдром» (1988–1989). З 1992 р. – художник-постановник кінострічок: «Чуттєвий міліціонер», «Захоплення», «Три історії», «Лист до Америки», «Другорядні люди», «Чехівські мотиви», «Настроювач», «Довідка», «Лялька», «Два в одному». Захоплення: живопис, скульптура, колаж, фотографія. Живе і працює в Одесі. Бере участь у численних колективних виставках, організовує персональні. 2004 р. – премія «Золотий Овен» за найкращу роботу художника (фільм «Настроювач»). Євген Голубенко – чоловік кінорежисера Кіри Муратової.

Літ.: Гудима М. *Настроювач. Художник і сценарист Євген Голубенко: «Над останнім фільмом Кіри Муратової доводилося працювати в таких умовах, що і ворогу не побажаєш» // Дзеркало тижня. – 2006. – № 29; Голубенко Євген Іванович. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki> – Назва з екрана.*



«Реліктова праска», колаж, 1997 р.



«Червоний чайник наприкінці шляху», картон, олія, 1988 р.



«Плакуча верба», колаж, 2006 р.



«Автопортрет», картон, олія, 2008 р.

ГОРНА ЛАРИСА АНАТОЛІВНА



Мистецтвознавець, художник, викладач. Народилась 1 травня 1970 р. у К-П. Навчалась у тимчасово відновленій художньо-промисловій школі ім. Гагенмейстера на відділенні малярства (іконопису) (1993–1994), К-П училищі культури (нині К-П коледж культури і мистецтв) (1999–2001) та у Львівській національній академії мистецтв (2000–2006). Серед викладачів: професори Н. О. Урсу, І. В. Голод, Р. Т. Шмагало, С. Лупій; кандидати мистецтвознавства – Я. О. Кравченко, М. Р. Студницька, художники – О. Брензей, А. Штогрін, М. Анісімов. З 2000 р. – викладач К-П коледжу культури і мистецтв та школи мистецтв НВК № 9.

Брала участь у міських виставках та у виставці-конкурсі, присвяченій творчості Катерини Білокур у м. Хмельницький, у міжнародному симпозиумі «Українська ікона: іконотворчий досвід діаспори» (м. Київ, 2003), у міжнародному науково-практичному семінарі «Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору» (К-П, 2010).

Науковий керівник учнів, які навчаються у Малій академії наук; керівник творчих груп студентів коледжу на Міжнародних конкурсах-фестивалях у Болгарії, де студенти вибороли велику кількість призових місць у різних номінаціях (2011, 2012).

Автор посібника для студентів коледжу «Історія декоративно-прикладного мистецтва». Досліджує ДПМ та палацово-паркову архітектуру Поділля. Нагороджена грамотами та листами подяки Хмельницької обласної державної адміністрації, міського управління освіти і науки, виконкому К-П міської ради та коледжу культури і мистецтв.



«Кам'янецькі спогади».
Комбінована техніка

ГОРОДЕЦЬКА ІННА ОЛЕКСАНДРІВНА



Живописець, графік. Народилась 17 грудня 1914 р. у К-П. Закінчила Харківське державне художнє училище (1933–1938) та Харківський художній інститут (1938–1947), де навчалась у С. М. Прохорова, О. О. Кокеля, В. І. Касіяна. Працювала в жанрі станкового мистецтва і графіки. Член Харківської організації Спілки художників України (1958). Учасниця республіканських, всесоюзних та зарубіжних виставок (з 1947 р.). Твори зберігаються в музеях України. Відійшла у вічність 20 листопада 1972 р. у Харкові. Персональна виставка відбулася в Харкові посмертно (1976).

Літ.: Українські радянські художники: Довідник. – К.: Мистецтво, 1972; Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 285; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський), 1973. – 2 березня. – С. 3.



«Соняшники». 1957 р.



«На біговій доріжці», полотно, олія. 1958 р.



«Весна. Берізки», полотно, олія. 1963 р.

ГРЕЙМ МИХАЙЛО ЙОСИПОВИЧ

Художник-фотограф, друкар, відомий громадський діяч, колекціонер, нумізмат, краєзнавець; відзначився в дослідженнях етнографії та антропології. Народився 15 вересня 1828 р. у м. Желехів (85 км від Варшави) Привіслянського краю (нині Гарволінського повіту Мазовецького воєводства Польщі) у родині міщанина. Учень Кароля Бейєра (1818–1877), власника першого у Варшаві фотоательє, нумізмата.

Працювати почав у Варшаві, а 1848 р., після іспиту, отримав диплом та звання складача від Товариства варшавських друкарів, пізніше працював у по-єзуїтській друкарні в Любліні.

З 1852 р. жив і працював у К-П. Шлюб з Октавією, дочкою Й. Вагнера, М. Грейм взяв 1853 р. (Октавія померла 1890 р.). Мав велику родину: трьох синів – Йосифа, Яна, Фелікса, а також трьох доньок – Модесту,



Вергілію (ім'я ще однієї невідомо, вона рано померла). Спочатку займав посаду старшого складача в губернській друкарні, а за чотири роки роботи став її смотрителем (керівником). Співпрацював з фотографами: Й. Кордишем, А. Енгелем, А. Фогелевичем, Ф. Кодешем та ін.

1872 р. викупив фотографічний заклад Й. Кордиша на вул. Татарській та відкрив власне фотоательє. Грейм фотографував людей різних національностей Кам'янця та його околиць, подільських і бессарабських сіл у їхньому характерному народному вбранні. 1862 р. його було обрано членом Товариства подільських лікарів. 1886 р. став членом Подільського Губернського Статистичного комітету, 1890-го – членом Подільського Єпархіального Історико-статистичного Комітету, пізніше Церковного Історико-археологічного товариства. 1906 р. обраний членом-кореспондентом польського Товариства краєзнавців у Варшаві.

М. Грейм широко відомий як завзятий нумізмат. Неодноразово публікував свої статті та замітки про розкопки монет на Поділлі у польських нумізматичних виданнях. Нумізматична колекція фотохудожника налічувала 4000 монет і медалей. Вона була найбільшою у місті і складалася з римських, візантійських, російських, турецьких і польських монет та медалей. Почав збирати різні антикварні речі, які мали справжню цінність: предмети образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, старі і цінні музичні інструменти, рідкісні друки, монети і медалі, старі образи, в реставрації яких з часом дійшов до надзвичайної швидкості. Професійно, вміло розчищав і реставрував старе малярство. Привів у порядок значну кількість майже знищених і забруднених образів храму та цвинтарної каплиці при кафедральному костелі.

М. Грейм колекціонував по-турецькі пам'ятки, зібрав багатющу колекцію стародруків, які через матеріальну скруту змушений був продавати. Скромна частина його збірки пізніше потрапила до бібліотеки Ординації Красинських у Варшаві, решта колекції була розпродана після смерті власника. Упродовж 1889–1910 рр. М. Грейм опублікував 25 статей про скарби Поділля в 11-ти томах варшавських «Нумізматично-археологічних відомостей». 1889 р. його обрано членом Товариства Нумізматика Кракова, 1902 р. – членом-делегатом Товариства захисту пам'ятників польського мистецтва і культури в Кракові і Варшаві. Грейм перебував у званні директора Тюремного комітету з 1876 р. і у різні часи був опікуном арештного будинку.

З 1878 до 1888 рр. був «голосним» (спікером) Кам'янецької міської думи. Перебував членом багатьох добродійних установ у К-П. За збирання і показ нумізматичних матеріалів він одержав у 1884 р. срібну медаль від імператорського географічного товариства, в 1885 р. – другу срібну медаль на виставці мистецтв і промислів у Нюрнберзі (Німеччина). Брав участь у фотографічних виставках: у Санкт-Петербурзі – 1889 р., Львові – 1895 р., Києві – 1897 р., у Варшаві – 1900 р. Близько 1890 р. зібрав прекрасну колекцію фото по-турецьких пам'яток на Поділлі (кам'янецький замок з так званим турецьким мостом, мінарет у Кам'янці), які у красивому обрамленні переслав султану до Стамбула. К-П музею М. Грейм подарував у 1903–1905 рр. 62 негативи та 62 фотографії пам'яток і видів Кам'янця, значна кількість яких зберігається й тепер у К-П історичному музеї-заповіднику.

1901 р. митець у власній друкарні випустив альбом «Виды Каменца-Подольского». В ньому вміщено 24 фотографії видів міста з написами російською та французькою мовами. М. Грейм – автор 23 альбомів світлин (починаючи з 1893 р.), що представляють собою комплекти фотовидів пам'яток історії, архітектури й мистецтва міста і Поділля, які нині мають важливу історичну і мистецьку цінність. У К-П він прожив 59 років і помер 2 січня (15 січня за новим стилем) 1911 р.

Відомого митця поховано на міському польсько-фільварецькому цвинтарі. Місце поховання зруйновано у 1935–1938 роках.

Літ.: Підгурний І.С. Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (др. пол. XIX – поч. XX ст.) / Наталія Урсу, Іван Підгурний. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 232 с.; Garzdecki J. Mistrz Zapomniany: O Michale Greimie z Kamieńca. – Kraków, 1972. – 408 s.



ГРЕЙМ ЯН МИХАЙЛОВИЧ

Художник, графік. Народився 24 червня (6 липня) 1860 р. Син видатного подільського фотохудожника Михайла Грейма. У підлітковому віці почав малювати та вчився гри на скрипці. 1875 р. виїхав до Варшави і перебував там до травня 1876 р. Близько 1877 р. за порадою Титуса Малешевського та місцевих лікарів А.Й. Ролле і К.Пшиборовського вступив у Петербурзьку академію. Як стипендіат Польського Королівства, вчився до 1882 р. (один рік був вільним слухачем, потім – дійсним студентом) та отримав три малих срібних медалі (першу – у 1879 р. за рисунки видів Кам'янця) й одну велику 1881 р. Навчаючись в академіях мистецтв Петербурга (1877–1885) і Мюнхена (лише один 1883 рік під керівництвом А. Вагнера), ще студентом здобув визнання. У 1884 р. повернувся до Петербурга й отримав чергові медалі: дві великі срібні, одну малу (1884) й одну малу золоту за конкурсну картину «Дедал і Ікар». Загалом Ян здобув вісім срібних медалей – три великі і п'ять маленьких, та одну малу золоту. В архівах Краківського Національного музею знаходиться лише один малюнок Яна, підписаний автором – «Іван Грозний», датований 1880 р., розміром 32,5×47,5, намальований простим олівцем і наклеєний на сірий картон. Рисунок потрапив до музею 29 грудня 1924 р. і зафіксований як подарунок від Кароля Ролле. Паспарту підпи-



сано червоним чорнилом: «Вельможному Пану др. А. Ролле, гідному шанування вказівнику дороги до праці по двоякій стежці...вдячний до смерті Ян Грейм. Кам'янець-Подільський, 31. 07. 1880 р.».

У КПІМЗ збереглося вісім рисунків Я. Грейма, сім із яких виконані на екзаменах у Петербурзькій академії мистецтв. Він малює олійними фарбами, аквареллю, жирною крейдою та олівцем. Роботи – це образи релігійного змісту: «Заручини Пресвятої Діви Марії», «св. Йосиф з Дитятком Ісусом», «Хустка св. Вероніки», «св. Петро, який оздоровлює сліпого», «Зняття з хреста», «Христос у гробі», «св. Антоній» (два останніх для вірменського костелу у Кам'янці). Часто художник малював портрети відомих у Кам'янці осіб; активно ілюстрував (дев'ять картонів для музичного твору Ф. Давіда «Пустеля», п'ять – до поеми «Поділля» М. Гославського) та ін.

Польський журнал «Kłosy» 1884 р. помістив дереворити Ф. Шиманського, створені за рисунками Яна Грейма («Отроків», «Дністровські пороги», «Могилів над Дніпром» і «Ладава», а також «Панівці над Смотричем»). Портрет молодого художника включений у список авторів-художників, які співпрацюють з журналом. Кілька творів Яна, виставлених 1883 р. у Мюнхені і Варшаві, 1887 р. – Кракові (перша велика виставка польського мистецтва), 1898 р. – на ретроспективній виставці у Варшаві, сформувавши про нього думку як про митця з живою уявою і професійною технікою. Львівська художня галерея має композиції «Вид замку над морем» (олія), «Два вершники в бою» (олія, 1884), «Голова пса» (акварель, 1876), «Історична сцена», «Герб» (акварель), «Штудії людини» (акварель), альбом з 8 рисунків з 1884 р., комплект з 38 рисунків періоду 1872–1885 рр. (серед яких автопортрет, 1881), 5 рисунків з дитинства. У лютому 1885 р. Ян повернувся до Кам'янця під родинний дах і там, 5 грудня (17 грудня) 1886 р., через невиліковну хворобу пішов із життя. Похований у К-П.

Літ.: Митці України: Енциклопедичний довідник / За редакцією А. В. Кудрицького. – К., 1992. – С. 183-184; Мистецтво України: Біографічний довідник / За редакцією А. В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 174; Осетрова Г. Вулиця Карла Маркса, 12: Біографія будинку // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1985. – 28 грудня. – С. 4; Підгурний І. С. Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (др. пол. XIX – поч. XX ст.): монографія / І. С. Підгурний, Н. О. Урсу. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 232 с. : іл.



Портрет А. Й. Ролле, папір, олівець, фонди КПІМЗ



Навчальний малюнок у Санкт-Петербурзькій академії мистецтв, фонди КПІМЗ



«Фортеця в Хотині». Рисунок на папері, фонди КПМЗ



«Іван Грозний вбиває сина». Рисунок на папері (Muzeum Narodowe w Krakowie)



«Панівці на Поділлі». Рисунок на папері, 1879 р.

ГРЕН ОЛЕКСАНДР ЛЬВОВИЧ

Художник-педагог, живописець, колекціонер. Народився у Пскові 23 травня 1898 р. в родині військових. Навчався у Московському Імператора Олександра ІІ Кадетському корпусі; на курсах при Інституті підвищення кваліфікації майстрів образотворчого мистецтва в Москві. Серед викладачів – відомий художник-педагог Іван Мозалевський, народний художник СРСР Борис Йогансон. У 1916–1917 рр. Грен перебував у Криму, Севастополі та Євпаторії, де служили його брати Євгеній та Микола. З К-П доля пов'язала О. Грена з 1918 р. У 1921–1923 рр. обіймає посаду завідувача художньої студії-майстерні Політосвіти. З 1924 р. Грен переходить на педагогічну роботу, викладає у школах (№ 3, № 7), педагогічному інституті, дає уроки учням К-П ХПШ. Організував майстерню з виготовлення дитячих іграшок, яка проіснувала два-три роки. Брав участь у діяльності Кам'янецького товариства «Просвіта» та К-П комітету охорони пам'яток старовини, мистецтва і природи, був діяльним учасником К-П наукового товариства Всеукраїнської академії наук. Колекціонував і реставрував предмети давнього подільського побуту, які згодом ставали родзинкою його творчих композицій. Митці, в колі яких працював:



І. Мозалевський, А. Петрицький, В. Гагенмейстер, Б. Йогансон. Після визволення К-П від гітлерівських загарбників працював художником у політвідділі штабу польового коменданта міста полковника Белова. 1944 р. ініціював створення міської художньої майстерні. Через рік організував художню майстерню при обласному управлінні в справах мистецтва і був її першим керівником. Повернувся до К-П; працював учителем малювання та креслення і виконував окремі замовлення міськради.

Наприкінці 1950-х рр., з розвитком «хрущовської відлиги», розпочався новий етап у творчості О. Грена з відомими сьогодні картинами, в яких втілювався величезний багаж знань з етнографії, культури та історії Поділля, а також сучасних напрямів європейського авангардного мистецтва. Творчі роботи майстра експонувалися на виставках у Чернівцях, Львові, К-П. 1978 р. відбулася персональна виставка художника в Києві, у республіканському Будинку письменника. Виставка мала значний резонанс у київському культурно-мистецькому середовищі. 1982 році в К-П відкрито картинну галерею, у якій ціла зала була представлена роботами О. Грена, презентованими музею самим майстром. 1983 р. художник помер і похований у К-П.



«Подільянка», полотно, олія.
Фонди КПІМЗ



«Натюрморт з гутами», полотно, олія.
Фонди КПІМЗ



«Старе місто К-П», полотно, олія. 1981 р.
Фонди КПІМЗ



«Летять голуби», полотно, олія.
Фонди КПІМЗ

ГРИГОРІЙ МИРОСЛАВ НИКИФОРОВИЧ



Художник-графік, журналіст (псевдоніми: М. Кам'янецький; М. Mariquita; Н. Mariquita; Miroslav Mariquita; Н. Gregory, Miroslav). Народився 26 квітня (9 травня) 1911 р. у К-П, нині Хмельницька область. Син відомого діяча, педагога Никифора Григорієва (мати – Ганна Петрівна). За словами батька, Мирослав Григорієв «був першою дитиною в інтелігентній родині в Кам'янці, яка змалку виховувалася українською мовою». З 1920 р. родина перебувала в еміграції у Празі. Навчався в Українській гімназії, брав участь у створенні рукописних учнівських часописів «Смолоскип» (1924–1925) та «Ранок» (1925–1927). У 1933–1937 роках

навчався у Празі в Українській студії пластичного мистецтва, в Українській Академії Мистецтв.

М. Григорієв працював асистентом в Українському соціологічному інституті в Празі (1931–1937). Допишував до українських і чеських періодичних видань, зокрема до газети «Назустріч», журналів «Життя і знання», «Нова Україна». Ілюстрував український дитячий часопис «Пчілка» (м. Ужгород, 1923–1932), а також низку чеських видань. 1935 року Григорієв був редактором українського інформаційного бюлетеня «Українкор». 1936 р. читав лекції в Українському соціологічному інституті на тему «Німецька політика і Україна», уривки з яких опублікував в газетах США і Канади. 1937 р. – журналіст у чехословацьких газетах.

Працював художником у Львівському оперному театрі (1941–1944). Тут у 1943 р. здійснив оформлення вистави «Гамлет» (режисер Йосип Гірняк). 1945 р. виїхав до Німеччи-



«Пацюк», полотно, олія



Обкладинки дитячих книжок

Екслібрис Петра Одарченка

ни і замешкав у таборі для переміщених осіб в Аугсбурзі. Був редактором і видавцем пластових часописів «Пластун» (1945–1947) та «Новак». Крім того, працював як ілюстратор і карикатурист, зокрема виконав обкладинки до українських книг, виданих у Німеччині: «Український народний співаник» (1946), «Порвані струни» Ростислава Василенка (1947), «Їсько Гава» В. Чапленка. 1948 р. емігрував у США й оселився у Нью-Йорку, де працював художником (1948–1955). Був диктором і перекладачем в Українському відділі «Голосу Америки» (1955–1958). Працював художником фільмового відділу Міністерства військово-морських сил (1958–1967), а також як театральний карикатурист (1960–1968).

Творчість: книжкова графіка, ілюстрації. Оформив низку видань у Празі, Львові та США, зокрема «Пригоди Сірка Клаповухого» Степана Риндика, книжку І. Франка «Мойсей» в англійському перекладі (1973). Автор кн. «Техніка пропаганди в советській пресі» (м. Прага, 1935), «Методи пропаганди серед молоді в комуністичній пресі» (м. Прага, 1936), «Німці і Україна. Відносини німців до українців в протязі історії» (м. Вінніпег, 1940). Автор портретів А. Олдріджа, Т. Шевченка; картин на теми творів М. Гоголя – «Параска», «Пацюк». Помер художник 7 червня 2000 р. у Вашингтоні, США.

Літ.: Енциклопедія українознавства : Словникова частина : в 11 т. / Наукове Товариство ім. Шевченка; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. – Париж-Нью-Йорк-Львів : Молоде життя, 1954–2003. Словникова частина. – Т. 2. – С. 436; Брайлян Н. Григорійов Мирослав Никифорович // Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За редакцією М. М. Романюка. – Випуск 15. – Львів, 2008. – С. 98-99; Кам'янецький М. Німці й Україна. Відносини німців до українців в протязі історії. – Вінніпег: Укр. видавнича спілка, 1940. – 83 с.

ГРУЗБЕРГ СЕМЕН БОРИСОВИЧ



Живописець, художник-графік. Народився 15 червня 1918 р. у К-П. Навчався в Київському художньому технікумі (1933–1935), в Харківському художньому інституті (1936–1940) в академіка В. Касіяна, проф. С. Беседіна та ін. Жив і працював у Львові, але постійно підтримував зв'язки з К-П. Прославився як майстер портрета. Відомі його портрети Т. Шевченка, М. Кропивницького, Я. Галана, класика єврейської літератури Шолом-Алейхема. 1940 р. був призваний до лав Радянської армії, а коли почалася війна, його частину відправили на фронт. У перші дні Семен Грузберг під Смоленськом потрапив у полон. Йому присвоїли номер SU 24058. Володіючи доброю німецькою і українською мовами, видав себе за українця Грузбенка, а 1942 р. втік з табору. В Бучачі зустрів свого харківського професора Михайла Козика, який займався реставрацією церков. Науковець прийняв його в бригаду і сховав від переслідування. Вдячний Грузберг створив портрет М. Козика і підписав на пам'ять 21 квітня 1947 р. Цей портрет експонувався на багатьох виставках. Художник – автор відомої серії «По дорогах Великої Вітчизняної війни».

Перше звернення Грузберга до єврейської теми припадає на кінець 1930-х рр. (малював акторів єврейських театрів Києва й Харкова для газети «Червоний прапор»), оформлював разом із Ф. Ніродом спектаклі «Чаклунка» і «Гершеле Острополер». Створив «Портрет заслуженого діяча культури України Мойсея Гольдבלата в ролі Гірша Гліка (героя п'єси Переца Маркіша «Повстання в гетто»), а також низку портретів євреїв-письменників, серед яких – Л. Первомайський (І. Ш. Гуревич), П. Маркіш, Шолом-Алейхем та ін. Особа і творчість Шолом-Алейхема – окрема тема у творах Грузберга, який намалював безліч портретів письменника, котрі зберігаються в Національному музеї в Нью-Йорку. Твори митця знаходяться в музеях на території колишнього ССРСР, а також за кордоном. Всі роки

художник був активним членом Львівської обласної організації НСХ України, брав участь у виставках, в тому числі й за кордоном. Подарував багато своїх картин музею рідного міста К-П. Помер митець 15 липня 2000 р. у Львові.

Літ.: Митці України: Енциклопедичний довідник / упоряд.: М. Г. Лабінський, В. Мурза. За ред. А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. – (848 с.). – С. 192; Мистецтво України: Біогр. довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За ред. А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – (700 с.) – С. 182; Гінзбург Є. Художник-кам'янчанин: Наш календар // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1968. – 14 червня. – С. 4.; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня. – 1973. – 2 березня. – С. 3; Семен Грузберг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://uk.wikipedia.org/wiki/> – Назва з екрана.



«Кам'янецька твердиня», папір, кольорові фломастери. 1975 р. Фонди КПІМЗ



«Тарас Шевченко», автолітографія. Фонди КПІМЗ



«Подільський селянин», папір, кольоровий олівець. 1943 р. Фонди КПІМЗ



«Портрет звенової», папір, вугілля. Фонди КПІМЗ

ГУМЕНЮК МИКОЛА ПЕТРОВИЧ



Художник-графік. Народився у 1952 р. у К-П. Закінчив К-П ДХШ (1973). Першими наставниками з фаху були: Д.І. Брик, А.І. Фесенко, А. М. Данилюк. 1977 р. закінчив навчання на історичному факультеті К-П педагогічного інституту.

Продовжив здобувати освіту у Львівському поліграфічному інституті імені Івана Федорова, після закінчення якого (1990) отримав спеціальність художника-графіка книжкової ілюстрації. З 1977 р. працював старшим лаборантом кабінету естетики К-П педагогічного інституту, згодом продовжив роботу викладачем на кафедрі музики і образотворчого мистецтва педагогічного факультету. Далі працював старшим викладачем кафедри музики і образотворчого мистецтва К-П державного педагогічного університету імені Івана Огієнка.

Творча палітра М.П. Гуменюка була різноманітною: пейзажі, графічні композиції, живопис, портрет. Улюбленою та найудалішою темою залишалась рідна Кам'янеччина, краса її пейзажів та велич історичних споруд. Співпрацював як викладач і митець з Б.М. Негодою, Н.О. Урсу, Т.В. Щербиною, О.О. Брензеєм, В.І. Донцем, Л.П. Бондар та ін.

Неодноразово брав активну участь у різних мистецьких заходах інституту, міських та обласних художніх виставках. Твори художника зберігаються як у власній, так і чисельних приватних колекціях. Помер Гуменюк Микола Петрович 2014 р.



Автопортрет



«Портрет друга», змішана техніка

ГУМЕНЮК ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ



Художник-педагог. Народився 24 липня 1957 р. у К-П. Закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського педагогічного інституту (1979) та К-П ДХШ (1975). Викладачі: Д.І.Брик, З.К.Гайх, А.І.Фесенко та ін. Виріс, навчався та творчо працював на рідній Кам'яниччині. Розпочинав освітню та творчу діяльність у 1979 р. у с. Довжок вчителем історії та образотворчого мистецтва, де організував та провадив художню студію. З 1988 р. та до сьогодні працює в НВК №9 ім. А. М. Трояна старшим вчителем образотворчого мистецтва. Брав активну участь у створенні школи мистецтв, зокрема її художнього відділення. Під час роботи пропагує ідеї мистецтва серед

своїх учнів, залучає їх до вивчення історії та краєвидів рідного краю. Саме тому багато часу проводить з учнями не лише в студії, але й на різноманітних пленерах.

Крім основної педагогічної роботи, постійно приділяє увагу творчості, бере участь у міських та обласних художніх виставках, пленерах. Працює в різноманітних художніх техніках, полюбляє кам'янецьку ведуту.



«Миколаївська церква в Кам'янці-Подільському»



«Осінь у Старому місті»

ГУЦУЛ ВІКТОР ІВАНОВИЧ

Живописець, реставратор, художник-педагог. Народився 2 листопада 1990 р. у с. Недобоївці Хотинського району, Чернівецької області. З 1996 до 2005 р. вчився у Недобоївській ЗОШ; 1996–2005 рр. – в Хотинській художній школі, паралельно – в Хотинській музичній школі по класу фортепіано і труби; 2005–2008 рр. – в Чернівецькому вищому художньому училищі № 5; 2008–2012 рр. навчання в КПНУ імені Івана Огієнка, де отримав базову вищу освіту та кваліфікацію бакалавра. З 2012 до 2014 рр., за період подальшого навчання в університеті, здобув повну вищу освіту (магістр) за спеціальністю «Реставрація творів мистецтва» та кваліфікацію художника-реставратора, експерта творів мистецтва, викладача фахових дисциплін.



«Молитва»



«Вечірнє кафе»



Серед викладачів митця: члени Спілки художників України Б.М. Негода (засл. худ. України), Н.О.Урсу (докт. мист., професор), І.А. Гуцул (канд. мист.), А.О.Штогрин. Працював у колі художників України: В.В.Кушнірюка (засл. худ. України), Б.М. Негоди (засл. худ. України), І.А. Гуцула (канд. мист., член НСХУ). З 2014 р. – викладач кафедри мистецьких дисциплін КПНУ ім. Івана Огієнка.

Учасник міжнародних наукових конференцій. Опубліковано у фахових збірниках України сім статей мистецтвознавчого і науково-методичного характеру.

Бере участь в мистецьких акціях і виставках. Відбулися дві персональні виставки в Україні – «ULTRAлюстра» (К-П, 2014 р.), «Дует» (м. Чернівці, 2015 р.) і одна за кордоном (м. Ольденбург, Німеччина, 2014 р.).

Групові виставки: 2012 р. – «Restart», К-П; 2013 р. – «Restart», м. Тернопіль; 2014 р. – «Держись, Хома, іде зима», К-П; 2013 р. – «10 років разом», К-П; 2014 р. – «Різдвяний настрій», К-П; 2014 р. – «10 років разом», м. Чернівці; 2014 р. – виставка, пленер, круглий стіл, К-П.

Обласні виставки: 2009 р. – Різдвяна виставка, м. Чернівці; 2010 р. – виставка до Дня незалежності. Всеукраїнська виставка; 2014 р. – «Пречиста», м. Чернівці.

В. Гуцул – переможець конкурсу «Скандинавська хвиля» (2012 р., диплом Гран-прі, молодіжна категорія), переможець мистецького конкурсу Молодіжного фестивалю «Сонце – Молодість – Краса» у м. Несебр, що в Болгарії, – перше місце (диплом, 2013 р.). Роботи знаходяться у приватних збірках і галереях України та за кордоном.

ГУЦУЛ ІВАН АНДРІЙОВИЧ

Живописець, художник-педагог. Народився 25 січня 1959 р. у с. Недобоївці Хотинського р-ну Чернівецької області. З 1966 до 1974 р. вчився у Недобоївській ЗОШ; 1973–1974 рр. – у Хотинській художній школі; 1974–1978 рр. – в Одеському художньому училищі ім. М. Б. Грекова; 2008–2012 рр. – КПНУ імені Івана Огієнка. Серед викладачів – члени НСХ України: В. В. Кушнірюк (засл. худ. України), А. І. Лоза (нар. худ. України); Т. І. Єгорова, Б. М. Негода (засл. худ. України), Н. О. Урсу (докт. мист., проф.). Творив у колі художників А. П. Крилова (засл. худ. Росії, академік), В. Я. Акімова (нар. худ. Республіки Татарстан).

Працював як художник та оформлювач у різних державних установах (1980–1995); художник-живописець у фахових структурах НСХ України (1995 до 2001); викладач у власній приватній художній школі «Ренесанс» в м. Брамше у Німеччині з філіями в м. Льоне, м. Кльоппенбург, м. Оснабрюк (2001–2011). З 2012 р. – викладач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка. Член НСХ України (1999) та громадської організації професійних художників К-П «АРТ-Простір» (2012). 23 лютого 2014 р. захистив кандидатську дисертацію «Мистецька діяльність Володимира Гагенмейстера у контексті розвитку культури Кам'янеччини у першій половині ХХ ст.» за спеціальністю «Теорія та історія культури», отримав ступінь кандидата мистецтвознавства.

Роботи знаходяться в художній галереї КПМЗ («Вид на Старе місто», полотно, олія, 80х60), колекції президента Німеччини Крістіана Вульфа («Портрет президента К. Вульфа», п.о., 60х50), приватних збірках і галереях України та за кордоном. Відбулось понад 15 персональних виставок в Україні й за кордоном (Німеччина, Нідерланди).



«На Спаса», полотно, олія



«Портрет дружини», полотно, олія

Опубліковано у фахових збірниках України та за кордоном до 25 статей мистецтвознавчого і науково-методичного характеру; у співавторстві з професором Н. Урсу видана монографія «Володимир Гагенмейстер: життя і творчість». Іван Гуцул – переможець конкурсу «Скандинавська хвиля», 2012 р. (диплом Гран-прі), переможець відкритого конкурсу Німеччини з мистецькою акцією: «Unsere Region macht Schule» – диплом 2015 р.

Літ.: Подписи и монограммы художников Украины. Справочник / Под общей редакцией Б.В. Гринёва, О. И. Денисенко. – Харьков: «Институт монокристаллов», 2007. – Том 1. – С. 142; Хотинська звитяга. Літературно-художнє видання до тисячоліття Хотина. – Хотин: Видавництво «Золоті литаври», 2002. – С. 148.

ДАЛЬКЕ КРИСТІАН

Фортифікатор, військовий інженер-архітектор шведського (в інших джерелах – німецького) походження. Працював на теренах Подільського воєводства і швидко просувався по службі. 1732 р. – майор, 1736 р. – підполковник, а 1748 р. – оберінженер і полковник коронної артилерії. Користувався повагою і славою не лише на землях, де жив і творив. 1745 р. К. Дальке удостоївся честі бути відрядженим великим коронним гетьманом до Ченстохови для здійснення фортифікаційних робіт на Ясній Гурі (4 бастіони і передфосова брама). Згідно з його проектами і планами, фортифіковано монастир домініканців у Підкамені під Бродами, за що військовий інженер-архітектор отримав 110 дукатів. 1753 р. закінчив направку фортифікаційних укріплень у К-П з улаштуванням кам'яних брустверів на високій багатопролітній аркаді, зміцнив Турецький бастіон. Звідси виникла ще одна назва укріплень – «форт Дальке», або «батарея Діви Марії», у місцевій інтерпретації «паняньський рондель» (рондель – польськ. – укріплення). Комендантом кам'янецької фортеці став 1759 р. Помер 1763 р. у чині оберінженера (полковника інженерної служби).

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Турецький бастіон фортифікаційних укріплень у К-П

ДАНИЛЮК АРКАДІЙ МИХАЙЛОВИЧ

Художник-педагог, графік-ілюстратор. Народився 6 жовтня 1936 р. у с. Нігин К-П району Хмельницької області. Навчався в Чернівецькому художньому училищі (1954–1957). Продовжив навчання в Львівському українському поліграфічному інституті ім. Івана Федорова за спеціальністю «Художник-графік з оформлення та ілюстрації книги» (1971–1975).

Коло митців, серед яких працював: Д. І. Брик, С. В. Кукуруза, В. А. Бурдейний, О. Л. Грен, О. О. Брензей, Ю. Ф. Юрчик, І. В. Кляпетура, Л. В. Попович, Т. В. Щербина, К. Б. Дегтяр та ін. Обіймав посаду викладача в К-П ДХШ (1972–2000).

Живописні та графічні твори виставлялися у Львові, Хмельницькому, Чернівцях, Києві. Основна тема полотен – краса рідного краю, самотність та унікальність нашої культури та історії. Має грамоти і подяки від міського та обласного відділів культури. Брав активну участь у звітних обласних виставках.

Учні: В. Дейсун, О. Горбань, К. Заярна, Т. Ричкова та ін.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Вербицький краєвид», полотно, олія



«Забігайлівка». 1958 р.

ДЕГТЯР КАТЕРИНА БОРИСІВНА

Мистецтвознавець, художник-педагог. Народилась 29 грудня 1956 р. у с. Кірс Омутнінського району Кіровської області. Навчалась у Київському державному художньому інституті на факультеті «Теорія та історія мистецтв» (1975–1980). Серед викладачів мисткині: П. О. Білецький (доктор наук), Л. С. Міляєва (академік), О. Тищенко (професор), І. І. Брик. Працює в колі митців: Ю. Ф. Юрчика, А. М. Данилюка, Л. В. Попович, І. В. Кляпетури, В. А. Бурдейного, О. О. Брензея, О. І. Савчук, Т. В. Щербини, О. П. Поритко, С. Б. Марохи, В. Н. Павловича, О. Струс.

1980 р. переїхала до К-П за направленням з інституту і з того часу тут живе й працює. З 1980 до 1982 рр. обіймала посаду наукового співробітника КПМЗ. З 1982 р. дотепер – викладач у К-П ДХШ, де працювала директором (1985–1990). Кохається у техніках олійного живопису, акварелі та пастелі.

Виставки: щорічні місцеві – кам'янецьких художників, обласні – викладачів К-П ДХШ (1983–2014); виставка викладачів К-П ДХШ, Будинок архітектора, м. Львів (1986); виставка, присвячена пам'яті жертв сталінських репресій, м. Львів (1989); Всеукраїнська осіння виставка, м. Київ (1991); персональні – у м. Седлеце, Польща (1997) та у Любліні, Польща (2004); Всеукраїнська осіння виставка, м. Київ. Твори мисткині знаходяться в приватних колекціях в Україні та за кордоном.

2009 р. виступила одним із ініціаторів створення місцевої ГО «АРТ-Простір», яка об'єднує митців Поділля. Мистецтвознавець має наукові публікації у збірниках у сфері досліджень історії художньої освіти на Поділлі кін. ХІХ – І пол. ХХ (1983–1994).

Автор-упорядник альбому «Художня освіта на Поділлі» у співавторстві з Т. В. Щербиною (К-П, 2006).



Квіткові композиції

ДЕЙСУН ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ

Живописець. Народився 22 липня 1962 р. в К-П. Навчався в школі с. Довжок (передмістя К-П) та міській художній школі до 1976 р. Закінчив Київську республіканську художню середню школу ім. Т. Шевченка (1980), Львівську Академію мистецтв (1988). Викладачі: А. Мільковицький, В. Черкасов П. Кравченко, Ю. Юрчик. Член НСХ України (2000). Член творчого об'єднання «БЖ-Арт».

Персональні виставки: Національний музей у Львові (1992); Виставкова зала НСХ, м. Кременчук, (1993); Виставкова зала НСХ, м. Кременчук (1994); галерея центру мистецтв «Славутич», м. Київ (1994); Краєзнавчий музей, м. Кременчук (1996, 1998); галерея «Дім-музей Кавалерідзе», м. Київ (2001); Арт-клуб «Діалог», м. Одеса (2002); галерея «Грифон», м. Київ (2002, 2003, 2006, 2008); галерея «Моро», м. Київ (2003); клуб «44», м. Київ (2004); «Квартира Бабуїн», м. Київ (2004); галерея «Ірена», м. Київ, (2005); кафе «Антресоль», м. Київ (2006); галерея «36», м. Київ (2007); картинна галерея, К-П, (2009, 2010); «Оптималізм», живопис, Mystetska zbirka art gallery, м. Київ (2011); «Випасання тигра», Mystetska zbirka art gallery, м. Київ (2012); галерея «Кунстамт», м. Тюбінген, Німеччина (2012); Музей сучасного Мистецтва України, «Фрагментація», м. Київ (2013); Mystetska zbirka art gallery, м. Київ, (2013).

Групові виставки: «Імпреза», міжнародна виставка, м. Івано-Франківськ (1990), «Квіти надії», НСХ, м. Київ (1993); «Весняна виставка-94», НСХ, м. Київ (1994); «Мальовнича Україна-95», НСХ, м. Київ (1995); «Пан-Україна-95», м. Дніпропетровськ (1995); «Осінній салон-97», НСХ, м. Київ (1997); III Міжнародний арт-фестиваль, м. Київ (1997); «Осінній салон-99», НСХ, м. Київ (1999); V Міжнародний арт-фестиваль, м. Київ (1999); «Одеса Арт 99», м. Одеса (1999); «Одеса Арт 2000», м. Одеса (2000); «2000 років під зіркою Віфлеєму», м. Одеса (2000); «Осінній салон – Високий замок-2000», м. Львів (2000); «Різдвяна виставка 2001», Спілка художників України, м. Київ, (2001); «Мальовнича Україна-2001», НСХ, м. Київ (2001); Проект-01 «Весняний вітер», open air, гора Поскотина, м. Київ (2001); «Tendenz art Galerie», м. Падерборн, Німеччина (2001); «Tokai gallery», м. Токай, Угорщина (2003); «Світ левкасу», Національний музей, м. Львів (2006); «Гогольфест», Мистецький Арсенал, м. Київ (2007, 2008, 2009, 2010); Аукціонний дім «Епоха», м. Київ (2010, 2011); Fine Art Ukraine, Мистецький Арсенал, м. Київ (2011); «Міста світу», Mystetska zbirka art gallery, м. Київ (2012); групова виставка «Зимець», Mystetska zbirka art gallery, м. Київ (2013); Експоцентр, м. Чангчун, провінція Зелін, Китай (2013).

Картини митця знаходяться в музейних колекціях Львівського Національного музею, Полтавського та Кременчуцького краєзнавчих музеїв, К-П картинної галереї, у приватних збірках в Україні, Росії, Польщі, Угорщині, Німеччині, Канаді, США, Ізраїлі, Франції, Великобританії, Китаї.

Літ.: Козаріс О. Живопис і графіка Дейсуна / О. Козаріс // Край Кам'янецький. – 1992. – 22 лютого. – С. 2; Будзей О. Спостереження від Дейсуна / О. Будзей // Подолянин. – 2009. – 25 вересня. – С. 7; Будзей Олег. Митець, що вмів випасати тигрів: Ювілеї / О. Будзей // Подолянин. – 2012. – 20 липня. – С. 1, 6.



ДОНЕЦЬ В'ЯЧЕСЛАВ ІВАНОВИЧ



Художник-педагог, графік. Народився 28 червня 1943 р. у Воткінську (Удмуртія) в сім'ї евакуйованого робітника заводу «Арсенал». Після закінчення Другої світової війни сім'я повернулася в Україну й оселилась у К-П. З 1950 до 1958 рр. навчається в школі № 9 – виявляє творчі нахили, закінчує К-П ДХШ (майстерня Д. Брика), бере участь у танцювальному та образотворчому гуртках. З 1958 р. навчається в художньому училищі імені М. Б. Грекова Ростова-на-Дону за спеціальністю «Художник-оформлювач». Вищу освіту митець отримав на художньо-графічному факультеті Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського.

На початку трудової діяльності працював водієм-далекобійником, у художній майстерні міста, вчителем художньої школи. В цей час написав найбільшу кількість лісових пейзажів та портретів, які тепер зберігаються в художній галереї К-П та у приватних колекціях. З кінця 70-х років ХХ ст. починає роботу над макетом міста (згорів під час пожежі у Францисканському костелі) та над аксонометричним планом Кам'янця, який завершує 1984 р. План був схвалений не лише місцевими архітекторами, але й у Києві, в канадській та польській пресі.

З 1978 р. В. Донець працює головним архітектором історико-архітектурного заповідника, де з колективом спеціалістів та однодумців на чолі з директором А. Качуровським розробляють і втілюють у життя проекти поетапної реставрації міста, враховуючи його природну, історичну та архітектурну унікальність. Знав і дуже любив місто: збирав старовинні листівки з видами Поділля, постійно відтворював втрачені фасади (малюнки) будинків, міг годинами розповідати про окремі споруди. Наприкінці 80-х років у зв'язку із зміною керівництва К-П ДІАЗу та новими бізнесовими завданнями, що ставились перед ним, В. Донець залишає творчу роботу і переходить працювати викладачем на педагогічний факультет К-П університету (1987), де за завданням тодішнього декана педагогічного факультету В.В. Кузя організовує новий напрямок підготовки спеціалістів – «образотворче мистецтво», займається забезпеченням матеріальної бази спеціальності. Був багатогранною, освіченою та неординарною людиною: майстер спорту з плавання; знав світовий живопис, особливо імпресіонізм, читав напам'ять класику російської поезії, обожнював музику, сам писав пейзажі та портрети, був добрим учителем, про якого пам'ятають багато випускників.

Твори: «Портрет Зої», «Сад. Травень», «Сад. Червень», «Грабовий ліс», «Липень», «Яблуня-циганка», «Ліс перед дощем», «Портрет Баніта», «Портрет дівчини». Помер художник 18 квітня 2005 р., похований у К-П.



*«Скрипаль», п-т Зденека Комінека, полотно, олія. 1974 р.
Намальований на замовлення
Л. А. Лясоги. Фонди КПМЗ*



«Садок вишневий коло хати», полотно, олія



«Твердиня Поділля», полотно, олія

ДУБІНСЬКА ОКСАНА ВІТАЛІВНА



Художник, вчитель малювання, креслення та художньої праці. Народилася 23 травня 1969 р. в К-П. 1986–1991рр. Навчалась у Івано-Франківському педагогічному інституті ім. Василя Стефаника на художньо-графічному факультеті (нині Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника). Викладачі: М. П. Фіголь, В. А. Шпільчак, Б. В. Бойчук, Є. А. Антонович, В. Г. Лукань та ін. Після завершення навчання викладала К-П ДХШ, де колись і сама навчалась у класі О. О. Брензея, поряд з А. М. Данилюком, Л. О. Заярною, Т. В. Щербіною, К. Б. Дегтяр, Ю. Ф. Юрчиком, В. А. Бурдейним, В. Н. Павловичем, І. І. Машталером, Б. М. Негодою, родиною Кліщів, династією Кляпетур-Савчуків. З 1999 р. – викладач мистецьких дисциплін К-П коледжу культури і мистецтв. Член К-П міської громадської організації художників міста «АРТ-Простір».

Виставки: «Жіноча виставка» ДПМ, К-П (2002); «Творчі паралелі» – виставка творів жінок-художниць, К-П (2007); виставка робіт художників міста у дворіку Археологічного музею, К-П (2010); «Весняний вернісаж» – обласна художня виставка до святкування Шевченківських днів, м. Чернівці (2011); «Знову разом» – виставка робіт художників міста з нагоди відкриття Виставкової зали, К-П (2011); «Весняний вернісаж» – обласна художня виставка, присвячена Шевченківським дням, м. Чернівці (2012); «Фолькмодерн» – Всеукраїнська художня виставка, м. Чернівці (2012); «Від витоків до сьогодення» – виставка творчих робіт викладачів К-П коледжу культури і мистецтв з нагоди 20-ї річниці заснування спеціальності «ДПМ» К-П (2012); художня виставка громадської організації «АРТ-Простір» спілки художників К-П, м. Чернівці (2012); «АРТ-Простір» – «Великодні мотиви», К-П (2014); «Митці за перемогу» – благодійна акція, К-П (2014).

Художниця працює в техніці пастельного живопису та графіки. Найвідоміші твори: «Ранок» (2002), «Риби» (2006), «Лілеї» (2006), «Собор Олександра Невського» (2007), «Подільський натюрморт» (2009), «Фіалкова тиша» (2010), «На полиці» (2010), «Весна» (2011), «З яблуками» (2011), «Стрітіння» (2012), «Осінній» (2012), «Янголи» (2014), «Подільський натюрморт з грушами» (2014). Нагороджена подякою міської громадської організації «АРТ-Простір» (2015), грамотою управління культури і туризму департаменту гуманітарної політики К-П міської ради, подякою Хмельницької обласної державної адміністрації (2008), грамотою управління культури, туризму і курортів (2008), Почесною грамотою управління культури, національностей та релігій Хмельницької обласної державної адміністрації (2015) за сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий внесок у підготовку молодих спеціалістів.



«Зима», папір, настель



«На полиці», папір, настель

ЕНГЕЛЬ АВГУСТ КАРЛОВИЧ

Фотограф другої половини XIX – початку XX століття. Брат фотографа Олександра Енгеля, який, перш ніж стати фотографом, був художником-пейзажистом. О. Енгель (1848–1918) працював у Центральній Азії і на Північному Кавказі, 1879 р. отримав срібну медаль Географічного Санкт-Петербурзького товариства, 1881 р. дипломований від Міжнародного конгресу географів. З 1879 р. О. Енгель – член Російського Імператорського географічного товариства. Автор альбому закаспійських пейзажів.

У грудні 1890 р. О. Енгель відкрив студію фотографії в Тбілісі. 1895 р. створив студію літографованої фотографії. З 1896 р. працював як фотограф Транскавказької залізниці. Брати Енгелі – пруські піддані. Август Карлович був власником фотографії в К-П, відкритої 1870 р. Фотосалон Енгеля розташовувався в Старому місті на Центральній площі (нині майдан Польський ринок) у будинку Ласта. Це був другий фотографічний заклад у місті (перший на початку 1860-х років відкрив Юзеф Кордиш). Окрім портретних фотографій загальноприйнятих на той момент форматів, він намагався наслідувати Михайла Грейма: в його доробку можна знайти у невеликій кількості архітектурні види міста, віддзеркалення кам'янецьких подій, групові знімки учнів та ін. Дві фотографії Енгеля (вигляд Кам'янця з боку Польських фільварків і з південно-східного боку) використав Юхим Сіцинський для ілюстрування книги «Город Каменец-Подольский. – К., 1895». Фотороботи Енгеля викликають інтерес науковців, які мають мету з'ясувати архітектурний вигляд К-П кінця XIX ст. До таких світлин належать зображення міста з боку південного двору Старого замку, види з Польських фільварків на Старе місто і Польську браму, вид на замок від Міської брами. Остання робота, зокрема, має величезне значення, оскільки на ній зафіксовано башту Святої Анни, яка не збереглася (вона стояла за Замковим мостом, при переїзді з нього на передзамковий двір).

Літ.: Петров М. Б. Исторична топографія Кам'янця-Подільського кінця XVII–XVIII ст. (Історіографія. Джерела). – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 181, 232, 233, 234; Сецинский Е. Город Каменец-Подольский. – К., 1895. – С. 243, 247; Адресы должностных лиц, правительственных учреждений и частных фирм, находящихся в Каменце-Подольске. Составлен в 1891 году. – С. 42.



Молебень на валах 21 квітня 1893 р. з нагоди століття приєднання Подолії



ЖАЙВОРОНКОВ ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ

Архітектор. Народився 1823 р. Після навчання у Полтавській гімназії 1841 р. поступив і 1846 р. закінчив Санкт-Петербурзьке Будівельне училище, здобувши звання помічника архітектора і чин XIV класу. Служив у Казані, пізніше – в Тамбові й Оренбурзі. З часом за свої роботи відзначений званням інженера-архітектора. Працював у будівельному відділенні Подільського губернського правління (1865–1875). Переважно використовував форми російсько-візантійського і неоросійського (неорюс) стильових напрямків, неоренесансу тощо. За його проектами у Подільській губернії споруджено вісім церков, перебудовано сімнадцять мурованих і п'ять дерев'яних храмів у селах і містечках регіону. Реставровано церкви при архієрейському будинку і духовній семінарії в К-П.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

ЖУДІН ДМИТРО АНАНІЙОВИЧ



Художник-педагог. Народився 23 жовтня (4 листопада) 1860 р. в родині селян на Житомирщині, неподалік від містечка Бердичів. Закінчив Житомирське двокласне міське народне училище. 1880 р. пройшов фахові випробування на базі Житомирської гімназії. У педагогічній раді гімназії склав іспити й отримав від Санкт-Петербурзької Академії мистецтв свідоцтво на присвоєння звання вчителя каліграфії, рисунку та креслення в училищах, а в 1897 р. тією ж Академією видано свідоцтво на право викладання рисунку в середніх навчальних закладах. 8 квітня 1885 р. за вислугою літ наказом Правлячого Сенату отримав чин Колежського реєстратора; 13 серпня 1886 р. переведений у чин Губернського секретаря. З 1880 до 1889 рр. він викладає креслення, каліграфію та рисунок у Кременецькому двокласному училищі. 1889 р. повернувся на батьківщину і працював у Бердичівському двокласному училищі. З 27 червня 1892 р. за наказом Попечителя Київського округу ху-

дожник-педагог переведений до К-П. У 1892 р. 32-річний Дмитро Ананійович разом із дружиною Марією Антонівною, синами Володимиром і Миколою, донькою Ольгою оселився в К-П й почав працювати учителем малювання, креслення та каліграфії міського училища (нині – резиденція єпископа Кам'янецької дієцезії на плебані Петропавлівського кафедрального костелу). З 1 серпня 1897 р. – викладач мистецтв у К-П гімназії. На початку 1980-х рр., під час реставрації церкви св. Георгія та пристосування її під планетарій, в інтер'єрі храму було виявлено живопис Д. Жудіна. Художник активно займався творчістю, брав участь у виставковій діяльності, його прийняли в Санкт-Петербурзьке товариство художників (Петроградское общество художников). У роки Великої Вітчизняної війни Жудін із сім'єю мешкав у блокадному Ленінграді, куди 1913 р. його перевели працювати з К-П. Молодий художник багато трудився, виробляючи свій стиль і почерк у написанні картин у напрямку академічного реалізму. У 1900-і рр. Жудін створив велику кількість графічних і живописних композицій. Роботи яскраво відображають характерні риси, притаманні історичній академічній картині тих років: застосування пленеру в зображенні пейзажного фону, прагнення до оптичної ілюзії форм. 22 квітня 1942 р. в блокадному Ленінграді Дмитро Жудін відійшов у вічність. Родина мешкала в Ленінграді на 8-й лінії, в будинку № 55, у квартирі 5-а. Похований на Піскарьовському цвинтарі.



*«Етюд». Полотно, олія.
1890-ті рр.*



*Етюд. «Кам'янець-Подільський і його околиці».
Полотно, олія. 1900-ті рр.*

ЖУДИНА ОЛЬГА ДМИТРІВНА

Художник, живописець, член НСХ СРСР (1932). Народилася 6 жовтня 1889 р. в місті Бердичеві Київської губернії. Згодом, коли їй виповнилось три роки, з родиною переїхала до К-П. 31 травня 1908 р. отримала атестат з високими результатами про закінчення повного курсу семи загальних класів Маріїнської жіночої гімназії.

Перші уроки малювання отримала від батька Дмитра Жудіна – художника-педагога. 1912 р. Ольга Дмитрівна закінчила відділення живопису Київського художнього училища. Переїхала до Петербурга і в 1915 р. вступила до Академії мистецтв у майстерню видатного російського художника і педагога Дмитра Кардовського, яку закінчила 1922 р. та здобула звання художника живопису.

У квітні 1911 р., ще навчаючись, разом із батьком брала участь у виставці, яку в К-П організувало місцеве Товариство вишуканих мистецтв. Живописні роботи та малюнки Ольги були представлені на виставках Петрограда в 1917 р. під час навчання в Санкт-



Петербурзькій Академії мистецтв. Пізніше її твори виставлялись у численних експозиціях у Москві та Ленінграді, у відомих залах, включалися до складу пересувних експозицій. Презентували творчість О. Жудіної на престижних тематичних і звітних виставках. Найчастіше її мистецтво було представлено портретним жанром. Згодом мисткиня виїхала у творчі відрядження країною: спочатку в Курську область, а потім – до Карелії, де створила серію графічних і живописних портретів, а також велику тематичну картину «Молотьба пшениці в комуні «Промінь», робота над котрою була завершена восени 1934 р. в Ленінграді. 1935 р. картина О. Жудіної «Молотьба пшениці в комуні «Промінь» і кілька мальовничих портретів комунарів експонувалися в Російському музеї на першій виставці ленінградських художників. За життя художниці не відбулося жодної персональної виставки, але в каталогах ленінградських виставок 1920–1950-х років ім'я Жудіної згадується часто. 1939 р. Ольгу Дмитрівну Жудіну виключили зі НСХ через її зв'язок з іноземцями. Відновили у спілці 1941 р. в блокадному Ленінграді. В останні роки життя Ольга Дмитрівна вела замкнутий спосіб життя, все рідше показувала свої роботи на виставках. Художниці не стало 1961 р.



«Портрет жінки». Папір, акварель.
1916 р.



«Квіти». Полотно, олія.
1910 р.

ЗАВАДСЬКИЙ СТАНІСЛАВ

Архітектор доби класицизму, військовий інженер, генерал-майор коронних військ. Народився 1743 р. у Варшаві (Польща). Професійну освіту отримав у Римі (Академія св. Луки), де ознайомився з проектами Андреа Палладіо. Почесний член Академії св. Луки (1776). Був професором архітектури в корпусі кадетів у Варшаві. Кар'єра військова: майор (1777); підполковник (1789); врешті полковник артилерії і комендант корпусу коронної інженерії, а також будівничий Комісії Освіти. Відвідав Італію, Англію, Німеччину. Отримав замовлення на будівництво казарм у К-П. На той момент 38-річний варшавський архітектор, за проектом якого з 1780 до 1788 рр. і була зведена найбільша споруда Старого міста (100х100 м), найпотужніша оборонна будівля казарм, яка набагато підвищила обороноздатність Руської брами. Тут був розміщений один із гарнізонів фортеці. С. Завадський прибув до Кам'янця 1782 р., тож деякі дослідники стверджують, що замовлення на проектування казарм він отримав 1781 р., а це означає, що ще до отримання проекту від Яна де Вітте король вирішив залучити для робіт у Кам'янці іншого архітектора. Казарми в К-П були для Завадського першою масштабною військовою спорудою. Упродовж проектування (1781–1782) він тричі відвідував Кам'янець, місцями коректуючи вже готовий проект. Збережені креслення зодчого представляють забудову, сформовану на основі симетрії, орієнтовану по сторонах світу, з чітким функціональним розподілом території та приміщень. Запроектовані у плані прямокутника казарми імітували регулярний замок-резиденцію з низькими зовнішніми вежами. Одна сторона прямокутника зміщувалася до середини, до основної





Проект С. Завадського 1781–1782 р., південний фасад

13 червня 1782 р. проект і кошторис Завадського затверджені генералом А.Ф. Брюлем. Ян де Вітте, який до 1784 р. включно підписував рахунки на будівельні роботи, критикував Завадського за численні помилки, а також за неувагу до будівництва і відсутність авторського нагляду, яким змушений був займатися майор Хіларі Шпильовський. 1785 р. помер Ян де Вітте, будівництво тимчасово зупинилося і продовжилося лише наступного року вже з новим комендантом – генералом Йосифом де Вітте, сином Яна де Вітте. Майстром-каменярем, який зводив казарми, у документах вказаний Казімеж Марховський. Будівництво казарм обійшлося польській скарбниці в 246 379 злотих. Оскаржений своїм помічником і учнем Х. Шпильовським за проект з вадами і зловживання під час побудови казарм у К-П, Завадський був звільнений з армії і присвятив себе цивільному будівництву. Відійшов у вічність 19 жовтня 1806 р. у Варшаві.

Недоліки виправлялись у наступні століття, мінялось призначення казарм. Тут із 1816 р. розмістили військовий шпиталь, який існував аж до 1918 р. Твори: проект палацу в Добржичі; палаци в Шмельові та Любостроні; проект вежі в Седльцях; перебудова палацу Огінських в Седльцях та Міровських казарм, Уяздовського замку у Варшаві; казарми коронної артилерії у Варшаві; палац Щенсного Потоцького в Тульчині на Поділлі (?); костел св. Теклі у Крижановицях; костел св. Михайла Архангела у Новому Дворі Мазовецькому; костел св. Станіслава єпископа в Седльцях та ін.

Літ.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kamienec.livejournal.com/7984.html>. – Назва з екрана; Łoza S. *Architekci i budowniczoowie w Polsce / S. Łoza.* – Warszawa, 1954. – 424 s.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Zawadzki_\(1743-1806\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Zawadzki_(1743-1806)). – Назва з екрана.



Приміщення казарм у Старому місті К-П.
Сучасний вигляд

ЗАВАДСЬКИЙ ЦЕЛЕСТИН СТАНІСЛАВОВИЧ

Майстер-керівник кераміки. Народився 19 травня 1891 р. у с. Фурманівка К-П повіту. Закінчив К-П художньо-ремісничу навчальну майстерню (1915); соціально-педагогічний технікум у К-П (1921). Викладав гончарну справу і формування, був помічником майстра токарної майстерні; обіймав посаду керівника гончарної майстерні К-П ХПШ (з 4 вересня 1915).

Літ.: Овчаренко Л. Кам'янець-Подільський осередок гончарної освіти в Україні (1905–1933). – Описне: Українське Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 192–193.

ЗАГОРЕЦЬКИЙ ІВАН АНДРІЙОВИЧ



Архітектор. Народився в с. Купин Городоцького району Хмельницької області. Закінчив Львівський політехнічний інститут (нині – Національний університет «Львівська політехніка»), архітектурний факультет (1961–1965).

Провідні викладачі: професор І. О. Богенський. Коло митців, серед яких працював: В. Д. Яворський, Ф. Ф. Шостак. Після закінчення інституту направлений в Алмати, пізніше переїхав у Ціліноград (проектний інститут «Целингипросельхоз»; архітектор, керівник групи).

Далі – Молдова, Кишинів, проектний інститут «Молдгипрострой» (1964–1991); старший архітектор, керівник групи, головний архітектор проектів, керівник бригади, а з 1986 р. – керівник комплексної Майстерні № 1. З 1991 р. – К-П, проектне бюро «Новатор» (кооператив); головний архітектор проектів (1991–1994), далі – К-П відділення Київського СПКБ, згодом реорганізоване в ПП «Проект-Менас»; головний архітектор проектів з 1994 р. до сьогодні.

Найвідоміші запроектовані і побудовані (за індивідуальними проектами) об'єкти в Молдові: палац Республіки в Кишиневі (1979–1984) – авторський колектив: І. Загорецький, О. Шевцов, М. Орлов; мікрорайони: № 3 в Бельцах (1970–1990), № 6 в Кишиневі (1973–1978) і в Рибниці (1983–1993); автовокзали: в Бельцах (1967–1972), Кишиневі (1970–1974) і Тирасполі (1976 р. – проект); широкоформатний кінотеатр на 1200 місць у Бельцах (1966–1970); 14-поверхові експериментальні житлові будинки в просторовому рамному каркасі в Бельцах (1966–1977); 9-поверхові кам'яні житлові будинки (перші в Молдові) в Тирасполі (1973–1977); забудова вул. Радянської армії в Кишиневі (1976–1982); комплекс лікарень (доросла і дитяча) на 1000 ліжок у Бельцах; комплекс шкіл на 30 і 40 класів (1982–1992) з басейном і спорткомплексом у Рибниці (1990 р. – проект). Під час роботи в Кишиневі запроектовано і побудовано за індивідуальними проектами: туристичний комплекс – 16-поверховий готель «Южний» з монолітного залізобетону і кемпінг на курорті Сергіївка Одеської області (1980–1984); шкільний комплекс із зимовим садом і басейном в Уренгої (Росія) (1984–1990).

Найвідоміші запроектовані і побудовані (за індивідуальними проектами) об'єкти в К-П: будинок престарілих на вул. Пушкінській (1992–1994); відділення банку «Україна» на перехресті просп. Грушевського – вул. Д. Галицького (1994 р. – незавершене будівництво); податкова інспекція і подальша її добудова на вул. Огієнка (1995–1998, 2001–2004); блоковані житлові будинки (котеджі) на вул. Огієнка (консервний завод) (1996–2000); багатоповерхові житлові будинки на вул. Шевченка, 23 (1995–1998), вул. Пушкінській, 21 (1999–2001), вул. Матросова (міська лікарня) (2002–2005), просп. Грушевського – вул. Червоноармійській (2003–2005), вул. Д. Галицького – навпроти «Фуршету» (2006–2010); житлові комплекси – на вул. Кн. Коріатовичів, 47 – Майська (2003–2014), на

вул. Смирнова (2002–2013); вул. Привокзальній, 22 (2005–2014), вул. Фабріціуса (2012–2014 – розпочато будівництво); реконструкція будинку відпочинку «Поділля» під готельний комплекс «HALATUR» на перехресті вул. Лесі Українки – вул. І. Франка (2001–2004); супермаркет «Фуршет» на перехресті вул. Д. Галицького – вул. Гагаріна (2005–2007); недільна школа та їдальня для безхатченків при соборі Олександра Невського (2002–2003); Церква Євангелістів на вул. Молодіжній (2001 – незавершене будівництво); санаторій на 300 місць у місті Сатанів (ескізний проект) 2008.

Нагороди, звання, відзнаки: Медаль «За освоєння цілинних земель» (1964 р.); орден Трудового Червоного Прапора; заслужений архітектор Молдови. Член НСА України з 1986 р. Найвідоміші учні митця: А. Шевцов, М. Орлов, С. Трифан.

Літ.: Журнал «Дизайн. Архітектура. Стил» № 16. – Кишинів, 2012. – С. 50-51; Колотовкин А. В. Архітектура Советской Молдавии / А. В. Колотовкин, С. М. Шойхет, И. С. Эльтман. – М. : Стройиздат, 1987; Київський літопис ХХІ століття (Освіта, наука, архітектура). – К., 2011. – С. 260; Стройков В. В. Всеукраїнська збірка / В. В. Стройков. – К. : СПД, 2007. – 372 с. : іл.



Готель «Южний» на курорті Сергіївка. 1984 р.



Палац Республіки в Кишиневі. 1984 р.

ЗАКРИНИЧНИЙ ВІКТОР ВСЕВОЛОДОВИЧ



Живописець, дизайнер ландшафту, художник-педагог. Народився в К-П 1967 р. Закінчив К-П педагогічний інститут (нині КПНУ імені Івана Огієнка). Роки навчання – 1988–1993. Художню освіту здобував у майстерні О. Данилюка (К-П ДХШ), Н. Урсу (університет), R. Manjgaladze (Афіни). Серед митців, в колі яких працював: В. Яворський, Pietro Gurrado, Adolf Born, Olbram Zoubek, M. Netik. Місця роботи: фірма Авіс, дизайнер логотипу фірми (1993–1995); Silver Ltd., Афіни (1996); Zoo Brno (Чехія), дизайнер (1997–2001).

Живописні та графічні композиції майстра експонувались у Galerie Dilo, Brno (2009) atd.; 10 Art Haven Gallery, Ft. Lauderdale, Florida (2011); Galleria De'Marchi, Bologna (2011); Museo d'Arte di Chianciano, 2. Biennale of Contemporary Art (2011); Galerie KINCOVA, Zlin (2014); Art Galleries Europe – Gallery 66, London-Paris (2015). На батьківщині художником опубліковані серії листівок з краєвидами рідного міста: «Розмалюй своє місто» (2008); «Кам'янець-Подільський у картинах

Віктора Закриничного» (1995), а також Tolga Trio – Сама Onte, CD cover; «Omaggio a Matera di Viktor Zakryncny» (2010).

Нагороди: Premio Bertelli (Trevisan International Art, Bologna), Art Curated Prize (UK Art Competition, London), Honorable Mention for Artistic Merit (Museo d'Arte di Chianciano, Siena), Award Winner of TOPTEN Abstract Consequences (ARTROM Gallery, Rome); diplom «Who is...» (Чехія). В. Закриничний є членом творчих товариств: TIA – Trevisan International Art, IAA – International Association of Art.

Лім.: Віктор Закриничний // Художники України». – К., 2008. – № 5; «Contempo ArtUkraine». – Київ-Washington DC, 2005. – № 1; Cech P. Viktor Zakryncny – Brno v impresi. – BRKO, s.r.o., 2011. – 68 s.



Премія Бертеллі



«Париж»



«Осіння симфонія»



«Кам'янець-Подільський»



«Після дощу»

ЗАЛУЦЬКИЙ ВІТАЛІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ



Архітектор. Народився 17 лютого 1962 р. у селищі Фрунзе Слов'янoserбського району Луганської області. Закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва (нині – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова), здобув спеціальність «Архітектура» на факультеті містобудування (1983–1988). Провідні викладачі: доценти Є. А. Святченко, В. Д. Білогуб. Співпрацював з архітекторами В. Д. Яворським, І. А. Загорецьким. В К-П живе і працює з 1990 р. Трудова діяльність: Стаханівська дільниця Луганського художнього фонду в м. Стаханов Луганської області, художник-проектант (1988); управління архітектури та містобудування виконкому м. Стаханов, архітектор (1989); К-П цемзавод (реорганізований в ЗАТ «Подільський цемент»), архітектор (1989–1997); К-П ВКП КСПКБ ВАТ «Менас» (у зв'язку з реорганізацією перейменоване в ПП «Проект-Менас») в К-П, головний архітектор проектів (з 2000 р. – до сьогодні).

Фахові досягнення: проект індивідуального житлового будинку на вул. Сагайдачного, 17 в с. Лисогірка К-П району (автор проекту інтер'єру, картин (живопис, ліпнини) (1993–1995); проект реконструкції кафе-бару «Берізка» на просп. Грушевського, 42 в К-П (автор проекту інтер'єрів, авторського живопису, ліпнини) (2000–2001); проект торгових рядів на вул. Дружби народів і 30 років Перемоги в К-П (2001–2003); проект реконструкції квартир під магазин промтоварів на вул. Соборній, 12 в К-П (2001–2003); проект торгових рядів на вул. Привокзальній в К-П (2001–2004); проект реконструкції квартир у житлових будинках на вул. Лесі Українки, 22 (2002–2004), 33 і 35а в К-П (2002–2006); проект індивідуального житлового будинку на вул. Слепньова в К-П (авторські ліпнини на фасаді) (2003–2005); проект реконструкції квартир у житловому будинку на вул. Соборній, 18 під офіс в К-П (2004–2006); проект реконструкції приміщення на вул. Курортній в смт Сатанів Городоцького району (2004–2010); автосервісний центр в комплексі з магазином і кафе на розі вул. Північної та Нігинського

шоше в К-П (2004–2010); магазин змішаної торгівлі на вул. Суворова, 35 в К-П (2006–2007); проект реконструкції існуючого павільйону на вул. Князів Коріатовичів, 14 «К-1» під кафе в К-П (2006–2010); проект індивідуального житлового будинку в с. Довжок К-П району (2007–2008); проект магазину промтоварів на вул. Червоноармійській, 1 «а» в К-П (2007–2009); проект реконструкції під магазин промтоварів на вул. Гагаріна, 55 в К-П (2008–2010); реконструкція кафе-бару «Зустріч» на вул. Князів Коріатовичів в К-П (2009–2010); реконструкція кафе-бару «Одісей» на вул. Князів Коріатовичів, 16 в К-П (2010); проект магазину та офісів на вул. Держинського, 187 в с. Колибаївка К-П району (2010–2012); проект реконструкції нежитлового приміщення під магазин продтоварів та офісні приміщення на вул. Князів Коріатовичів, 68 в К-П (2011–2014).



Індивідуальний житловий будинок в с. Довжок.
2009 р.

Брав участь у художніх виставках в К-П. Нагороди, звання, відзнаки: подяка міського голови за особистий внесок у розвиток і розбудову міста, створення архітектурних об'єктів (2002, 2005); Почесна грамота виконкому К-П міської ради за проект торгового

комплексу на вул. Дружби народів та 30 років Перемоги (2003); подяка міського голови за сумлінну наполегливу творчу працю, активну архітектурно-будівельну діяльність та з нагоди професійного свята – Дня архітектури України (2004); грамота головного архітектора К-П відділу комплексного проектування відкритого акціонерного товариства Київ СПКБ «Менас» за активну участь у розбудові міста, створення архітектурних об'єктів (2006); диплом II ступеня Спілки архітекторів СРСР за участь у конкурсі дипломних проектів архітектурної спеціальності (1988) в Москві (тема: «Спортивно-оздоровча зона в районі Саржин Яр в м. Харків»). Член НСА України (2010).



*Старе місто
Кам'янця-Подільського,
полотно, олія. 2012 р.*

ЗАЯРНА ЛАРИСА ОЛЕКСАНДРІВНА

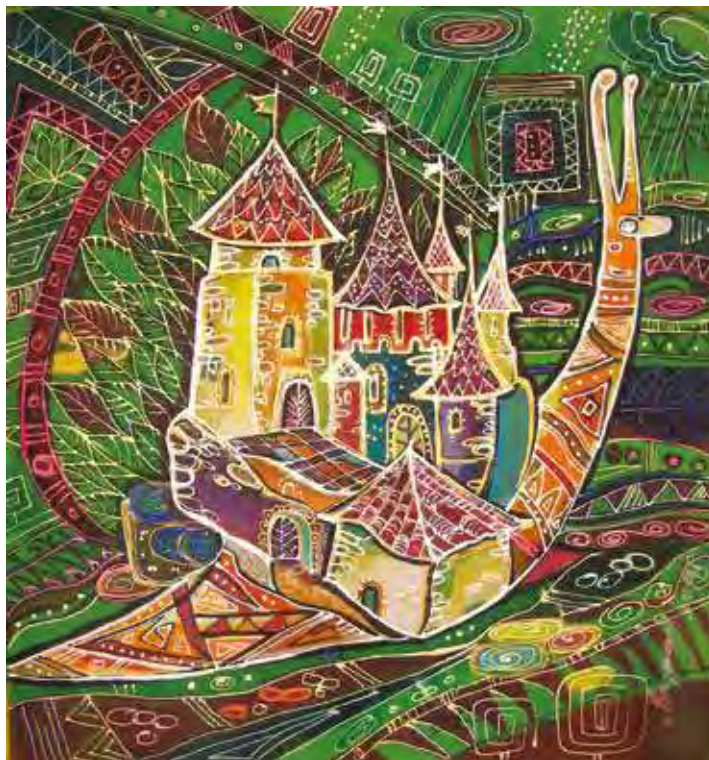
Художник-майстер текстильного виробництва. Народилася 22 жовтня 1941 р. в місті Кяхта Бурятської АРСР. З 1959 до 1964 рр. вчилася у Кишинівському республіканському художньому училищі ім. І. Рєпіна на спеціальності «Художнє ткацтво». Серед викладачів: заслужений художник СРСР А. Васильєв, А. Майко, А. Зєвіна, Е. Сімаков, Г. Дубровіна. Мистецьке оточення: В. Тисєєв, В. Третьяченко, О. Грен, Д. Брик, З. Гайх, С. Кукуруза, Б. Негода. З 1946 р. живе і працює у К-П. З 1972 до 1986 рр. – викладач, завідувач навчальної частини, директор К-П ДХШ. З 1986 р. – викладач, майстер виробничого навчання в Вищому професійно-технічному училищі № 14 на відділенні художньої обробки скла (вітраж). З 1991 р. – викладач образотворчого мистецтва в школі-інтернаті для слабозорих дітей. Обіймала посаду директора та викладала у тимчасово відновленій художньо-промисловій школі ім. Гаґенмейстера (1993–1994). Упродовж творчої діяльності



брала участь в закордонних, республіканських, обласних та міських експозиціях і виставках. Творчі композиції у техніці батик: «Охоронець», «Ранок», «Вечір», «Світанок», «Полудень» та ін. Нагороджена грамотами Міністерства культури, Міністерства освіти і науки України, медаллю лауреата конкурсу, присвяченого 40-річчю Перемоги у Другій світовій війні, медаллю Ветерана праці, міськими й обласними почесними грамотами. Серед видатних випускників – О. Капустін і В. Корольков. Член спілки кам'янецьких художників «АРТ-Простір».



«Півень», батик



«Стара фортеця», батик

ЗИМА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА



Художниця монументально-декоративного мистецтва, живописець. Народилася 4 серпня 1958 р. у К-П Хмельницької області. 1989 року закінчила Київський державний художній інститут (нині НАОМА). Вчилася у майстерні викладачів М. Стороженко, В. Чеканюк. Працювала 1984–1992 рр. художником-монументалістом на Київському комбінаті монументально-декоративного мистецтва. Створює інтер'єри на замовлення. Член НСХ України з 1990 р.

Творчість: «Молодість пізнає світ» (1987, середня школа № 1 у Києві), «Чарівний сад» (1988, Палац піонерів у Хмельницькому), «Біла фонтана» (1989), «Медицина і філософія», «Милосердя», «Медицина і наука», «Зцілення», «Медицина і материнство» (усі – 1990; Національний медичний університет, м. Київ). На даний час займається творчою роботою.

Літ.: Зима Тетяна Миколаївна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=16101. – Назва з екрана.



«Чарівний сад», енкаустика. 1988 р.



«Біля фонтану» (фрагмент),
енкаустика. 1989 р.



«Молодість пізнає світ» (фрагмент),
енкаустика. 1987 р.

ІВАНОВ СЕРГІЙ ІЛЛІЧ

Графік, художник-педагог. Народився 10 вересня 1957 р. в К-П, Хмельницької області. З 1964 до 1974 рр. навчався в середній школі № 3 К-П. 1973 р. закінчив повний курс К-П ДХШ. З 1977 до 1982 рр. навчався в Українському поліграфічному інституті ім. Івана Федорова (Українська Академія друкарства) за спеціальністю «Графіка». Викладачі: З.К. Гайх, В.С. Овчінников, Ю.І. Чаришніков. Коло митців: Ю. Чаришніков, О. Аксінін, В. Пінігін. Займається естампом, живописом, скульптурою, ілюструванням і оформленням книжок. З 1984 до 1995 рр., працюючи викладачем кафедри оформлення та ілюстрації книги, створив курси дисциплін «Основи композиції», «Естамп».



1995 р. перейшов на творчу роботу. З 2001 до 2006 рр. працював головним художником Державного спеціалізованого видавництва «СВІТ», а з 2006 до 2009 рр. – художником видавництва «СВІТ». З 2009 р. – доцент кафедри «Графіка» Української академії друкарства (2014). Творчі роботи експонуються на виставках з 1976 р. З 1997 р. – постійний член мистецького фонду Тейлора (м. Париж, Франція). Є володарем міжнародних нагород, які одержав на виставках у Бельгії, США, Італії, Польщі. Член НСХ України (1999). Заслужений художник України (2008).

Виставки: 1991, м. Ольфстром, Швеція (Міжнар. бієнале «MINIPRINT'91»); 1991, м. Івано-Франківськ, Україна (IMPREZA-91); 1992, м. Мальборк, Польща (екслібрис); 1992, м. Братислава, Словаччина (екслібрис); 1992, м. Канагава, Японія (графіка Kanagawa'92); 1993, Нідерланди (Grafiek Biennale-Maastricht'93); 1993, м. Острів-Великопольський, Польща (екслібрис «Острів-Великопольський'93»); 1993, м. Лодзь, Польща (графіка); 1993, м. Ольфстром, Швеція (MINIPRINT'93); 1993, м. Калінінград, Росія (графіка); 1993, м. Напа, Каліфорнія, США (графіка); 1994, м. Мальборк, Польща («Malbork'94»); 1994, Катовіце, м. Польща (INTERGRAFIA'94); 1994, м. Бітола, Македонія (графіка); 1994, м. Люблін, Польща («CUPRUM»); 1994, м. Шамальє, Франція (триєнале малої графіки); 1995, м. Токіо, Японія (мала графіка'95); 1995, м. Канагава, Японія («Kanagawa'95»); 1995, м. Острів-Великопольський, Польща («Острів-Великопольський'95»); 1996, м. Мальборк, Польща («Malbork'96»); 1996, м. Нансі, Франція (LE XXle SIECLE); 1996, м. Оренж, Іспанія (графіка); 1997, м. Штат Орегон, США («Портлендський художній музей»); 1997, Франція («BUTOR»); 1997, Острів-Великопольський, Польща («Острів-Великопольський'97»); 1997, м. Бітола, Республіка Македонія (графіка); 1997, м. Люблін, Польща (графіка «CUPRUM»); 1997, м. Канагава, Японія («Kanagawa'97»); 1997, м. Тузла, Республіка Боснія і Герцеговина (портрет); 1997, м. Клуж-Напока, Румунія («Cluj-97»); 1997, м. Ольфстром, Швеція («MINIPRINT' 91»); 1997, Іспанія (графіка); 1998, м. Мальборк, Польща («Malbork'98»); 1998, м. Токіо, Японія (мала графіка'98); 1998, м. Любляна, Словенія (графіка); 1998, м. Оренж, Іспанія (графіка); 1999, м. Острів-Великопольський, Польща («Острів-Великопольський'98»); 1999, м. Сант-Ніклас, Бельгія (графіка малих форм); 1999, Норвегія (графіка); 1999, м. Глівіце, Польща («Gliwice-99»); 2000, м. Мальборк, Польща («Malbork'2000»); 2000, м. Сеул, Корея (графіка); 2000, м. Пескара, Італія («Chieti»); 2001, м. Братислава, Словаччина (екслібрис); 2001, м. Норуолк, США (графіка); 2002, м. Мальборк, Польща («Malbork'2002»); 2003, м. Норуолк, США (графіка); 2003, м. Анкара, Туреччина (екслібрис); 2003, м. Бітола, Республіка Македонія (графіка); 2004, м. Пескара, Італія («Chieti»); 2005, м. Санкт-Петербург, Росія (графіка); 2005, Англія (графіка); 2006, Єгипет (графіка); 2006, м. Стамбул, Туреччина (графіка); 2006, м. Ортона, Італія (Премія Ремо Пальмірані); 2006, м. Шанхай, Китай (екслібрис); 2007, м. Анкара, Туреччина (екслібрис «Анкара-2007»); 2007, м. Будапешт, Угорщина (малі форми графіки); 2007, м. Мальборк, Польща («Malbork'2007»); 2007, м. Доуро, Португалія (бієнале графіки); 2008, м. Санта Кроче сул Арно, Італія (екслібрис); 2009, м. Спліт, Хорватія (графіка); 2010, Італія (графіка); 2010, Португалія (графіка); 2010, Польща (екслібрис, графіка); 2011, м. Скоп'є, Македонія (рисунок).

Премії і нагороди: 1993, м. Острів Великопольський, Польща – Перша премія і медаль Міжнародного бієнале малих форм графіки і екслібрису; 1993, м. Напа, Каліфорнія, США – премія міжнародного бієнале малих форм графіки; 1998, м. Мальборк, Польща – медаль XVII Міжнародного бієнале екслібрису «Malbork'98»; 1999, м. Брюгге, Бельгія – перша премія на конкурсі Гвідо Гезелле; 2000, м. Пескара, Італія – друга премія Міжнародного бієнале; 2000, м. Нью-Йорк, США – Грант «The Pollock – Krasner Foundation, INC».

Відомі учні: С. Ю. Храпов – член НСХ України (2000), лауреат понад 14 призів та нагород на міжнародних виставках графіки; К. Ю. Калинович – з 1992 р. член-кореспондент Королівської спілки живописців та граверів (Великобританія), лауреат понад 20 призів та нагород на міжнародних виставках графіки; І. П. Гришук Іван Петрович – член НСХ України (1992); І. О. Поп'юк – член НСХ України (2002), старший викладач КДІД ПМД ім. М. Бойчука, м. Київ; О. А. Пунгіна – член НСХ України (2000), викладач КДПУ ім. Винниченка; О. В. Каменецька-Остапчук – член НСХ України (2005).

Серій Іванов живе і працює у Львові.

Літ.: Стасенко В. В. Спадкоємці першодрукаря [Текст] : слов. митців випускників та викладачів каф. графіки Укр. акад. друкарства / Володимир Стасенко ; Укр. акад. друкарства. – Л. : [Укр. акад. друкарства], 2010. – 180, [22] с. : іл. – 600 екз. – ISBN 978-966-322-210-3; Каталоги міжнародних виставок: Сергій Іванов – живопис, графіка, пластика. – К. : Р.К. Майстер-принт, 2014; Blogspot Etching. History. People. Events. The Pollock-Krasner Foundation, Inc.; Wikipedia, Lviv National Union of Artists of Ukraine: www.ivanovart.name



«Скрипаль»



Пам'ятник Небесній сотні. Миколаїв. 2014 р.

КАЛАШНИКОВ ІВАН ПЕТРОВИЧ

Архітектор. Народився 24 жовтня 1861 р. Закінчив Санкт-Петербурзьке будівельне училище (1880–1885), де здобув кваліфікацію цивільного інженера і чин X класу. З 1886 р. і до своєї смерті працював на Поділлі й мешкав у К-П у власному будинку на вул. Московській. Обіймав посади молодшого інженера у будівельному відділенні Подільського губернського правління, у 1890-х рр. – архітектора Подільської єпархії. Був депутатом міської думи. Застосовував стильові форми неоренесансу, необа-роко, неорюс-напрямів. Серед реалізованих проєктів – розширення будинку жіночого єпархіального училища (1886–1888); закінчення будівництва жіночого єпархіального училища у Тульчині; мурована церква у с. Черепашинці Вінницького повіту; дерев'яний міст підкісної системи у Гайсині; дерев'яна церква у с. Баришківці (1889–1890; нині К-П району); дерев'яна церква у с. Павлівка Вінницького повіту (1890–1891). Значної уваги заслуговують побудовані у К-П: собор Олександра Невського у візантійському стилі (1895, освячено 24 листопада 1897 р.,



співавтор М. Баллог; 1936 розібраний на цеглу, а 2000 р. відбудований), Державний банк (1898–1901, нині Укрсоцбанк), об'єднаний банк, Губернська казенна палата (1897–1998; вул. Т. Шевченка, 26), технічне училище (1903; нині – КПНУ імені Івана Огієнка, вул. І. Огієнка, № 61), Подільська духовна консисторія, Духовне училище, лікарня людинолюбного товариства та ін.

Помер зодчий 1915 р.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Головний корпус КПНУ імені Івана Огієнка. 1903 р.



Державний банк (нині Укрсоцбанк) у К-П. 1901 р.



Православний собор
Олександра Невського у К-П

КАМІЛУС (Camilius, Camillus)

Військовий інженер-фортифікатор італійського походження. Народився (?). Будівництво Руської брами розпочали 1527 р. Невдовзі ця брама перетворилась на головний в'їзд до Старого міста К-П, модернізацію якого у 1530-і рр. здійснив Камілуc (на той час призначений начальником кам'янецьких фортифікацій). 1530–1540 рр. Камілуc починав будівництво верхньої Польської брами, 1565 р. – Кушнірської вежі. За його участю зведено сім нових башт. Побудував Вірменський бастион на західній окраїні Старого міста К-П. У вигляді, наближеному до сучасного, бастион сформувався у XVI столітті внаслідок робіт, проведених під керівництвом Камілуcа, який керував будівельними роботами на кам'янецьких фортифікаційних спорудах. Вірменський бастион було пошкоджено на початку XVII століття, через що наприкінці XVII століття турками здійснено першу значну його модернізацію.

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Вірменський бастион у системі фортифікації К-П

Кушнірська вежа

КАРЧЕВСЬКИЙ МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ

Архітектор. Народився 1824 р. Базову освіту отримав у класичній гімназії, далі – у 1839–1845 рр. навчався в Санкт-Петербурзькому будівельному училищі, де здобув звання цивільного інженера з чином XII класу. Після закінчення навчання виконував обов'язки подільського губернського архітектора в К-П (затвердили на цій посаді 1848 р.). В Подільській губернії пропрацював до 1859 р. Наступних десять років служив у Рязані, у 1869–1875 рр. обіймав посаду волинського губернського архітектора. Згодом працював губернським архітектором у Вітебську, де спроектував гімназію. Карчевський виконував твори у стилях: бідермеєр, неоренесанс, неорококо і «цегляний».

Твори митця у К-П: перебудова старовинних споруд для артилерійських казарм і казенної палати; улаштування двох бань на вежах римо-католицького костелу; перевлаштування театру для Приказу громадського опікування; мурована 2-поверхова споруда для арештантської півроти; пристосування будинку для розміщення будівельної і шляхової комісії; перебудова старої будівлі при класичній гімназії; реставрація старовинної башти (брами Стефана Баторія) з аркою (1850-ті); муровані сходи 12-сажневої висоти для з'єднання нової частини міста з верхньою старовинною (1850-і); мурований 4-поверховий тюремний замок із службами і церквою на 600 чоловік (1854); мурована 2-поверхова споруда дворянського зібрання (1856); перебудова і внутрішнє опорядження губернаторського палацу для перебування Олександра II (1856); 1858 р. – проект губернської лікарні в К-П (збудована пізніше за проектом, доробленим 1862 р. архітектором Едмундом Миквицем, в 1864–1887 рр.). Комплекс лікарні був



*Міська лікарня у К-П
(фрагмент крила центрального корпусу)*

спроєктований на території цілого кварталу як містобудівний ансамбль, ядром якого став головний корпус, побудований у стилі ретроспективізму. Це кам'яний, триповерховий будинок, Т-подібний у плані. У центрі фасаду – кругле в плані приміщення, яке фланкують три бокових крила. Для архітектури будівлі характерні пропорційність і врівноваженість. Здійснював фаховий нагляд над побудовою православної Георгіївської церкви на Польських фільварках у К-П. Помер архітектор у квітні 1897 р.

Літ.: Тимофієнко В. Цивільні інженери – будівничі подільських міст і сіл у період капіталізму // Духовні витоки Поділля: Творці історії краю: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (9–11 вересня 1994 р., Кам'янець-Подільський). – Хмельницький: Поділля, 1994. – С. 351–352; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.

КЛЕПАС (МАЗУР) ЛАРИСА ЙОСИПІВНА



Художник-графік. Народилась 3 липня 1968 р. у селі Завадинці (Золотарка) Городоцького району Хмельницької області. Навчалась у загальноосвітній школі с. Завадинці (1975–1981). Після переїзду сім'ї у місто Городок, продовжила навчання в Городоцькій школі № 4 (1981–1984).

Закінчила Харківське художнє училище та Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша за спеціальністю «Художнє оформлення» (1984–1990), Львівську Академію друкарства за спеціальністю «Графіка» (1992–1997). Спочатку працювала художником-оформлювачем Городоцького будинку культури. З 2001 до 2011 рр. викладала в Городоцькій дитячій художній школі, брала активну участь у виставках та конкурсах, за що неодноразово нагороджена грамотами та дипломами.

2006 та 2007 рр. нагороджена почесними грамотами та цінними подарунками Міністра культури України за вагомий внесок у вихованні підростаючого

покоління. Проілюструвала понад 30 дитячих книжок, більшість з яких у тісній співпраці з дитячою поетесою, членом Спілки письменників Людмилою Павлівною Савчук.

З 2012 р. проживає у К-П, де активно займається ДПМ. Зокрема, це живопис вовною та мокре валяння вовни.

Виставки: персональні – «Краса врятує світ» в Городоцькому краєзнавчому музеї (березень 2012), «Барви творчості» – в Хмельницькому методичному центрі (листопад 2012), «Золоте руно, золоте зерно» – в К-П виставковій залі (2013); виставки в Хмельницькій обласній бібліотеці ім. М. Островського та в Хмельницькій міській бібліотеці (2013); персональна виставка в Чернівецькому художньому музеї (травень 2014). З 2014 р. – активна учасниця благодійних майстер-класів.

Роботи знаходяться в приватних колекціях України та за кордоном, зокрема в Польщі, США, Росії, Італії та ін.



«Подільські мотиви»,
валяна вовна



«Двоє і дощ», ваяна вовна



«Квіти», ваяна вовна



«Ах, Париж!», ваяна вовна



«Маки», ваяна вовна

КЛИМЕНТОВ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Художник, живописець, анімаліст. Народився 19 січня 1889 р. у с. Алтухово Рязанської губернії у родині потомствених ковалів. У шестирічному віці талант хлопчика помітив художник Ф. А. Малявін, який наполіг, щоби Мишка відправили вчитися до гімназії у Москву. Далі – випускник Імператорського Строгановського Центрального Художньо-Промислового Училища (декан – К. Коровин, вчитель живопису – В.К. Бялиницький-Біруля). 1909 р. направлений учителем малювання і креслення в жіночу гімназію К-П, де працював з 1909 до 1918(9) рр. Входив до правління К-П Товариства вишуканих мистецтв, організованого К-П художником Дмитром Жудінім. Брав участь у виставці цього товариства 1911 р.

Близько 300 полотен М. Климентова загублені в роки Першої світової війни в К-П (ймовірно, вивезені як трофеї німецькими окупаційними військами в Австро-Угорщину або Німеччину). З 1918 до 1941 рр. художник викладав креслення і малювання в фізкультурному інституті



і нафтовому технікумі Москви. Тут у 1920-х роках часто спілкувався з Мейєрхольдом. Був членом Спілки Московських живописців. Брав участь у виставках у Москві 1919, 1922, 1934, 1937, 1938 рр., в Кисловодську 1938 року. Тут у 1952 р. організована виставка його творчих робіт у Рязані. Останні 28 років життя Климентов прожив у самотності, в маленькому, відрізаному від зовнішнього світу бездоріжжям селі з 12 дворів, у сім'ї родичів. У віці 80 років відійшов у вічність і похований у рідному селі 1969 р.

Літ.: Климентов Михайло Іванович. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.animalist.ru/?action=show_article&article=klimentov. – Назва з екрана; Батарова Е. М. Художник Михаил Иванович Климентов (1889–1969). Материали и исследования по Рязанскому краеведению. –Том 3. – Рязань: Издательство РИРО, 2002; Михаил Иванович Климентов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://artchive.ru/artists/mihail_ivanovich_klimentov/biography – Назва з екрана.



«Дружина брата», полотно, олія



«Дім художника, перетворений на сільраду», полотно, олія. 1935 р.



«Вівці», папір, акварель



Автопортрет, папір, акварель. 1935 р.

КЛІЩ АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ



Художник-графік, майстер з художньої обробки металу. Народився 11 червня 1969 р. у Вижниці в сім'ї художників: Кліща Володимира Михайловича, родом із с. Юнашків Бурштинського району Івано-Франківської області та Кліщ (дівоче – Вишніцька) Лариси Петрівни, родом із с. Оленівка К-П району Хмельницької області. 1988 р. закінчив Косівський технікум народних художніх промислів ім. В.І. Касіяна, спеціальність – «Художня обробка металу». 2001 р. – Українську академію друкарства ім. Федорова (м. Львів), спеціальність – «Художник-графік, художній редактор друкованої продукції». 1994–1998 рр. – викладач К-П ДХШ. З 1993 р. – три персональні виставки графіки та живопису і персональна виставка в металі «Орнаментальне мистецтво». 1999 р. – участь у виставці «Орнаментальне ковальство», м. Івано-Франківськ. З цього часу бере постійну участь у міжнародних фестивалях та виставках з

художнього металу (Україна, Чехія, Польща, Іспанія), у скульптурних фестивалях «Паркова скульптура Польщі» (1994–2000), «Петраманія» (2008–2012), де неодноразово перемагав та отримував перемоги в номінаціях. З 2006 до 2011 рр. – голова К-П осередку Всеукраїнської спілки ковальського мистецтва України. З 2008 р. – член К-П громадської організації «АРТ-Простір». Праці художника: комплексне оформлення інтер'єру та екстер'єру кафе «Під Брамою», композиції в техніці художнього ковальства, готель «Гетьман», металеві елементи в ризницькій вежі.



«Русалка», дерево. 2014 р.



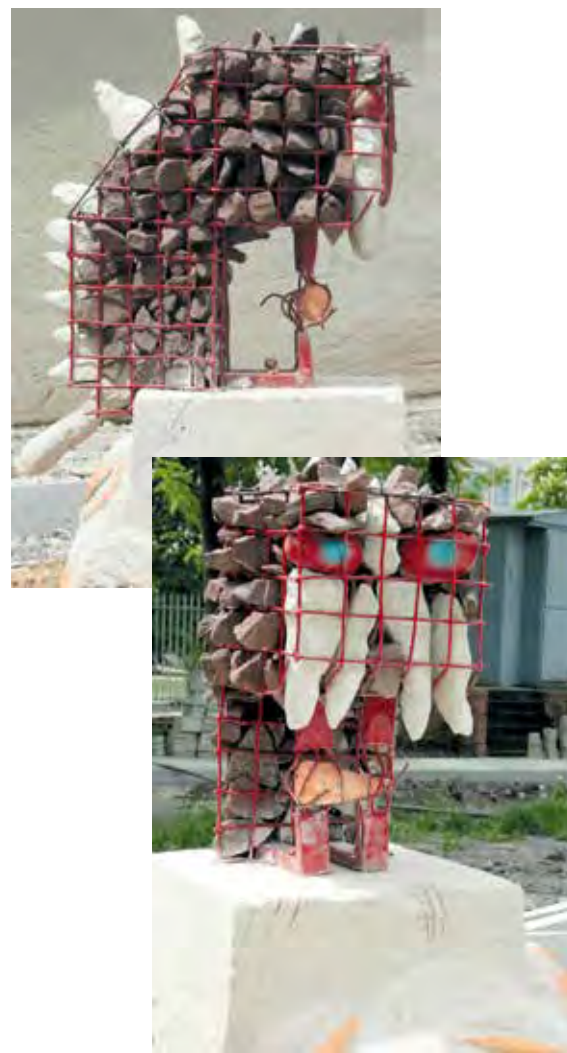
«Трон», дерево, метал. 2012 р.

КЛІЩ БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

Художник, дизайнер. Народився 27 лютого 1981 р. у К-П в сім'ї художників: Кліща Володимира Михайловича, родом із с. Юнашків Бурштинського району Івано-Франківської області та Кліщ (дівоче – Вишніцька) Лариси Петрівни, родом із с. Оленівка К-П району Хмельницької області. 2005 р. закінчив Національний університет «Львівська політехніка» за спеціальністю «Дизайн». З 2004 р. – активний учасник Міжнародного фестивалю ковальського мистецтва «Свято Ковалів» в м. Івано-Франківськ. З 2007 р. – член Всеукраїнської громадської організації «Спілка майстрів ковальського мистецтва України». З 2008 р. – член Кам'янець-Подільської громадської організації «АРТ-Простір». Учасник міжнародних скульптурних симпозіумів «Петраманія» у К-П (2008–2009). З 2010 р. займається ландшафтним дизайном та благоустроєм озелених територій. У своїй роботі надає перевагу етномотивам та застосуванню природних матеріалів.



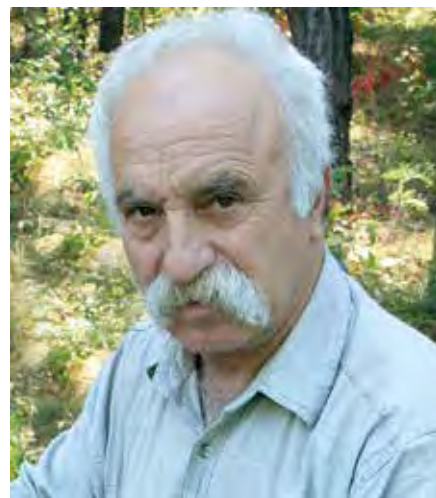
Фрагменти ландшафтного благоустрою



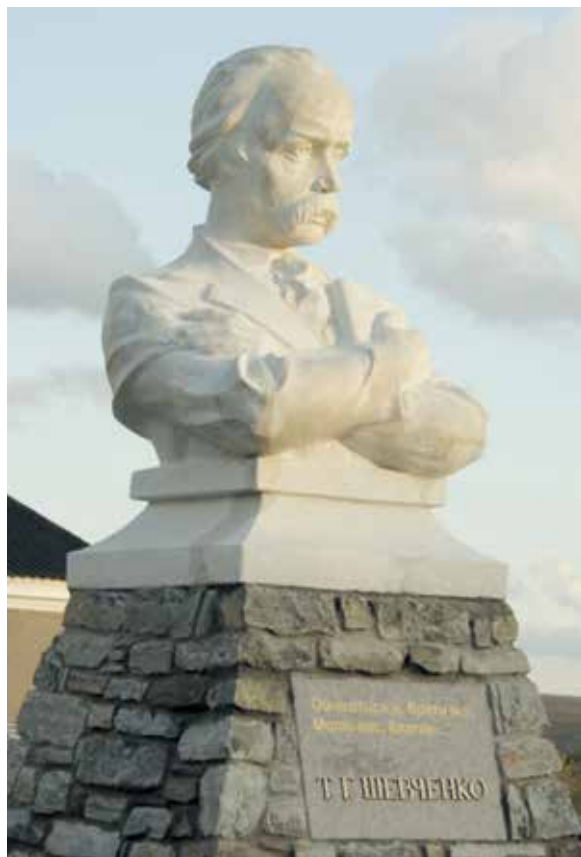
Скульптура у техніці габіону «Морквоїд»

КЛІШ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

Художник, скульптор. Народився 8 липня 1944 р. в с. Юнашків Бурштинського району Івано-Франківської області. 1968 р. закінчив Вижницьке училище декоративно-прикладного мистецтва, одружився із Вишніцькою Ларисою Петрівною, родом із с. Оленівка К-П району Хмельницької області, яка також закінчила навчання у Вижницькому училищі декоративно-прикладного мистецтва (художник, майстер по текстилю). 1984 р. закінчив Одеський державний педагогічний інститут імені К. Д. Ушинського (художньо-графічний факультет). З 1980 до 1987 рр. працював викладачем К-П ДХШ. З 1987 р. – вільний художник. З 1993 р. до 1999 р. – постійний учасник міжнародних пленерів з паркової скульптури; роботи представлені у Польщі, Бельгії та Німеччині. З 2008 р. – член К-П громадської організації «АРТ-Простір».



Праці художника: «Козак під Брамою» – скульптура біля Замкового мосту, К-П (2002); «Помаранчеві козаки» – живопис (200x300 см), готель «Гетьман» (Старе місто) (2004), а також скульптурна композиція на козацьку тематику на території готелю «Гетьман»; «Тарас Бульба» – живопис (100x150 см), готель «Тарас Бульба» (Старе місто) (2006); «Грифон» – скульптура, кафе «Під Брамою» (Старе місто) (2008); «Т. Г. Шевченко» – скульптура, с. Кам'янка (2009).



«Т. Г. Шевченко», 2009 р.



«Козак», 1992 р.

КЛІШ (Дів. ПЕТРИШИН) ОКСАНА АНДРІЇВНА

Дизайнер. Народилася 4 жовтня 1985 р. у м. Золочів Львівської області 2007 р. закінчила Національний університет «Львівська політехніка» й отримала диплом магістра дизайну. З 2003 р. до 2005 р. брала активну участь у студентських проєктах, виставках та конференціях (м. Львів, м. Харків). 2007 р. одружилась і з 2008 р. проживає в К-П. З 2010 р. працює асистентом кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка, де викладає дисципліни з галузі дизайну. З 2011 р. до 2014 р. навчалась та успішно закінчила аспірантуру за спеціальністю «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури», захистила дисертацію за темою «Світлова інсталяція як композиційний засіб формування образу міського простору» й отримала науковий ступінь кандидата архітектури. Наукові публікації мають широкий географічний вимір: Щецин, Харків, Львів, Київ та ін. З 2015 р. – член НСД України.



Фрагмент композиції світлових інсталяцій



Елементи дизайну книги

КЛІЩ РОМАН ВОЛОДИМИРОВИЧ



Художник по металу. Народився 15 червня 1974 р. у К-П в сім'ї художників Кліща Володимира Михайловича, родом із с. Юнашків Бурштинського району Івано-Франківської області та Кліщ (дівоче – Вишніцька) Лариси Петрівни, родом із с. Оленівка К-П району Хмельницької області. 1997 р. закінчив Косівський коледж декоративного та прикладного мистецтва ім. В.І. Касіяна, спеціальність – «Художня обробка металу». 2003 р. отримав диплом спеціаліста Львівської академії мистецтв, кваліфікація – «Художник ДПМ». З 2006 до 2008 рр. працював у К-П «Укрпроектреставрації». З 2000 р. активно бере участь у міжнародних фестивалях ковальського мистецтва та скульптури (Україна, Австрія, Чехія, Польща, Іспанія, Грузія). З 2007 р. – член Всеукраїнської громадської організації «Спілка майстрів ковальського мистецтва України». З 2008 р. – член К-П громадської організації

«АРТ-Простір». Праці художника: комплексне оформлення інтер'єру та екстер'єру готелів «Тарас Бульба», «Гетьман» (у техніці художнього ковальства) та ін.



Кулон з дамаської сталі. 2009 р.

Вхідна брама. 2008 р.

КЛЯПЕТУРА ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ

Художник-педагог, живописець, графік, скульптор. Народився 27 серпня 1948 р. у с. Кадіївці К-П району Хмельницької області. Працює в техніках живопису, графіки, скульптури. Навчався у К-П художній студії (1965–1967). Далі – на художньо-графічному факультеті Одеського педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського (1967–1971).

Викладачі: С. Б. Розенштейн, С. К. Гайх, Ю. М. Злочевський, О. Н. Стрельников та ін. Працював у колі митців: С. Розенштейна, С. Гайха, Д. Брика, О. Брензєя, В. Попсуя, А. Данилюка, М. Кириленка.

Обіймав посаду викладача в К-П ДХШ (1971–1979). Упродовж наступних років був художником-монументалістом у Чернівецькому художньому комбінаті. Відновив викладацьку діяльність у К-П ДХШ (1988–1989). З 2010 р. – член громадської організації митців К-П «АРТ-Простір».

Виставки: «До дня художника» БХ, м. Київ (2014); «Пречиста», м. Чернівці (2014); «Різдвяна», м. Київ (2014). Учні: Оксана Михайловська, Володимир Матвейцев, Віктор Ковальчук, Олександр Бабелюх, Ольга Кушнір (Татаринцева), Сергій Бугаєв.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Лісова дорога», полотно, олія



Інсталяція «Мати й немовля», дерево

КЛЯПЕТУРА ІРИНА ІГОРІВНА

Художник декоративно-прикладного мистецтва (художнє скло). Народилася 12 березня 1972 р. в м. Стрий Львівської області у творчій родині Боднарів, де всі малювали, вишивали, створювали цікаві художні речі. 1987 р. вступила до Ужгородського училища прикладного мистецтва ім. А. Ерделі на відділення художнього металу. Викладачі з фаху: І.М. Дідик та Н.Я. Дідик. Після закінчення працювала в меморіальному музеї художника А. Манайла в Ужгороді та Лисятицькій дитячій школі мистецтв.

1991 р. вступила до Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва на відділення художнього скла. Навчання у таких метрів українського гутного скла, як А. Бокотей та О. Звір назавжди посіяло любов та повагу до цього матеріалу. У 1997 р. захистила диплом на тему «Плин часу».

З 1999 р. проживає у К-П. Працювала вчителем образотворчого мистецтва в НВК № 9, згодом в міській ДХШ. 2006 р. закінчила магістратуру в КПНУ імені Івана Огієнка. 2012 р. розпочала викладацьку діяльність в університеті на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва; забезпечує навчальні курси «Рисунок», «Декоративно-прикладне мистецтво» на спеціальностях «Декоративно-прикладне мистецтво», «Образотворче мистецтво». Ірина Ігорівна керує дипломними роботами з вітражного мистецтва. 2014–2015 рр. організувала акцію «Митці за перемогу!», яка об'єднала творчих людей усього міста для допомоги воїнам АТО. 2014–2015 рр. проводить благодійні майстер-класи з ДПМ для допомоги дітям.

Основні роботи в К-П: вітражні композиції в кафе «Дніпро» (2003), «Камільфо» (2006), «Тарас Бульба» (2013), монументальні вітражі до церкви Святої Трійці (2010). Брала участь у виставках, пленерах, симпозиумах в Україні та за кордоном.



КЛЯПЕТУРА СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ



Художник, скульптор. Народився 16 листопада 1971 р. в с. Кадіївці К-П р-ну Хмельницької області. Батько, Іван Васильович Кляпетура, художник-педагог, став першим вчителем у світі мистецтва. Мати, Ольга Арсенівна Кляпетура, працювала у галузі сільського господарства. 1985 р. Сергій закінчив К-П ДХШ в творчій майстерні О. Брензея. Навчався у Республіканському художньо-педагогічному училищі в Кишиневі МССР на відділенні скульптури під керівництвом фахових викладачів Є.О. Зіброва та О.І. Гудзікевича (1986–1990). Брав участь у студентських виставках, зокрема «Скульптура в пленері» (II трієнале, м. Кишинів, 1990). 1990 р. вступив до Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва. Був учасником реставрації скульптурного оздоблення ратуші в м. Бучач (1993–1994) – робіт майстра скульптури І.Г. Пінзеля). У 1996 р. закінчив Львівську національну академію мистецтв під керівництвом викладачів з фаху І.М. Самотоса, А.П.Крвавича, М.В.

Лозинського, Ю.Е. Миська. Захистив дипломну роботу на тему «Скульптурний іконостас для церкви св. Трійці, м. Львів» (отримав похвалу державної екзаменаційної комісії). Опісля на запрошення фірми «ANTICVES» виконував скульптурні композиції в Польщі (м. Варшава). 2006 р. закінчив магістратуру в КПНУ імені Івана Огієнка та розпочав викладацьку діяльність в університеті на кафедрі образо-



Лесь Сердюк



Скульптура «Турист» у Старому місті К-П

творчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва. Тут забезпечує навчальні курси «Рисунок», «Скульптура» на спеціальностях «Реставрація творів мистецтва», «Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво», «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво». Результати власних науково-практичних розвідок апробує під час всеукраїнських і міжнародних конференцій, наслідком чого є публікації у фахових виданнях: звітні конференції за результатами наукових досліджень викладачів КПНУ імені Івана Огієнка (2007, 2008, 2009, 2010); Міжнародний науково-практичний семінар «Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору», К-П (2010).

Творчі здобутки митця охоплюють як вітчизняні, так і світові терени: учасник семінару з реставрації скульптури та архітектури, м. Венеція, Італія (2004); учасник симпозиуму скульптури, м. Укмерге, Литва (2005); організатор та учасник Міжнародного симпозиуму скульптури «PETRAMANIA», К-П, Україна (2008); посів друге місце у конкурсі ескізних проєктів пам'ятника князям Коріатовичам, К-П (2009) та посів перше – у фестивалі снігової і крижаної скульптури Мистецьке об'єднання «Дзига», м. Львів, Україна (2009). У складі української команди став переможцем Всесвітнього фестивалю снігової скульптури «L'INTERNATIONAL DE SCULPTURE SUR NEIGE DU CARNAVAL DE QVEBEC», м. Квебек, Канада (2009). Його творчості належить рельєфна композиція св. ап. Петра і Павла, церква св. ап. Петра і Павла, К-П, Україна (2009). Митець – організатор та учасник II і III Міжнародних симпозиумів скульптури «PETRAMANIA», К-П, Україна (2009, 2010). На запрошення ректора Тбіліської академії мистецтв Гії Бугадзе став учасником і переможцем фестивалю крижаної скульптури «TOWN OF ICE», м. Бакуріані, Грузія (2010). Член НСХ України (2010).

2015 р. митець виборов грантову стипендію Міністра культури Польщі GAUDE POLONIA і піврічне стажування, яке передбачало створення великого проєкту у сфері реставрації творів з каміння. Стажування проходило у Варшавському університеті під керівництвом професора Януша Смази.

КЛЬОВА ТЕТЯНА АНАТОЛІВНА

Дизайнер одягу й аксесуарів, художник-педагог. Народилася у К-П 19 квітня 1982 р. Закінчила КПНУ імені Івана Огієнка (2006–2011). Серед викладачів – Б.М. Негода, Н.О. Урсу, А.О. Штогрин та ін. Коло митців, серед яких працює: Б.М. Негода, А.С. Лучко, Н.С. Лашко, С.І. Кляпетура та ін. Засновник бренду «Авторські сумки від Тетяни Кльової».

Виставки: персональні – «Мої роботи завжди в мені», К-П (2010); «Птахи України», К-П (2011); «Шита Нація», К-П (2012); «Соломина щастя», м. Київ (2013); Міжнародний фестиваль «Du Chapeau», м. Тулуза, Франція (2013, 2014).

Серед нагород: перемога у міжнародному фестивалі «Du Chapeau», Франція (2013); головний приз від світового видання «Hat Magazine» (2013).



КОЗЛОВСЬКА МАРИНА ПЕТРІВНА



Мистецтвознавець, експерт творів мистецтва, художник образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Народилася 31 січня 1984 р. в м. Марганець Дніпропетровської області. 2001 р. вступила до Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв за спеціальністю «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво». 2006 р. закінчила ВНЗ, отримала повну вищу освіту та здобула кваліфікацію мистецтвознавця образотворчого мистецтва, критика, викладача. З 2006 до 2008 рр. займалась творчою самореалізацією. 2010 р. вступила до магістратури КПНУ імені Івана Огієнка. 2012 р. отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво», здобула кваліфікацію мистецтвознавця, художника образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, викладача фахових дисциплін, експерта творів мистецтва. Викладачі: І. В. Березіна, Б. М. Негода, В. І. Лашко, Н. О. Урсу, Н. С. Лашко, О. К. Приходько,

Д. Л. Боляков, Ю. А. Макушин, Н. В. Сапак та ін. Митці, в колі яких працювала: Т. Шмаленко, М. Плехов, Д. Савелюк, Т. Такіров, Н. Гневуш та ін.

Трудова діяльність: з 2008 до 2010 рр. працювала викладачем образотворчого мистецтва в Марганецькій художній школі; з 2012 року – викладач дисциплін мистецтвознавчого циклу у КПНУ імені Івана Огієнка. Брала участь у багатьох персональних, обласних та всеукраїнських художніх виставках: «Місто моє, любов моя», К-П (2011); виставці живопису об'єднання професійних художників Кам'янецьчини, К-П (2011); пленері «Краків – Кам'янець-Подільський», К-П (2011); виставці живопису об'єднання професійних художників Кам'янецьчини «Арт-Простір», м. Чернівці (2012); виставці живопису Всеукраїнського симпозиуму «ВішТак», К-П (2013); виставці живопису «Квітка на камені», К-П (2013) та багатьох інших.



«Обід у художній майстерні». 2015 р.



«Весняний Смотрич». Полотно, олія. 2015 р.



«Нічне місто». Полотно, олія. 2015 р.

КОРДИШ ЙОСИФ

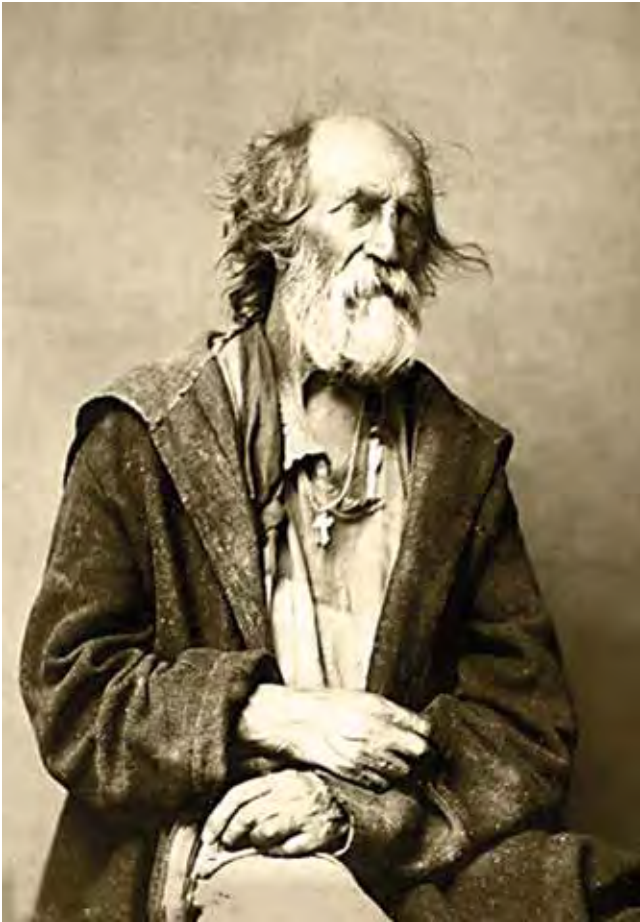
Фотохудожник. Народився 1824 р. Перше ательє відкрив у К-П. У другій половині 60-х років переїхав до Києва, де 1868 р. відкрив фотоательє. Житловий будинок Кордиша разом із майстернею у К-П 1872 р. викупив у кредит за 1200 рублів Міхал Грейм. Дружба фотохудожників продовжується й надалі, ведеться активне листування, обмін родинними новинами. Кордиш був хресним батьком Модести, доньки Грейма, брав активну участь в її освіті. Світлини Кам'янця, зроблені Кордишем у 1860-х рр., мають особливу цінність. На одній із таких фотографій можна побачити масивну вежу Святої Анни на західному завершенні Замкового мосту. 1876 р. її розібрали з метою розширення шляху, тому ця пам'ятка залишилась відомою зі знімків фотохудожника. Роботи Кордиша, зроблені 1865 р. в К-П, зберігалися в О. Прусевича, який в 1907–1915 роках працював головним хранителем кам'янецького давньосховища (нині КПІМЗ).



На особистому штампелі Й. Кордиша значилося, що він був фотографом Київського університету Св. Володимира, а також – членом Південно-західного відділу Імператорського географічного Товариства. Кордиш добре розумів, якими можливостями володіє фотографія як інструмент науки, зокрема етнографії. В його відомому «Етнографическом альбоме Малороссии» зафіксовані сцени праці, картини домашнього побуту, численні народні типи. Серед героїв Кордиша зустрічаються й конкретні особистості. Наприклад, відомий на всю Україну сліпий бандурист Остап Вересай. Знімки Кордиша увійшли у відомий «Альбом костюмов России» – унікальна колективна праця майже ста російських фотографів із різних куточків країни. Світлини були різної якості, але давали точне уявлення про одяг росіян, українців, білорусів, латвійців, естонців, татар і багатьох інших народів, що населяли Російську імперію. З часом альбом потрапив у Петербурзьку публічну бібліотеку.

Деякий час Кордиш працював в Одесі. Один із альбомів великого формату, розкішно оформлений (шкіряна обкладинка із золотим тисненням), з 35 знімками розміром 20x25 см, які добре збереглися і знаходяться у відділі Старого Києва. Більшість фото з автографом червоними чорнилами «Київ Кордышъ». У цьому альбомі якісні знімки: старі вокзал, театр, Державний Банк, вид на Кожум'яки та Глибочицю, «Нова Будова» з університетом, Бессарабка з гори, площа Хрещатик та інститут, види – Хрещатика від Бесарабки, на Олександрівську вулицю з дзвіниці Царської площі, на Хрещатик від «Мінеральних вод» та ін. Кордиш робив також і стереоскопічні знімки. Серед його світлин можна побачити види Золотої брами, Триумфальної брами на Шулявці, Хрещатика, університету, гімназій, церков, вуличок Старого Києва. Формати використовував різні: від великого до маленького, «кабінетного». Йому також належали портрети композитора М. Лисенка, історика М. Костомарова, письменника І. Нечуй-Левицького (1873). 1876 р. випустив фотоальбом з портретами друзів М. Драгоманова та 20 видами Києва. У Києві його ательє, яке вважали одним із кращих, спочатку розташовувалось на вул. Володимирській, «візаві» театру, пізніше на Хрещатику – в будинку Скловського (нині № 15). Після смерті фотоательє потрапило до В. Загурського. Відійшов у вічність 21 липня 1896 р.

Літ.: Підгурний І. С. Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (др. пол. XIX – поч. XX ст.) / Наталія Урсу, Іван Підгурний. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 232 с.; Garzdecki J. Mistrz Zapomniany: O Michale Greimie z Kamieńca. – Kraków, 1972. – 408 s.; <http://dmytro-babyuk.livejournal.com/tag/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D1%88>



Хохол. Малоросійські типи



Кармелітський костел у К-П



Вид на фортецю у К-П



КОРЕЦЬКА ВАРВАРА ІВАНІВНА



Художник прикладного мистецтва, педагог. Народилась 4 (17) грудня 1895 року в сім'ї нащадків козацької старшини у містечку Великі Сорочинці, яке належало до родини. Закінчила Миргородську кустарну школу (відділ ткацтва і вишивки), вступила до Художньо-промислової школи в Петрограді, якою опікувалась княгиня А. Оболенська. Отримала освіту середню загальну і спеціальну. 1917 р. направлена керівником Губернської художньо-ткацької інструкторської школи у К-П. З жовтня 1918 року завідувала Кам'янець-Подільською школою художнього ткацтва губернської управи. Мешкала в так званій студентській «колонії» на розі вулиць Шкільної й Садової у колишньому будинку Медведевої. 1921 року школа як відділ ввійшла до складу К-П ХПШ, де Корецька працювала викладачем і керівником художньо-килимарського відділу. На 1 січня 1922 р. – завідувачка К-П інструкторсько-ткацької школи, в якій навчалось 40 учнів, переважно дівчата. В архівній справі № 10, листи 63–65, збереглась власноручна доповідна записка Варвари Іванівни про стан ткацької школи і її гуртожитку взимку 1921–1922 (без палива, без світла і т. ін.). Написана красномовно, доброю літературною українською, що було рідкісним для тих перших років відродження українського слова.

Дружина видатного подільського художника-педагога Володимира Гагенмейстера. Мистецьке коло: В. Гагенмейстер, В. Шаврін, О. Адамович, Л. Розов, Г. Журман, А. Вронський. Автор унікального альбому зразків художнього ткацтва, зокрема килимарства, зі взірцями мініатюрних гобеленів з технічними описами їхнього виготовлення і рецептами природних барвників ниток. Корецька була гідом на виставках Харкова, Києва та українських павільйонів у Москві. Після ліквідації школи 1933 р. працювала бібліотекарем у різних установах народної освіти в Україні. Останнє місце праці – бібліотека Учителського інституту в Тульчині Вінницької області. Померла у Львові 1967 року.



Літ.: Гагенмейстер-Корецька О. Подільські зривні / О. Гагенмейстер-Корецька // Дрогобицький колекціонер. – Дрогобич, 1994. – число 2 (7). – С. 14; Климчук О. Час цвітіння / О. Климчук // Україна. – К. – №8, 1989. – С. 12–13; Білокінь С. «Білі круки» подільського друкарства» / С. Білокінь // Пам'ятки України : історія та культура. – К., 2000. – С. 33–45 : іл.; Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. : структурування, методологія, художні позиції / Р. Т. Шмагало. – Львів : Українські технології, 2005. – (528 с. : іл.). – С. 137, 138; Бутник-Сіверський Б. С. Українське радянське народне мистецтво (1917–1941). – К. : Наукова думка, 1966. – (221 с.). – С. 47, 59, 69, 174.



Килим, витканий учнями К-П ХПШ під керівництвом завідділу художнього ткацтва Варвари Корецької за мотивами старих подільських килимів. 1928–1929 рр. Музей К-П ДХШ

КОРЕЦЬКИЙ ВІКТОР

Художник-пейзажист. Народився у К-П 1890 р. Навчався в середній школі в Києві, після її закінчення вступив до Київського художнього училища, створеного на базі київської малювальної школи М. І. Мурашка. Викладав в училищі відомий у той час художник Олександр Мурашко, син іконописця О. Мурашка та племінник знаменитого художника М. І. Мурашка. Восени 1917 р. була заснована Академія мистецтв. Олександр Мурашко навіть встиг кілька місяців виконувати обов'язки її ректора. У цій академії після закінчення малювальної школи і почав навчання Віктор Корецький. На жаль, його викладач і ректор О. Мурашко 1919 р. трагічно загинув – разом із дружиною був убитий бандитами. Не закінчивши навчання, Віктор повертається до К-П і разом з батьками 1921 р. звідти виїжджає до Варшави, де продовжив художню освіту. У період між двома світовими війнами займався самостійної художньою практикою, брав участь у трьох групових виставках. Після Варшавського повстання 1944 р., під час якого згоріла його майстерня з картинами, що знаходилась на куті вулиць Тамки і Тихої, він опинився в Прушкові, звідки депортований до Німеччини на роботи в Лейпцигу. Повернувся в Польщу 1946 р. й оселився спочатку в Коморові, неподалік Варшави, а потім у містечку Міланувек, де помер 1980 р. Писав камерні пасторальні пейзажі, в яких йому особливо вдавалися світлові ефекти. На його творчість вплинув живопис Ю. Хелмонського та Ю. Рапацького. Роботи зберігаються в польських, українських і російських музеях й користуються великою популярністю у колекціонерів.

Літ.: Корецький Віктор. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%86%D0%BA%D0%B8%D0%B9,87>. – Назва з екрана.



«Зимовий пейзаж». Полотно, олія



«Капличка при дорозі». Полотно, олія



«Захід». Картон, олія



«Зимовий ранок». Картон, олія

КОСІНСЬКА ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

Художник ДПМ, графік, педагог, мистецтвознавець. Народилась 24 жовтня 1986 р. в Кіровограді. Навчалась в Ізяславській школі мистецтв (1995–2002), у майстерні художника-педагога В. В. Гранчука. 2001 р. вступила до К-П коледжу культури і мистецтв. Серед викладачів – С. В. Луць, О. В. Дубінська, Т. В. Майгур. Здобула кваліфікацію керівника аматорського колективу ДПМ, викладача. 2006 р. вступила до КПНУ імені Івана Огієнка, здобула кваліфікацію художника образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, викладача фахових дисциплін, експерта творів мистецтва, мистецтвознавця. Викладачі: Н. О. Урсу, А. О. Штогрин, Б. М. Негода, В. І. Лашко, С. І. Кляпетура, Т. Н. Такіров, І. В. Березіна, В. А. Віштакенко, А. Г. Бренюк. Член громадської організації «АРТ-Простір». З 2013 р. працює в Державному науковому центрі захисту культурної спадщини від техногенних катастроф у Києві. Надає перевагу графічним технікам, експериментує з творчими рішеннями. Бере участь у виставках та пленерах.



«Стара фортеця», туш, перо, папір.
2009 р.



«Стежками творчості Івана
Миколайчука», мішана техніка. 2011 р.

КОСТЮК ДЕНИС ВОЛОДИМИРОВИЧ

Художник-педагог, живописець, графік. Народився 15 липня 1984 р. у м. Бар Вінницької області 1999 р. закінчив Барську загальноосвітню школу I–II ступенів № 1. У цьому ж році вступив до Барського коледжу ім. М. Грушевського на спеціальність «Викладач образотворчого мистецтва та дизайну». Під час навчання неодноразово був переможцем всеукраїнських конкурсів та олімпіад.

2004 р. вступив до К-П державного університету на спеціальність «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво». Був переможцем Всеукраїнського пленеру «Молоді таланти»



в Ялті. 2007 р. здобув кваліфікацію бакалавра педагогічної освіти, вчителя образотворчого мистецтва. Брав участь у молодіжній акції, присвяченій 70-річчю голодомору в Україні. 2008 р. отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво» та здобув кваліфікацію вчителя образотворчого мистецтва, етики, естетики, методиста з виховної роботи. 2009 р. здобув ступінь магістра педагогічної освіти, викладача образотворчого мистецтва. З 2008 р. викладає живопис та рисунок на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва у КПНУ імені Івана Огієнка.

2013 р. захистив дисертацію у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за темою «Архітектурно-мистецькі комплекси маєтків XVIII–XIX століть на території Хмельницької області (типологічні, конструктивні, стильові особливості)» й отримав науковий ступінь кандидата мистецтвознавства із спеціальності «Теорія та історія культури». 2014 р. перейшов на посаду старшого викладача. Брав участь у багатьох обласних та всеукраїнських конференціях і виставках, зокрема в науковій конференції на тему «Сучасна освіта в Україні» у Києві, де отримав почесний диплом за особистий творчий внесок в удосконалення процесу навчання і виховання молоді. 2014 р. здобув друге місце на IV Бердичівському відкритому міжрегіональному конкурсі-виставці НТТУМ «Стендове технічне моделювання»; 2015 р. – диплом другого ступеня на відкритій регіональній виставці-конкурсі «МікроМодель 2015»; був учасником відкритої виставки стендового моделювання, присвяченої 70-й річниці Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.



Діаграма «Фентезі. Будиночок ельфів»



«Причал. Фінляндія», олія, картон. 2014 р.

КРАВЕЦЬ ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ



Художник-реставратор, експерт творів мистецтва, викладач фахових дисциплін. Народився 10 травня 1989 р. у смт Чоповичі, Малинського району Житомирської області. Закінчив КПНУ імені Івана Огієнка (2007–2013), магістр. Викладачі: Б.М. Негода, В.І. Лашко, Н.О. Урсу, Н.С. Лашко, А.О. Штогрин. Митці, в колі яких працював: О. Савчук, К. Дегтяр, В. Павлович, В. Варвянська та ін. Трудова діяльність: ТОВ «Епіцентр-К», К-П, на посаді начальника відділу внутрішньої реклами. Персональні виставки: 2011 р. – «Барви Поділля», К-П; 2012 р. – «Душею. Розумом. Пензлем», м. Чернівці; 2012 р. – «На хвилях кольору», К-П; 2013 р. – зал ТЦ «Ріко», м. Хмельницький; 2013 р. – «Живописні паралелі», м. Хмельницький; 2014 р. – «Два крила» м. Чернівці.

Всеукраїнські виставки: 2013 р. – Молодіжна виставка «Молоде мистецтво молодій країні», м. Київ (Будинок художника); 2013 р. – виставка, присвячена 75-річчю НСХУ (Будинок художника); 2014 р. – виставка, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка, м. Київ; 2014 р. – виставка «Щедрість рідної землі», с. Кмитів Житомирської області (Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й. Буханчука); 2014 р. – виставка «Мальовнича Україна» до 200-літнього ювілею від дня народження Т. Шевченка, м. Черкаси; 2014 р. – виставка до Дня Незалежності України, м. Київ (Будинок художника); 2014 р. – виставка «Чарівні барви Дніпра», м. Дніпропетровськ; 2014 р. – Культурно-мистецький проект «Під Покровом Жінки!», с. Кмитів; 2014 р. – виставка до Дня художника, м. Київ (Будинок художника). З 2014 р. – член НСХУ України.



«Дзвіниця Вірменського костелу», полотно, олія. 2013 р.

«Чашка кави», полотно, олія. 2014 р.

КРЖЕМІНСЬКИЙ КОСТЬ ПОЛИТОВИЧ



Художник-педагог, реставратор, живописець. Народився 11 травня 1893 р. в Одесі. Після закінчення К-П гімназії 1917 р. блискуче завершив навчання у Київській художній школі (прирівняна до ВНЗ), де вчився одночасно на двох факультетах – живопису та архітектури. З 1917 р. жив із сім'єю та вчителював в Умані. Зацікавився народною творчістю: мандрував по селах, збирав матеріали, експонати, робив замальовки, а також вишукував молоді народні таланти. Створив керамічну майстерню в с. Пиковець (колишня поміщицька садиба), пізніше – дворічну школу народної творчості ім. Т. Шевченка в Умані (1919). Митець – співторець майстерні для реставрації живописних полотен у Київській Лаврі, збирач матеріалів народного мистецтва по всій Україні, художник, полотна якого вважаються втраченими під час воєнних лихоліть. Член спілки «Робмист». 1918 р. брав участь, як юнкер, у придушенні більшовицького повстання в Києві. До К-П сім'я переїхала у 1924 р. У К-П ХПШ, яку очолював В. Гаґенмейстер, К. Кржемінський працював

з 15 грудня 1925 р. до 2 грудня 1927 р. Викладав креслення, одночасно вів заняття в іншій трудовій школі. Працюючи в К-П ХПШ, підготував і видав друком праці, котрі дійшли до нас: «Стінні розписи на Уманщині» (1927), «Пам'ятки єврейського мистецтва на Поділлі. Мацеви (Надгробки)» (1926), «Хати с. Ходоровець» (1927) та ін. В місцевих газетах 30-х років можна прочитати повідомлення про його

виступи в Кам'янецькому Науковому Товаристві, але неможливо знайти його імені в енциклопедіях. Художник опрацював багатий матеріал із стінних розписів та ліпних орнаментів, а також для дослідження і видання у К-П книги «Пам'ятки єврейського мистецтва на Поділлі. Мацеви (надгробки)», спеціально вивчив староєврейську мову. Кам'янецький період перервався раптово. З К-П ХПШ К. Кржемінський звільнився за власним бажанням. 1927 р. родина переїхала до Києва. Там художника запросили в Києво-Печерську лавру в щойно створений Лаврський музейний заповідник. Як митець-реставратор станкового живопису, працював у Музейному містечку. Разом із М. Касперовичем (1885–1938), К. Кржемінський створив при музеї першу в Україні реставраційну майстерню станкового живопису, викладав у Художньому інституті, керував літографічною майстернею. Брав участь у розробці проектів житла та його устаткування для керівників республіки, котрі переїхали з Харкова до Києва, та розробляв меблі для кабінетів ВУЦВКа. Оформляв помешкання Г. Петровського та П. Постишева, працював у Художньому фонді. 1934 р. в усьому Союзі пройшла чистка радянського апарату. У жовтні 1937 р. готував персональну виставку. Всі картини були 9 жовтня 1937 р. відвезені до Харківського музею творчості, та виставка не відбулася, роботи зникли без сліду. Кржемінського звільнили як дворянина – чужу, класово ворожу людину (з формулювання висновку спеціальної комісії), бо виявилось, що в Умані він переховував отамана Дерещука. 16 жовтня 1937 р. його заарештували. Дружину, Олімпіаду Миколаївну (дівооче прізвище Дяченко; дочка вчителя математики у К-П гімназії), ув'язнили 6 листопада. К. Кржемінського розстріляли у Києві 28 жовтня 1937 р. як українського націоналіста та польського шпигуна. Дружина працювала санітаркою в районній лікарні села Сайрам Чимкентської області і померла 1 березня 1942 р. від тифу. 1974 р. Кржемінського було посмертно реабілітовано.

Учні: народний художник України Г. Ф. Головка, член міжнародної академії кераміки (у Женеві), заслужений художник КазРСР А. В. Цивчинський, скульптор Г. Петрашевич та ін.

Літ.: Білокінь С. «Білі круки» подільського друкарства // С. Білокінь // Пам'ятки України : історія та культура. – К., 2000. – С. 33–45 : іл.; Державний історичний архів Хмельницької області (ДІАХО). – Ф. Р. – 1492, оп. 1, спр. 13, арк. 32. – Матеріали художньо-промислової школи; Камінська Л. К. Короткий життєпис художника Кржемінського К. І. / Л. К. Камінська // Подільське братство, 1993. – № 3. – С. 55–56; ЦДАГО України. – Ф. 263. Оп. 1. № 60750 ФП. – Лист Л. Камінської, 21 лист. 1973. – Арк. 11–19; Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. : структурування, методологія, художні позиції / Р. Т. Шмагало. – Львів : Українські технології, 2005. – 528 с. : іл.



Кольорові таблиці з книжки К. Кржемінського
«Стінні розписи на Уманщині».
Літографії. 1927 р.

КРИВЦОВ ЯКІВ ВАСИЛЬОВИЧ

Архітектор. Народився 1854 р. Закінчив Санкт-Петербурзьке будівельне училище, отримавши звання цивільного інженера і чин XII класу (1876). Направлений служити у К-П на посаду молодшого інженера, на якій працював до 1880 р. Використовував форми неоренесансу і необароко. В 90-і роки XIX ст. переїхав до Києва, де обіймав посаду Київського губернського інженера. Серед робіт: корпус терапевтичного відділення на 32 ліжка в Кирилівській лікарні (1891); прибудова двох поверхів для класів, актової зали і рекреації до будинку Реального училища на вул. Великій Житомирській № 2 (1893–1895); Власний прибутковий будинок на вул. Десятинній № 13 (90-і роки, участь архітектора Й. Зекцера). Час смерті архітектора невідомий.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.



*Колишнє реальне училище у Києві 1893–1895 рр.
(основний архітектор О. Беретті)*



*Прибутковий будинок на вул. Десятинній, 13
у Києві*

КУКУРУЗА СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ



Художник-педагог, графік. Народився 3 лютого 1906 р. в с. Подільському (колишнє Привороття) на Кам'янеччині. Навчався спочатку в церковно-парафіяльній школі, пізніше – у трудовій. У 1921 р. вступив до К-П ХПШ, яку не вдалося закінчити. 1927 р. призваний на військову службу, під час якої його графічні роботи вперше надруковані в газетах Київського військового округу і в центральній пресі. 1930 р., за рекомендацією В. Касіяна, зарахований до Київського художнього інституту. У пресі з'явилася гравюра С. Кукурузи, коли він ще вчився на першому курсі. Будучи студентом, брав активну участь у художніх виставках, співпрацював з періодичними виданнями, де час від часу публікувалися його твори. У 1936 р., у зв'язку з реорганізацією вишу, перевівся у Московський художній інститут ім. В. І. Сурикова. Його викладачами стали: художник-графік Ігор Грабар, видатний майстер плакату Дмитро Моор, живописець і графік Олексій Кравченко. 1940 р. після закінчення

навчання, отримав кваліфікацію художника-графіка і залишився жити в Москві. Наприкінці 40-х рр. С. Кукуруза став жертвою сталінських репресій. До кінця 60-х рр. проживав у Казахстані, в Актюбінську, де поєднував свою творчість із викладацькою діяльністю в Актюбінському педучилищі. С. Кукуруза був єдиним художником Казахстану, який працював у техніці гравюри. Митець об'їздив,

як дослідник, усі куточки в Казахстані, де перебував Шевченко на засланні, і створив цілу серію з 50 гравюр, які згодом подарував київському музею Т. Г. Шевченка. З 1961 р. щороку відвідував К-П, після чого з'явилися цикли: «Село Подільське», «Кам'янець-Подільський», «Поділля», «Архітектурні пам'ятники Поділля», «З літопису району», «До 30-річчя Перемоги». 1972 р. разом із дружиною повернувся в Україну, оселився в К-П, де викладав у дитячій художній школі, займався творчістю і багато подорожував. Член НСХ СРСР (1958). Заслужений учитель Казахської РСР. Заслужений діяч мистецтв Казахської РСР. Помер Сергій Васильович Кукуруза 1979 р., похований у К-П.

У своїй творчості художник використовував найрізноманітніші графічні техніки: офорт, ксилографію, ліногравюру. Станкова і книжкова графіка, агітаційний плакат, оформлення журналів і газет – до всього з успіхом доклав художник свої уміння й талант. Його твори виставлялися принаймні на 130 республіканських, всесоюзних, обласних і місцевих виставках: у Москві, Петербурзі, Києві, Алма-Ати, Хмельницькому, Чернівцях, К-П, рідному селі Подільському і багатьох інших місцях. Вони зберігаються в музеях Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Львова, Алмати, Актюбінська, Барнаула, Чебоксар, Вінниці, Чернівців, Хмельницького, К-П. Творчий спадок складає близько 2500 графічних аркушів. 2008 р. вийшов у світ альбом «Архітектурні пам'ятники Поділля», в якому представлено близько 40 ліногравюр С. Кукурузи.

Літ.: Шевченківський словник. Том 1 / Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка Академії Наук УРСР. – Київ: Головна редакція УРЕ, 1976. – С. 333–334; Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія. Бібліографія. Матеріали / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 255–256; Доброго ранку, Поділля: Наші інтерв'ю // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1973. – 1 січня. – С. 2–3; Паравійчук А. Устим Кармалюк: 3 нових творів С. В. Кукурузи / А. Паравійчук // Прапор Жовтня. – 1973. – 6 січня. – С. 4; Ільїнський В. М. Художник Сергій Васильович Кукуруза / В. М. Ільїнський // Духовні витoki Поділля: Творці історії краю: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (9–11 вересня 1994 р., Кам'янець-Подільський). – Хмельницький: Поділля, 1994. – С. 134–137; Кабачинська С. Любов його врятувала, любов його живила... / С. Кабачинська // Подолянин. – 1996. – 17 лютого. – С. 8.



Кам'янець-Подільський.
1970-ті рр.



«Фортеця в с. Жванець». 1978 р.



«Зима». 1970-ті рр.

КУЛАКОВСЬКИЙ МИКОЛА ОНУФРІЙОВИЧ

Архітектор. Народився (?). З 1854 р. разом із єпархіальним архітектором Антоном Островським вів нагляд за будівництвом церкви св. Георгія на Польських фільварках. З 1851 до 1861 рр. церква будувалася підрядником, купцем третьої гільдії Іцком Аксельрудом, який наймав робітників, стежив, організовував та відповідав за якість робіт тощо. У 1845–1861 рр. також разом з єпархіальним архітектором Антоном Островським здійснював нагляд за будівництвом церкви Покрова Пресвятої Богородиці на Руських фільварках, яка була зведена у стилі пізнього класицизму з пом'якшуючими елементами декору русько-візантійського стилю. Ім'я архітектора також згадується у зв'язку з реконструкцією та облаштуванням нижньої частини по-домініканського костелу у Вінниці (перетвореного на православний Преображенський собор), де була крипта (родовий склеп) роду Грохольських.

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Церква Покрови Пресвятої Богородиці у К-П



Церква святого Георгія та її дзвіниця у К-П

КУРИЛКО МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Художник-гравер, театральний художник. Народився 31 травня 1880 р. в губернському К-П. Був одним із учнів Дмитра Жудіна у К-П чоловічій гімназії (виключено з восьмого класу за розповсюдження нелегальної літератури). Батько майбутнього художника був учителем гімназії, колегою Жудіна. Михайло закінчив факультет графіки Вищого художнього училища при Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі. Його учителем із живопису був сам Ілля Рєпін. Графічної майстерності навчався у Василя Мате. Після закінчення училища Михайло здобув звання художника-гравера, а за офорт «Victor et vita» («Переможець і життя») – право на закордонне оплачуване відрядження.

1915 р. закінчив Археологічний інститут зі спеціалізацією в галузі російської старовини. У 1915–1924 рр. Курилко працював викладачем Другого політехнічного інституту в Петрограді. 1924 р. закінчив петроградський період у житті митця та розпочався московський.



У 1924–1928 рр. він працював головним художником Великого театру СРСР. Оформив балет «Есмеральда» (1926 р., за романом «Собор Паризької Богоматері» Віктора Гюго на музику італійського композитора Цезаря Пуні). Тут він узяв участь у створенні першого радянського балету як художник і як автор лібрето. Прем'єра першого радянського балету відбулася 14 червня 1927 р. Після війни постановку «Червоного маку» відновлено, а 1950 р. М. Курилко став одним із тих, хто за створення балету отримав Сталінську премію. Завжди із задоволенням митець шукав нові технічні можливості, щоб реалізувати свої декораційні задуми. На його рахунок – чимало винаходів у галузі механізації сцени, її освітлення та удосконалень інших підрозділів роботи театральних цехів. Курилко пильно цікавився архітектурою самого театру, брав участь в архітектурних конкурсах. Зокрема його проект покладено в основу Новосибірського театру опери та балету, спорудженого в 1930–1933 рр.

У своїх офортах, малюнках і картинах Михайло Іванович слідував славним традиціям точного малювання. Працював в унікальній техніці – кольорові сангіни на пергаменті, закріплені лаком. За свідченням сина, цю техніку батько запозичив у стародавніх книжкових майстрів.

Його дружиною була Віра Миколаївна Рюміна. 8 лютого 1923 р. в Петрограді народився син, якого на честь батька назвали Михайлом. Він теж став театральним художником, але щоб його не плутали з батьком, узяв собі подвійне прізвище – Михайло Курилко-Рюмін. Михайло Михайлович став народним художником Росії, дійсним членом Російської Академії мистецтв.

Під час Великої Вітчизняної війни М. Курилко, як і інші художники, брав участь у розробці маскування Москви, за що отримав листа зі словами подяки за підписом Й. Сталіна. Очолював кафедру малюнка в Московському архітектурному інституті. У 1949–1960 рр. керував театральньо-декораційною майстернею Художнього інституту імені Сурикова, тож чимало сучасних художників театру пройшли його школу. Серед учнів – художники театру Валерій Якович Левенталь, Енар Георгійович Стенберг. 1955 р. йому надали почесне звання «Заслужений діяч мистецтва РСФСР». Помер Михайло Іванович 1 березня 1969 р. в підмосковній Малаховці на 89-му році життя.

Літ.: Кам'янець-Подільська чоловіча гімназія – класична російська гімназія (1833–1919 рр.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://k-p.net.ua/istoria/chol_gimnazia.shtml. – Назва з екрана; Будзей О. Головний художник Большого театру : [Наші славетні земляки. Михайло Курилко] // Подолянин: 2009. – 24 квітня. – С. 8; Будзей О. Художники-уродженці Кам'янця / Будзей О. // Подолянин. – 2007. – 23 лютого. – С. 7; Курилко М. И. Секреты фрески: Проблемы мастерства / М. И. Курилко // Искусство. – 1962. – № 9. – С. 48.



«Автопортрет». 1919 р.



«Портрет дружини художника». 1910 р.



Ескіз декорації до балету «Есмеральда». 1926 р.



«Дівчата». Ескіз костюмів до балету «Есмеральда»



Ескіз декорацій до балету «Червоний мак». 1927 р.



«Дівчата». Ескіз костюмів до балету «Есмеральда»

КУРОЧКІН ГЕННАДІЙ ПИЛИПОВИЧ



Архітектор. Народився 19 жовтня 1948 р. у К-П. 1953-го родина переїхала до Німеччини, де прожила п'ять років, а Геннадій закінчив три класи. Батька перевели до Білорусі в місто Полоцьк. Закінчив факультет промислового та цивільного будівництва Новополюцького політехнічного інституту, Академію управління при Раді Міністрів Республіки Білорусь. Служив у Радянській армії на землях Німеччини у батальйоні розвідки. Працював автослюсарем Полоцького автобусно-таксомоторного парку, майстром-бригадиром, начальником виробничо-технічного відділу будівельного управління № 125 Новополюцька, головним інженером будівельного управління № 103, начальником будівельного управління № 104 міста Ліда, головним інженером, керівником будівельного тресту № 19 міста Ліда.

15 березня 1999 р. призначено заступником міністра архітектури та будівництва Республіки Білорусь. Указом Президента Республіки Білорусь № 223 від 16 квітня 1999 р. Курочкіна призначено міністром архітектури та будівництва Республіки Білорусь. Звільнено з цієї посади 5 травня 2006 року. Тоді ж міністром архітектури та будівництва призначено Олександра Ілліча Селезньова. Далі співпрацював та організував кілька архітектурних проектів з фахівцями Ірану і Туреччини.

Літ.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.

ЛАШКО ВОЛОДИМИР ІЛІЧ



Художник, скульптор, дизайнер. Народився у с. Судіївка Полтавського району Полтавської області 27 березня 1957 р. 1976 р. закінчив живописно-педагогічне відділення Харківського художнього училища; 1984 р. – Харківський художньо-промисловий інститут, факультет «Інтер'єр та обладнання». Педагоги: Г. Тищенко, О. Пронін, М. Сватула, Є. Жердзіцький, С. Рибін. Працював: 1984–1992 рр. – завод «Електроприлад», К-П (начальник бюро естетики); 1992 р. – К-П державний історичний музей-заповідник (художник, головний художник); з 2003 р. – КПНУ імені Івана Огієнка, кафедра ОДПМ і РТМ, доцент (викладає малюнок, графічні техніки, проектування). 2015 р. – член НСД України (1982). Персональні виставки: 1994 р. – у виставковій залі Картинної галереї, К-П (олійний живопис, вишивка соломкою, акварель, пастель); 2000 р. – у виставк. залі Картинної галереї, К-П (живопис, олія); 2014 р. – у Центрі Української культури та мистецтв, м. Київ.

30 років митець працює в монументальній і сепукральній пластиці. Автор меморіальних дощок видатним діячам Поділля – композитору. М. Леонтовичу, поетам В. Свідзинському і М. Драй-Хмарі, історика та філософу І. Огієнку, історика Ю. Сіцинському; ряд меморіалів воїнам-афганцям, чорнобильцям, жертвам репресій. Стиль виконання живописних картин – від площинно-декоративного до виразно-фактурного. Це чуттєві, динамічні і глибокі роботи з характерною багатозначністю та глибиною. Авторську техніку художньої вишивки соломкою розробив 1984 р. разом із дружиною Н. Лашко. Автор багатьох музейних експозицій: Народний музей у селі Чабанівка, К-П державний історичний музей-заповідник (Стара фортеця, ратуша, музей археології та музейні експозиції). Роботи зберігаються у фондах К-П державного історичного музею-заповідника, на площах міст і поселень Кам'янецьчини. Нагороди та звання: 2001 р. – почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України»; 2000 р. – другий лауреат обласної премії в галузі мистецтва ім. В. К. Роз-



«Наталя»,
полотно, олія



«Метаморфози», олія, полотно.
2004 р.



Музейні експозиції в К-П. 2001–2009 рр.



Лашко В., Негода Б., Янішевський О.
Меморіальний комплекс воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані. К-П, штучний камінь, $h = 8$ м



«Передова тваринниця. Викрадення Європи», 90x55 см, олія, полотно. 1999 р.
«Автопортрет», 100x100 см, олія, полотно. 2008 р.

вадовського (Хмельницька ОДА). Основні твори: 1988 р. – пам'ятник св. Яну в Абрикосівці, на місці сутички між польськими та турецькими військами; 1992 р. – надмогильний меморіальний пам'ятник історику Поділля Юхиму Сіцинському (К-П); 1999 р. – пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані (К-П); 2003 р. – мемор. дошка фундатору, першому ректору Кам'янець-Подільського університету Івану Огієнку (К-П); 2011 р. – мемор. комплекс воїнам-інтернаціоналістам, що загинули в Афганістані (сmt Нова Ушиця); 2014 р. – погруддя Т.Г. Шевченку (сmt Нова Ушиця); 2014 р. – Пам'ятна дошка Заслуженому майстру народної творчості України Н. Косаревій в м. Хмельницький та ін. Експозиції: 1988–1989 рр. – музей с. Чабанівка, який згодом отримав звання Народного; 1989–1991 р. – «Музей етнографії», Стара фортеця (К-П); 1996 р. – «В'язні Старої фортеці»; 1999 р. – «Дні культури Хмельницької області» в палаці «Україна» в м. Києві; 2001 р. – «Музей археології» (К-ПІМЗ); 2004 р. – «Музей грошей», «Магдебурзьке право» та «Середньовічне судочинство» в Ратуші Старого міста; 2009 р. – «Музей історії К-П з 1917 року до наших днів» у Старій фортеці (К-П).

Літ.: Баженов Л. В. ALMA MATER подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики XIX – початку XXI століть): наукове видання / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2005. – (416 с.). – С. 138; Будзей О. В. Вулицями Кам'янця-Подільського / Серія «Історичні місця України». – Львів: Світ, 2005. – С. 206–207, 212–213; Урсу Н. О. Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини : навчальний посібник для студентів художніх спеціальностей. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – С. 141, 158.

ЛАШКО ІЛЛЯ ВОЛОДИМИРОВИЧ



Дизайнер інтер'єру, художник. Народився 21 липня 1988 р. в К-П, Хмельницької області. Роки навчання: К-П училище культури, відділення «Образотворче мистецтво» (2004–2008). Харківська державна академія дизайну та мистецтв, факультет «Дизайн середовища» (2008–2014), магістр. Видатні викладачі: О. Дубінська, І. Кляпетура (К-П); Л. Котлярова, М. Розенфельд, О. Брагин, Е. Єгоров, О. Коваль (м. Харків); М. Кравчук (м. Луцьк); Н. Саєнко, Р. Павленко (м. Київ); Morgyn Owens-Celli (Моргин Овенс-Челлі, США), Peter Shelley (Пітер Шеллі, Великобританія); Р. Рама-неня (Білорусь); Л. Гуржий (Росія); Monika Schmied (Моніка Шмід, Швейцарія); Gerard Morin (Жерар Морін, Франція); Richard Rulbacki (Канада).

Коло митців, серед яких працює: Н. Лашко, В. Лашко, Б. Негода, А. Лучко, І. Кляпетура. 2007–2008 рр. працював художником у КПІМЗ.

Опанував оригінальну авторську техніку, розроблену батьками, – «вишивку соломкою». Аquareль та акрил – улюблені техніки живопису.

Презентував 11 персональних виставок в Україні (К-П, Хмельницький, Київ, Луцьк, Коломия, Яремче) та за кордоном (Сербія). Неодноразово брав участь у республіканських, обласних, міських виставках та міжнародних фестивалях, симпозиумах, виставках-конкурсах, займав призові місця. Роботи знаходяться в приватних колекціях США, Великобританії, Угорщині, Швейцарії, Франції, Сербії, Росії.

Персональні виставки: К-П (1996, 2005); м. Хмельницький (2006); м. Харків, довгострокова виставка в конференц-залі відділу міжнародних зв'язків «Ексімбанку» (2006–2012); м. Луцьк (2010); м. Коломия (2010); м. Київ, Верховна Рада України (2012); м. Хмельницький (2013); м. Київ (2014); Сербія, VI Міжнародний фестиваль соломкарського мистецтва «International strow in Tavankut», Арт-галерея, Subotica, Tavankut (2014); виставка «Солома. Просто солома...», картинна галерея, К-П (2015).

Літ.: Салій І. Таланти предків руками сучасників // Проскурів, 2013. – 11 березня; Філатенко А. Чудо-витвори із золотої соломки // Волинь, 2010. – 3 серпня.



«Гладіолуси». Вишивка соломкою, оксамит. 2006 р.



«Вартові соняшників». Вишивка соломкою, барджело, бавовна. 2010 р.



«П'єса для гітари і саксофону», акварель, папір. 2006 р.



«Дорога виникає під стопами того, хто йде», акрил, полотно. 2013 р.

ЛАШКО НАТАЛЯ СЕМЕНІВНА

Дизайнер інтер'єру, художник ДПМ. Народилась у с. Маховатка Рамонського район Воронежської області (Росія) 21 листопада 1959 р. Навчання: Пензенське художнє училище, відділення оформлювання (1975–1979); Харківський художньо-промисловий інститут, факультет «Інтер'єр та обладнання» (1979–1984). Провідні викладачі: Е. Іодініс, К. Захаров (м. Пенза); Г. Тищенко, О. Пронін, М. Сватула, Є. Жердзіцький, С. Рибін, І. Фоміна (м. Харків); М. Кравчук (м. Луцьк); Н. Саєнко, Р. Павленко (м. Київ); Morgun Owens-Celli (Моргин Овенс-Челлі), Ricky Tims (Рики Тимс), Rita Verroca (Рита Верока), Jinny Beyer (Джинні Беєр) Керол Ніколас (Carol Nicholas) (США); Peter Shelley (Пітер Шеллі) (Великобританія); Л. Сметаніна, Л. Гуржий, Н. Кас'янковська (Росія). Коло митців, серед яких працювала: В. Пиріжок, О. Гуменюк, Н. Шукіна, А. Лучко, Л. Заярна, Т. Щербина, Н. Урсу, С. Кляпетура, І. Кляпетура, Б. Негода, А. Штогрин, І. Гуцул.





«Легенди України»



Риза греко-католицького архієпископа. 2014 р.



«Кам'янецька Мадонна», вишивка соломкою, тканина. 2001 р.



«Два кольори мої, два кольори...», арт-квілт, бавовна. 2012 р.

Брала участь у створенні низки експозицій К-П державного музею заповідника (2008 р. – музей байкаря Микити Годованця, 2009 р. – експозиції «Період історії Кам'янця-Подільського та Поділля з 1917 року по наш час»), організувала виставки відомих квітартів Харкова та Києва у Виставковій залі та картинній галереї Кам'янця; експонувала роботи студентів КПНУ в різних містах України та за кордоном.

Роки праці і творчої діяльності: художник в бюро естетики на заводі «Електроприлад», К-П (1984–1992); художник у К-П Державному історичному музеї-заповіднику (1992–1995); викладач мистецьких дисциплін у школі-комплексі естетичного виховання з поглибленим вивченням англійської мови № 9 на відділенні «Образотворче мистецтво» (1995–2006); викладач малюнку, живопису, художньої обробки тканин в КПНУ ім. Івана Огієнка (2005–2013). 1984 р. разом з чоловіком В. Лашком створила авторську техніку художньої вишивки соломкою. 2010 р. розробила авторську техніку арт-квілту. Володіє техніками: вишивка соломкою, батик, ткацтво, арт-квілт, олійний та акварельний живопис та ін. З 1994 р. презентувала в Україні (К-П, Хмельницькому, Києві, Харкові, Луцьку, Коломиї, Яремче) та за кордоном (в Росії, Сербії) 17 персональних виставок. Неодноразово брала участь в республіканських, обласних, міських виставках та міжнародних фестивалях, симпозіумах, виставках-конкурсах, займала призові місця. Роботи знаходяться в приватних колекціях Швейцарії, Ізраїлю, Франції, Польщі, Сербії, Росії.

Н. Лашко є автором низки статей і публікацій у царині образотворчого мистецтва. Рішенням Хмельницької обласної комісії художниці присуджено персональну стипендію за високу професійну діяльність та вагомий внесок у розвиток культури та ДПМ Хмельниччини (2013). Член Спілки майстрів народного мистецтва України (2003), член художньої ради спілки. Найвідоміші учні митця: Н. Щульц (кандидат мистецтвознавства), І. Винниченко, І. Лашко.



Триптих «Мальви», вишивка соломкою, тканина. 1997–1999 рр.

Літ.: Урсу Н. О. Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини : навчальний посібник для студентів художніх спеціальностей, рекомендований МОН України / Н. О. Урсу. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – (224 с.: іл.); Художня школа від учора до сьогодні : До 100-річчя художньої освіти на Поділлі. – Кам'янець-Подільський: ПП «ВІТА», 2006. – (36 с.); Стан Т. «Майстри декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини», 2006; Салій І. Таланти предків руками сучасників // Проскурів, 2013. – 11 березня; Остафій Г. Клаптики об'єднують світ // Подолянин. – 2010. – 24 вересня; Ільчишина Я. Глибоке й патріотичне народно-прикладне // Подолянин. – 2014. – 29 серпня; Ремішевська А. Наталія Лашко: «Половину успіху дає якісний матеріал, а далі – твій талант...» // Кам'янець-Подільський вісник, 2013. – 20 травня; Козак І. Показали, що за рік змайстрували // Голос України, 2011. – 16 лютого.

ЛЕВИЧ ЯКИМ ДАВИДОВИЧ



Художник, живописець, ілюстратор. Народився в К-П 16 лютого 1933 р. Навчався в К-П ДХШ. Закінчив живописний факультет (1961) Київського державного художнього інституту (нині – НАОМА). Вчився в майстернях С. Григор'єва, Г. Меліхова і М. Хмелько. З початку 1960-х рр. працював як художник-графік та ілюстратор дитячої літератури у видавництві «Веселка», з 1974 р. – головний художній редактор журналу «Малюк». Працює в галузі живопису, графіки, монументального мистецтва. Один із найсвоєрідніших художників вітчизняного андеграунду 1960–1980-х рр. У 1970-ті ілюстрував дитячі повісті Г. Тютюнника (збірки «Степова казка», «Однокрил» та ін.). Його картини, глибоко ліричні, позначені особливою авторською манерою кольоропису, продовжують традиції вітчизняного мистецтва, насичують їх новим досвідом. Розвиток творчості Левича характерний для

всього покоління шістдесятників, яке в умовах догмату соцреалізму намагалося відновити не лише техніки, але й саму «мову» мистецтва. Підкреслена авторська манера, метафорична образність і коло сюжетів, далеких від соцреалістичної тематики, визначили «неофіційний» статус художника. З 1970 до 1985 рр. його картини не експонувалися.

Програмними у творчості Я. Левича стали картини: «Трамвайчик» (перший варіант – «Будинок на розі», 1959), «Київський похорон» (перший варіант – «Похорон бабусі», 1970), «Біблійний цикл» 1967–1972 рр. («Диспут», «Нагірна проповідь», «Йов», «Туманний ранок»), «чорні полотна» кінця 1960-х – початку 1970-х рр. («Хворий собака», «Сліпий», «Бесіда», «Жниця»). Я. Левич є автором скульптурних рельєфів пам'ятного знака «Менора» (1991, Бабин Яр) в Києві (архітектор Юрій Паскевич, інженер Борис Гіллер, художники Яким Левич, Олександр Левич). Член НСХ України (з 1967 р.).

Виставки колективні: «Виставка дев'яти», м. Київ, зал Спілки художників (1985); «Український живопис 60–80-х рр.», м. Оденсе, Данія (1989); «Український живопис», м. Тулуза, Франція (1992). Персональні виставки: графіки, м. Львів-Київ, зал Спілки художників (1978); Український дім, м. Київ (1991, 1994); Національний музей України, м. Київ (1992); Музей хасидського інституту мистецтв, м. Нью-Йорк, США (1995); галерея «36» Київської спілки художників (1998); галерея «Тадзіо» (2001); центр сучасного мистецтва «Совіарт», м. Київ (2006).

З початку 1990-х картини художника починають експонувати в Києві на групових і кількох персональних виставках, його роботи є в музеях України і знаменитій колекції радянського неофіційного мистецтва у Художньому музеї Зиммерлі-арт-Музеум (м. Нью-Джерсі, США). Видано два невеликі альбоми про творчість Я. Левича і маленьку книжку (автор Г. Склярєнко) – «Запитання без відповідей». Твори зберігаються в Національному музеї України, музеї історії Києва, музеї Роджерс-Університету (США), у фондах Міністерства культури та Спілки художників, приватних колекціях Києва, Санкт-Петербурга, Софії, а також у США, Англії, Ізраїлі, Німеччині. Роботи Я. Левича мають: Сумський державний художній музей, Запорізький художній музей, Музей сучасного образотворчого мистецтва України в Києві.

Літ.: Українські радянські художники: довідник. – К.: Мистецтво, 1972. – 563 с.; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця / Б. Кушнір // Прапор Жовтня. – 1973. – 2 березня. – С. 3; Вергеліс Олег, Журавльова Любов. Портрет художника в юності. Боровський. Підсумок сезону // Дзеркало тижня. – 2006. – № 23 (17–23 червня); Склярєнко Г. Яким Левич: Живопис на перехресті часу / Г. Склярєнко. – К.: Дух і Літера, 2002. – 32 с.; Склярєнко Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jewishart.com.ua/?page_id=1384. – Назва з екрана.



«Прогулянка»,
полотно, олія. 2008 р.



«Будинок на розі», полотно, олія, 88x92.
1959–1990 рр.



Пам'ятник «Менора» у Бабиному Яру

ЛІЩИНЕР МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ



Художник, майстер станкового і монументального живопису. Народився 23 квітня 1912 р. у Тирасполі в багатодітній родині шевця, був наймолодшим з п'яти дітей. Залишився сиротою, всі рідні померли від голоду (1921), упродовж року безпритульний (1921–1922). У 1922 р. потрапляє до дитячого будинку. Там захоплюється малярством. 1926 р. комісія народної освіти рекомендувала талановитого хлопця на навчання у К-П ХПШ, де він здобував освіту з 1926 до 1931 рр. Його вчителями були директор школи, художник ДПМ і графік Володимир Гаґенмейстер, кераміст Отто Адамович та ін. Вступає в Одеський художній інститут, який у цьому ж році передислоковується до Києва (1934). Навчається в одного з найкращих українських портретистів Павла Волокидіна, який ставився до Михайла, як до сина (допомагав матеріально), а також у Михайла Бойчука, Олександра

Гауша, Іллі Штільмана. Вступає до професійної спілки працівників мистецтв з рекомендацією від народного художника України К. Трохименка (1937). Зустріч з Р. Сельським (1939) змінила його погляди на мистецтво. М. Ліщинер отримує кваліфікацію художника (1941). На початку війни, закінчивши курси, стає командиром саперної роти. На фронті (1944–1945) був перекладачем (досконало володів німецькою мовою). Закінчив війну у Бреслау (Вроцлав). 28 грудня 1945 р. отримує диплом Київського державного художнього інституту за спеціальністю «Живопис». Переїжджає до Львова (1947). Викладає у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (1948–1956). Стає членом НСХ України (1954), працює в Художньому фонді, звідки виходить на пенсію (1977). Помер 29 жовтня 1992 р. у Львові. Похований на Янівському цвинтарі.

Персональні виставки: Спілка художників Молдови (м. Кишинів, 1969); до 60-річчя з дня народження (м. Львів, 1972), до 70-річчя з дня народження, Спілка художників України (м. Львів, 1982); до 75-річчя з дня народження, Спілка художників України (м. Львів, 1987); до 80-річчя з дня народження (Виставковий зал Львівської картинної галереї, 1991); помертна виставка (Львівська картинна галерея, 1993); ретроспективна виставка до 85-річчя з дня народження (Львівська картинна галерея, 1997).

Місце знаходження творів: Львівська галерея мистецтв, Національний музей у Львові, Кишинівський художній музей, Хмельницький художній музей, приватні збірки України, Росії, США, Німеччини, Ізраїлю, Англії.

Літ.: Овчаренко Л. Кам'янець-Подільський осередок гончарної освіти в Україні (1905–1933). – Опішне: Українське Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 880.



«Натюрморт з лимонами»,
полотно, олія



«Портрет Володимира Гаєнмейстера»,
полотно, олія

ЛУЦЬ СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ



Художник-графік, майстер по металу. Народився 10 липня 1971 р. на Буковині. 1986–1991 рр. – студент відділу художньої обробки металу Вижницького училища прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка; тема дипломної роботи: «Жіночий ювелірний гарнітур». Серед викладачів: Е. Ф. Жуковський, В. М. Жуковська, В. П. Жаворонков, Л. Я. Беренфелд, В. А. Воронюк, В. Д. Римар. 1993–1999 рр. – студент факультету книжкової графіки в Українській академії друкарства (м. Львів); тема дипломної роботи: «Художнє оформлення роману Р. Іваничука «Орда». Серед викладачів: В. С. Овчінников, Я. Й. Куць, В. І. Сава. Коло митців, з якими працював: О. В. Дубінська, О. Ф. Павлюк, Л. А. Горна та ін. У 1993–1999 рр. викладав у Хотинській ДХШ. З 1999 р. працює на посаді викладача циклової комісії ДПМ К-П коледжу культури і мистецтв, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист. Викладає фахові дисципліни: рисунок, графіку, ліплення, керівник курсових та дипломних робіт. 2012–2015 рр. – аспірант Львівської національної академії мистецтв; тема дисертації: «Творчість Класичного ювелірного Дому «Лобортас» в контексті українського ювелірного мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ століття», науковий керівник – Шмагало Р. Т., доктор мистецтвознавства, професор.

Сергій Луць – учасник багатьох міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, автор низки публікацій у фахових наукових збірниках України, а також міжнародних виданнях. Активний учасник всеукраїнських, регіональних, міських художніх виставок та пленерів у містах: Київ, Львів, Чернівці, Одеса, К-П, Володимир-Волинський, Хотин та ін. Зокрема: всеукраїнських художніх виставок – «Мальовнича Україна» (м. Київ, 2011), «До дня художника» (м. Київ, 2011, 2012, 2014), «Різдвяна» (м. Київ, 2011, 2012), «Щедрість рідної землі» (с. Кмитів, 2012), II Всеукраїнської трієнале «Український фолькмодерн, 2012» (м. Чернівці, 2012), II Всеукраїнської трієнале абстрактного мистецтва «АРТ-АКТ» (м. Чернівці, 2013), Міжнародної мистецької виставки «Львівський салон Високий замок» (м. Львів, 2013) та ін. Серед головних творів вирізняються: «Після дощу» (акварель, 2009), «Стара фортеця» (мо-

нотипія, 2009), «Самотня перед Різдом» (монотипія, 2011), «Прогулянка в простір» (лінорит, 2012), «Діва» (лінорит, 2013), «Львівський ноктурн» (монотипія, 2013), «Метаморфози» (лінорит, 2015). 2010 р. презентував персональну художню виставку «Етюди» (графіка) в К-П державному історичному музеї-заповіднику «Вірменська криниця».

З 2010 р. – член громадської організації «АРТ-Простір» (спілка художників К-П). Бере активну участь в культурно-мистецькому житті К-П. Працює в різноманітних техніках графіки, олійного живопису та ювелірного дизайну.



«Подільська Мадонна», графіка



«Соняхові чари», графіка

ЛУЧКО АНАТОЛІЙ СТЕПАНОВИЧ (ПСЕВДОНІМ – ГІРЧИЦЯ)

Графік, живописець-монументаліст, фахівець художнього розпису, художнього різьблення по дереву, металу. Народився в Підгайцях Бережанського району Тернопільської області 2 січня 1940 р., (корені батька Степана пов'язані з Хмельниччиною – с.Москалівка Ярмолинецького району). 1960 р. закінчив середню школу в селі Райківці (нині Хмельницька область). Навчався в Ужгородському училищі прикладного мистецтва за спеціалізацію «Монументальний живопис» (1963–1968). Вчителями за фахом були закарпатські художники Йосип Бокшай, Адальберт Ерделі, Павло Балла, Едіта і Микола Медвецькі, Йосип Пал, Олександр Петків, Гарій Шувалов, Іван Минайло. Коло митців, серед яких трудився: Іван Марчук, Володимир Марчук, Микола Мазур, Михайло Андрійчук, Федір Куркчі, Яків Павлович, Леонід Бесараба, Володимир Лось, Степан Козел, Костянтин Корнев, Борис Негода, Сергій Кляпетура, Володимир Лашко, Наталія Лашко. Працював головним художником-оформлювачем у творчих майстернях Хмельницького творчо-виробничого об'єднання Художнього фонду УРСР, в подальшому став художником-монументалістом (1968–1979), у К-П художником художньо-виробничих майстерень Чернівецького художнього фонду (1979–1990). Один із засновників та ор-





«Оберіг Кам'янця-Подільського»,
полотно, олія. 1999 р.



«Великдень у Карпатах»,
полотно, олія. 2000 р.

ганізатор установчого з'їзду Народного руху в К-П (1989); співорганізатор перших демократичних виборів в К-П міську раду (1990); ініціатор відродження і фундатор художньо-промислової школи ім. В. Гагенмейстера (1992–1995); заступник голови депутатської комісії з питань культури К-П міської ради (1990–1994); обраний депутатом К-П міської ради, консультант міськради з питань інформаційно-методичної роботи, розвитку гласності та вивчення громадської думки (2006–2010).

Фахові досягнення: персональна виставка, м. Чернівці (1972); розпис в К-П дитячій юнацькій спортивній школі № 1 на вул. Шевченка, 61 (1979); розписи в школі та садочку в Новодністровську (1979–1990); автор в'їзного знака до К-П з боку Чернівців (1990); організатор всеукраїнського пленеру «Квітка на камені», в якому брав участь І. Марчук (1993); автор проекту в'їзного знака до К-П з боку Хмельницького (2008–2009); меморіальна дошка, присвячена першому польоту у 1784 р. повітряної кулі на теренах України (2009); «Митці за перемогу» Благодійний вернісаж-виставка-продаж творів мистецтва, К-П (2014–2015); розпис у плавальному басейні в Хмельницькому; оформлення джерела на «тещиному язичку», в с. Гуменці – «Несе Галя воду...»; два барельєфи на фасаді ДОСААФ у Хмельницькому; рельєф на фасаді ПТУ «Гімн радіоелектроніки»; панно (різьблення по дереву) в бібліотеці ім. Островського в Хмельницькому; рельєф в коридорі адміністрації Меджибожа Летичівського району Хмельницької області. Колоритні подільські пейзажі А. Лучка милують око власників приватних колекцій у Росії, Польщі, Канаді, США, Німеччині та ін. Член громадської організації «АРТ-Простір», добровільного об'єднання професійних художників Кам'янецьчини. Помер 30 квітня 2015 р. Поховано митця в селі Москалівка Ярмолинецького району Хмельницької області.

Літ.: Урсу Н.О. Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини: навчальний посібник для студентів художніх спеціальностей / Н.О. Урсу. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – (224 с.: іл.); Урсу-Яворська Н.О. Кам'янецька ведута / Н.О. Урсу-Яворська // Пам'ятки України, 2000. – № 3-4. – С. 22–30: іл.; Шулик А. Етапи становлення та розвитку мистецтва графіки Кам'янецьчини ХХ століття в особах митців / Образотворче мистецтво // Вісник ХДАДМ. № 12. – 2012 – С. 104; Дика Т. «Хохлы, вы что...? Какая «незалежность?!» // Подолянин. – 2014. – 22 серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://podolyanin.com.ua/com>

tunity/7814/; Нечитайло В. Анатолій Лучко: «Важка ноша Божого дару» // Проскурів. – 2013. – 12 грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proskuriv.info/index.php/2010-12-20-09-11-47/3573-2013-12-12-13-43-06>; Петрук Л. Таємниці художніх майстерень // Кам'янець-Подільський вісник. – 2011. – 17 жовтня; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://k-pvisnyk.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=386:2011-10-17-07-09-6&catid=48:2011-07-26-18-34-33&Itemid=95; Константінова О.Є. Мистецька діяльність подільських художників в ілюструванні книг. – 2012. – 17 грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novini.net.ua/?p=13676>; Петрук Л. Історія і сучасність // Кам'янець-Подільський вісник. – 2011. – 12 вересня, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://k-pvisnyk.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=286:2011-09-12-23-27-15&catid=51:2011-07-26-18-53-12&Itemid=98; Крилов Е. Талант у пам'яті обраних // Podillya.tv-2015. – 30 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://podillya.tv/2015/05/30/talant-u-pam-yati-obranyh/>. – Назва з екрана.

МАЙДАНЮК ОСИП (Maidanjuk, Osip (Oseп, Oсып))

Живописець, художник-педагог, один із представників еміграційної хвилі українських художників. Народився 11 листопада 1886 р. в К-П. Навчався у Києві, Одесі, Львові, Римі й Парижі. Зокрема, був учнем великого майстра – Яна Станіславського (Jan Stanisławski). Брав участь у Київських виставках. Викладав живопис та історію мистецтва в К-П гімназії, пізніше – живопис та історію мистецтва у Львівському художньо-промисловому училищі (Artystyczna Wyższa Szkoła Przemysłowa, 1913–1914). На початку Першої світової війни заарештований (причина невідома) і засуджений до смертної кари. Відправлений по етапу до Києва, потім у Фінляндію та на Оландські острови. 1915 за допомогою студентів утік до Швеції. Обіймав посаду першого секретаря дипломатичної місії Української Народної Республіки, що діяла у 1918–1920 рр. в Стокгольмі. У цьому місті заснував Фонд підтримки молодих художників (Osyp och Elsa Maidanjuks stipendium). Помер митець 20 квітня 1961 р. в Стокгольмі. Після смерті художника вдова Ельза Майданюк передала його архів і бібліотеку в Український музей у Кливленді (США). Картини Осипа Майданюка зберігаються в Королівській Художній Академії Стокгольма, а також представлені в музеях Львова, Києва, Відня, Берліна, в українських збірках в США.

Літ.: *SKBH 297, Vollmer 3/299; Цінне надбання // Свобода. Український щоденник (Нью-Йорк). 18.05.1963 (№ 94); Майданюк Осип. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.artz.ru/menu/1804645939/1805256202.html>. – Назва з екрана.



«Стокгольм з човна», полотно, олія. 1925 р.



«Гірський пейзаж», полотно, олія. 1935 р.

МАСЛЯНИКОВ ВІКТОР ЛЕОНІДОВИЧ

Художник, живописець. Народився в К-П 1877 р. Художню освіту здобув у Київській рисувальній школі Миколи Мурашка та в Краківській академії мистецтв (1905–1910). Автор сатиричних ілюстрацій у журналі «Шершень» (1906), ліричних пейзажів «Узимку», «Сірий вечір» (1911). Помер 20 квітня 1944 р. у Києві.

Літ.: Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – (700 с.). – С. 401.

МАШТАЛЕР ІВАН ІВАНОВИЧ



Живописець, художник-педагог. Народився 10 листопада 1951 р. у с. Тростянець Городоцького району Хмельницької області. Працює в техніках графіки, олійного живопису в пейзажному та портретному жанрах. Навчався у Дагестанському художньому училищі ім. М. А. Джемала у Махачкалі (1973–1977), яке закінчив з червоним дипломом. Вчителі: О. Марковська, І. Демідас, О. Ключник, М. Непийвода, Д. Брик, Працює в колі митців: Ю. Юрчика, А. Данилюка, Л. Попович, І. Кляпетури, В. Бурдейного, О. Брензея, О. Савчук, Т. Щербини, О. Поритко, С. Марохи, В. Павловича, О. Струс. 1978 р. одружився з кам'янчанкою і оселився в цьому мальовничому містечку. З тих пір всім серцем закохався в Кам'янець та прикипів до цього краю.

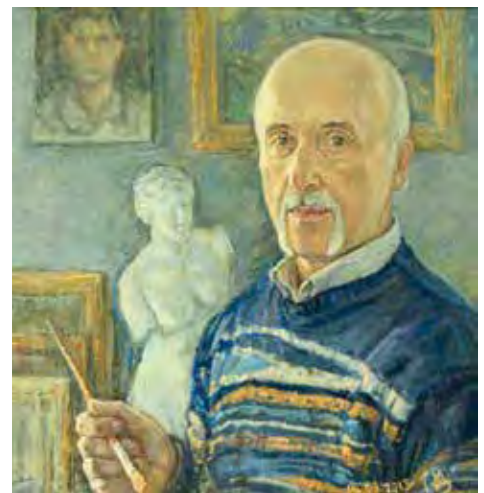
Працював художником-оформлювачем на кількох підприємствах (1977–1987). У 1978–1980 рр. творив у художній майстерні. З 1987 і до сьогодні – викладач в К-П ДХШ. Обіймав посаду завуча К-П ДХШ (1993–2011). Твори митця знаходяться в приватних колекціях в Україні та за кордоном.

Учні: С. Боднар, О. Деревенко, В. Мостовий, В. Скопінцев, К. Марченко, Д. Кубряк та ін.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники: Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Натюрморт», полотно, олія. 1986 р.



«Автопортрет»



«Вітряна брама». Полотно, олія. 2000 р.



«Хрестовоздвиженська церква». 2003 р.

МЕДВЕДОВСЬКИЙ ІЗЯСЛАВ ІЛЛІЧ



Архітектор. Народився 8 жовтня 1928 р. у смт Летичів на Поділлі у родині службовців. З 1938 до 1998 рр., за винятком евакуації у роки Другої світової війни та років отримання вищої архітектурної освіти, пов'язаний з К-П. Закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва за спеціальністю «Інженер-архітектор».

Працював старшим інженером відділу комунального господарства К-П міськвиконкому (1952–1954). 1954 р. призначений в.о. головного архітектора міста. Головний архітектор К-П з 1955 року; на цій посаді працював понад 35 років. Брав участь, як архітектор, у створенні центрального майдану К-П, який на огляді-конкурсі майданів України 1971 р. було відзначено дипломом першого ступеня. Був у складі ініціативної групи (І. Вінокур, Г. Хотюн, А. Паравійчук, І. Медведовський) зі збереження історико-архітектурної спадщини Старого міста. Багаторічні зусилля групи, підтримані кам'янчанами, успішно завершилися 18 травня 1977 р., коли Рада Міністрів СРСР затвердила Постанову «Про створення Державного історико-архітектурного заповідника у м. Кам'янці-Подільському».

Після виходу на пенсію понад дев'ять років продовжував працювати у технічному бюро при управлінні містобудування і архітектури міськвиконкому на посаді архітектора. Член НСА України, входив до складу правління міського товариства охорони пам'яток історії, архітектури і культури. Нагороджений міською відзнакою «Честь і шана» (2002). Архітектор відійшов у вічність у 2006 р. у Лейпцигу.

Літ.: Ізяслав Ілліч Медведовський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://issuu.com/sashahabinet/docs/chestishana>. – Назва з екрана; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магистрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.



Майдан перед міськвиконкомом у К-П (нині майдан Відродження). Скульптори: Г. Кальченко, А. Білостоцький, О. Супрун; архітектори: Т. Довженко, І. Медведовський. Відкриття – 14 квітня 1970 р.

МЕЛЬНИК ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА



Художник-педагог, викладач образотворчого мистецтва. Народилася 25 серпня 1990 р. у К-П Хмельницької області. Закінчила КПНУ імені Івана Огієнка (2007–2013), магістр. Викладачі: І. А. Гуцул, Н. О. Урсу, Б. М. Негода, В. І. Лашко, Н. С. Лашко, А. О. Штогрин. Митці, в колі яких працювала: І. Боднар-Кляпетура, В. Варвянська, Я. Смаза та ін.

Трудова діяльність: працювала художником-реставратором у Воскресному Новоєрусалимському монастирі у місті Істра Московської області під керівництвом реставратора першої категорії, кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри реставрації МГХПА імені С. Г. Строганова Олени Кузнецової (2013–2015). З квітня до червня 2015 р. знаходилася у складі реставраційної групи, що відтворювала рослинний розпис у ренесансному стилі в залі Богуслава в замку князів Поморських у Щецині (sala Bogusława w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie) під керівництвом реставратора та президента фірми

«Restauro» Малгожати Муселі. 2015 р. працювала у колективі реставраторів з Польщі під керівництвом професора Януша Смази в по-домініканському костелі св. Миколая, єпископа Міри (XV–XVIII ст.) у К-П. Упродовж творчої діяльності брала участь в міжобласних, обласних і міських експозиціях та виставках. Персональна виставка: «Квітневий подих» (2015).

«Маки» (авторська техніка), акрил. 2013 р.

«Три грації» (авторська техніка), акрил. 2013 р.



МЕТЕЛЬНИЦЬКИЙ РОСТИСЛАВ ГЕОРГІЙОВИЧ



Архітектор, науковець, художник. Народився 7 листопада 1929 р. у К-П в родині вчителів. Мати Софія Іванівна викладала українську мову та літературу, батько Георгій Миколайович – біологію та географію. 1944 р. Метельницькі переїхали до Луцька.

1948 р. Ростислав закінчив середню школу у Луцьку та вступив на архітектурний факультет Київського художнього інституту (нині НАОМА). Навчався в майстерні професора Євгена Катоніна. 1954 р. закінчив інститут, захистивши дипломний проект «Великопанельний житловий будинок на 203 квартири в Києві» на відмінно. Призначення на роботу отримав до Луцька, у Волинський Облпроект. Служив в армії (1954–1956).

1959 р. вступив до аспірантури при Науково-дослідному інституті архітектури споруд Академії будівництва і архітектури УРСР, де працював над дисертацією «Інтер'єри клубу з планом, що трансформується». 1961 р. за сімейними обставинами припинив навчання в аспірантурі та повернувся у Луцьк, де до 1965 р. працював керівником майстерні та одночасно головним архітектором Облпроект.

1965 р. Облпроект реорганізували у Волинську філію проектного інституту «Діпроміст», в якій Ростислав Георгійович працював директором (1965–1971), пізніше – головним архітектором (1971–1995). У його творчому доробку – понад 40 здійснених об'єктів, збудованих у важкі для архітекторів роки будівельного диктату. Всі вони відрізняються оригінальністю архітектурного задуму та високим професіоналізмом. Член НСА України (1967). Ініціатор створення Волинського осередку СА України. Ініціатор та один із авторів розробки проекту Луцького історико-культурного заповідника. У 1948–2000 рр. виконав понад 700 малюнків, частина з яких експонувалась на персональних виставках у Луцьку (галерея «Крайня хата», 2001, 2003), Волинському національному університеті (2002). Вийшовши 1995 р. на пенсію, працював науковим співробітником Луцького історико-культурного заповідника. 1 березня 2004 р. Метельницькому надано звання почесного члена Української академії архітектури. Архітектор відійшов у вічність 3 березня 2007 р. у Луцьку.

Здійснені проекти у м. Луцьк: інтер'єри адміністративного будинку обкому і облвиконкому (1956); Упорядкування центральної площі (1959); житловий будинок на вулиці Богдана Хмельницького (1959); інтер'єр кінотеатру «Хроніка» (1959); вставка між типовими будинками на вул. Леніна, 12 (1959–1961); школа № 8 (1962–1963); архітектурна частина проекту мосту через річку Стир (1963–1964); будинок мисливця (1964); дитяча спортивна школа (1966–1967); архітектурна частина пам'ятника Лесі Українки (1967); Луцький державний історико-культурний заповідник (1968–1970); широкоформатний кінотеатр «Промінь» (1969–1970); фасад будинку зв'язку на вул. 5 лютого (1969–1970); житловий район «Гнідава» (1973); будинок Голованя (1980). Проект училища № 29 у Львові (1964) – теж робота архітектора Метельницького.

Публікації науковця: Колосок Б. В., Метельницький Р. Г. Луцьк: Архітектурно-історичний нарис. – К.: Будівельник, 1990. – 192 с.; Деякі сторінки єврейської забудови Луцька. – К.: Дух і літера, 2001. – 178 с. Написав і опублікував близько 20 статей у царині архітектури та збереження культурної спадщини.



Планування центральної площі в Луцьку. 1958 р.



Інтер'єр кінотеатру «Промінь» у Луцьку



Кам'янець-Подільська фортеця



«Стара синагога в Луцьку». 1957 р.



Живописні композиції

МИКВИЦЬ ЕДМУНД

Архітектор. Народився 1819 р. Навчався в Санкт-Петербурзькій Академії мистецтв, 1841 р. отримав другу срібну медаль і звання вільного художника. 1843 р. вступив у Санкт-Петербурзьке будівельне училище і того ж року випущений зі званням помічника архітектора і чином XIV класу. Направлений служити в Подільську будівельну і шляхову комісію. При проектуванні й спорудженні будівель, в основному використовував стильові форми неоренесансу. Допрацював проект М. Карчевського для лікарні у К-П (збудована 1864–1887).

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

МИХАЙЛОВ СЕРГІЙ ДМИТРОВИЧ

Художник, живописець. Народився 23 листопада 1966 р. у м. Котовськ Одеської області. Коли майбутньому художнику виповнилося п'ять років, родина переїхала до К-П (1972) – міста, яке стало для Сергія рідним. Змалечку він прагнув стати художником, поєднати покликання душі із фахом. До 13 років перепробував безліч секцій та гуртків за інтересами. Щоб переконати батька записати його в художню школу, розмалював родинний будинок. Закінчив К-П школу № 8 (1984), К-П ДХШ (1979–1983). Наставником і другом був і залишився відомий художник-педагог Ю. Юрчик. Спочатку Сергій працював слюсарем на приладобудівному заводі, далі – служба в Збройних силах, пізніше художник-оформлювач у К-П районній майстерні Хмельницького художньо-промислового комбінату. З 1992 р. весь час присвячує улюбленому живопису, самостійно вивчає анатомію, рисунок, композицію. Маючи філософсько-трансцендентний погляд на життя, захоплюється людським генієм, талантом, невгамовною і необмеженою фантазією, здатністю створити з «нічого» музику, п'єсу, вірш, кіно. Художник оспівує рідне місто, щоразу дивуючи новими інтерпретаціями, задумками, польотом творчої думки й пензля.

С. Михайлов – прихильник академічних прийомів і навичок у творчості, які надають йому свободу в оперуванні компонентами і засобами композиції під час реалізації незвичайних ідей. Йому імпонує вільний, невимушений стиль малювання, необмежений якимось певним напрямком у мистецтві. У доробку митця можна знайти пейзажі різного спрямування портрети, натюрморти, сюжетно-тематичні композиції. Художник влаштував персональні експозиції та брав участь у обласних, всеукраїнських та закордонних колективних виставках. Перша персональна виставка «Портрети моїх друзів і земляків» була організована 1994 р. у КПІМЗ. 2009 р. відбулася персональна виставка «Світ уяви». Постійно бере участь в збірних виставках України та Польщі. Роботи знаходяться в багатьох приватних колекціях України та за її межами. Постійно проживає у К-П, одружений, має двох синів.

Літ.: Художник Сергій Михайлов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mikhaylove.com.ua/ua/index.html>. – Назва з екрана.





«Вечірня мелодія», полотно, олія. 2011 р.



«Натюрморт», полотно, олія. 2002 р.



«Зачароване місто»



НЕГОДА АНДРІЙ БОРИСОВИЧ



Художник-графік. Народився 28 травня 1970 р. в К-П Хмельницької області. У 1994 р. закінчив Київський державний художній інститут (нині НАОМА), графічний факультет. Керівник майстерні книжкової графіки – Василь Якович Чебаник. Фахові знання отримав на лекціях В. Чебаника, В. Барінової-Кулеби. До дипломної роботи «Об'явлення Івана Богослова» (папір, офорт на міді зі шрифтом-скорописом) створив 10 ілюстрацій.

Творча діяльність почалась з роботи ілюстратором книжок і рекламним дизайнером у Києві (1994–1996). У цей час друком вийшла збірка поезій Лесі Українки під назвою «Зламане крило» з ілюстраціями Андрія Негоди. З 1996 р. також працює у сфері письмового та усного перекладу текстів з різних галузей знань. Жив, навчався і працював у Києві (1987–1996); продовжив творчу діяльність у Львові (1996–2001); далі знову жив і працював у Києві (2001–2004); повернувся до Львова (2004–2012). З 2012 р. живе і працює у Києві.



*Творча копія з роботи
Рубенса*



*«Об'явлення Іоанна: Вигнання з раю та історія
людства», офорт*



*«На вістрі мрій»,
офорт*



*До творів Ліни Костенко:
«Погляд», офорт*



*До творів Ліни Костенко:
«Дон Кіхот», офорт*



*До творів Ліни Костенко:
«Тиша», офорт*

НЕГОДА БОРИС МИХАЙЛОВИЧ

Графік, живописець, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка (2006), член НСХ України (1977). Заслужений художник України (1999). Перший лауреат Хмельницької області премії імені В'ячеслава Розвадовського. Лауреат премії імені Івана Огієнка в галузі мистецтва. Делегат VI з'їзду НСХ України (2013).

Народився 8 квітня 1944 р. в с. Калиня К-П району Хмельницької області. Навчався в Чернівецькому професійному художньому училищі № 5 за спеціальністю «Майстер альфрейщик-живописець». 1974 р. закінчив Київський державний художній інститут, графічний факультет. Вчителі: член Академії мистецтв СРСР, професор В. І. Касіян і доцент кафедри графіки В. Я. Чебанник, О. А. Кривоніс, В. І. Барінова-Кулеба, О. Н. Яблонська, Т. Н. Яблонська. 1974–1997 рр. – художник-графік у Чернівецькій області організації НСХ України. З 1997 р. – викладач живопису К-П державного університету. 1997 р.



створив прапор і герб КПДУ. Найвідоміші твори митця: графіка: 11 ілюстрацій до дипломної роботи «Лірницькі пісні Поділля» (1974, офорт із власним шрифтом-скорописом); серія станкових аркушів за мотивами творів О. Кобилянської «Земля», «У неділю рано зілля копала», «У цьому селі жила О. Кобилянська» (1976, кольор. офорт, резерваж); естамп «Свято весни на Буковині» (1979, суха голка); естамп «Кам'янець-Подільський. Старе місто» (1981, гравюра на цинку); портрет подільського художника О. Грена (1983, мецо-тинто); портрет Т. Г. Шевченка (1986, мецо-тинто); 12 ілюстрацій до роману М. Стельмаха «Кров людська – не водиця» (1991, гравюра на міді); обкладинка до книги І. Іова «Книга перша» (1991); обкладинка до книги В. Нечитайла «Шовкові віжки» (1993); 5 ілюстрацій до книги Б. Грищука «Зелений борщ для принцеси» (2002, олівець); обкладинка до книги В. Якубовського «Скарби Болохівської землі» (2001). Плакати: вісім плакатів «Кам'янець-Подільський Національний історико-архітектурний заповідник. – Пам'ятки культури України» (1982. Участь



«Ковзькі обійми зацного ярма», олійна пастель



«Ангел ночі», олійна пастель



«Натюрморт з яблуками», олійна пастель

«Я – заповіт, я – пісня у твоїй світлиці», олійна пастель

у Київській республіканській виставці конкурсу плакату Національних заповідників України. Друга премія конкурсу), до драм І. Франка «Украдене щастя» і В. Врублевської «Кафедра» (обидва – 1980), «Народна комедія Ю. Федьковича «Запечатаний двірник»» (1984), «Подільські вечорниці» (1986), «Народний ватажок Устим Кармалюк (1787–1987)» (1987), «100-річчя від дня народження В. Гагенмейстера (1887–1987)» (1987), «Н. Косарева – заслужений майстер народної творчості України. Художня обробка шкіри» (1996), плакат-емблема до фестивалю «Стара фортеця» (2000), до Міжнародного фольклорно-етнографічного фестивалю «Сім культур» (2001).

Шкіра: два проекти кисета (з написом і декоративним оздобленням: «А тютюн та люлька козаку в дорозі пригодиться» та «Року тисяча дев'ятсот сімдесят шостого») (Замовник – Міністерство культури УРСР, 1976. Шкіра, графіка. 28x16. Співавтор Н. Косарева). Розпис купола церкви с. Кульчіївці (1993, співавтор – В.І. Лашко), стін і куполу церкви с. Балин (1995, співавтор – В.І. Лашко). Живопис: цикли «Сни дитинства» (1993–1995, акв.), «Верлібри пастелі» (1994–2004, олійна пастель), «Витоки» (2002–2004, олійна пастель), «Скіфи» (2003–2004, олійна пастель), «Ангели» (2003–2006, олійна пастель); 8 живописних портретів фундаторів КПНУ (2002–2003, співавтор – В.І. Лашко), 43 портрети видатних особистостей, пов'язаних з КПНУ (2004, співавтор – В.І. Лашко); «Шевченкіана» (2008–2009, олійна пастель), «Козацьке письмо» (2011–2014, олійна пастель). Скульптура: пам'ятник ученому-історику Ю.Сіцінському (1994), пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам (1999, К-П), меморіальні дошки – М.Леонтовичу (2002), І.Огієнку (2003), Г.Тонкочєєву (2004), меморіальний пам'ятник В.Свідзінському (2006), пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам (2007, смт Чемерівці), меморіальний пам'ятник М.Драй-Хмарі (2009), меморіальна дошка на честь 90-річчя утворення КПНУ імені Івана Огієнка (2009), пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам (2011, смт Нова Ушиця), погруддя Т.Г. Шевченка (2014, смт Нова Ушиця) (у співавторстві з В.І. Лашко).

У творчому доробку – 12 персональних виставок: 1976, Чернівецький художній салон; 1994 і 1996, К-П виставкова зала історичного музею-заповідника; 1997, Чернівецька обласна картинна галерея; 1998, Хмельницька картинна галерея сучасного мистецтва; 2002, Австрія (м. Рід, м. Відень); 2002, м. Київ (Софія Київська); 2004, К-П Картинна галерея; 2005, Німеччина (м. Гамбург, м. Кухгафен, м. Берлін); 2009, Чернівецька виставкова зала Центру культури «Вернісаж»; 2010, К-П картинна галерея; 2013, Київ (Музей гетьманства). Твори зберігаються в музеях України та за кордоном.

У науковому доробку – 17 публікацій у наукових фахових виданнях. 2005 р. видав навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів художніх і художньо-педагогічних спеціальностей «Живопис». Творчо співпрацює з митцями України та Польщі, зокрема: Я. Заяць, А. Присяжнюк, І. Салевич, О. Криворучко, І. Хілько., Н. Урсу, В. Лашко, Н. Лашко, П. Яргуш. Керівник всеукраїнських живописних пленерів. Досвідчений педагог і куратор проектів, студентських міжнародних пленерів (м. Краків, 2005, 2006, 2008; К-П, 2007, 2009–2013). Вдало поєднує творчу діяльність з освітньо-викладацькою. Найвідоміші учні митця: І. Березіна, І. Гайсенюк, А. Штогрин, О. Негода. Нагороджений міською відзнакою «Честь і шана» (2000).

Літ.: Хто є хто на Хмельниччині: Довідково-біографічне видання: Випуск перший. – К.: Українська академія геральдики, товарного знаку та логотипу, 2003. – С. 109; Художники України / Україна. Поступи держави (Україна. Епоха. Постати). – К.: Видавничий дім «Україна», 2005. – С. 460; Канюка Л. Ангели творчості Бориса Негоди // Буковина (громадсько-політична газета, м. Чернівці). – 2009, 17 квітня. – № 30 (1860). – С. 1, 3; 70-річчя Національної спілки художників України / редкол.: Чепелик В. А. – К., 2009. – 271; Будуємо Україну разом: Довідково-біографічне видання. Випуск перший. – ПП «Видавничий центр «Схід-Захід», 2013. – С. 142–144.

НЕГОДА-БУЧКОВСЬКА ОЛЬГА БОРИСІВНА

Художник-педагог, магістр образотворчого мистецтва, майстер витинанки. Народилася 2 листопада 1979 р. у К-П. 1996 р. закінчила К-П середню школу № 15. 2004 р. – К-П державний університет, захистила магістерську роботу. Провідні викладачі: Н. О. Урсу, Б. М. Негода, Р. В. Захарчук-Чугай, Є. А. Антонович. 2001–2014 рр. – старший лаборант педагогічного факультету КПНУ ім. Івана Огієнка. Коло митців, серед яких працювала: Н. О. Урсу, І. В. Березіна, Н. С. Лашко, В. І. Лашко, А. О. Штогрин, Б. М. Негода. З 11 років (1991) займається витинанкою. Наставник витинанкарства – Н. С. Косарева.

Участь у виставках: 1996 р. – персональна обласна художня виставка «Витинанки, живопис, флористика», К-П картинна галерея; 1997 р. – персональна виставка «Витинанки, живопис, флористика», Чернівецький художній музей; учасник виставки «Народне мистецтво України», м. Київ; 1999 р. – учасник виставки «Народна творчість Хмельниччини», м. Київ, Національний палац України; 2002 р. – персональна виставка «Щасливого Різдва в рік коня!», Хмельницька галерея Н. С. Косаревої; персональна виставка «Витинанки 1992–2002 рр.» (учасник регіональної виставки творів народного і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини «Животворність традиції»), Хмельницький обласний художній музей; персональна виставка «Котиться писанка по Землі» (учасник Всеукраїнської виставки, що діяла під час проведення всеукраїнського мистецького свята «Українська витинанка»), м. Могилів-Подільський, Вінницький обласний центр народної творчості; 2004 р. – учасник виставки плакатів, присвяченої 70-річчю голодомору в Україні, Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник; учасник міської молодіжної акції, присвяченої 70-річчю голодомору в



Україні (разом зі студентами першого курсу спеціальності «Образотворче мистецтво» К-П державного університету), м. Хмельницький, телерадіокомпанія; учасник ювілейної виставки заслуженого художника України Б.М. Негоди «Нуртуючі джерела родинної душі», живопис, графіка, витинанка», К-П картинна галерея; 2006 р. – персональна виставка «Традиції», К-П картинна галерея; учасник колективної виставки плакатів «20 років Чорнобилю» (разом зі студентами першого, другого й третього курсів кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва КПНУ), виставкова зала КПІМЗ; 2008 р. – учасник виставки «Паперове мереживо українських художників», м. Львів, Музей етнографії та художнього промислу; 2013 р. – учасник виставки викладачів кафедри мистецьких дисциплін КПНУ імені Івана Огієнка «72 кв. м гарного настрою», виставкова зала КПІМЗ; 2014 р. – учасник виставки викладачів кафедри мистецьких дисциплін КПНУ імені Івана Огієнка, присвяченої 10-річчю кафедри «10 років разом», виставкова зала КПІМЗ.

2002 р. нагороджена дипломами за активну участь у Всеукраїнському мистецькому святі «Українська витинанка», м. Могилів-Подільський та «Подільський оскар» у номінації «Крок до Парнасу», Хмельницька обласна державна адміністрація; 2008 року отримала подяку за активну участь у формуванні меморіальної кімнати українського байкаря М.П. Годованця. У науковому доробку – три публікації в наукових фахових виданнях (2003, К-П; 2004, м. Житомир; 2009, м. Мелітополь).





Літ.: Качкан В. Оля Негода (12 років), м. Кам'янець-Подільський / Володимир Качкан // Україна (журнал). – 1992. – № 20; Мацько Т. Витинанки: паперова казка, що стала мистецтвом / Тетяна Мацько / Подолянин (газета). – 1996, 22 червня. – Число 25 (305); Балацький В. Світлий живопис і юно-мудра витинанка / Василь Балацький / Молодий буковинець (газета). – 1997, 14 березня. – № 21; Собко О. Мережане диво Олі Негоди / Оксана Собко // Подільські вісті (газета). – 2002, 27 вересня. – №№ 137–138; Горбатый Е. Врачи от хандры / Ефим Горбатый // Моя газета. – 2002, 10.01. – № 1–2 (51–52); Хто є хто на Хмельниччині: Довідково-біографічне видання: Випуск перший. – К.: Українська академія геральдики, товарного знаку та логотипу, 2003. – С. 110–111.

НИКИФОРУК (Трояновська) ОКСАНА ВІКТОРІВНА



Художник-педагог. Народилась 22 серпня 1970 р. у К-П. Закінчила місцеву ДХШ, де навчалась у майстерні В.А. Бурдейного (1982–1986). Закінчила К-П педагогічний університет (зараз – КПНУ ім. Івана Огієнка) (1988–1993). Викладачі – Ю.Ф.Юрчик, Н.О.Урсу, В.І.Донець. 2002 р. переїхала на постійне місце проживання до Києва. Столиця, з її художніми галереями, виставками, зустрічами з відомими художниками, надихнула серйозно зайнятись творчістю. Художниця побувала в багатьох країнах світу, що також знайшло відображення у творах «Оманська кізонька», «Тайський сувенір», «Корида», «Клумба, або враження від Гауді» та ін. Улюблені матеріали – гуаш, темпера, кольорові олівці. 2013 р. повернулась на рідну землю і проживає у К-П. 2014 р. в готелі «Reikartz» відбулася персональна виставка Оксани Никифорука «Барви життя», за яку художниця отримала першу свою нагороду в царині мистецтва – грамоту департаменту гуманітарної політики Кам'янець-Подільської міської ради «За вагомий особистий внесок в пропаганду образотворчого мистецтва та популяризацію міста Кам'янця-Подільського».

Брала участь у колективних виставках митців К-П (2014), у «Кам'янецькій весні» (2015). «Творчість метафізична», – каже художниця. – «Це зліпок свідомого і підсвідомого. Якщо чогось хотіти – воно обов'язково втілиться в

життя». Життєве кредо: художник має бути одночасно і в стороні від світу, і в його центрі, щоб було, як у Сковороди: «Світ ловив мене, та не спіймав».

Літ.: Кам'янець-Подільський Портал актуальних новин «ВЖЕ інфо», (25.09.2014); Портал культури і мистецтва «ХРОНІКЕР» (25.09.2014); «Як картини Оксани Никифорок реалізують мрії» // «Кам'янець-Подільський Вісник» (03.10.2014); «Оживає казка» // «Край Кам'янецький» (03.10.2014); «Фіолетово-синя містика» // «Подільянин» (03.10.2014).



Оманська кізонька, ДВП, темпера



Клумба, папір, гуаш

НИКОЛЬЧУК (МИХАЙЛОВСЬКА) ОКСАНА ГЕОРГІЇВНА

Художник-педагог. Народилась 6 травня 1961 р. у К-П. Навчалась в Одеському державному педагогічному інституті ім. К. Д. Ушинського за спеціальністю «Викладач креслення, малювання і трудового навчання» (1979–1984). Коло митців: Д. І. Брик, Ю. Ф. Юрчик, О. О. Брензей, І. В. Кляпетура, Л. В. Попович.

Працювала вчителем креслення і малювання у К-П ЗОШ №8 (1984–1985), вчителем малювання у ЗОШ №16 (1985–1987), викладачем у К-П ДХШ (1987–2001). Брала участь у обласних семінарах та конференціях. Має грамоти К-П ДХШ.

ОРЕХОВ ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ

Архітектор. Народився у 1821 р. Вихованець Санкт-Петербурзького Архітекторського училища, з якого переведений у Будівельне училище, 1843 р. отримав звання помічника архітектора і чин XIV класу. Після служби в Орловській губернії 1868 р. призначений губернським архітектором до К-П. Відійшов у вічність до 1892 р.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

ОСВАЛЬД ДМИТРО МИКОЛАЙОВИЧ



Інженер-архітектор. Народився у 1840 р. у Тверській губернії. Фахову освіту одержав у 1859–1866 рр. в Санкт-Петербурзькому Будівельному училищі, де отримав звання архітекторського помічника і чин X класу. Почав службу в Технічно-будівельному комітеті, підпорядкованому Міністерству внутрішніх справ, яке тоді відало питаннями архітектури й містобудування. У липні 1866 р. його перевели у будівельне відділення Подільського губернського правління. Працював у К-П (1866–1877) єпархіальним архітектором. 1871 р. здобув звання інженера-архітектора. Використовував форми неоросійського (неорюс) і неовізантійського стильових напрямків. Перебудував кармелітський костел на православний собор у губернському К-П (1878), який пізніше був зруйнований більшовиками. 1877 р., на кошти товариської каси, відправився із вченою метою за кордон. Повернувшись звідти, представив ґрунтовний звіт із багатьох спеціальних питань. Зодчого направили у Привіслянський край, де він керував місцевими будівельниками – виконувачами робіт. На цій посаді Освальд перебував до початку 1884 р. та встиг звести до сімдесяти церков. Звідси повернувся до Санкт-Петербурга, деякий час працював у Технічно-будівельному комітеті, брав участь у роботі комісії, яка напрацьовувала законоположення про церковні будівлі. У лютому 1885 р. Освальда призначили казанським губернським архітектором. Він, зокрема, переробляв проектний план Казані. У вересні того ж року призначили губернським інженером будівельного відділу Віленського губернського правління. 1886 р. його знову зарахували до Міністерства і незабаром відрядили як виконроба на спорудження будинку для божевільних у селі Творки поблизу Варшави. В містах і селах Подільської губернії збудував або перебудував 250 церков, в основному за власними проектами. Заразившись віспою, зодчий помер 19 лютого 1891 р.



Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТ-АМ, 1999. – 477 с.; Будзей О. Ідеологічного тридцятого. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://h.ua/story/382000/#photo#ixzz3wegvspRS>. – Назва з екрана; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.

Православний собор ікони Казанської Божої Матері у К-П, 1878 р. (нині в руїнах)

ОСЕТРОВА ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Історик, мистецтвознавець, краєзнавець, перекладач. Народилася 16 лютого 1947 р. на ст. Плесецькій Архангельської області. У 1965–1969 рр. навчалася на історичному факультеті К-П педагогічного інституту. У 1978–2014 рр. працювала старшим науковим співробітником НІАЗ «Кам'янець». Досліджує архітектурні пам'ятки К-П, зокрема житлову забудову Старого міста та культові споруди, палаци, кам'яниці, резиденції, шляхетські садиби. У своїх публікаціях висвітлює життя видатних представників культурно-мистецького осередку, звичайних мешканців кам'янецьких будинків. Також об'єктами вивчення краєзнавця є геральдичні зображення та латинські написи в архітектурі міста. Брала участь у наукових історико-краєзнавчих конференціях, а також у написанні статей для Зводу пам'яток історії та культури України по Хмельницькій області. Співавтор книг «Романтичне Поділля» (2008), «Кам'янець-Подільський. Туристичний путівник» (2003), «Хмельницька область. Путівник» (2010), «Кам'янець крізь віки» (2012). Одноосібний автор книжок: «Герби в пам'ятках архітектури Кам'янця», «Латинські написи в архітектурі Кам'янця-Подільського» (2014). Член НСК України (2010), геральдичної комісії при К-П міськвиконкомі та Подільського братства (1997). Переклала з польської



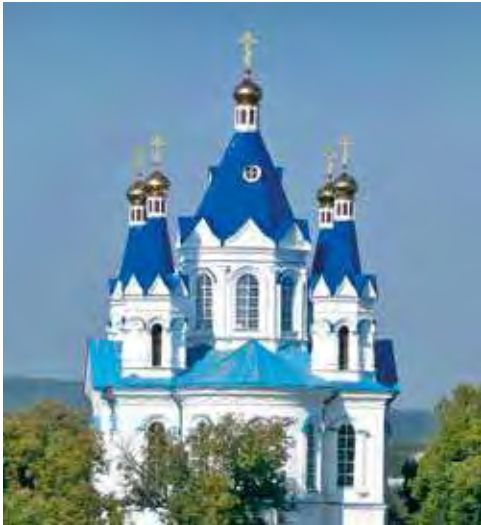
на українську мову книгу Кароля Іваницького «Катедра в Кам'янці» та «Описи Кам'янця 1700–1789 рр.» для книжки Петрова М. Б. «Топографія Кам'янця-Подільського кінця XVII–XVIII ст.».

Літ.: Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 422–423; Ярова Н. Одна з «рудокопів історії». – «Подільнин», 10.02.2012. – С. 5; Будзей О. Кам'яні кореспонденції з минулого. – «Подільнин», 05.12.2014. – С. 8.

ОСТРОВСЬКИЙ АНТОН АВТОНОМОВИЧ

Архітектор. Працював у К-П в середині XIX ст. Використовував форми неоросійського стильового напрямку і неоренесансу. У 30-х рр. XIX ст. був єпархіальним архітектором. За його проектом у 1835 р. проводилася реконструкція Троїцького монастиря. 1838 р. завершено будівництво церкви св. Антонія і Феодосія Печерських на другому поверсі Троїцького монастиря і облаштовано кімнати для настоятеля. 1851 р. під керівництвом А. Островського і з допомогою купця 2-ї гільдії Іцка Аксельруда розпочалося будівництво Георгіївської церкви, нагляд за зведенням якої з 1854 р. продовжив наступний єпархіальний архітектор М. О. Кулаковський. Стилїстика церкви відповідає давньоруським архітектурним традиціям. Оздоблення фасадів дзвіниці виконано відповідно до архітектурного декору церкви. Загалом пам'ятка характерна для неоруського (неорюс) напрямку в архітектурі XIX ст. А. Островський також збудував Покровську церкву в К-П (1845–1861 рр., співавтор М. Кулаковський).

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Задорожнюк А. Б. Подільські архітектори XIX ст. / А. Б. Задорожнюк // Освіта, наука і культура на Поділлі: збірник наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2004. – Т. 4. – С. 264–270.



Георгіївський собор у К-П. 1851–1861 рр.



Церква Покрова Богородиці у К-П. 1845–1861 рр.

ПАВЛОВИЧ ВОЛОДИМИР НАЗАРОВИЧ



Художник-педагог, живописець. Народився 9 березня 1947 р. в с. Сорокодуби Красилівського району, Хмельницької області. Початкову освіту розпочав 1953 р. в с. Індики, пізніше в с. Сорокодуби. Школу закінчив в 1965 р. Здобув технічну освіту промислового електрика на Донбасі, в Рубіжному Луганської області (1965–1966). Паралельно навчався в Московському міжнародному університеті ім. Н. Крупської на факультеті «Малюнок і живопис». На службі в Радянській Армії, виконує обов'язки штабного писаря, кресляра і художника (1966–1969). Закінчив

Одеське державне художнє училище ім. М. Грекова (керівники Я. Кірічек і П. Борисюк), після якого отримав кваліфікацію художника-педагога (1970–1974). Працював викладачем, а згодом і директором Старокостянтинівської дитячої художньої школи. Організував художні школи в Нетішині (ХАЕС) і Селішках (Старокостянтинівський район). 1991 р. художник переїхав до К-П і став очільником міської художньої школи на найближчі 10 років. Пішовши з посади директора, викладав у ДХШ далі. Написав сотні картин, присвячених рідному Поділлю, виховав десятки учнів, які стали митцями, та сотні дітей, які просто навчилися бачити і цінувати красу. Художник працював у техніках олійного живопису, акварелі, графіки в жанрах пейзажу, натюрморту, портрета.

Створив серію картин «Дворики Старого міста», на яких зобразив старовинні будинки, побут кам'янчан (К-П художній музей). Значну частину творчого доробку присвятив роботі зі зображення архітектурних ансамблів, фортифікаційних замкових споруд XIII–XX ст. Більше 30 живописних робіт «Замки України» є власністю приватної колекції м. Коцк у Польщі. Павлович – учасник міжнародних всеукраїнських, обласних місцевих виставок; живописні твори художника знаходяться в Канаді, Німеччині, Іспанії, Росії, США.

Виставки: обласна виставка «30 р. Перемоги», Хмельницький (1975); Художня виставка «XXV з'їзду КПРС», м. Хмельницький (1976); «40 років визволення Хмельниччини від німецько-фашистських загарбників», м. Хмельницький (1984); міжнародна виставка «Різдвяні свята», м. Краків, Польща,

12 робіт (1996); Всеукраїнський огляд художньої творчості, м. Київ, Палац мистецтв «Український дім» (1999); всеукраїнська пересувна виставка «Духовні витoki Поділля», собори і церкви Хмельниччини, міста України (2000); персональна виставка «Кам'янецька ведута Володимира Павловича», К-П (2001); виставка «Поділля живе джерело», присвячена 10-річчю незалежності України, м. Київ (2001); міжнародна виставка «Польські кресові замки і фортифікаційні споруди України», м. Люблін, м. Коцк, Польща (2002); всеукраїнська виставка «Кам'янецькі мотиви» з фондів КПІМЗ, м. Київ, Софія Київська (2002); Всеукраїнська виставка «1000 років Хотину», Чернівецька область (2002); міжнародна виставка професійного малярства «12 культур», К-П (2003); виставка художників «Знову разом», К-П (2012); виставка художників «АРТ-Простір» (2012); осіння виставка, присвячена Дню художника (2013); звітні міські, обласні і республіканські виставки викладачів дитячих художніх шкіл (1985–2013).

Під час педагогічної діяльності в К-П ДХШ здійснив 11 випусків і підготував 104 вихованців; 57 випускників вступили в середні спеціальні, вищі навчальні заклади України та зарубіжжя.

У травні-червні 2007 р. творчість митця презентував журнал «Художники України» – стаття «Володимир Павлович» з 50 живописними творами (м. Київ). З 2009 року є членом спілки місцевих художників «АРТ-Простір». Нагороджений відзнакою міського голови «За заслуги перед міською громадою» (2008), має почесні грамоти. Помер художник 21 травня 2014 р. Похований у с. Сорокодуби, поряд з могилою матері.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Подвір'я художньої школи», полотно, олія. 1995 р.



«Кармалюкова вежа», полотно, олія. 2003 р.



«Татарська вулиця», полотно, олія. 2003 р.



«Волошки», полотно, олія. 1995 р.

ПАНАСЮК МИКОЛА ІВАНОВИЧ

Художник-графік. Народився 22 вересня 1948 р. у с. Олексіївка Олександрійського району Кіровоградської області (нині село знято з обліку). Навчався у сільській початковій школі з першого до третього класу. 1955 р. переїхали до с. Добронадіївки. Тут продовжив навчання у місцевій середній школі. Закінчивши дев'ятий клас (1964), вступив до технічного училища в Олександрії, яке закінчив з відзнакою, здобувши фах тесляра. За направленням поїхав на роботу в Дніпропетровськ, де працював учнем столяра. Повернувся в Олександрію і закінчив курси шоферів. Познайомився з Володимиром Шевченком, який працював оформлювачем у рекламному цеху при кінотеатрах міста. Шевченко став першим учителем у сфері мистецтва, навчив малювати рекламу. Микола пропрацював у рекламному цеху до 1966 р. Служив в армії (1968–1970) у молдавському місті Дубоссари. 1968 р., повернувшись в Олександрію, освоїв ще одну професію – пожежного. Навчався в Одеському державному художньому училищі ім. М.Б.Грекова (1970–1974). За направленням поїхав на Закарпаття працювати учителем малювання та креслення в двох школах селища міського типу Дубове Тячівського району. Через два роки переїхав на Поділля. Під час навчання в Одеському училищі зав'язалася дружба з подолянцем В. Павловичем. Володимир Назарович запросив Миколу до Старокостянтинова працювати у місцевій дитячій художній школі (1977–1981).

Панасюк закінчив факультет станкової графіки Харківського художньо-промислового інституту (1981–1986), отримав кваліфікацію художника-графіка (педагоги: професор С. Беседін, доцент В. Ненадо). З 1986 р. працює викладачем Чебоксарського художнього училища і старшим викладачем на художньо-графічному факультеті Чуваського державного педагогічного інституту ім. І. Яковлева. Член НСХ Росії (1992). Восени 2000 р. М. Панасюк переїхав до К-П, працює викладачем у школі мистецтв. 23 червня 2006 р. у виставковій залі на Соборній відкрилася персональна виставка художника – станкової графіки, живопису та офорту. Член НСХ України (2003). Має 12 персональних експозицій, бере участь у міжнародних, республіканських та міських колективних виставках: обласна (м. Хмельницький, 1976); республіканський конкурс плаката, перша премія (м. Чебоксари, 1987); всесоюзний конкурс плакатів «Тверезість – норма життя» (м. Москва, 1987); всесоюзний конкурс плакатів «Суспільство, боротьба за тверезість», диплом за плакат «Стережися» (м. Москва,



1988); всесоюзна вітрина політичного плаката (м. Одеса, 1989); Міжнародна виставка плаката Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (м. Москва, 1989); виставка «Художники автономних республік, національних округів і областей РСФСР», робота закуплена Художнім фондом РСФСР (м. Москва, Манеж, 1989); Міжнародна виставка: Росія, США, Канада, Норвегія (м. Москва, 1990); 7-ма зональна тематична виставка «Велика Волга», закуплено дві роботи (м. Казань, м. Чебоксари, 1991); 6-та всеросійська виставка графіки (м. Томськ, 1991); 8-ма всеросійська художня виставка «Росія» (м. Москва, Манеж, 1992); Міжнародна виставка живопису у Німеччині (м. Фридрихсхафен, 1993); Міжнародна виставка мініатюри у Канаді, друге місце за роботу «Підводне царство» (м. Торонто, 1995); Міжнародна виставка у Канаді (м. Торонто, 1997); обласна виставка, перше місце за роботу «Не забудьте...Т. Шевченко» (м. Одеса, 1998); ювілейна персональна виставка (м. Хмельницький, 2003); Міжнародна виставка екслібриса в Італії (м. Сончино, 2006); Міжнародна виставка екслібриса в Італії (м. Ломначо, 2007). Твори митця знаходяться в музеях, галереях, фондах, приватних збірках Чувашії, Росії, України.



Літ.: Ивантаева Н. Языком плаката // Советская Чувашия, 13 августа 1987; Викторов Ю. Вглядеться в кипучую жизнь // Советская Чувашия, 11 февраля 1987; Викторов Ю. У мольберта тишь да гладь // Советская Чувашия, 29 апреля 1987; Федорчук Ю. Співучі картини: Палітра [Космічно-фантастичні мініатюри Миколи Панасюка] // Українська культура. – 2000. – № 5-6. – С. 22; Дорошенко Т. Микола Панасюк: Мед творчості готую // Сім днів. – 2005. – 22 вересня. – С. 3; Гаврилова Н. Горджусь, що я вже кам'янчанин // Кам'янець-Подільський вісник. – 2005. – 30 вересня. – С. 5. Фотопортрет митця Д. Свідерського.



«Поділля», полотно, олія



«Морські фантазії», полотно, олія

ПАСТУХ (Дів. Кліщ) НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Художник. Народилася 21 вересня 1972 р. у К-П в сім'ї художників – Кліща Володимира Михайловича, родом із с. Юнашків Бурштинського району Івано-Франківської області та Кліщ (дівоче Вишніцька) Лариси Петрівни, родом із с. Оленівка К-П району Хмельницької області. У 2008 р. закінчила КПНУ імені Івана Огієнка, спеціалізація «Образотворче мистецтво». З 1998 до 2000 рр. активно брала участь у виставках народних майстрів (м. Київ, м. Хмельницький). Улюбленою тематикою живописних робіт є пейзажі, натюрморти із квітами. Також презентувала себе як сильний портретист. З 2001 р. займається художньою обробкою каменю. З 2008 р. – член К-П громадської організації «АРТ-Простір». Праця художника: співавтор пам'ятника Небесній сотні на території церкви св. Петра і Павла (Старе місто).



«Зима», полотно, олія. 2011 р.



«Калина», полотно, олія. 2010 р.

ПЕКЛО ВАСИЛЬ ЙОСИПОВИЧ



Архітектор. Народився у селі Млачівка Київської області у 1939 р. Батько інженер, мама – вчителька. 1961 р. демобілізувався з армії, 1967 р. закінчив архітектурний факультет Київського інженерно-будівельного інституту. 1972 р. завершив навчання в аспірантурі Московського архітектурного інституту і захистив дисертацію за темою «Реконструкція середніх та великих міст». З 1972 р. – член спілки архітекторів СРСР. Понад 15 років працював у проектних інститутах м. Черкас та столиці Білорусі Мінську. Пройшов фаховий шлях від рядового зодчого до головного архітектора проектів. Майже 12 років займав посаду головного архітектора м. Хмельницький; був головою правління Хмельницької обласної НСА України. Обирався депутатом чотирьох скликань.

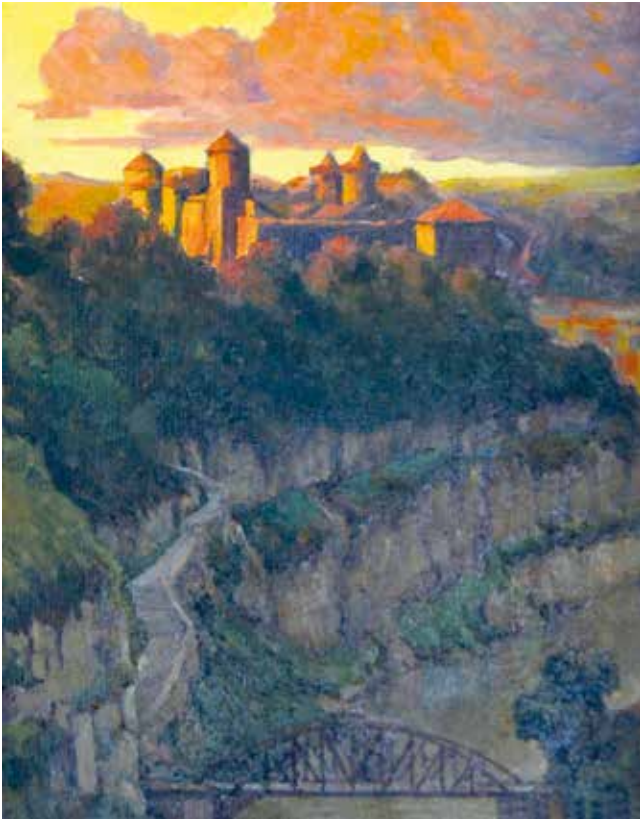
Перебуваючи на пенсії, постійно працював як фахівець у проектних майстернях над об'єктами культурного призначення, проектуванням та реконструкцією церков і храмів різних конфесій (греко-католицьких та православних Київського патріархату) Хмельницької та Вінницької областей. Продовжував трудитися над об'єктами цивільного, громадського призначення, а також житловими будинками, комплексами Хмельницького та К-П. Серед його проектів: реконструкція центральної частини міста Черкаси (1968–1969); громадсько-торговий центр в с. Валява Черкаської області (1968); райком партії в с. Сміла Черкаської області (1969); Палац одруження в м. Нова Ушиця (1992); парафіяльна школа християн з лекторієм та їдальнею у Хмельницькому (1997); туристичний пункт у с. Черче з кафе; забудова комплексу храмів Христа на вул. П. Мирного в м. Хмельницький; оздоровчо-розважальний центр у К-П та ін. Деякий час очолював К-П відділ проектного інституту «Діпроцивільпромбуд».

Брав участь в архітектурних конкурсах: «В'їзний знак-символ К-П» (1999), готелю на 75 номерів на просп. Грушевського, 27 у К-П, дачних та житлових багатоквартирних будинків міст Хмельницької області. Помер В. Пекло 2014 р. у К-П.



ПЕНЮШКЕВИЧ ФРАНЦ МИКОЛАЙОВИЧ

Художник-аматор, оформлювач. Народився 1911 р. Майстер міського та сільського пейзажів. У творчості переважали зображення видів К-П, архітектурних пам'яток, вуличок та околиць міста у техніках олійного та акварельного живопису. Пробував себе у різних техніках графіки. Працював у майстернях Художнього фонду СРСР, виконував оформлювальні роботи: лозунги, плакати, таблиці та ін. Був щирою, доброзичливою людиною, любив допомагати іншим. Разом із дружиною Тамарою Сис-Бистрицькою займався краєзнавчою діяльністю, брав участь у колективних виставках кам'янецьких художників. 26 пейзажних композицій художника (у різних техніках) закуплені КПМЗ і зберігаються у фондах музею. Відійшов у вічність 1979 р. і похований у К-П.



«К-П фортеця», полотно, олія



«Мінарет костелу у К-П», папір, олівець



ПЕРНІЦ ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

Архітектор. Народився у 1854 р. 1872 р. вступив і 1878 р. закінчив по I розряду Петербурзьке Будівельне училище зі званням цивільного інженера. Упродовж 1879–1886 рр. працював молодшим архітектором у будівельному відділенні Подільського губернського правління, де крім ремонту старих споруд, шляхів і мостів, виконав у формах неоренесансу і неоросійського (неорюс) стильового напрямку п'ять дерев'яних і мурованих церков, кілька інших житлових будинків. За його проектами збудовано будинок Зайончевського та перебудовано монастир черниць-візиток у жіноче духовне училище в К-П. Спорудив дерев'яний міст з греблями довжиною понад 250 м у містечку Криве Озеро.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Задорожнюк А. Б. Подільські архітектори XIX ст. / А. Б. Задорожнюк // Освіта, наука і культура на Поділлі: збірник наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – Т. 4. – С. 264–270.

ПЕСКЕ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ

Архітектор, академік архітектури, губернський архітектор. Народився у 1810 р. Син могилівського повітового архітектора. За віросповіданням – лютеранин. Навчався в Подільській гімназії (згодом відома як Кам'янець-Подільська чоловіча гімназія) та Харківському університеті. Продовжив навчання у Санкт-Петербурзькій академії мистецтв: з 1832 р. як «вільний слухач», 1833 р. переведено на державне утримання. Отримав медалі: 1834 р. – другу срібну; 1835 р. – першу срібну; 1836 р. – другу золоту за «проект училища правознавства». 1836 р. випущено з академії з атестатом першого ступеня. З 1836 р. – архітектор Петергофського палацового правління. У травні 1841 р. Песке надано звання «призначеного», а в грудні того ж року – звання академіка за «проект Імператорського ліцею на 250 осіб». 1843 р. направлений до Казані в будівельну комісію з відновлення міста після пожежі 1842 р. У 1846–1856 роках працював тут міським архітектором. 1855 р. розробив проект костелу в Казані.

У 1857–1860 рр. був губернським архітектором Волинської губернії. 1864 р. Песке, щойно призначений на посаду подільського губернського архітектора, розробив проект Новопланівського мосту у К-П, сполучної ланки між Старим містом і новою його частиною, урочисте відкриття якого відбулося



Новопланівський міст. Сучасне фото

19 січня 1874 р. Постійний нагляд за будівництвом об'єкта здійснював інженер-капітан Яків Костинецький. Довжина мосту – 136 м, висота – 38 м. Стоїть на шести кам'яних биках. Міст – пам'ятка містобудування та архітектури місцевого значення (ухвала Хмельницького облвиконкому від 4 вересня 1982 р.). 1871 р. Песке опублікував у Кишиневі накладом 400 примірників працю «Про стиль і характер

ассирійських художніх творів, знову відкритих в околицях Могуля, Хорзабада та Куюнджика на лівому березі Тигра». Далі працював губернським архітектором у Пензенській губернії. Автор проектів споруд у руслі пізнього російського класицизму та романтизму. Крім архітектури, досяг успіху в пейзажному живописі (був учнем Максима Воробйова). Відійшов у вічність близько 1888 р.

Літ.: Папевська С. Новопланівський міст // Прапор Жовтня. – 1984. – 11 лютого. – С. 4; Песке Александр Иванович // Большая энциклопедия: Словарь общедоступных сведений по всем отраслям знания / Под редакцией С. Н. Южакова. – Санкт-Петербург: Издательство товарищества «Просвещение», 1900–1909. – Т. 15: Пенька-Пуль. – С. 94.

ПИРІЖОК ВАСИЛИНА ПАВЛІВНА



Архітектор. Народилась 14 червня 1961 р. в К-П. Навчалась в Одеському інженерно-будівельному інституті (1978–1983) за спеціальністю «Архітектура». З 1984 до 1988 рр. працювала старшим науковим співробітником у Державному історико-архітектурному заповіднику К-П.

З 1989 до 1992 рр. обіймала посаду архітектора у Львівській філії інституту «Укрзахідпроектреставрація». За цей період виконано проекти реставрації дзвіниць Миколаївської церкви та Домініканського костелу, житлового будинку на вул. Домініканській, 2, пивоварного заводу та ін. Її авторства проекти будівництва дитячого кафе на вул. Дружби народів, офісних приміщень на просп. Грушевського, 17/5, торговельного центру на вул. Соборній, 27, супермаркету на вул. Першотравневій, критого ринку «Вікторія» на вул. Дружби народів, підземного торговельного центру «Піраміда» на вул. Соборній та ін. З 1992 р. дотепер працює викладачем вищої категорії в школі

мистецтв НВК №9 К-П. Вихованці Василини Пиріжок є призерами та лауреатами численних дитячих конкурсів малюнків, зокрема Міжнародного Бієнале дитячої творчості «Від 5 до 10» в м. Харків, Міжнародного екологічного конкурсу «Світ, зачарований тишею», Всеукраїнського конкурсу «Philips в Україні», Міжнародного інтернет-конкурсу «Марка дружби» в м. Херсон та багатьох інших.



Підземний торговельний центр,
К-П, вул. Соборна



Реставрація житлового будинку,
К-П, вул. Домініканська

ПИРІЖОК ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

Архітектор. Народився 13 червня 1960 р. в К-П. Навчався в Одеському інженерно-будівельному інституті (1978–1983) за спеціальністю «Архітектура». З 1985 до 1989 рр. працював в управлінні головного архітектора К-П. З 1990 до 1992 рр. обіймав посаду керівника проектної групи АРМ-3 Львівського інституту «Укрзахідпроектреставрація». З 1993 до 1999 рр. працював викладачем в К-П училищі культури. З 2002 до 2010 рр. обіймав посаду заступника начальника Управління містобудування та архітектури К-П. З 2011 року дотепер – директор департаменту містобудування та архітектури Кам'янець-Подільської міської ради. Член НСА України. Виконував роботи в галузі декоративно-прикладного мистецтва з оформлення інтер'єрів та екстер'єрів суспільних будівель в техніках мозаїки, кераміки, вітража, маркетрі, різьбленні по дереву, гіпсу. Виконані проекти будівництва готелю «Клеопатра», реконструкції житлового будинку на вул. Зарванській, 20, будівництва Української автокефальної православної церкви на вул. 30 років Перемоги, 15, житлового будинку Польський ринок та ін. Є співавтором опорного плану Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець» та генерального плану К-П.



К-П, готель «Клеопатра»



Українська автокефальна православна церква, К-П, вул. 30 років Перемоги, 15



Житловий будинок, К-П, пл. Польський ринок

ПИСАРЧУК МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ

Художник, живописець. Народився 1923 р. в К-П. Рано залишився без батьків. Виховувався у дитячому будинку. З перших днів війни з німцями, вісімнадцятирічним хлопцем, добровольцем пішов на фронт, був розвідником. 1943 р. після важкого поранення Писарчука повністю комісували. Поранення в груди та хребет були настільки серйозними, що лікарі рекомендували йому повний спокій і радили переїхати на південь. 1955 р. переїхав до Абхазії, спочатку жив у Гаграх, потім у Сухумі. У Гаграх брав уроки художньої майстерності в художника Симонова. Перша виставка художника відбулася 1958 р. в Сухумі, у фойє колишнього кінотеатру «Апсни». Закінчив заочний університет культури імені Надії Крупської. Майстер ліричного пейзажу. Також писав портрети й натюрморти. Ним створено кілька сотень великих і малих полотен. Абхазький державний художній музей запросив митця до співробітництва. Наслідком співпраці Писарчука з музеєм стала велика серія картин етнографічної тематики. 1986 р. в Сухумі відбулася персональна виставка картин художника. 1997 р. – персональна виставка митця у рідному К-П.

Літ.: Каталог виставки картин художника Писарчука Николая Алексеевича / Автор-составитель Б. Аджинджал. – Сухуми, 1986. – 22 с.; Попсуй Ю. Безславний кінець «Едельвейса» // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1975. – 18 лютого. – С. 4; Бобров В. В дорозі: У нас в гостях // Прапор Жовтня. – 1975. – 26 вересня. – С. 4.



ПІДГУРНИЙ ІВАН СТАНІСЛАВОВИЧ



Мистецтвознавець, викладач образотворчого мистецтва, графічного дизайну, кандидат мистецтвознавства (2011), доцент. Народився 2 травня 1981 року у К-П Хмельницької області. Випускник 1995 р. К-П міської дитячої художньої школи – викладач К.Б. Дегтяр. Протягом 1998–2005 рр. навчався у К-П державному університеті (тепер КПНУ імені Івана Огієнка). Серед викладачів, у яких навчався, – професори Н.О. Урсу, Б.М. Негода, старший викладач М.П. Гуменюк. Коло митців, серед яких працював: Б.М. Негода, Н.О. Урсу, В.І. Лашко, Н.С. Лашко, А.О. Штогрин, І.А. Гуцул.

Працює на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва з часу її заснування – 2004 р. – на посадах старшого лаборанта, асистента, старшого викладача, і з 2012 р. – доцента кафедри.

2011 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» з теми «Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (др. пол. XIX – поч. XX ст.)». 2012 р. разом із професором Н.О. Урсу видав однойменну монографію. Сфера інтересів І. Підгурного – дизайн-освіта. У своїх публікаціях багато уваги приділяє питанням графічного дизайну, фотографіки, типографіки. Митець має у своєму доробку близько 40 наукових та навчально-методичних праць, серед яких – навчальні програми дисциплін, статті, доповіді на конференціях. З 2010 р. – член НСК України. 2015 р. вступив до НСД України.



Кам'янець-Подільський
національний університет
імені Івана Огієнка
1918

Логотипи університету

ПЛАМЕНИЦЬКА ЄВГЕНІЯ МИХАЙЛІВНА



Архітектор-реставратор, історик архітектури. Народилась 26 грудня 1927 р. у Харкові. 1952 р. закінчила Київський державний художній інститут (нині НАОМА) за фахом архітектор-художник. Член НСА України (1957), член Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. В 1953–1963 рр. працювала в Республіканських науково-реставраційних виробничих майстернях, 1963–1970 рр. – Київському НДІ теорії та історії архітектури. 1970–1991 рр. очолювала науково-дослідний реставраційний відділ інституту «Укрпроектреставрація» Держбуду України, 1991–1993 рр. працювала в інституті «Укрзахідпроектреставрація», 1993–1994 рр. – Київському НДІ теорії та історії архітектури. Одна з засновників української школи реставрації. У період 1953–1963 рр. обстежила і зафіксувала 460 пам'яток архітектури Львівської, Івано-Франківської, Волинської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Сумської області. Вивчала оборонну архітектуру України (замки в Олеську, Кременці, Бережанах, К-П, Жванці, Зінькові, Кудринцях, Панівцях, Рихті, Чернокозинцях, Сатанові). Виявила домонгольське оборонне ядро Кременецького замку. Розробила понад 50 проектів реставрації пам'яток архітектури, зокрема Києва, Львівської та Хмельницької областей. Проект реставрації замку в Олеську Львівської області 1977 р. удостоєний диплому I ступеня НСА СРСР. Основна науково-реставраційна діяльність пов'язана з дослідженням і відродженням архітектурної спадщини К-П (1960–1994). Керівник архітектурно-археологічних досліджень пам'яток архітектури Старого міста (1963–1985), в результаті яких виявлено давньоруські укріплення Старого замку (1963–1969) і домонгольську житлову забудову (1979–1981) Польського ринку. Автор дако-римської концепції походження К-П (співавтор О. Пламеницька). Автор Генеральної програми консерваційно-реставраційних робіт ансамблю фортеці (1968), наукової інвентаризації Старого міста К-П (1982), концепції містобудівної регенерації Старого міста (1989, співавтор

О. Пламеницька). Науковий керівник і головний архітектор проектів реставрації пам'яток архітектури К-П (1963–1994). Автор понад 40 проектів консервації та реставрації пам'яток архітектури Старого міста. Учасниця Подільських історико-краєзнавчих конференцій, численних міжнародних конференцій. Співавтор першої радянської монографії про К-П (Кам'янець-Подільський. Історико-архітектурний нарис. 1968), автор близько 70 наукових публікацій, зокрема у збірниках «Археологія», «Слов'яно-руські старожитності». Майстер архітектурної акварелі.



Є. Пламеницька, І. Винокур,
Г. Хотюн, І. Медведовський.
Кам'янець-Подільський.
Історико-архітектурний нарис. –
К.: Будівельник, 1968.



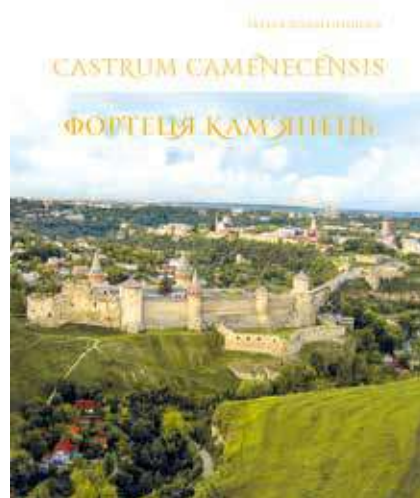
Є. Пламеницька. Проект реставрації
Пильної брами і Пильного мосту
в Кам'янці-Подільському. 1980 р.

Проекти реставрації: Микільська шпитальна церква та Ковнірівський корпус Києво-Печерської лаври (1955–1963), замок в Олеську Львівської області (1963–1966, 1970–1975), Покровська церква в с. Сутківці Хмельницької області (1974, 1989–1992; 2007–2009, співавтор О. Пламеницька), Покровська церква в с. Шарівка Хмельницької області (1977). В К-П: костел кляштору Францисканців (1960–1961), Петропавлівська церква (1970–1972), будинок вірменського священика (1972–1977, співавтор А. Тюпич), житлові будинки на Польському ринку К-П (1980–1981, співавтор А. Тюпич), Вірменська криниця (1993), башта Казематна (1963), Міська брама (1961–1962), комплекс укріплень Руської брами (1959–1960, співавтор Б. Петичинський), комплекс укріплень Польської брами (1962, 1964, 1969, 1978), Башта на Броді (1976), башти Слюсарська (1962), Кушнірська (1962, 1982), південні міські мури (1968–1972), Пильний міст (1980), Напівбашта на Замковому мості (1966–1968), каземат «Лабораторія» (1978). У Старому замку: башта Нова Східна (1974), Папська (1972–1973), Денна (1961), Рожанка (1968, 1973, 1982), Ружицька (1982), Лянцкоронська (1973), Тенчинська (1982), Мала Західна (1966–1971), Мала Південна (1985), східні та південні мури (1966–1967, 1976), Південна батарея (1974–1976), південні передмостові мури з підземною галереєю (1979–1982), мури нижньої північної тераси (1978), Підзамкової брами (1980) та ін. Відійшла у вічність 16 березня 1994 р. у Києві.

Літ.: Губарець В. Чому тьмяніють охоронні грамоти? // Літературна Україна. – 1987. – 5 лют.; Губарець В. Чому тьмяніють охоронні грамоти? // Що залишимо у спадок? – К.: Радянський письменник, 1990. – С. 354–366; Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 317–318; Гайда М. Євгенія Пламеницька // Вісник / Укрзахідпроектреставрація. – Львів, 1994. – Ч. 2. – С. 64–65; Дахно В. До 50-ліття Державного науково-дослідного інституту теорії та історії архітектури і містобудування // Теорія та історія архітектури. – К., 1995. – С. 12; Дорофієнко І., Козинкевич О., Пашина В. Історія реставрації в Україні // 50-річчя Укрреставрації: Історія корпорації. – К., Львів, 1996. – С. 1–16; Логвин Н. Реставратор Євгенія Пламеницька // Пам'ятки України: Історія та культура. – 2000. – Ч. 3–4. – С. 114–127; Ukraina i Kamieniec Podolski w dziełach rodziny Płamienickich: Katalog wystawy / Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa, 7 kwietnia 2000. – [Warszawa, 2000]; Краєзнавці України (сучасні дослідники рідного краю). Довідник. Том І. – Київ-Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 172–173.

ПЛАМЕНИЦЬКА ОЛЬГА АНАТОЛІВНА

Архітектор-реставратор, історик архітектури. Народилася 2 червня 1956 р. у Києві. Донька художника Анатолія Пламеницького та архітектора-реставратора Євгенії Пламеницької. 1980 р. закінчила Київський художній інститут (нині НАОМА), аспірантуру при НДПІ містобудування в Києві. У 1984–2006 рр. працювала в Київському науково-дослідному інституті теорії та історії архітектури і містобудування (молодший, старший науковий співробітник, з 1990 р. – начальник відділу проблем реставрації пам'яток архітектури). У 2006–2007 рр. працювала начальником відділу науково-методичного забезпечення реставраційних робіт у Міністерстві регіонального розвитку і будівництва України. З 2007 р. на педагогічній роботі. Кандидат архітектури, доцент. Директор Науково-дослідного інституту пам'яток охоронних досліджень Міністерства культури України (2015). Член НСА України (1987); дійсний член ICOMOS (Міжнародної ради пам'яток і визначних місць (2000); у 2004–2012 рр. – член бюро УНК ICOMOS). Доцент Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. Професор Київського Національного університету будівництва і архітектури. Заступник голови Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України. Член спеціалізованої вченої ради К 26.103.01 із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури» при НАОМА. Член координаційної ради з питань мистецької освіти і науки при Національній академії мистецтв України. Дослідник середньовічної архітектури Західної України та Поділля, оборонного зодчества подільського регіону доби Середньовіччя та ранньомодерного часу, архітектури й містобудування К-П. Автор історико-архітектурного опорного плану і проекту зон охорони К-П (1987, 2005, 2010). Автор концепції містобудівної регенерації Старого міста К-П, проектів регенерації кварталів середмістя (1990-1994), перспективної програми консерваційно-реставраційних робіт Старого й Нового замків та Замкового мосту в К-П (1999). Науковий керівник і головний архітектор проекту реставрації К-П замку (2003-2011). Автор дако-римської концепції походження К-П (співавтор Є. Пламеницька). Автор понад 200 наукових публікацій, в т. ч. п'яти монографій, трьох путівників: «Castrum Camenecensis. Фортеця Кам'янець (пізньоантичний – ранньомодерний час)» (2012), «Сакральна архітектура Кам'янця на Поділлі» (2005), «Кам'янець-Подільський» (2004), «Християнські святині Кам'янця на Поділлі» (2001), «Кам'янець-Подільський – місто на периферії Римської імперії» (1999, співавтор Є. Пламеницька), «Средневековое жилище Восточной Европы» (1990), «Kamieniec Podolski» (2006), «Кам'янець-Подільський» (2003, 2007), «Кам'янець-Подільський державний історико-архітектурний заповідник» (1990). Публікується в Італії, Греції, Польщі, Росії, Молдові. Науковий керівник понад 60 наукових, науково-методичних, науково-проектних та нормативно-правових розробок у галузі регенерації, реставрації та охорони культурної спадщини. Співавтор Державних будівельних норм з реставрації пам'яток архітектури (2005), законопроектів «Про збереження архітектурно-містобудівної спадщини» (2006), «Про охорону та збереження нерухомої культурної спадщини» (2015). Брала участь у виявленні та дослідженні пам'яток архітектури й містобудування Києва, Хмельницької, Тернопіль-



ської, Волинської, Вінницької, Житомирської, Сумської області, АР Крим. Працювала над «Зводом пам'яток історії та культури України». Розробляла історико-архітектурні опорні плани та проекти зон охорони пам'яток архітектури, Києва, міст і селищ України. Була членом групи експертів Ради Європи в справах охорони культурної спадщини Східної Європи (1994–1995), стажувалася в Академії Наук Республіки Польща (1996), Міжнародному центрі культури в Кракові (1997). Лауреат премії в галузі містобудування і архітектури ім. І. Моргилевського Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1999), лауреат Міжнародної премії ім. проф. Яна Захватовича Польського національного комітету ICOMOS (2001). Нагороджена Почесною грамотою Міністерства культури України, Подякою Київського міського голови. Отримала відзнаку К-П міської ради «Честь і шана» (2001).

Проекти реставрації: замок у с. Сутківці Хмельницької області (1980); житловий будинок у Луцьку (1994); Замковий міст у К-П (2001); К-П замок (Башти Нова Західна, Денна, Ласька, Комендантська № 2, Чорна, Північні оборонні мури, Північна батарея) (2003–2009); келії кляштору францисканців у К-П (2007, 2008); Польська брама в К-П (Надбрамна башта, Барбакан) (2009); Покровська церква-замок у с. Сутківці Хмельницької області (співавтор Є. Пламеницька) (2007–2009).

Літ.: Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 318; Ольга Анатоліївна Пламеницька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://issuu.com/sashahabinet/docs/chestishana>. – Назва з екрана; Краєзнавці України (Сучасні дослідники рідного краю): Довідник. – Т. 1. – Київ-Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 173; Наші лауреати // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – № 1. – 1999. – С. 4–5; Ukraina i Kamieniec Podolski w dziełach rodziny Płamienickich: Katalog wystawy / Biblioteka Uniwersytecka, Warszawa, 7 kwietnia 2000. – [Warszawa, 2000]; J.Kowalczyk. Olga Płamienicka – laureatem nagrody im. Jana Zachwatowicza w 2001 r. // Nagrody im. Jana Zachwatowicza 1995–2001, PKN ICOMOS, 2002; Краєзнавці України (сучасні дослідники рідного краю). Довідник. Том I. – Київ-Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 173; Імена України 2007. Біографічний енциклопедичний словник / Інститут гуманітарних досліджень Української академії наук. – К.: Фенікс, 2007. – С. 400; Вісник Українського національного комітету ICOMOS. – № 1. – 2007. – С. 22; Професори НАОМА (1917–2012) // Українська академія мистецтва. Спеціальний випуск. – К., 2012. – С. 174–175; Федорук О.К. «Castrum Samenecensis» Ольги Пламеницької // Архітектурний вісник КНУБА. – К., 2014. – С. 79–82.



О. Пламеницька. Проект реставрації Замкового мосту в Кам'янці-Подільському. 2001 р.

ПОКРОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

Архітектор. Народився 1864 р. у К-П. Освіту отримав в Санкт-Петербурзькій Академії мистецтв (1883–1888) і диплом класного художника 1-го ступеня за виконання проекту посольського будинку (золота медаль). Наприкінці XIX – початку XX ст. працював у Варшаві (єпархіяльний архітектор Варшавсько-Холмської єпархії РПЦ), Москві, на Західній Україні. Брав участь у культовому будівництві. За його проектами зведено низку храмів, серед них дерев'яні: Миколаївська церква у с. Майдан Княжпільський Замостського воєводства на теренах сучасної Польщі (1903–1906), церква Преображення Господнього в с. Горбів Білопідляського воєводства у сучасній Польщі (1907–1908). 1907 р. переїхав до Харкова, де змінив на посту єпархіяльного архітектора В. Х. Немкіна, що захворів і невдовзі помер. Після 1917 р. служив разом із академіком О. М. Бекетовим у Споживчому товаристві Півдня Росії. До 1918 р. обіймав посаду єпархіяльного архітектора. З 1917 р. і до своєї смерті – професор Художнього училища і Технологічного інституту. Восени 1919 р. читав лекції («Основи кам'яної конструкції») на Вільному факультеті мистецтв, головою якого був професор Ф. Шміт. За участі Покровського відкрито архітектурний факультет Харківського художнього інституту, професором якого він був обраний. Застосовував форми неоренесансу і необароко, неоросійського і неовізантійського стильових напрямків, модернізованих історичних стилів.

Серед збудованих за проектами Покровського храмів: Трьохсвятительська церква у Харкові на Заїковці / вул. Першої Кінної Армії, 101 (проект М. Ловцова 1907 р., збудовано 1914 р.), корпус трапезної з актовим залом Єпархіяльного училища на вул. Артема й Пушкінській (доопрацював проект М. Ловцова і збудував), Преображенська церква в с. Гнилиця Великобурлуцького повіту (1905–1912), церква Архангела Михайла у Білополлі (1907), Георгіївська церква в Охтирці (1908), церква Архангела Михайла в с. Лизогубівка Харківського повіту (1908), церква на подвір'ї Спасо-Преображенського Куряжського монастиря (1915). Поряд з тим архітектор запроєктував в єпархії такі храми: у слободі Борщева Зміївського повіту (1907), на хуторі Третьяковий Старобільського повіту (1907), у с. Порозки Охтирського повіту (1907), у с. Полянова Охтирського повіту (1907), у с. Ново-Миколаївка Куп'янського повіту (1907), у слободі Ново-Водолажська Харківського повіту (1908), у слободі Кірсанове Харківського повіту (1908), у слободі Гнилиця Вовчанського повіту (1908), на хуторі Теньковий Старобільського повіту (1909), Успенський собор в Богодухові (1909), цвинтарну церкву при Святогірській Успенській пустелі (1910), цвинтарну Покровську церкву в Ізюмі (1910), у слободі Береки Зміївського повіту (1911), Трьохсвятительську церкву у Лебедині (1912), у Біловодську Старобільського повіту (1912), у слободі Петропавлівка Куп'янського повіту (1913), у слободі Сінна Богодухівського повіту (1913), Покровську церкву у Слов'янську Ізюмського повіту (1914), у слободі Малинова Зміївського повіту (1914), у слободі Хухра Охтирського повіту (1914), у слободі Алешин Лебединського повіту (1914). Крім того, Покровським складені проекти церкви на хуторі Проїжджому Старобільського повіту. Збудував цивільні споруди у Харкові: Музей старожитностей і єпархіяльну бібліотеку на вул. Червонопрапорній, 4 (1912, співавтор П. Величко), житловий будинок на вул. Кінній (пізніше Червоножовтневій, 7) (1913), готель на вул. Катеринославській, 14 (1913), житловий будинок на вул. Спартаківській, 10/12 (1913), здійснив реконструкцію торговельного дому Жирардівської мануфактури на вул. Університетській, 10 (1912), спорудив приватну гімназію Покровської на вул. Чернишевській, 79 (1912–1914, співавтор П. Величко), прибутковий будинок Питри на вул. Чернишевській, 66 (1910–1913). Брав участь у громадському житті, був членом архітектурно-будівельного відділу Харківського технічного товариства, створеного 1904 р. Відійшов у вічність у Харкові 1924 р.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.; Розвадовський Л. Е. Архітектор Владимир Николаевич Покровский (1864–1924) / Л. Е. Розвадовський // журнал «Ватерпас» (Харьков). – 1995. – № 1 (С. 42–45), № 2 (С. 37–39).



Будинок з химерами (гімназія) у Харкові. 1914 р.



Трьохсвятительська («Гольдбергська») церква на вул. Заїківській (нині 1-ї Кінної). Почав будівництво 1906 р. автор проекту – арх. М. І. Ловцов, завершив у 1914 р. В. М. Покровський

ПОЛЯТИНЧУК В'ЯЧЕСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ

Самодіяльний художник-аматор. Народився 16 січня 1961 р. в селі Руда К-П району. Освіта вища – закінчив Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування за спеціальністю «Технологія машинобудування, металорізальні станки та інструменти» (1988). Працював виконавчим директором АТЗТ «Агро-Маркет» (1992–1994), редактором інформаційно-аналітичного тижневика «Наша справа» (1994–1995), директором ЗАТ «Євгенія» (1995–2000). Приватний підприємець (2002–2011). З 2007 р. – журналіст «Вісника Подільського Меморіалу» – газети Хмельницького облас-



ного осередку «Меморіал» ім. В. Стуса (нині – всеукраїнське видання «Вісник Меморіалу»). Голова К-П Клубу української інтелігенції.

Учасник художніх виставок «Кам'янецька весна» (2008–2015); міжнародних скульптурних симпозиумів «Petramania» (2008, 2010); фестивалів патріотичної бардівської пісні імені Романа Шухевича (2006, 2007). Автор збірок гумористичних оповідань «Нема диму без вогню» (1995), «Золото. Рекет. Кримінал» (1998), «Одкровення від Степана Руданського» (2001). З групою авторів літературних студій К-П представлений у збірках гумористичних творів «Ледача бджілка» (2008), «Медобори» (2012), «Whit Phoenix» (2014, 2015).

З 2011 р. – голова К-П МО товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Член громадської організації «Меморіал» ім. В. Стуса. Засновник та організатор багатьох культурно-мистецьких заходів на Кам'яниччині. З командою митців К-П, серед яких Сергій Кляпетура – скульптор, член НСХУ; Андрій Кліщ – художник по металу, член НС ковальського мистецтва; Вадим Порчинський – архітектор, член НСА України, С. Полятинчук є засновником та виконавчим директором скульптурного симпозиуму «PETRAMANIA». Співорганізатор єдиного на пострадянському просторі фестивалю музики «Кантрі». З 2015 р. – арт-директор туристичного комплексу «Усад» (с. Ломачинці, Сокирянського району, Чернівецької області). Член НС журналістів України (2011). Нагороджений медаллю Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка «Будівничий України» за вагомий особистий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави (2014).



«Подільські пасторалі»

ПОПОВИЧ ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНА

Художник-педагог, майстер ДПМ. Народилась 4 січня 1960 р. у К-П. Навчалася у Вижницькому училищі прикладного мистецтва (1976–1980). Продовжила здобувати освіту у К-П державному педагогічному інституті ім. В.П. Затонського за спеціальністю «Дефектологія. Олігофренопедагогіка» (1989–1994).

Коло митців: Д.І. Брик, Ю.Ф. Юрчик, О.О. Брензей, І.В. Кляпетура, О.Г. Никольчук (Михайловська) та ін. Працювала художником у К-П художній майстерні (1982–1984), художником-реставратором у КПМЗ (1984–1988), викладачем у К-П ДХШ (1988–2000). Викладала: малюнок, живопис, композицію (килимарство, технологію килимарства, історію мистецтва). Бере участь у всіх районних, обласних, державних виставках майстрів народної творчості. Має грамоти, дипломи. Є членом Спілки народних майстрів України.



«Пасхальні інспірації»



«Таємниці Старого міста»

ПОПСУЙ ЮХИМ ВАСИЛЬОВИЧ

Діяч культури, директор К-П ДХШ (1970–1978). Народився 1919 р. 1937 р. закінчив курси бібліотечних працівників у Вінниці. Довголітній партійний працівник, ветеран Другої світової війни. Обіймав відповідальні посади на партійній роботі району і К-П. У січні 1970 р. очолив К-П ДХШ, яку поставив «на ноги», забезпечив високий фаховий рівень викладання, зміцнив матеріально-технічну базу. Будучи якісним організатором, зібрав професійний колектив викладачів-однотомців, умів прислухатися до думки художників. Помер у липні 1978 р.



Художники-педагоги К-П ДХШ 1972 р. (зліва направо) у першому ряду: Франц Пенюшкевич, Дмитро Брик, Анатолій Фесенко, Олександр Грен, Юхим Попсуй; у другому ряду: Борис Баренбойм, Лариса Заярна, Семен Розенштейн, Олександр Янішевський, Аркадій Данилюк (6); у верхньому ряду: Збігнєв Гайх, Іван Кляпетура, Юрій Юрчик, Олександр Брензей, Володимир Васиневський (5).

ПОРИТКО ОЛЬГА ПЕТРІВНА

Художник-графік, педагог. Народилась 19 лютого 1984 р. в К-П, Хмельницької області. Навчалась в Українській академії друкарства у Львові на факультеті видавничо-поліграфічних та інформаційних технологій, відділ книжкової графіки (2001–2006). Викладач – Ю.Ф. Юрчик. Коло митців: викладачі К-П ДХШ. Викладає в К-П ДХШ з 2008 р. дотепер. Учасник місцевих та обласних виставок.

Творча діяльність: обласний пленер викладачів образотворчого мистецтва ПСМНЗ Хмельницької області (2009); Всеукраїнський молодіжний мистецький пленер «Мальовнича Україна», м. Чернівці (2013); звітна виставка пленерних робіт, галерея «SweetART-Знання», м. Чернівці, м. Київ; обласний пленер викладачів образотворчого мистецтва ПСМНЗ Хмельницької області – переможець (2014); Всеукраїнський пленер «Місто на камені» (2014); виставка творів мистецтва виклада-



чів К-П ДХШ до Дня художника «Художник – це поклик!» (2014); мистецька акція «Митці за перемогу», К-П (2014–2015).

Нагороди: грамота обласного пленеру викладачів образотворчого мистецтва ПСМНЗ Хмельницької області за друге місце у жанрі «Пейзаж» (живопис), (2009); грамота за перемогу в обласній виставці художніх творів викладачів образотворчого мистецтва ПСМНЗ Хмельницької області (2010); диплом управління культури, туризму і курортів Хмельницької ОДА (2012); диплом Міжнародного дитячого фестивалю «Сльнце, радість, краса», м. Несебр, Болгарія (2013); диплом Чернівецької обласної державної адміністрації, департаменту освіти і науки, молоді та спорту (2013); грамота за перемогу в обласному пленері викладачів образотворчого мистецтва ПСМНЗ Хмельницької області (2014).

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



«Натюрморт зі свічкою»



«Дари садів». Натюрморт



Творча композиція «Риби»



«Груші». Натюрморт

ПРЕХТЛЬ ЮАНН (Йосиф від св. Терези)



Представлений образ св. Іоанна Непомука кафедрального костелу в апостолів Петра і Павла у К-П (нині знаходиться в запасниках музею-заповідника).

Маляр, тринітарський чернець. Іоанн Прехтль (у деяких джерелах Прахтль, Престль), в ордені Йосиф від св. Терези, народився 13 лютого 1737 р. у Відні і помер 17 червня 1799 р. в Україні, в Браїлові, недалеко від К-П. 1757-го або на початку 1758 р. приїхав до Польщі. 4 березня 1758 року вступив до новіціату тринітаріїв в Берестечку на Волині і там прийняв чернечі свячення. Освіту отримав у Відні.

Працював як маляр, оздоблюючи розписами і фресками тринітарські костели і монастирі в ілюзорному стилі в техніках «alfresco» і «secco». Художник тішився славою і чималим визнанням. 1787 р. польський король Станіслав Август завітав до Браїлова, де тоді мешкав маляр, щоби оглянути його твори. Прехтль викладав малярство декільком світським учням. У другій половині XVIII ст. провів кілька років у тринітарському монастирі К-П. Кафедральний костел св. апостолів Петра і Павла у Кам'янці частково був розписаний його рукою. Одна з його робіт, св. Іоанн Непомук, дотепер знаходиться в К-П (нині в запасниках музею-заповідника). Ще одна згадка, що у XVIII ст. художник Йосиф Прехтль виконав розписи костелу, а також образи Святої Трійці та св. Іоанна Непомука, перший із яких 1854 р. передано у костел містечка Жванчик, про що згадується у дослідженнях П. Жолтовського. Збереглися відомості про його розписи у тринітарському костелі Браїлова, де майстер оздобив весь храм образами з позолотою. 1740 р. Ф. Потоцький розпочав будувати храм, а завершив костел з келіями у 1767–1778 рр. С. Потоцький. Розписи інтер'єру чернець виконав 1787 р. Живопис у техніці «secco» вкриває стіни та стелю. Розписи всього храму і каплиць з нартексом містили історико-релігійні і морально-повчальні образи й оздоби, з майстерним золотінням в деяких місцях, в прекрасних кольорах і зорових ілюзіях. Оздобив усі вівтарі, для яких намалював п'ять великих образів темперою по сухій штукатурці. Коли 1787 р. Браїлів відвідав польський король Станіслав Август, він спеціально розглянув ці

розписи. Сюжетні та декоративно-орнаментальні мотиви браїловських фресок збереглися погано. Зараз фрески частково реставровані.

В житомирському селі Іванків зберігся гармонійний за пропорціями (перероблений на церкву) храм Вознесіння Божої Матері фундації Павла і Гелени Борчиків. У ньому повністю збереглися фрески роботи Йозефа Прехтля, виконані у 1793 р. Існують згадки про тринітарські храми у Берестечку і Боремлі, а також палац родини Чацьких в Боремлі, який був підірваний 1831 року. У Берестечку костел Пресвятої Трійці містив розпис на зовнішній стіні храму – історичний жанр батального спрямування – «Битва під Берестечком», забілений 1853 року. Інтер'єр також розписано фресками у стилі рококо; 16 полотен у вівтарях належали пензлю Йосифа Прехтля (були там ще у 1929 році), а також 20 великих образів в коридорах кляштору. Розписав чернець також інтер'єр Луцького тринітарського костелу Архангела Михаїла і ап. Павла (там зберігалось до 30 його робіт). Стіни, пресбітерія і стеля Шарівського домініканського костелу на Поділлі розмальовані художником на запрошення пана Ігнатія Дульського. Він оздобив інтер'єр у техніці «alfresco». Розписи цього храму виконувалися темперними фарбами, але, на жаль, були забілені вапном. Фрески оглядав і насолоджувався ними

польський король Станіслав Август, повертаючись 1781 р. з Кам'янця. Дотепер збереглися фрески і полотна в костелі Пресвятої Трійці ченців-боніфратрів у Кракові – їдальня і захристія, які близько 1766 р. розписав Йосиф Прехтль.

Літ.: Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. / П. М. Жолтовський. – К., 1983. – 132 с.; Hoppen J. Malarz Jan Prechtl – brat Józef od Św. Teresy / J. Hoppen // Prace i Materiały Sprawozdawcze Sekcji Historii Sztuki i nauk w Wilnie. – Wilno, 1938/39. – Т. III. – С. 150-155; Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.). Malarze. Rzeźbiarze. Graficy. – Warszawa: Instytut sztuki Polskiej Akademii nauk, 2007. – t. VIII.

ПУСТИННИКОВА ІРИНА (ПСЕВДОНІМ В ІНТЕРНЕТІ – Blacky)

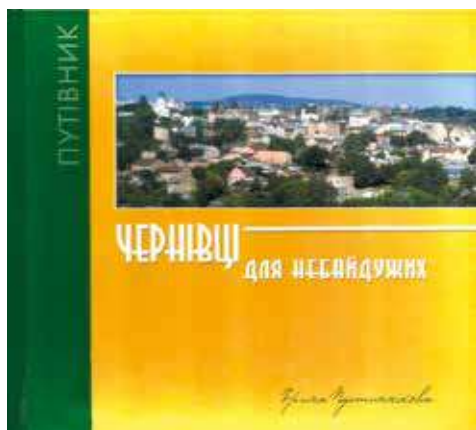


Краєзнавець, мистецтвознавець, автор найстарішого краєзнавчого сайту «Замки і храми України» (www.castles.com.ua), багатьох путівників Західною Україною, книжок та статей з етнографії та історії культури. Народилась 28 квітня 1975 р. у К-П. Закінчила з відзнакою місцевий університет, працювала вчителем англійської мови у ЗОШ № 5. Багато подорожувала з родиною; з 1997 р. ці подорожі вже носили дослідницький характер. Сайт «Замки і храми України» народився у червні 2001 р. і швидко набув популярності – на той час це був чи не єдиний ресурс про пам'ятки України. Сайт кілька разів (двічі у 2007 р. і 2009 р.) визнано найкращим краєзнавчим сайтом України (за рейтингом газети «Книжник-ревію» та незалежним голосуванням користувачів інтернету). Головна

увага ресурсу приділена не широковідомим, а малодослідженим пам'яткам історії та архітектури. З 2006 р. Ірина зацікавилась народним звичаєм Маланки, який усе ще живе на значній території Чернівецької області та на Поділлі. 2015 р. побачила світ книга «Буковинська маланка» її авторства. Ірина – автор книг «Чернівці для небайдужих» (2006, Славія-2004), «8 мандрівок Буковиною» (2010, Грані-Т), «83 святині Тернопілля» (2011, Грані-Т), «Закарпаття туристичне» та «Закарпатська область. Стислий путівник» (2008, Біблекс), «Україна. 101 стародавній замок» (2009, Веста), «Україна. 101 величний храм» (2009, Веста, у співавторстві з Сергієм Криницею), «Україна. 101 славетне місто» (2010, Веста, у співавторстві). У 2009 р. на Львівському форумі видавців книги посіла IV місце в номінації «Краєзнавча і туристична література», «Середньовічні замки Європи» (Мікко, 2010, у співавторстві з Н. Ю. Беспаловою). Книга отримала персональний приз членів журі Львівського форуму книговидавців у 2010 р., путівник «Via Regia – Україна. Великий культурний шлях Ради Європи» (спецвипуск журналу «Туризм сільський зелений»).

Автор статей з краєзнавства та історії для журналів «Карпати», «Фокус», «Кореспондент», «Аеропорт», «UM Air», «Рапогата», «Твій номер», «Світ Карпат» тощо. Знімки І. Пустиннікової надруковані у багатьох путівниках видавництв «Альбатрос», «Ваклер», «Біблекс», у двотомній монографії «Львівська архідієцезія латинського обряду», в монографії Н. Урсу «Мистецька спадщина домініканського ордену на території України XVII–XIX ст.». Як фотограф брала участь в кількох виставках у К-П та Бразилії (від посольства України в Бразилії). Про Ірину Львівським телебаченням знято документальну програму в двох серіях (фільм демонструвалася також на каналі УТ-1 у 2007 р.). У відомому циклі путівників від Lonely Planet, присвяченому Україні, є й розділ про І. Пустиннікову та її сайт. У 2015 р. виходять друком кілька путівників її авторства для видавництва «Книги–XXI».

Літ.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.castles.com.ua. – Назва з екрана.



РАПPE (РІПPE) ВІЛЬГЕЛЬМ

Комендант фортеці, генерал-майор драгунів. Народився (?), німецького походження, згадується як найперший із комендантів фортеці (1710–1716) з архітектурною освітою (1719). В. Раппе був досвідченим архітектором, Смотрицьким старостою. Він опрацював проект костелу Кармелітів Босих. Але авторство цього храму належить, як було встановлено, двом архітекторам. Відповідно й дата зведення святині розтягнута в часі. Згідно з повідомленням Ю. А. Ролле: «Раппе, тогочасний генерал-комендант кам'янецької фортеці, накреслив план костелу в 1717 році... скоро постала святиня, освячена кам'янецьким єпископом М. Дембовським 1750 року». Якщо він і опрацював проект костелу, то в період його перебування комендантом фортеці будівлю лише розпочали зводити, радше за все встигли вивести її підземну частину. Після від'їзду В. Раппе будівництво припинилось. Відомо, що костел будувався на кошти подільського магната Франца Міхала Потоцького, який помер у Кам'янці 1760 р. Завершувати цю величну будівлю мав хтось інший. За планом В. Раппе збудував костел Кармелітів Босих Ян де Вітте. Споруда виглядала репрезентативною, зручною й гармонійною. Внаслідок конфліктів за дозволом короля Раппе покинув К-П 1719 р., виїхав до Пруссії і ніколи не повертався. Відійшов у вічність 1722 р. у Помор'ї.

Літ.: Пламеницька О. Костьол Босих Кармелітів у Кам'янці-Подільському: До питання авторства та будівельної періодизації / О. Пламеницька // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: Зб. наук. пр. з мистецтвознавства, архітектурознавства і культурології / Ін-т проблем суч. мист-ва НАМ України. – К.: Хімджест, 2010. – Вип.7. – С. 164–176.



Костел Діви Марії та св. Йосифа кляштору Босих кармелітів на вул. Татарській. Фото Ю. Кордиша. 1865 р.

РЕШЕТНИКОВ ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ

Український геолог, художник. Народився у 1933 р. в К-П. У цьому місті пройшли його дитинство та юність. Працював інженером-геологом у Казахстані, Сибіру. 1960 р. Решетников переїхав у Прикарпаття, де багато років вивчав геологію нафтових і газових родовищ регіону. За наукові здобутки надано вчену ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук.

1996 р., вийшовши на пенсію, Решетников присвятив себе малярству. У 1997–2007 рр. митець брав участь в обласних виставках малярства в Івано-Франківську. 1998 та 2003 рр. відбулися персональні виставки митця. 1999 р. був учасником Всеукраїнської виставки аматорського образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у Києві.

З 26 лютого до 22 березня 2008 р. в навчально-методичному центрі культури й туризму Прикарпаття відбулася виставка малярства Ярослава Решетникова, присвячена 75-річчю з дня народження автора і 12-річчю творчої діяльності.

Малярські роботи художника виконані на полотні, картоні, папері – олією та аквареллю. Тематика робіт різноманітна – від пейзажів Дністра, Серета, Смотрича до натюрмортів і портретів.

Літ.: Виставка малярства Ярослава Решетникова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Назва з екрана](https://uk.wikipedia.org/wiki/Назва_з_екрана;); ; В Івано-Франківську представлено картини геолога Ярослава Решетникова // Західна інформаційна корпорація. – 28 лютого 2008 року: Малярство. Живопис. Графіка.

РОЗВАДОВСЬКИЙ В'ЯЧЕСЛАВ КОСТЯНТИНОВИЧ



Художник-педагог. Народився в Одесі 24 вересня 1875 р. в родині службовця залізниці. Художню освіту здобув спочатку в Одеській художній школі, де вчився блискуче. 1893 р. учень отримує малу і велику бронзові медалі від Товариства вишуканих мистецтв за виконані малюнки; далі – навчання в Імператорській Петербурзькій Академії мистецтв, в майстерні відомого художника Архипа Куїнджі, де в листопаді 1900 р. отримав звання художника. Також митець закінчив архітектурний інститут та педагогічні курси. Ще у 1899 р. художник заслужив право викладати чистописання у навчальних закладах.

У творчості центральною стала українська тематика (вплив Т. Шевченка та М. Гоголя, чийм творам митець присвячує багато своїх картин). Ще навчаючись в Академії мистецтв, Розвадовський неодноразово порушував питання про організацію пересувної виставки в Україні, але лише 1904 р. йому нарешті дозволили її організувати. У цій виставці, поруч із творами видатних майстрів старшого покоління – І. Рєпіна, В. Маковського, М. Рєріха, В. Кустодієва – демонструвались і картини Розвадовського. Виставка пройшла в Петрограді, Києві та багатьох містах України. Художник також організовує масові видання поштових листівок із репродукціями кращих картин. У Кам'янці живе і працює у 1904–1908 рр. й лише 11 років (1900–1911) – в Україні. 1905 р. митець засновує в К-П художню школу мистецтв (рисувальні класи) з інтернатом для сільських дітей. Він створив понад 70 картин і етюдів з життя українського народу, з них у К-П й на Поділлі – 39. Серед них – «Портрет Т.Г. Шевченка», «Могила Т.Г. Шевченка» (Тарасова могила), «Гуцулка», «Молода подолянка», «Стара подолянка», «Лірник» та ін.

Демократичне спрямування діяльності митця насторожило представників царської влади. Почалося brutальне цькування художника, тому він змушений залишити посаду директора школи. 1912 р. виїжджає в Середню Азію, де в Ташкенті отримує посаду викладача малювання в Комерційно-му училищі. Там працює над вивченням мистецтва узбецького народу, засновує музей прикладного мистецтва, а також школи для підготовки килимарниць, ткачів і гончарів. З 1934 р. Розвадовський – завідувач кафедри графіки Середньоазіатського індустріального технікуму. Через п'ять років уряд



*«Тарасова могила»,
полотно, олія. 1905 р.*



*«Молода подолянка»,
полотно, олія. 1905 р.*



*«Ой не світи, місяченьку»,
полотно, олія. 1905 р.*

Узбекистану надав йому звання «Герой Праці». Плідно працює як художник. 4 квітня 1942 р. його заарештовано і звинувачено в антирадянській діяльності, у зведенні наклепів на керівників СРСР. КДБ Узбекистану в листі від 30 грудня 1942 р. повідомляє, що «в період проведення слідства 20 січня 1943 р. помер від серцевого нападу в місці ув'язнення – НКВД Узбекиської РСР». 1958 р. реабілітований посмертно за недостатністю зібраних доказів. Твори художника зберігаються в музеях Петербурга, Києва, Канева, Львова і найбільше у К-П – понад 30.

Літ.: Мистецтво України: ЦДАМЛМУ. Ф. Р-632, оп.1, спр.8 – Автобіографія В. Розвадовського, 1940.; Біографічний довідник/Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – 700 с.; Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. : структурування, методологія, художні позиції / Р. Т. Шмагало. – Львів : Українські технології, 2005. – 528 с. : іл.

РОЗЕНШТЕЙН СЕМЕН БОРИСОВИЧ



Живописець. Народився 8 березня 1926 р. в К-П у провінційній єврейській родині (Бейреш і Хая Розенштейни), батько працював склярем на одному з заводів. Вчився у 1-й школі, що у Старому місті. Малюванням зацікавився ще у дитинстві. Під час Другої світової війни разом із матір'ю перебував в евакуації, де закінчив школу. 1945 р. повернувся до К-П, де за наступні чотири роки змінив кілька місць праці. 1949 р. продовжив навчання в Ленінграді. До 1952 р. навчався у художньому технікумі, після закінчення якого повернувся на батьківщину. Близько року працював у художній майстерні, тоді ж захопився монументальним живописом. 1953 р. знов виїхав до Ленінграду і поступив у Державний академічний інститут живопису, скульптури й архітектури імені І. Рєпіна (майстерня

Б. Йогансона). Брав участь у декількох студентських виставках. Після отримання диплома (1958), незважаючи на заманливі пропозиції працевлаштування в Ленінграді, повернувся в рідне місто і продовжив роботу в художній майстерні. Спеціалізувався на монументальному мистецтві, насамперед у декоративно-художньому оформленні інтер'єру. За півтора десятиліття створив у К-П багато живописних, мозаїчних і скульптурних композицій для забудов різного призначення, а також декілька монументів. Частина проектів реалізована в співавторстві із Збігневом Гайхом. Однією з робіт була синогога, збудована у XIX ст., у приміщенні якої відкрили ресторан «Стара фортеця». Інтер'єр авторства С. Розенштейна і З. Гайха народ побачив під час відкриття закладу – 6 жовтня 1968 р. Цей дует художників-монументалістів здійснив художнє оформлення інтер'єру бібліотеки імені Затонського, книгарні «Кругозір», крамниць «Спорттовари» та «Квіти», кімнати щастя в Кульчієвецькому будинку культури, мозаїчне панно «Підкорення космосу радянською людиною» в кафе «Супутник», пам'ятний знак до 50-річчя народження комсомолу в міському парку та ін.



«Каменярь (Трофімов Іван Григорович)». Полотно, олія, 85х60. 1949 р.

Займався станковим живописом, малював портрети, пейзажі, натюрморти, сюжетні композиції. Часто звертався до сцен єврейського життя і біблійних образів. 1972 р. відбулась його виставка у Будинку художника, м. Київ. Експозиція мала великий успіх в глядачів, проте була розкритикована чиновниками від мистецтва.

1974 р. Семен Розенштейн емігрував в Ізраїль, залишивши усі свої картини в СРСР. Після короткого перебування в імміграційному центрі у Верхньому Назареті замешкав в Єрусалимі. Невдовзі відкрив там власну студію-галерею. Продовжував писати портрети, натюрморти, пейзажі, жанрові картини. З'явилося усталене коло тем і сюжетів: біблійні мотиви, єврейські свята і побутові сцени, види старого Єрусалима і його околиць. Тридцять років, проведені в Ізраїлі, були для художника дуже плідними. Саме там він отримав необмежену свободу творчості, саме там до нього прийшло визнання. У 1975 та 1984 рр. він влаштовував персональні виставки в Домі художника в Єрусалимі. 1992 р. здійснив поїздку до Канади, розгортав експозиції своїх картин у Ванкувері. Більшість робіт знаходиться в збірках спадкоємців художника і в музеях Ізраїлю, у приватних колекціях різних країн тощо. Доля картин, що залишились в СРСР, достеменно невідома. Художник пішов з життя 17 липня 2006 р. в Єрусалимі, Ізраїль, і похований на цвинтарі Гиват-Шауль.

Лім.: Розенштейн Семен. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.feldmancollection.org/ru/virtual_museum/masters/rozenshtejn_semen__1926_2006_?tag=alphabet. – Назва з екрана.

РОМАНОВИЧ МИХАЙЛО ЄВГЕНОВИЧ

Архітектор. Народився у 1839 р. Освіту здобув у 1851–1858 рр. в Санкт-Петербурзькому Будівельному училищі, отримавши звання помічника архітектора і чин колезького секретаря. Працював в Ярославлі і Петербурзі. 1864 р. здобув звання інженера-архітектора і призначення в будівельне відділення Подільського губернського правління, де служив п'ять років, використовуючи форми неоренесансу і неоросійського (неорюс) стильового напрямку. Виконані проекти Романовича у Кам'янці: залізничні казарми, манеж для земської стайні, приміщення арештантської роти, Провіантський магазейн, палату державного майна, кам'яний театр, приміщення жіночого притулку, поліцейського управління, гауптвахти і карної палати, казарми для місцевого батальйону, муровані церкви у восьми селах Кам'янецького повіту. Після праці на Поділлі займався залізничним будівництвом у Петербурзі й Варшаві. 1885 р. отримав посаду інженера в правлінні товариства Південно-Західних залізниць, де виконав багато проектів, за якими споруджувались: будинок правління Південно-Західних залізниць у Києві, цивільні споруди на Уманській та Новоселицькій залізничних гілках. Писав статті з технічних питань, в яких розглядалися типологічні особливості споруд для паровозів, висловлювались поради для праці начальників дистанцій тощо. Час смерті зодчого невідомий.

Лім.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

РООТ МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ

Художник-педагог, живописець. Нар. 24 листопада 1871 р. у Санкт-Петербурзі. Навчався в Петербурзькій Академії мистецтв (1888–1900) і на педагогічних курсах при ній. 2 листопада 1900 р. удостоєний звання художника за картини «Свято», «Нева», «Серенада». Удосконалювався в живописі в Академії Р. Жюльєна в Парижі і в студії А. Ашбе в Мюнхені. Вчився живопису у професорів В. Кисельова і А. Куїнджи. Цікавими і змістовними є спогади самого М. Ф. Роота про його зустрічі і спілкування з видатним художником Іллею Репіним. Знайомство з ним тривало упродовж 22 років – з 1890-го до 1912 р. з перервами. М. Роот не був учнем І. Репіна, але неодноразово користувався його порадами



і часто зустрічався з ним. Працював учителем малювання в Єревані (1900–1903) і в Ревелі (1903–1905), керував школою кераміки в К-П, де викладав мистецькі дисципліни (1909–1912). Роота запросили до К-П, де він офіційно почав працювати з 1 серпня 1909 р. Наступного року майстерня перейшла на утримання Міністерства торгівлі і промисловості. Термін навчання встановили трирічний. Тут здобували освіту переважно селянські діти – стипендіати земства, по одному від кожного повіту, і своєю коштів. Виходячи з майстерні, вони отримували звання підмайстрів-кераміків, а після трирічної практики ставали майстрами. Були відновлені вечірні класи малювання і креслення, де навчалися переважно діти місцевих чиновників і купців. 1913 р. художньо-ремісничка майстерня експонувала кераміку учнів на Всеросійській кустарній виставці,

а також шкідливі, малюнки і креслення. На початку 1914 р. їх виставляли в Берліні, 1914 р. в березні – в Ліоні. Твори учнів були виконані виключно в характері традиційно подільських форм та орнаментів. Саме в цей час була надрукована стаття Н. Роота з питань художньо-промислової освіти, яка базувалась на матеріалах, виданих значно раніше в Москві, і свідчила про постійний інтерес художника до проблем впровадження в педагогічний процес тодішніх досягнень мистецтва. Він також був директором Художньо-промислового училища в Пскові (1912–1919). Член К-П товариства образотворчих мистецтв і Товариства вчителів малювання в Санкт-Петербурзі. З 1919 р. жив і працював у Таллінні. Митець викладав малювання в Талліннській російській гімназії і на Російських вищих політехнічних курсах. 1922 р. за його ініціативою в Таллінні створена студія образотворчого мистецтва, в якій також викладав. Він був членом правління Талліннського російського учительського союзу, художніх гуртків «Чорна троянда» (1920–1921) і «Среда» (з 1924 р. – ініціатор створення гуртка), один із засновників професійної спілки російських діячів мистецтва (поч. 1920-х). Виступав з лекціями та доповідями з історії російського мистецтва. М. Роот ілюстрував книги: «День освіти 5 червня 1927 р.: Літературно-науковий збірник» (обкладинка; Таллінн, 1927), Свящ. Ал. Осипов.

1931 р. був завідувачем художнього відділу Руської виставки в Таллінні, 1933 р. організував виставки робіт місцевих російських художників у Печорах і Нарві. Він був також учасником виставок: Союзу естонських художників (1925–1928), Управління цільового фонду образотворчого мистецтва (1930, 1934, 1935), Нового об'єднання художників (1930, 1931, 1932, 1936), Об'єднання естонських академічних художників (1936–1937). Роботи демонструвалися на виставках естонського образотворчого мистецтва в Гельсінкі, Любеку, Кілі (1929). Остання відома виставка робіт (разом із дружиною – А.П. Калашниковою) відбулася в Печорах у 1943 р. Автор статей про мистецтво, п'єс-мініатюр, в яких виступав як актор-аматор. Листувався і дружив з М.К. Рерихом. Помер 10 травня 1960 р. у Таллінні.



Роботи учнів К-П ХПШ у техніці «майоліка» за ескізами Миколи Роота. 1909–1913 // у кн. Л. Овчаренко, с. 115

Лім.: Рюм Николай Федорович. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://artrz.ru/articles/1804809569/index.html>. – Назва з екрана; Рюм Н.Ф. Искусство и художественная промышленность // Москвич. Строгановское Центральное училище технического рисования в Москве. – М., 1899. – № 4–5. – С. 285–298; Білокінь С. «Білі круки» подільського друкарства» / С. Білокінь // Пам'ятки України : історія та культура. – К., 2000. – С. 33–45; Овчаренко Л. Кам'янець-Подільський осередок гончарної освіти в Україні (1905–1933). – Опішне: Українське Народознавство, 2015. – (1280 с.). – С. 329–336.

РУДЮК ВІКТОР ВОЛОДИМИРОВИЧ



Архітектор, живописець. Народився 1968 р. в смт Млинів Рівненської області. 1983 р. закінчив Млинівську художню школу. З 1985 до 1992 р. навчався у Львівському політехнічному інституті (нині університет «Львівська політехніка» на кафедрі «Містобудування та архітектури» архітектурного факультету. Викладачі: А. Рудницький, Б. Посадський, М. Бевз, Р. Липка, Р. Скиба. Під час навчання працював в інституті «Укрзахідпроектреставрація» в проектній групі Л.О. Горницької. Тема дипломної роботи пов'язана з реставрацією пам'яток Хмельницької області. З 1992 до 1998 р. – творча робота над реставрацією і пристосуванням пам'яток архітектури та історичного середовища К-П в інституті «Укрзахідпроектреставрація»

(м. Львів) на посаді архітектора, керівника групи архітекторів. 1996 р. – брав участь у курсі семінарів в Європейському центрі реставрації пам'яток «Schloss Raesfeld» (Німеччина). З квітня 2000 р. – робота на приватному підприємстві «Проектбуд» на посаді архітектора, головного архітектора проектів. З 2005 р. – член НСАУ. Учасник міжнародного архітектурного конкурсу «Премія НСАУ». У складі творчого колективу – лауреат Всеукраїнського конкурсу на меморіальний комплекс Шухевичу в с. Гуків К-П району.

Архітектурні проекти і побудовані об'єкти друкувались у архітектурних виданнях «А.С.С.» та «Архітектурний вісник», а також в інших виданнях Хмельницької області й України. Основним напрямком архітектурної діяльності є проектування та авторський супровід будівництва запроектованих споруд. Роботи виконуються на всій території України. Основні роботи в К-П: стоматологічна клініка «Атланта» на вул. Гагаріна; адміністративно-виробничий корпус телерадіокомпанії «Імпульс»; офісний центр ВАТ «Агропромтехніка» на вул. Князів Коріатовичів; відпочинково-оздоровчий комплекс з плавальним басейном на вул. Князів Коріатовичів; торговельно-офісний центр на просп. Грушевського, 32; православні каплиці на території житлового кварталу «Нова Будова» та території Подільського державного аграрно-технічного університету; житловий квартал «Нова Будова» на вул. Князів Коріатовичів, 25 (багатоповерхові житлові будинки). Також займається творчою працею з відтворення історичних споруд на території НІАЗ «Кам'янець» (пров. Гімназійний, пров. Петропавлівський, 5б, вул. Довга 2/1, вул. Кузнечна 4б та ін.); розробляє проекти приватних котеджів в К-П та в Хмельницькій, Чернівецькій, Рівненській, Закарпатській, Київській областях. Постійно пише живописні композиції. Захоплення малярством успішно поєднує з архітектурною діяльністю. Основні теми живописних робіт: пейзажі старовинного Кам'янця, краса Карпат та неповторна чарівність квітів. Постійно бере участь в художніх виставках, учасник пленерів «ВішТак» та «Услад», організатор і учасник пленеру «Урбаністична архітектура» на території ЖК «Нова Будова».



Житловий будинок із стоматологічним центром
«Атланта»



Адміністративно-виробничі приміщення телерадіокомпанії «Імпульс», м. Кам'янець-Подільський



Живописні композиції

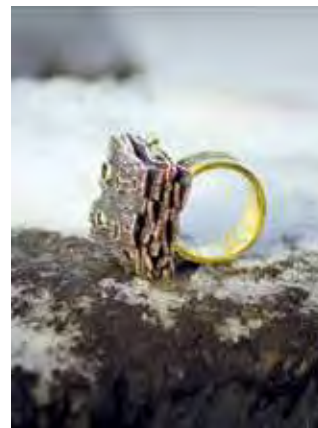
САВЧУК АНДРІЙ АРСЕНІЙОВИЧ

Художник по металу, фахівець з ДПМ. Народився 31 травня 1991 р. в К-П. Навчався К-П ХПШ (2003–2007) в майстерні викладача І.І. Машталера. Закінчив Косівське училище прикладного та декоративного мистецтва Львівської Національної академії мистецтв у 2011 р. за спеціальністю «Художня обробка металу». 2013 р. закінчив інститут і отримав диплом бакалавра. З 2013 до 2015 р. навчався в магістратурі КПНУ імені Івана Огієнка (спеціальність – «ДПМ»).

Викладачі: Р.П. Гарматюк, О.З. Гаркус, В.М. Попенюк, М.Б. Луканюк.

Виставки: студентських робіт «Студентське коло», м. Косів (2010); «Гуцульський мотив», м. Коломия (2011); «Митці за перемогу», К-П (2014–2015); «Кам'янецька весна», К-П (2015); міжнародна виставка «Орнаментальне ковальство», м. Івано-Франківськ (2015).





САВЧУК (Кляпетура) ОЛЕНА ІВАНІВНА

Художник-педагог, викладач креслення й малювання, живописець, графік. Народилася 9 квітня 1970 р. у с. Кадиївці К-П району Хмельницької області; з 1979 р. проживає і працює в К-П. Навчалась на живописно-педагогічному відділенні Кишинівського республіканського художньо-педагогічного училища ім. І.Є. Рєпіна (1985–1989). Продовжила здобувати освіту на графічному факультеті Української академії друкарства ім. Івана Федорова у Львові (1992–1998).

Викладачі: І. Кляпетура, О. Брензей, К. Кречун, С. Іванов, М. Таранов, В. Овчінніков. Коло митців: Д. І. Брик, О. О. Брензей, Т. В. Щербина, К. Б. Дегтяр, Ю. Ф. Юрчик, В. Н. Павлович, І. І. Машталер. Професійна діяльність: викладач К-П ДХШ (1998–2011). З 4 жовтня 2011 р. дотепер – директор цього мистецького закладу. Працювала за сумісництвом у К-П училищі культури викладачем живопису (2002–2004), у К-П коледжі будівництва та архітектури викладачем малюнку (2007–2008).

Виставки: міжнародний пленер в Бжезіне (Каліш), Польща (2002); «Молодіжна 2002» ЦБХ, м. Київ (2002); «Різдво 2002» ЦБХ, м. Київ (2002); «Жіноча виставка», К-П (2002); персональна «Крізь вікно», м. Хмельницький (2003); міжнародний пленер в м. Бжезіне, м. Каліш, Польща (2004); міжнародний пленер нетрадиційного мистецтва з льону, м. Укмерге, Литва (2004); «День художника 2006», ЦБХ, м. Київ (2006); Львівський осінній салон Палац мистецтв, м. Львів (2006); Міжнародний пленер Блізанов, м. Каліш, Польща (2006); Міжнародний пленер нетрадиційного мистецтва з льону, м. Укмерге, Литва (2006); «Жінки України – митці», м. Київ (2007); «Мальовнича Україна», м. Тернопіль (2007); «Осінь художня виставка», ЦБХ, м. Київ (2007); «Різдвяна», ЦБХ, м. Київ (2007); «Творчі паралелі», К-П (2007); «Виставка претендентів НСХУ», ЦБХ, Київ (2008); Міжнародний пленер Блізанов, м. Каліш, Польща (2009); «У родинному колі», м. Хмельницький (2010); «Палітра настрою», К-П (2010); «Сусіди» до 20-ї річниці Незалежності України, м. Львів, м. Вінниця, м. Івано-Франківськ, м. Ужгород, м. Тернопіль, м. Чернівці, м. Хмельницький (2011); «Арт-майстерня як вона є», К-П (2011); «Світ божий як Великдень», м. Івано-Франківськ (2012); «Знову разом», К-П (2012); «АРТ-Простір» галерея «Вернісаж», м. Чернівці (2012); «Первоцвіт», К-П (2013); «Виставка творів викладачів художньої школи», К-П, м. Хмельницький (2013); «До дня художника», К-П (2013); III Всеукраїнський науково-практичний творчий пленер-семінар «ВішТак», К-П (2014); «Великодні мотиви»,



К-П (2014); «Художник – це поклик!», К-П (2014); «Під покровою», галерея «Зелена канапа», м.Львів (2014); «Свою Україну любіть», К-П (2014); «Митці за перемогу» благодійна виставка, К-П (2015).

Твори: «Пісня», «Пасіка», «Бабусин хліб», «Дівчинка з блакитними очима», «Гармонія», «Наречена», «Втрачаючи крила». Нагороджена дипломом Хмельницького обласного центру культури і мистецтв, грамотами К-П міської ради. Дипломами міжнародного дитячого фестивалю «Сльнцє, радост, красота», м. Несебр, Болгарія (2012, 2013). З 2008 р. – член НСХ України; з 2010 р. – засновник, секретар, член громадської організації митців К-П «АРТ-Простір».

Учні: Алла Бренюк, Олена Козакова, Євген Калінович, Владислав Боровик, Лілія Ремарчук, Христина Порчинська, Катерина Паталашко, Олеся Янішевська, Яна Хлопецька, Катерина Сінькова.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.



Творчі композиції

САВЧУК ОЛЕНА СЕРГІЇВНА



Художник по металу, фахівець з ДПМ, художник-педагог. Народилась 28 лютого 1994 р. в місті Тернопіль. Закінчила Косівське училище прикладного та декоративного мистецтва Львівської Національної академії мистецтв 2013 р. за спеціальністю «Художня обробка металу». З 2013 р. навчається в КПНУ імені Івана Огієнка, спеціальність – «Образотворче мистецтво».

Викладачі: Р. П. Гарматюк, О. З. Гаркус.

Коло митців: А. Щербина, А. Савчук, Б. Кучеров, І. Савчук, Б. Дегтяр; І. Машталер; Т. Щербина; О. Брензей; О. Поритко; І. Белік; Д. Бабюк, О. Бедик. З 2014 р. – викладач К-П ДХШ. Твори знаходяться в приватних колекціях України та закордоном.

Виставки: студентських робіт «Студентське коло», м. Косів (2010); «Гуцульський мотив», м. Коломия (2011); «Художник – це поклик!», К-П (2014); «Митці за перемогу», К-П (2014–2015); «В очікуванні весни», м. Львів (2014); «Кам'янецька весна», К-П (2015); міжнародна виставка «Орнаментальне ковальство», м. Івано-Франківськ (2015).



САЗОНОВ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

Архітектор. Народився 1850 р. 1868 р. вступив і 1873 р. закінчив Санкт-Петербурзьке Будівельне училище зі званням помічника архітектора і чином X класу. Згодом (1877) одержав звання інженера-архітектора. Працював у Нахичевані (на Дону) і Псковській губернії. 1883 р. призначений губернським архітектором у К-П, а наступного року став єпархіальним архітектором. До 1888 р. у формах неоренесансу і неоросійського стильового напрямку збудував чимало споруд, серед яких: жіноче духовне училище в Тульчині, павільйон при споруді богоугодних закладів у К-П, муровані церкви в с. Садки Ямпільського повіту (за отриманим проектом), у містечку Муровані Курилівці Ушицького повіту (за отриманим проектом), у м. Черепашинці Вінницького повіту (за отриманим проектом), мурована дзвіниця з брамою на кладовищі у К-П; дерев'яні церкви в с. Кусиковці Кам'янецького повіту, с. Лука Летичівського повіту, с. Поланка, с. Тростинець, с. Орловка Брацлавського повіту, в с. Молдовка Балтського повіту, в с. Ярмолинці Гайсинського повіту, в с. Фелиціянка Углицького повіту, в с. Вили Ярузькі Ушицького повіту.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

САМПІНІ (Сампіні) ДЖОВАННІ

Італійський художник. На запрошення католицького духовенства митець приїхав до К-П і упродовж 1853–1869 рр. розписав склепіння південної каплиці Непорочного Зачаття Пресвятої Диви Марії кафедрального костелу св. апостолів Петра і Павла у техніці темперного живопису. Це були копії італійських майстрів Високого Відродження (XVI ст.). У спогадах А. Ролле і кам'янецького єпископа Петра Маньковського акцентується увага, що саме розписи склепіння були виконані Джованні Сампіні за мотивами видатного італійського митця Гвідо Рені. На стінах – сюжетні композиції, запозичені у Корреджо (Антоніо Аллегрі). В стуккових, делікатно позолочених різьблених рамах, розмістилися образи Благовіщення та Різдва Христового. Фрески, які збереглись до наших часів, вирізняються впевненим рисунком, динамічною композицією. В ніші зі східного боку розміщувалася велика статуя Лурдської Богоматері.

Лім.: Rolle J. (Dr. Antoni J.) Zameczki podolskie na kresach multańskich / (Dr. Antoni. J.) Rolle. – Warszawa, 1880. – T. 2. – (290 s.) – S. 215; Mańkowski P. Wp. Pamiętniki. – Warszawa: Wydawnictwo DIG, 2002 r. – (464 s.) – S. 156, 166.



Розписи каплиці Непорочного Зачаття кафедрального костелу св. ап. Петра і Павла в К-П

СИМАШКЕВИЧ МИЛИЦЯ (Майя, Міліція) МИКОЛАЇВНА

Художник театру та кіно. Народилася 9 (22) липня 1900 р. у К-П. Закінчила Київський художній інститут (нині НАОМА) у Вадима Меллера та Федора Кричевського. Роки навчання: 1920–1926. З 1924 р. у театрі «Березіль» (м. Київ, м. Харків) оформляла вистави у стилі конструктивізму. Серед них: «Пошились у дурні» (1924); «За двома зайцями» Михайла Старицького (1925); «Комуна в степах» Миколи Куліша (1925); «Бронепоїзд 14-69» Всеволода Іванова (1928).

Прославилася як художник театру та кіно. До війни опинилась в Одесі. У 1929–1935 рр. працювала на Одеській кіностудії художніх фільмів. Серед стрічок: пригодницький фільм «Суддя Рейтанеску» (інші назви – «Суддя Рейтан», «Двійник», 1929) – фільм не зберігся; агітаційно-пропагандистський фільм «Зореносці» («Зорі на шоломах», 1931); історична драма «Кармелюк» (1931); історична драма «Коліївщина» (1932). 1935–1941 рр. – робота на Київській кіностудії художніх фільмів і в театрі оперети, після війни – головний художник в Івано-Франківському музично-драматичному театрі. Серед фільмів, художником яких була Милиця Миколаївна: «Наталка Полтавка» (1936), «Багата наречена» (1937), «Кармелюк» (1938), «Вершники» (1939), «Кубанці» (1940), «Майська ніч» (1941).

Усього з її участю створено 20 художніх і 10 документальних фільмів. Оформила понад 20 вистав.

Серед них: «На Україні милій» Івана Чабаненка (1945); «Родина щіткарів» Мирослава Ірчана (1957); «Устим Кармелюк» Володимира Суходольського (1960). Відбулися ретроспективні ювілейні виставки Милиці Симашкевич в Івано-Франківську (1965), Львові (1970) та Києві (1975).

Відійшла у вічність 11 грудня 1976 р. в Івано-Франківську.

Літ.: Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – (700 с.). – С. 537; Кушнір Б. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1973. – 2 березня. – С. 3.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/96.jpg>. – Назва з екрана.



Ескіз костюма Горпини до вистави за твором М. Кропивницького «Пошились у дурні»



Сцена і костюми до історичної драми «Коліїщина»

СИНЮКАЄВ ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ

Живописець, графік-плакатист. Народився 9 вересня 1941 р. Після війни жив у К-П. Навчався у студії образотворчого мистецтва при Палаці піонерів, якою керував Д. Брик. Газета «Прапор Жовтня» писала: «Перебування в гуртку в усіх відношеннях дає позитивні наслідки. Ось Віктор Синюкаєв прийшов сюди бешкетником, а за три роки навчання став невпізнаним – тактовним, скромним». 1971 р. здобув спеціальність «Графіка». Переїхав до Естонії. У багатотомному виданні «Історія мистецтва народів СРСР» при розгляді естонського мистецтва 1960–1970-х років зазначено, що «помітно збагатилась у розглянутий період образна палітра естонського плаката», а серед «політичних плакатів, по-



будованих на гострій зоровій метафорі чи сильній експресії», названо і плакат Віктора Синюкаєва «Стоїмо, мов стіна» 1971 р.

Ілюстратор книжок: Глазунова Г. «Краткий справочник по грамматике русского языка: обобщающий курс для 8-летней школы» (Таллінн, 1981, 1982); Ісакова С. «Русские писатели и Эстония: учебное пособие для факультативных занятий по литературному чтению в X–XI классах» (Таллінн, 1985) та ін. Член СХ СРСР (Естонія) з 1978 р. Увійшов до Об'єднання російських художників Естонії, створеного 2000 р.

2001 р. в Таллінні в художній галереї «Haus Galerii» відбулася ювілейна виставка художника, присвячена його 60-річчю. Більшість робіт Віктор Синюкаєв створив спеціально для

ювілейної експозиції. Газета «Молодєжь Эстонии» писала про цю виставку: «На картинах відкриваються нескінченні морські простори. Берег, море та небо, що злилися воедино, пофарбовані фантастичними кольорами заходу сонця. Кожна робота – це абстрактне й емоційне сприйняття, враження, а не реальність. За словами автора, море саме дарує йому натхнення та можливість висловити свої емоції у фарбах». Відійшов у вічність 19 лютого 2010 р.

Літ.: Логинова С. Виставка русских художников / С. Логинова // Молодєжь Эстонии. – 2002. – 4 февраля; Кравченко М. Натхнення / М. Кравченко // Прапор Жовтня. – 1981. – 14 лютого. – С. 3; Подолян М. Художник і вихователь: Про людей хороших / М. Подолян // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). – 1961. – 7 грудня. – С. 4; История искусства народов СССР: В девяти томах. – Том 9, книга 2. – Москва: Изобразительное искусство, 1984. – С. 62.



Плакат «За мир, гуманізм, проти загрози ядерної війни». 1984 р.

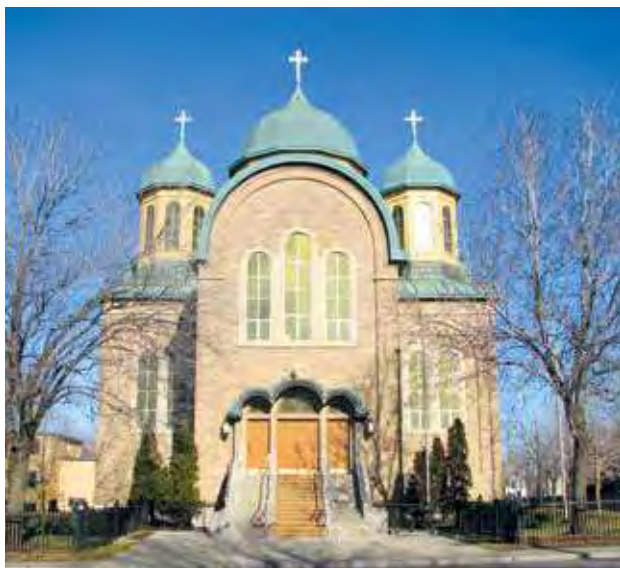
СІЧИНСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ЮХИМОВИЧ



Архітектор, живописець, історик мистецтва, графік. Народився у К-П 1894 р. у родині професора духовної семінарії, краєзнавця Ю. Січинського (1859–1937). Навчався в Кам'янецькій середній технічній школі і на вечірніх курсах мистецько-промислової школи (1905–1912). 1912 р. переїхав до Санкт-Петербурга, де навчався в Інституті цивільних інженерів, який успішно закінчив 1917 р. У студентські роки створив гурток з вивчення української архітектури, зокрема українського архітектурного стилю. На курсах з українознавства слухав лекції Голоскевича, Слюсаренка, Широцького, Зайцева. Як практикант брав участь у будівництві залізниці Кам'янець-Проскурів (1913), Кам'янецької повітової земської управи (1914), громадських споруд Петрограда (1915) та ін. 1917 р. обраний членом Літературно-художнього товариства у Харкові. 1918 р. опублікована перша праця мит-

ця – «Громадські будинки» (тижневик «Село», К-П, № 36–37). Один із засновників Архітектурного інституту у Києві (1918); того ж року знов переїхав до К-П, де керував шкільно-будівельним відділом губернської земської управи. Тоді ж виготовив проект реставрації Кам'янецької фортеці і став членом Українського товариства архітекторів. Водночас викладає малювання в українській університетській гімназії для дорослих; створює обкладинку для другого видання «Гайдамаків» Т. Шевченка. 1919 р. подорожував країнами Європи з Українською республіканською капелою О. Кошиця. З 1920 р. жив у Львові, обраний секретарем Гуртка діячів українського мистецтва; з 1922 р. – член, з 1930 р. – дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові. 1923 р. переїхав до Праги, де до 1926 р. навчався у Карловому університеті (1923-1926). Один із засновників Асоціації незалежних українських митців (АНУМ) у Львові (1930); викладач Українського педагогічного інституту ім. М. Драгоманова у Празі (1932–1933); з 1934 р. – професор Українського техніко-господарського інституту в Подєбрадах, з 1942 р. – професор кафедри історії мистецтва в Українському вільному університеті (УВУ). 1943 р. заарештований гестапо, але наступного року звільнений. 1947 р. переїхав до Німеччини (м. Аугсбург, м. Мюнхен), де продовжував викладати в УВУ. 1948 р. виїхав до США. З 1949 р. – професор Українського технічного інституту в Нью-Йорку. Створив проекти українських церков у ряді країн Америки, зокрема США (м. Нью-Йорк), Канаді (м. Вінніпег, м. Принс-Альберт), Бразилії (м. Порто-Уніон). Помер 25 червня 1962 р. у Патерсоні (м. Нью-Джерсі, США).

Наукові праці з архітектури й мистецтвознавства: «Громадські будинки» (1910); «Дерев'яні церкви і дзвіниці Галицької України XVI–XIX ст.», «Архітектура в стародруках» (1925); «Архітектура старокнязівської доби X–XII ст.», «Стили» (1926); «Конспект з історії всесвітнього мистецтва» (1926–1928); «Олександр Антоній Тарасевич» (1934); «Архітектура кафедри св. Юра у Львові» (1935); «Григорій Левицький» (1936); «Історія українського граверства XVI–XVIII ст.» (1937); «Тарас Шевченко», «Друкарські і видавничі знаки XVI–XX ст.» (1938); «Юрій Нарбут» (1943); «Українське ужиткове мистецтво» (1944); «Словник українських митців» (1945); «Пам'ятки української архітектури» (1952); «Історія українського мистецтва. Архітектура» (т. 1–2, 1956) та ін. Упорядкував та ілюстрував альбоми: «Monumenta Architecturae Ucrainae» (1940); «Українські орна-



*Собор святої Софії, Монреаль,
Канада, кінець 50-х рр. XX ст.*



*Дерев'яна церква у Нижньому Комарнику,
Словаччина. 1937 р.*

менти історичні», «Українські орнаменти народні» (1943). Досліджував також окремі питання історії України: «Чужинці про Україну» (1932); «Нариси з історії української промисловості» (1937); «Чужинці про Поділля» (1942); «Українське краєзнавство» (1945); «Український тризуб і прапор» (1953) та ін. Опублікував численні статті в періодичній пресі.

Літ.: Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія. Бібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 351–352; Енциклопедія українознавства. Словникова частина. – Париж – Нью-Йорк, 1976. – Т. II. – С. 2847–2848; Задорожнюк А. Січинський – внук Січинського // Прапор Жовтня (К-П). – 1991. – 13 серпня; Назаренко Є. Володимир Січинський і Подільське краєзнавство // Рад. Поділля (м. Хмельницький). – 1991. – 10 грудня; Ричка В. М. Унікальна антологія історичних свідчень про Україну // Український Історичний журнал. – 1991. – № 3. – С. 146–147; Січинський В. Чужинці про Україну. Вибір з описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть. – К.: Фірма «Довіра». 1992. – 225 с.

СОЛОМКО НАДІЯ ПАВЛІВНА

Народна майстриня, художник-аматор. Народилася 26 вересня 1944 у К-П. Після війни у зв'язку з хворобою батька, Павла Пилиповича Шевченка, родина опинилась у К-П. У Надії були ще дві сестри – Віра й Любов, та брат Микола. Надія закінчила К-П середню школу № 3 (1961), після чого продовжила навчання в К-П індустріальному технікумі (1964). В'язанням захопилася у Білій Церкві, куди потрапила за направленням. Невдовзі переїхала до чоловіка на Прикарпаття. Сьогодні живе і працює в Івано-Франківську.



Надія Соломко в'яже ікони. Перша виставка відкрилася 19 грудня 2002 р. в Івано-Франківську, друга – у квітні 2003 р. в К-П, в залах картинної галереї КПМЗ. 26 квітня 2005 р. кам'яничани знайомляться з новою виставкою в'язаних ікон Соломко у виставковій залі. Найбільш масштабною була експозиція, яка відбулася у Львові, в Музеї вишиваних ікон та образів отця доктора Дмитра Блажейовського. Виставки робіт Надії Соломко відбулися також у Чернігові, Луцьку, Чернівцях. Мисткиня створила ікони: «Ісус Христос», «Одигітрія», «Введення у храм Пречистої Діви Марії», «Плащаниця», «Різдво Пресвятої Богородиці», «Стрітення Господнє», «Благовіщення», «Святий Миколай», «Богоявлення Господнє», «Воздвиження Чесного Хреста». Серед робіт Надії Соломко є портрети Папи Римського Івана Павла II, митрополита Андрія Шептицького, Тараса Шевченка.



Літ.: Повернення Надії Соломко // Кам'янець-Подільський вісник. – 2003. – 11 квітня; Лісконог О. Надія Соломко в'яже на спицях портрети та ікони // Газета по-українськи. – 2007. – 25 квітня; Крайній І. Спершу був Ісус. І був він в'язаний // Україна молода. – 2007. – 1 вересня.



СОЛОМОВИЧ ВІКТОР (Szołomowicz)

Архітектор, художник. Народився, ймовірно, в Ніжині на Поділлі (?). Згадується як студент Школи Мистецтв у Кракові (Szkoly Sztuk Pięknuch w Krakowie) в 1891–1893 роки, де упродовж семестру 1892–1893 рр. брав участь у заняттях факультету композиції. Він є одним з учнів Школи видатного польського художника Яна Матейки, неодноразово брав участь у спільних виставках Школи. 1893 р. отримав нагороду за академічний малюнок натури. Брав участь в організованих професором Владиславом Луцкевичем наукових та художніх поїздках по Галичині: у травні 1893 р. – до селища Могила під Краковом (кляштор цестерціанців), в липні 1893 р. – до селища Старий Вішнич у Малопольському воєводстві. Експонував власні творчі композиції та проекти у Товаристві Друзів витончених мистецтв у Кракові (Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknuch) 1892 р.; у Варшаві в Салоні мистецтв 1895 р. У Національному музеї в Кракові (філія Суkenніц) знаходяться три картини художника придбані зі збірок 1891 р. Всі образи представляють види Кам'янця на Поділлі, а це свідчення того, що Кам'янець митець відвідував не один раз. Перебуваючи у К-П і захоплюючись пам'ятками архітектури Старого міста, організував тут 1911 р. персональну виставку. Відомо також, що 1898 р. давав приватні уроки рисунку учням в Одесі, зокрема такі заняття у віці 8 років відвідував Феліціян Щенсний Коварський.

1909 р. Соломович закінчив архітектурний факультет Санкт-Петербурзької Академії мистецтв. Серед 13 випускників були Адольф Шишко-Богуш, Людомир Хойновський, Казимир Дунаєвський та ін.

Літ.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cojestgrane.pl/polska/slaskie/katowice/wydarzenie/fhu/artysci-ze-szkoly-jana-matejki>. – Назва з екрана.



«Замок у К-П», полотно, олія. 1889 р.

«Мінарет у К-П», полотно, олія. 1890 р.

СОРОКАТИЙ ЛЕОНІД ОЛЕКСІЙОВИЧ

Краєзнавець, художник. Народився 10 травня 1942 р. в с. Пудлівці. 1954 р. навчався у мистецькій студії К-П Палацу піонерів, де керівником був Д. Брик (перший наставник у мистецтві). Далі – у Вижницьке училище прикладного мистецтва (1960–1962), заочно опановував живопис у Московському університеті культури, писав картини, брав активну участь у різноманітних конкурсах.

Його творчість помітили на республіканській виставці 1975 р. 1977-го отримує диплом I ступеня на Всесоюзному конкурсі, згодом – медаль лауреата на Всесоюзному фестивалі, відзнаки, заохочувальні путівки до Ленінграда. Їздить у творчі відрадження до Бакоти, Нетішина, Харкова. Тривалий час проживає в К-П, працює художником на місцевому цементному заводі. З 1982 р. заснував і керує дитячою художньою студією на базі НВК № 6 «Подільські барви», якій 1988 р. присвоєно звання «народний самодіяльний колектив».

Портрет переможця соціалістичного змагання Кузнецова, намальований 1980 р., придбано Мінікультури УРСР. Упродовж року митець малював полотно «К-П цемзавод», яке експонувалося в Москві на виставці робіт самодіяльних художників. Створив цілу картинну галерею про це підприємство, понад 30 великих робіт. Автор близько 200 картин, серед яких відзначаються серії пейзажів: «Осінь на Поділлі», «Весна на Поділлі» (1991), «У старому Кам'янці» (1988), «Спогади про Кам'янець» (1988), «Стара Фортеця» (1988) та ін. Його творчості притаманні індустріальні сюжети, портрети робітників, архітектурні об'єкти, подільські пейзажі, натюрморти з яскравими квітами, намальовані у дещо стилізованій манері. Картини експонувалися на художніх виставках у Москві, Києві, Хмельницькому, К-П та Болгарії. Персональна виставка відбулася 1992 р. в Ратуші К-П, присвячена 50-літтю художника. Про Сорокатога писали в республіканській пресі, у всесоюзних виданнях: «Робітничка газета», «Советская культура», «Сільські вісті», «Радянська Україна», «Комсомольское знамя», «Радянська освіта», «Творчество» (журнал Спілки художників), журнал «Образотворче мистецтво», брали інтерв'ю журналісти з Польщі. Працює над альбомом, матеріали для якого збирав із багатьох джерел: К-П історичний, архітектурний музеї та фонд рідкісної книги, Львівська бібліотека ім. В. Стефаника, Івано-Франківська бібліотека та приватні колекції. Член спілки народних майстрів України.



«Монтаж першої печі», папір, акварель. 1968 р.



Створив цілу картинну галерею про це підприємство, понад 30 великих робіт. Автор близько 200 картин, серед яких відзначаються серії пейзажів: «Осінь на Поділлі», «Весна на Поділлі» (1991), «У старому Кам'янці» (1988), «Спогади про Кам'янець» (1988), «Стара Фортеця» (1988) та ін. Його творчості притаманні індустріальні сюжети, портрети робітників, архітектурні об'єкти, подільські пейзажі, натюрморти з яскравими квітами, намальовані у дещо стилізованій манері. Картини експонувалися на художніх виставках у Москві, Києві, Хмельницькому, К-П та Болгарії. Персональна виставка відбулася 1992 р. в Ратуші К-П, присвячена 50-літтю художника. Про Сорокатога писали в республіканській пресі, у всесоюзних виданнях: «Робітничка газета», «Советская культура», «Сільські вісті», «Радянська Україна», «Комсомольское знамя», «Радянська освіта», «Творчество» (журнал Спілки художників), журнал «Образотворче мистецтво», брали інтерв'ю журналісти з Польщі. Працює над альбомом, матеріали для якого збирав із багатьох джерел: К-П історичний, архітектурний музеї та фонд рідкісної книги, Львівська бібліотека ім. В. Стефаника, Івано-Франківська бібліотека та приватні колекції. Член спілки народних майстрів України.

Лит.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kray-kp.org.ua/?p=8057>; <http://podolyanin.com.ua/celebrities/48/5563/>. – Назва з екрана.



«Монтаж першої технологічної лінії цементного заводу»,
ліногравюра. 1980 р.



«Закладка фундаментів першої технологічної лінії»,
папір, акварель. 1967 р.

СТАСЮК ГРИГОРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Художник образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва. Народився 7 квітня 1965 р. в Білорусі. Шлях у мистецтво розпочався у К-П. Художню освіту отримував у К-П ДХШ. Відчуття кольору, пізнання особливостей подільського живопису прищепили вчителі та наставники Дмитро Брик, Лариса Заярна і Збігнев Гайх. Продовжив навчання у Київському художньо-промисловому технікумі на факультеті художнього оформлення (1980–1984). Вчився у викладачів: В.Л. Панченко, П.В. Дудчак, П.К. Полянського. Член спілки кам'янецьких художників «АРТ-Простір». Постійно працює в К-П. Обіймав посаду художника в художньо-виробничих майстернях художнього фонду УРСР (1987–1990), майстра виробничого навчання (художній вітраж) у ВПТУ № 14 (1993–1994). Створює композиції у різних жанрах, зокрема, вирізняє натюрморти і пейзажі. Міський пейзаж (ведута) К-П – постійний об'єкт зацікавленості художника. Опанував техніки: паяний вітраж, мозаїку з природних матеріалів, холодний батик, акварельний та олійний живопис. Виставки: участь у виставці кам'янецьких художників у мерії міста Краків (Польща, 1996); коропластика та батик (К-П, галерея на Тринітарській, 2008); «Забуті села України» (К-П, галерея на Тринітарській, 2013); «Квіти як діти» (К-П, галерея на Тринітарській, 2014); «Вулицями рідного міста» (К-П, галерея на Тринітарській, 2015). Роботи знаходяться у приватних колекціях і збірках України та за кордоном (Канада, США, Фінляндія, Ізраїль, Німеччина, Аргентина, Італія, Іспанія, Китай, Словаччина, Угорщина, Японія, Росія); в інтер'єрах К-П: кафе «Оскар» (коропластика), фотосалон «Лінар» (вітраж), ресторан «Гостинний двір» (вітраж).



«Квіткова фантазія»,
полотно, олія

«Натюрморт з кавою»,
полотно, олія

СТЕГЛІК ЗИГМУНТ

Скульптор, майстер різьблення по каменю. Народився 1829 р. в Кракові у родині Юзефа і Терези (Кремер) Стегльск. Упродовж трьох років, починаючи з 1859 р., реставрував каплицю Пресвятих Дарів при північній наві кафедрального католицького костелу св. апостолів Петра і Павла у К-П. Створив вражаючий кам'яний вітвар з чорного мармуру, вкрив мозаїкою стіни, а покрівлю – мідним листом. Консекрація вітваря відбулася 26 квітня 1862 р. 1867 р. реставрував вірменський костел св. Миколая. Автор численних професійно виконаних надгробків на Польсько-фільварецькому католицькому цвинтарі, більшість з яких є справжніми творами сепукрального мистецтва, зокрема, саркофаг ксьондза Павла Будзинського (1858). Власною діяльністю зміг прищепити смак і попит до красивих і вражаючих меморіальних пам'яток у місцевого населення. Відійшов у вічність 1864 р. у віці 35 р.; похований на Польсько-фільварецькому католицькому кладовищі у К-П.

Лім.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://picasaweb.google.com/112514471247188049673/KatedraWKamiencuPodolskim#5931114742405925186>. – Назва з екрана.



*Каплиця Пресвятих Дарів
кафедрального костелу св. апостолів
Петра і Павла у К-П. Сучасний вигляд.
Фото Богуслава Белінського*

СУШАРНИК АННА ОЛЕКСАНДРІВНА

Художник-реставратор, експерт творів мистецтва, викладач фахових дисциплін. Народилась 1 жовтня 1988 р. у селищі Смоляніново Шкотовського району Приморського краю. Закінчила КПНУ імені Огієнка, магістр (2006–1012). Викладачі: Б. М. Негода, В. І. Лашко, Н. О. Урсу, Н. С. Лашко, А. О. Штогрин. Митці, в колі яких працювала: О. Савчук, К. Дегтяр, В. Павлович, В. Варвянська та ін.

Творче гасло: «Для мене ж той край найкращий, де вирости крила мої». Трудову діяльність почала у КПМЗ на посаді художника. До фахових досягнень відносяться: персональні виставки: 2009 р. – «Поділля – край натхнення», м. Хмельницький; 2010 р. – «Мить прекрасного – це тільки мить...», м. Хмельницький; 2011 р. – «Барви Поділля», К-П; 2012 р. – «Душею. Розумом. Пензлем», м. Чернівці; 2012 р. – «На хвилях кольору», К-П; 2013 р. – зал ТЦ «Ріко», м. Хмельницький; 2013 р. – «Живописні паралелі», м. Хмельницький.



Всеукраїнські колективні виставки: 2013 р. – «Молоде мистецтво молоді країни», м. Київ (Будинок художника); 2013 р. – виставка, присвячена 75-річчю НСХ України (Будинок художника); 2014 р. – Пересувна художня виставка поетичної ілюстрації «І на оновленій землі...», присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка, м. Біла Церква; 2014 р. – виставка, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка, м. Київ; 2014 р. – «Щедрість рідної землі», м. Кмитів Житомирської області (Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й. Буханчука); 2014 р. – «Мальовнича Україна» до 200-літнього ювілею від дня народження Т. Шевченка, м. Черкаси; 2014 р. – виставка до Дня Незалежності України, м. Київ (Будинок художника); 2014 р. – «Чарівні барви Дніпра», м. Дніпропетровськ; 2014 р. – Культурно-мистецький проект «Під Покровом Жінки!», м. Кмитів; 2014 р. – виставка до Дня художника, м. Київ (Будинок художника); 2014 р. – Різдвяна виставка, м. Київ (Будинок художника); 2015 р. – Мистецький проект «Історичні постаті майбутнього», м. Черкаси (Черкаський художній музей).
З 2014 р. член НСХ України.



«Подільський мотив», полотно, олія



«Стежкою до рідного дому», полотно, олія. 2013 р.

ТАБЕНСЬКА ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Живописець, художник книги, дизайнер. Нар. в К-П у 1979 р. Навчання: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», видавничо-поліграфічний факультет, кафедра книжкової графіки (1998–2002); Українська академія друкарства, факультет видавничо-поліграфічної та інформаційної технології, кафедра книжкової графіки та дизайну друкованої продукції (2003–2005). Викладачі: Б.В. Валуєнко, В.П. Перевальський, А.І. Мікловда, Б.М. Негода. Коло митців, серед яких працювала: Б.М. Негода, Н.О. Урсу, В.І. Лашко, Н.С. Лашко, А.О. Штогрин, І.А. Гуцул. Із захопленням ставиться до рідного краю, використовуючи старовинні зображення К-П та символи Поділля. З 2007 р. працює в КПНУ ім. Івана Огієнка, викладає дизайн поліграфічної продукції, типографіку, художньо-прикладну графіку. З 2006 р. займається арт-книгою. Твори: «Подорожній архів

Марко Поло» (за мотивами твору Італо Кальвіно «Незримі Міста»), «Малоросійський словник М.В. Гоголя», карти «Terra Negroica». Працює над станковими творами в змішаних техніках. З 2015 р. – член НСД України.

Персональні проекти: виставковий проект «Споглядання» (спільно з Оленою Карасюк), галерея «Дім Миколи», м. Київ, Україна (2004); презентація проекту «Незримі міста», Українська академія друкарства, м. Львів, Україна (2005); персональна виставка «Незримі міста», виставковий зал «Вірменська криниця», К-П, Україна (2009).

Участь у конкурсах, фестивалях:

Росія: 5-та Московська міжнародна виставка-ярмарок «Книга художника», Центральний будинок художника, м. Москва (2009); 6-та Московська міжнародна виставка-ярмарок «Книга художника», Центральний будинок художника, м. Москва (2010); «Иные языки, иные книги» в рамках 1-ого Південно-Російського бієнале сучасного мистецтва, Ростовський обласний музей краєзнавства, м. Ростов (2010); II московський фестиваль вільних видавців «Воо: букви, звуки, цацки»; виставка «Простір тексту», «Галерея на Солянке», м. Москва (2010); виставка авторської книги «Ручная книга – 2», Державний музей-заповідник «Царіцино», м. Москва (2010); виставка «Гоголь. Послесловие к юбилею», Державний літературний музей, м. Москва (2010); виставка авторської книги «Ручная книга», Воронежський державний університет, м. Воронеж (2010); виставка «K\X», музей сучасного мистецтва «Эрарта», Санкт-Петербург (2011); виставка «Будущее бумаги. Россия/Украина» (2012), музей «Тульський некрополь», м. Тула.

Україна: спільна виставка молодих художників, Ратуша, К-П (2001); виставка «Інші слова», галерея «Акварель», м. Київ (2004); виставка «Книга художника» в рамках «Форуму видавців-2010», м. Львів, (2010); виставка «Арт-Книга», музей книги і друкарства України, м. Київ (2010); міжнародний проект «Майбутнє паперу», Музей книги і друкарства України, м. Київ (2012), а також участь у щорічних спільних виставках регіонального значення.

2015 р. мисткиня виборола грантову стипендію Міністра культури Польщі GAUDE POLONIA і піврічне стажування, яке передбачало створення великого проекту у сфері АРТ-книжки. Проект називається «REDUX. Фантомні спогади» і присвячений подільському графу Ігнацію Мархоцькому, який, опинившись між двома імперіями – Російською та Австро-Угорською – у XVIII ст. створив свій ідеальний простір – Миньковецьку державу. Ідею реалізовано в майстерні проектування книги Краківської академії мистецтв імені Яна Матейки під керівництвом доктора Дороти Огоновської.



Артбук «REDUX»



Артбук «Скриня. Речі сили»



ТАКІРОВ ТІМУР НІГІМІТУЛЛАЙОВИЧ

Художник-реставратор, іконописець, експерт творів мистецтва, викладач фахових дисциплін. Народився 22 жовтня 1982 р. у Теміртау в Казахстані. 1987 р. переїхав з родиною до України. 2005 р. закінчив Миколаївську філію Київського національного університету культури і мистецтв зі спеціальності «Реставрація творів мистецтва» і вступив до Київської національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. 2010 р. здобув диплом магістра за спеціальністю «Реставрація творів мистецтва». Викладачі: О.К. Пріходько, Д.Л. Боляков, Ю.А. Макушин, Н.В. Сапак, М.Ф. Тітов, В.В. Люш та ін. Митці, в колі яких працював: О. Віштаченко, Т. Шмаленко, М. Плехов, Д. Савелюк, М. Козловська та ін. Трудова діяльність: з 2005 р. – художник-реставратор, 2009 р. – викладач реставрації станкового живопису КПНУ імені Івана Огієнка. Брав участь у багатьох персональних, обласних та всеукраїнських художніх виставках: Всеукраїнська виставка «Україна і світ: місяць культури», м. Київ, Палац мистецтв «Український дім» (2005); форум національних культур «Всі ми діти твої, Україно», м. Київ (2005); обласна виставка, м. Миколаїв (2006 р.); персональна «Виставка пасхальних яєць в техніці яєчної темпері», м. Феодосія (2008); виставки живопису об'єднання молодих художників «Айванабугу», К-П (2010) та м. Миколаїв (2010, 2011); виставка, присвячена 40-річчю НСХ України, м. Миколаїв (2011); «Місто моє, любов моя», К-П (2011); виставка живопису об'єднання молодих художників «Айванабугу», Миколаїв (2011); персональна виставка живопису, Хмельницький (2012); благодійна виставка картин «Биение жизни. Айванабугу», м. Одеса (2012); виставка живопису об'єднання професійних художників Кам'янецьчини «АРТ-Простір», м. Чернівці (2012); виставка живопису Всеукраїнського симпозиуму «ВішТак», К-П (2013); виставка живопису об'єднання молодих художників «Айванабугу», м. Миколаїв, музей ім. Верещагіна (2013) та багато інших.





«Святий благовірний князь Гліб»,
дошка, темпера, 30х35. 2010 р.



«Несебр. Болгарія. Перед дощем»,
полотно, олія, 40х50. 2015 р.

ТРУБНИКОВ ІВАН ДОРМІДОНТОВИЧ

Архітектор. Народився 1857 р. 1879 р. вступив і 1884 р. закінчив по I розряду Санкт-Петербурзький Інститут цивільних інженерів, де здобув відповідне звання. З 1890 р. служив у К-П губернським архітектором будівельного відділення. Ремонтував і перебудовував в'язниці, лікарні, громадські споруди, зводив мости, проектував церкви. Час смерті архітектора невідомий.

Літ.: Тимофієнко В. Г. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник / В. Г. Тимофієнко. – К.: НДІТІАМ, 1999. – 477 с.

УРСУ НАТАЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА



Художник ДПМ, доктор мистецтвознавства, професор. Народилась 1 січня 1952 р. в Молдові. 1968–1975 рр. навчалась у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва (нині Львівська національна академія мистецтв). Серед її викладачів – професори В. Овсійчук, Е. Мисько, В. Черкасов, Л. Пушкаш, Д. Крвавич, В. Шелест, Т. Умнова та ін. 1975–1981рр. – Кишинівський технологічний технікум (викладач рисунку, живопису, композиції та моделювання одягу); 1981–1992 рр. – Кишинівський педагогічний університет ім. І. Крянге (асистент, ст. викл., доцент, зав. кафедри ДПМ художньо-графічного факультету. 1986 р. – захист кандидатської дисертації у Московському вищому художньо-промисловому училищі (к. Строганівське). 1987 р. – відзнака «Відмінник народної освіти Молдови». Вчене звання доцента здобула 1993 р. З 1992 р. – наукова і педагогічна праця у К-П державному педагогічному інституті. 2002 р. – відзнака «Відмінник освіти України». 2004 р. очолює кафедру образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва; досліджує проблеми відродження національно-мистецької

спадщини, сакральне мистецтво чину домініканців в Україні, питання теорії й методики викладання образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у вищих та середніх навчальних закладах. Автор близько 300 наукових праць, серед яких посібники, методичні вказівки, наукові статті у фахових збірниках України. 2005 р. отримала грант Американської Асоціації Наукових Товариств (м. Нью-Йорк) 4000 \$ США. 2007 р. видала наукову монографію «Мистецька спадщина домініканського ордену XVII–XIX ст. на території України». 2007 р. – державна нагорода МОН України – медаль «За наукові досягнення». Учасник багатьох міжнародних конференцій в Україні й за кордоном. 2008 р. – захистила докторську дисертацію «Сакральне мистецтво домініканського ордену на землях України XVII–XIX ст.». 2009 р. за наукові дослідження храмів св. Станіслава в Україні отримала Командорський хрест Міжнародного ордену св. Станіслава (Дама ордену). 14 квітня 2011 р. Н. Урсу присвоєно вчене звання професора. Є членом НСХ та НСК України. Очолює Наукову школу, а також Міжнародний науковий центр досліджень історії ОМ, ДПМ й архітектури. Член міжнародних асоціацій і товариств: International Association for the Humanities (IAH) – Міжнародної асоціації гуманітаріїв (МАГ) з 2007 року; Міжнародного інтернет-товариства «Історики давнього мистецтва», м. Краків, Польща з 2011 р. Член Спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій К 20.051.08 (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) зі спеціальності «Теорія та історія культури (мистецтвознавство)». 2013 р. отримала Подяку Прем'єр-міністра України за особистий внесок у підготовку спеціалістів у галузі мистецької освіти, багаторічну сумлінну працю та професіоналізм.

Літ.: Каньоса П. С. Сподвижниця подільського мистецтвознавства (Наталія Олексіївна Урсу) / П. С. Каньоса // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2012. – Т. 19. – С. 247–254; Доктори наук, професори Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: довідково-бібліографічне видання / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; уклад.: І. М. Конет, В. С. Прокочук. – Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-Світ, 2013. – (512 с.: іл). – С. 440–456; Наталія Урсу // Проект «Успішна жінка». – [Електронний ресурс] [Назва з екрана] http://www.status-ua.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=386&Itemid=29. – К.: ТОВ Статус-Україна, 2014.



УЧТА СИМЕОН АВГУСТИНОВИЧ

Будівельник і архітектор. Народився у К-П (?). Вже у XVIII ст. його дід Домінік Учта жив у Кам'янці, мав будинок на вулиці Довгій. Зодчий став широко відомим 1823 р., коли усунув пошкодження кріплення статуї Богоматері на мінареті, яка сильно нахилилася під час бурі. Завдяки спеціальному риштуванню Учта підняв статую і надійно закріпив її на металевому штирі. Як міський архітектор (1834–1830) виконував різноманітну роботу: складав проекти споруд, оцінював будівлі, узгоджував проекти, давав дозвіл на різні перебудови на міських садибах. За його проектом значно перебудовано архієрейську церкву (колишній Францисканський костел). 1835 р. над нею збудовано новий купол, а весь інтер'єр об'єднано однією ордерного системою. Тоді ж на західному фасаді монастирських келій з'явився шестиколонний портик. За проектом Учти 1834 р. на території військових казарм на вулиці Шпитальній, 14 Старого міста побудовані господарські приміщення; здійснена перебудова Подільської православної духовної консисторії на Вірменському ринку з надбудовою другого поверху, а також переробляються інтер'єри кармелітського та домініканського костелів. Перебудував архітектор порохові склади (1834), старий будинок духовної семінарії, келії Троїцького монастиря і добудував корпус (1837–1838). Також створив багато проектів приватних будівель.

Діяльність Учти припадає на першу половину XIX століття, коли в архітектурі Російської імперії ще панував стиль, який одержав назву російського класицизму. Йому притаманні чіткість форм, ясність та врівноваженість композицій, стримане декоративне оздоблення. Володимир Тимофійко характеризує Учту як представника пізнього ампіру (пізнього класицизму в західноєвропейській архітектурі).

Літ.: Учта Семен [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрану; Осетрова Г. Архітектор Симеон Учта // Прапор Жовтня. – 1985. – 14 вересня. – С. 4; Тимофійко В. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть. Біографічний довідник.



Скриннік О. «Костел францисканців у К-П»,
полотно, олія, 55х55. 2006 р.



Турецький мінарет у К-П

ФАСТЕНКО ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ

Монументаліст, живописець, графік. Народився у К-П 22 квітня 1926 р. Закінчив Кримське художнє училище імені М. Самокиша у Сімферополі (1954). Став членом НСХ СРСР (1964). Майстер станкового та монументально-декоративного живопису, станкової графіки. Серед творів Юрія Петровича – ліногравюри: «Прекрасны вы, берега Тавриды», «Рік 1920-й», «В засланні», «В неволю злую», «Думи», мозаїчне панно «Севастополь». Нагороджений медалями. Живе і працює в Сімферополі. Роботи зберігаються в музейних і приватних колекціях України та за кордоном.



Літ.: Українські радянські художники: довідник. – К.: Мистецтво, 1972. – 563 с.; Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 290; Кушнір Борис. Художники і мистецтвознавці з Кам'янця // Прапор Жовтня (К-П). – 1973. – 2 березня. – С. 3; Фастенко Ю.П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.



«Палац в Алуці»



«Грайливе море»



«У майстерні в діда»



«Захід сонця в Сімеїзі»

ФЕНЦУР ВАСИЛЬ ВОЛОДИМИРОВИЧ

Архітектор, член Національної спілки архітекторів України, член Українського комітету ІКОМОС, отримав освіту у Львівському політехнічному інституті, за фахом – архітектор (1978). Народився 8 серпня 1955 р. в м. Бережани Тернопільської області. З 1987 р. працює директором Державного історико-архітектурного заповідника в К-П, а з 1998 р. – генеральним директором Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець». Під його керівництвом здійснено розробку низки програм та проектів з реставрації пам'яток архітектури, регенерації та впорядкування території, відтворення втраченої історичної забудови Старого міста. Брав участь у розробці архітектурних проектів з відбудови будинків на вул. П'ятницькій, Зарванській, Старобульварній, Довгій, Тринітарській, костелу св. Катерини, міського арсеналу. Став засновником процесу відновлення художньо-промислової школи ім. В. Гагенмейстера. Є автором науково-графічних матеріалів номінації «Культурний ландшафт каньйону в К-П» для включення до Списку світової культурної спадщини ЮНЕСКО, співавтором, редактором видань фотоальбомів «Кам'янець на Поділлі» (2000), «Кам'янець крізь віки» (2012). За плідну працю нагороджений знаком «Почесний працівник будівництва та архітектури», відзнакою К-П міської ради «Честь і шана» (2007).



Літ.: Хто є хто. Економіка, культура, наука. – Київ та регіони, 2002–2003. – С. 328; Хто є хто на Хмельниччині. УА Геральдики, товарного знаку та логотипу. – Київ, 2004. – С. 12; Київський літопис XXI ст. Освіта, наука, архітектура. – К., 2007. – С. 290; Архітектурно-будівельний комплекс України. – К., 2009. – Календар-довідник, 8 серпня; Архітектори України. – К.: видавниче об'єднання «Пошана», 2012. – С. 266.



Відтворення костелу св. Катерини



Житловий будинок на вулиці Зарванській, 20

ФЕСЕНКО АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ



Художник-педагог, мистецтвознавець, пейзажист. Нар. 15 серпня 1922 р., шкільні та юнацькі роки пройшли у Харкові. Учасник війни, має нагороди за відвагу. З 1951 р., демобілізувавшись з лав армії, жив і працював у К-П. Трудився в обласному товаристві художників (1951–1965). Закінчив історичний факультет К-П педагогічного інституту. Вступив на заочне відділення Ленінградського інституту живопису, скульптури і архітектури ім. І.Ю. Рєпіна, який закінчив, одержавши диплом мистецтвознавця (1962–1967). Там же факультативно опанував малюнок і живопис. Постійний учасник обласних, міських, міжобласних художніх виставок. Мав п'ять персональних виставок, а з 1992 р. у К-П училищі культури розміщена постійно діюча персональна художня галерея митця. Тема рідної землі була для нього постійним джерелом натхнення: вона присутня в пейзажах, зокрема таких, як «На старому кордоні» (1988 рік), «Збруч навесні» (1967), «Березень, Весняний струмок» (1991), «Гуменці», «Тещин

Язык», «Річка біля підніжжя гір» (1987), «На могилі воїна», (1982), «Чайки над морем», (1989), «Кармалюкова гора» (1991). Тема війни знайшла своє відображення в пейзажах «Відлуння війни» (1984) та етюдів «Дот над рікою Збруч» (1987). Значне місце в доробку митця належить міському пейзажу. Переважно це краєвиди К-П, де він органічно поєднував природу з архітектурою міста: «Старий міст і краєвид з нього» (1986), «Водоспад» (1991), «Покровська церква і Стара фортеця» (1990). Вражає ліризм, багатогранність у зображеннях на полотні фортеці в картинах «Стара фортеця в кам'яному ореолі» (1984), «Стара фортеця. Вид зі Смотрича» (1986), «Стара фортеця. Дорога до укріплень», «Стара фортеця навесні» (1987), «Стара фортеця (в контражурі)» (1990), «Стара фортеця у вечірньому серпанку» (1991), «Стара фортеця у негоду» (1979). У творчості митця є кримські, кавказькі і прибалтійські краєвиди. Надовго запам'ятовуються натюрморти «Півонії та ромашки» (1988), «Бузок і бульденеж на килимовому тлі» (1988), «Горобина і яблука з кавуном на полтавському рушнику» (1990), «Бузок, тюльпани і нарциси на рушнику» (1992), «Рожеві півонії» (1992), «Айстри» та ін.



«Твердиня Поділля», полотно, олія



«Річка Смотрич узимку», полотно, олія

Як мистецтвознавець А. Фесенко щедро ділився своїми знаннями з молоддю. Обіймав посаду старшого викладача К-П педагогічного інституту (1965-1972), викладав історію мистецтва, живопис і малюнок; працював в К-П ДХШ. З 1971 р. викладав в К-П училищі культури. Опублікував в районній, обласній та республіканській пресі (газети і журнал «Образотворче мистецтво») більше 100 мистецтвознавчих статей, присвячених розвитку образотворчого мистецтва на Поділлі. Помер художник і похований у К-П 1994 р.



«Квіткові пасторалі», полотно, олія



«Рясні соняхи», полотно, олія

ФЛЬОРЧУК ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

Художник-педагог, живописець, фотохудожник. Народилася 11 лютого 1977 р. в Старокостянтинові Хмельницької області.

1996 р. закінчила К-П училище культури за спеціальністю «Народна художня творчість».

2008 р. закінчила Українську академію друкарства ім. Івана Федорова (м. Львів) за спеціальністю «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво». З 2000 р. працює в К-П ДХШ секретарем; з 2011 р. – викладачем. З 2009 р. є членом спілки художників Кам'янецьчини «АРТ-Простір».

Бере участь у міських та обласних виставках творів образотворчого мистецтва, пленерах та фотовиставках. Працює в техніках олійного живопису.

Виставки: обласна звітна викладачів ДХШ Хмельниччини (2012); «Знову разом» (2012); на День міста (2012); професійного мистецтва «АРТ-Простір», м. Чернівці (2012); художників-педагогів ДХШ (2013); «Вартові століть – II» фотовиставка на сайті «Кам'янець-Подільський історичний» (2013) – перше місце; осіння – до Дня художника (2013); «Великодні мотиви», «АРТ-Простір» (2014); «Художник – це поклик!», пленер художників-педагогів ДХШ (2014).





«Десь проходила ніжність», картон, олія, 60х50. 2014 р.



«Дитинство», полотно, олія, 20х30. 2011 р.

ХИЖИНСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВІКТОРОВИЧ

Художник-кераміст. Народився 28 липня 1971р. у К-П. У 1986–1990 рр. навчався у Косівському технікумі народних художніх промислів імені Василя Касіяна. 1997 р. закінчив Львівську національну академію мистецтв (кафедра кераміки). Член НСХ України 2000 р. Працює викладачем Луцького державного технічного університету. Захистив дисертацію «Професійна кераміка в мистецтві другої половини ХХ століття: педагогічний та творчий досвід шкіл Львова та Вроцлава» й отримав науковий ступінь кандидата мистецтвознавства (2014). Учасник понад 80 обласних, всеукраїнських та міжнародних художніх виставок, зокрема 10 персональних.



Тричі був переможцем обласного конкурсу «Волинська писанка». Виставки: м. Луцьк (1995); Центр слов'янської культури, м. Таллінн, Естонія (1996); Львівський музей етнографії, м. Львів (1997); Всеукраїнська художня виставка «Різдвяний салон декоративно-ужиткового мистецтва» (1997); Всеукраїнська художня виставка «2000-ліття Різдва Христового», м. Київ (2000); Всеукраїнська молодіжна художня виставка, м. Київ (2000); виставка робіт у Галереї сучасного мистецтва, м. Київ (2010). Десята персональна виставка відкрилася 20 березня 2007 р. у Волинському краєзнавчому музеї. Експонувалося 20 художніх композицій Хижинського – «Незвідані світи», «День і ніч», «Залатане небо», «Зимові сліди», «Воля-неволя» та ін. Виконані вони у техніці ручного ліплення, відливання в гіпсовій формі. Автор використав шамот, порцеляну, ангоби, поливи. Творче кредо митця: «Намагаючись зрозуміти себе і почути інших, подорожую в пошуках краси, добра, гармонії і любові. Сподіваюсь, що ця подорож не закінчиться, допоки мої душа і розум шукатимуть відповіді на одвічні питання, а моя уява допомагатиме втілювати їх у різних формах». Твори: «Червоний сервіз» (1993); «Сізіфові труди» (1995); «Торси» (1995); штоф «Різдвяний» (1996); «Чумацький шлях» (1996); «Весняне» (1996); «...І чорний ангел прилетів» (1996); «Велика гра в хрестики-нолики» (1996); «Прогулянка котів» (1996); «Конфлікти поколінь» (1996); «Забуті спогади» (1997); серія «Єгипет» (1998); «Сполохані мрії» (1999); «Окрилена»

(2000); «Птах надії» (2000); «Японські мотиви» (2000); «Плин часу» (2000); «Ніч яка місячна» (2001); «Викрадач гнізд» (2001); «Коли падає дощ та досягають яблука» (2001); «Між днем та ніччю» (2001). Роботи знаходяться в музеях і приватних збірках України та за кордоном. Стипендії: галереї «Kunstforum pïaristen» (Відень, Австрія, 2003); Міністра культури Польщі «Gaude Polonia» (2003 та 2007).

Літ.: Художники Волині. «Незвідані світи» Володимира Хижинського // Волинь. – 2007. – 22 березня; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.logos.biz.ua/mystgal/hyzhynskij.htm>. – Назва з екрана.



ХИМИЧ ЮРІЙ ІВАНОВИЧ

Архітектор, художник-педагог, графік. Нар. 12 квітня 1928 р. в К-П Хмельницької області. Батько – інженер-хімік, мати – вчителька. У 1945 р. став студентом, 1950 р. закінчив архітектурний факультет Київського інженерно-будівельного інституту. Лейтенанта-інженера Ю. Химича направили на проходження військової служби і будівництво головної бази Чорноморського флоту до Севастополя, де він пізніше часто проводив літню відпустку зі своєю родиною. 1952 р. – початок виставкової діяльності. У молоді роки Ю. Химич був визнаний одним з кращих художників-акварелістів Радянського Союзу, писав вірші. У 1955-1958 рр. навчався в аспірантурі Академії архітектури УРСР. Вчителі: І. Каракіс, Я. Штернберг, С. Єржиковський, В. Заболотний, О. Шовкуненко. У 1964-1985 рр. працював викладачем рисунку та живопису Київського інженерно-будівельного інституту. З 1984 р. – викладач рисунку та живопису Київського художнього інституту (нині НАОМА). Розробив програму і навчально-методичний посібник з викладання рисунка і живопису на архітектурному факультеті. З 1989 р. – професор. Член НСАУ (1955) та НСХУ (1962). Заслужений діяч мистецтв УРСР (1990), член Академії архітектури України. Майстерня художника розташовувалась за Трапезною церквою Києво-Печерської лаври. Серед персональних виставок: «Севастополь – Бахчисарай» в Домі архітектора (м. Київ, 1952) (перша персональна виставка); «Корабельна сторона» (м. Київ, 1953). З 1956 р. – учасник республіканських, всесоюзних і міжнародних виставок: виставка в Угорщині (1970). Автор станкових серій: «Дерев'яне зодчество Півночі Росії» (1970-ті); «Пам'ятники архітектури Львова» (1960–1980); «Київ», «Чернігів»,



«Дніпро» (всі – 1950–1990); «Дерев'яне зодчество України» (1989–1990); «Пам'ятники архітектури Галичини» (1990); «Пам'ятники архітектури Криму» (1993); «Фортеці України» (1994); «Кам'янець-Подільський» (1965–1966).

Альбоми: «Пам'ятки архітектури України у творчості Юрія Хіміча: Сто вибраних творів» (м. Київ, 1999); «Софія Київська у творчості Юрія Хіміча» (м. Київ, 1962); «Бахчисарай» (м. Москва, 1972); «По древньому Львову» (м. Москва, 1974); «Дерев'янное зодчество Севера» (м. Москва, 1975) та ін.

Помер художник у липні 2003 р. Посмертні виставки його робіт відбулися у Київській галереї «Коло» у 2004 та 2005 рр. Роботи Химича зберігаються в музеях, приватних колекціях багатьох країн світу. Наприклад, у экс-президента України В. Ющенка, посла США К. Паскуаля, меценатів Н. Ярьсько, І. Фіглюса та ін.

Літ.: Енциклопедія українознавства: В 10 томах / Головний редактор Володимир Кубійович. – Париж, Нью-Йорк: Молоде Життя, 1954–1989. Словникова частина. – Т. 9. – С. 3589; Мистецтво України: Біографічний довідник. – К., 1997. – С. 615; Кам'янець-Подільський. Пам'ятки старовини в малюнках художників: Комплект листівок. – К.: Мистецтво, 1968; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Химич_Юрій_Іванович. – Назва з екрана.



ХІЦІНСЬКИЙ ТАРАС МИКОЛАЙОВИЧ



Фаховий реставратор живопису, художник-педагог. Народився 17 січня 1992 р. у місті Старокостянтинів Хмельницької області. Закінчив КПНУ імені Івана Огієнка (2009–2015), магістр. Отримав спеціалізацію художника-реставратора, вчителя образотворчого мистецтва, викладача фахових дисциплін. Працював у майстернях Б. М. Негоди, А. О. Штогрин, С. І. Кляпетури. Митці, з якими працював: Т. Такіров, О. Гудима, О. Віштаченко, Б. Бринський, В. Цапко, Є. Удін, М. Шевчук та ін. Після закінчення університету залишився у К-П, де живе і творчо працює.

Під час навчання брав участь у кількох студентських збірних виставках, що проходили у К-П, Тернополі та Чернівцях, мистецьких проектах: «Шляхом серця», у складі арт-групи «Сновиди» (краєзнавчий музей, Тернопіль, 2012); «Присутність» у складі арт-групи «Сновиди» (краєзнавчий музей, Тернопіль, 2013); «Присутність», у складі арт-групи «Сновиди» (галерея «Бастіон», м. Івано-Франківськ, 2014); «Присутність», у складі арт-групи «Сновиди» (музей заповідника «Давній Галич», м. Галич, 2014); «Територія добра», у складі арт-групи «Сновиди» (м. Тербовля, 2014). З 2012 р. є членом унікальної арт-групи «Сновиди», заснованої у Тернополі 2010 р.



«Родинна церква Острозьких», полотно, олія, 55х70. 2012 р.



«Білий етюд», полотно, олія, 40х30. 2015р.

ЧЕКІРДА ГНАТ ПЕТРОВИЧ

Архітектор. Народився 27 січня 1920 р. На одній зі стін кінотеатру «Планета» відкрито меморіальну дошку, присвячену Гнату Чекірді, архітектору з Хмельниччини, який створив чимало відомих будівель, що стали архітектурним обличчям повоєнного часу центру міста Проскурова-Хмельницького. Серед них: Палац піонерів на вул. Проскурівській (тепер Будинок ляльок), будинок обласної ради профспілок, готель «Жовтневий», парк культури та відпочинку ім. 500-річчя міста Хмельницького

(нині – парк імені М. Чекмана), будинок пожежного депо (тепер кінотеатр «Планета»). Зодчий зробив свій внесок у розбудову післявоєнного Кам'янця. До відомих архітектурних об'єктів у місті належить реконструкція будинку культури, а також головного корпусу К-П національного університету імені Івана Огієнка (колишнього Технічного училища). Архітектура була основою його життя, а він – відданий своїй справі. Відійшов у вічність 29 квітня 1990 р.

Літ.: Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B%D0%B8%D0%B9>. – Назва з екрана.



Кінотеатр «Планета», колишнє пожежне депо, м. Хмельницький



Міський будинок культури у К-П

ШАВРІН ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ



Художник-графік, карикатурист. Народився 1884 р. у Києві. Закінчив Київську ХШ, далі деякий час навчався у Санкт-Петербурзькій академії мистецтв, яку не вдалося закінчити, бо звідти митця забрали в армію. Закінчив фельдшерські курси; учасник Першої світової війни, де виявилася у нагоді професія фельдшера. Доля привела його до подільської землі, де під Кам'янцем, у с. Вільківці, був поранений. Одружився з дівчиною, яка його врятувала, потім доглядала до повного одужання. Молода дружина працювала вчителькою у школі. У К-П ХПШ художник викладав малювання і ліплення. Його карикатури і шаржі представлені у Третьяковській галереї в Москві, а також знаходяться в архівах Києва. Учень митця, військовий журналіст, полковник Олександр Титович Мельник, який закінчив разом із М. Ліщинером, Н. Сулковською та З. Охримович К-П ХПШ (1930), теж малював шаржі у газеті Прикарпатського прикордонного округу «Слава Родины», наголошуючи, що мистецтву карикатури його навчив саме Шаврін. У родині Шавріних народилася донька, яку звали Катерина. Після за-

криття К-П ХПШ переїхав у Київ до родичів (там жила сестра), згодом – до Москви. Шаврін загинув під Москвою, замерз уночі. Коли відійшов у вічність – невідомо. Життям і творчістю художника сьогодні займається київська дослідниця Євгенія Петрівна Демченко.



Шарж-автолітографія колективу К-П ХПШ імені Г. С. Сковороди: В. Гагенмейстер, В. Корецька, Є. Мельницька, О. Адамович, І. Стойкевич, М. Олійник, М. Косак, В. Шаврін, М. Корецький. 1926 р.

ШВЕЙЦЕР ІСАК БОРИСОВИЧ

Художник. Народився 1899 р. в К-П в родині службовців. Брав участь у діяльності та був членом молодіжної єврейської організації «Кадима». Освіта – неповна вища. Працював на посаді художника при Всесоюзній академії архітектури. Був співробітником апарату «Товариства з поширення ремісничої та хліборобської праці серед євреїв». Мешкав у Москві у Малому Кондратієвському провулку, 10, кв. 8. Заарештовано 4 січня 1938 р. Засуджено 16 червня 1938 р. Військовою колегією Верховного суду СРСР за звинуваченням у шпигунстві. Розстріляно 16 червня 1938 р. в Москві. Місце поховання – Комунарка Московської області. Реабілітовано 1 лютого 1958 р.



ШВЕЦЬ ОЛЕНА СЕРГІЇВНА



Художник-педагог, викладач рисунку та живопису. Народилась 17 січня 1949 р. у місті Усурійськ. З 1969 до 1974 рр. – навчання образотворчому мистецтву в Кубанському державному університеті. Серед провідних діячів мистецтва, викладачів: А. Ам'ян, Г. Беда, Г. Захаров, Л. Бабак. Упродовж творчого життя знаходилась в колі митців та мистецтвознавців: Н. Урсу, Л. Заярної, С. Луця, В. Матвійцева, Б. Негоди, О. Янішевського, В. Яворського, В. Павловича, О. Павлюка, І. Піріжка. Художньо-педагогічна діяльність почалась у Кишинівському технологічному технікумі, де з 1974 до 1992 рр. працювала на поса-

ді викладача рисунку і живопису. У зв'язку з переїздом в Україну продовжила художньо-педагогічну діяльність в К-П училищі культури (1992–2001) на посаді викладача (викладала ДПМ, композицію, методику викладання образотворчого мистецтва), де була одним з організаторів відділення ДПМ. До кола художніх інтересів відносяться жанри пейзажу, натюрморту, зокрема, квіткові композиції. Деякі твори зберігаються в музейних і приватних колекціях за кордоном та в Україні. Бере участь в пленерах та закордонних виставках у Литві (2004, 2006, 2007), Польщі (2008, 2010, 2011, 2013), щорічних міських виставках у Чернівцях, К-П, за що неодноразово нагороджена грамотами Міністерства культури та Міністерства освіти і науки України. Член спілки кам'янецьких художників «АРТ-Простір».



«Осінній парк. Ностальгія», полотно, олія



«Променад у Старому місті», полотно, олія



«Дзвіниця катедрі», полотно, олія



«Замріяна природа», полотно, олія

ШЕЛОУМОВ АФАНАСІЙ ІВАНОВИЧ (ШЕЛУМОВ)

Художник-баталіст. Народився 1892 р. у К-П. 1900 р. разом із сім'єю переїхав у Балту. Хлопця особливо вражала краса коней усіх мастей, яких привозили на відомий балтський ярмарок. Вигляд цих тварин захоплював Афанасія і під час мобілізації в Русько-Японській війні 1904 р. У 12-річному віці в майбутнього художника визріла мрія – присвятити себе малюванню коней. У 1904–1908 рр. він брав приватні уроки малювання. З 1908 р. навчався в Одеському художньому училищі. Після його закінчення продовжив здобувати освіту в Петербурзькій Академії мистецтв у відомого баталіста Миколи Самокиша. Перша світова війна перервала навчання, проте художник продовжував малювати. 1914 року пішов добровольцем на фронт, служив у Білій армії, після революції 1917 р. емігрував. 1920 року переїхав до Туреччини. Під час перебування в Югославії з групою художників організував пересувну виставку в Белграді та провінції Воєводина (1930), яка мала великий успіх. Далі жив у Баварії, в Штарнберзі, неподалік від Мюнхену. У 1962 р. організував у Мюнхені виставку, присвячену 150-річчю війни 1812 р., а також низку персональних виставок (1972, 1978, 1979 та ін.). Роботи художника знаходяться в Югославському музеї воєнної історії, Руському кавалерійському музеї в Нью-Йорку (Russian Cavalry Museum), в музеях Німеччини, США та ін. Помер 1983 р. в містечку Штарнберг (Німеччина).

Літ.: Балтський біографічний словник (рос.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрана.



«Атака донських козаків», полотно, олія. 1920 р.



«Табун», полотно, олія.



ШЕМБЕРГ ТЕОФІЛ

Військовий інженер, будівельник-фортифікатор, дипломат. Походить з Німеччини, із родини військових на службі Речі Посполитої, шляхтич власного гербу. Син Міхала Шемберга, шляхтича, що отримав індигенат від Стефана Баторія. Внук Яна Шемберга, що прибув до Польщі з Райхенберга. З 1583 р. навчався в університеті Інгольштадта. 1608 р. за дорученням короля побував у Львові. Займався укріпленнями церкви святого Юра й оцінив ситуацію з обороною передмість, зокрема попередній проект фортифікацій авторства Пасаротті. На його думку, укріплювати варто було саме Краківське передмістя. А Галицьке він запропонував взагалі знести. Через брак часу власного проекту не виготовив. Перебуваючи у Львові, відлучався до Жовкви на прохання Станіслава Жолкевського. Упродовж 1609–1611 рр. брав участь у роботах при облозі Смоленська, певний час завідував там артилерією. Пізніше відвідав Єрусалим – документальна згадка про це походить з 1613 р. Ймовірно 1614 р. повернувся до Речі Посполитої.

1617 р. польський король Зигмунд III Ваза доручив йому проектування і будівництво сучасної кам'яно-земляної споруди у фортеці К-П, виділивши на це значну суму грошей. Існуючі споруди не відповідали умовам сучасної війни. Королевич Владислав прийняв обов'язок забезпечити новий оборонний об'єкт сучасною артилерією та вогнепальною зброєю. Шемберг розробив проекти на основі ідей голландських та італійських фортифікаторів. Будівництво тривало чотири роки (1617–1621), із західного боку Старого замку була зведена нова фортеця бастионного типу, горнверк, яка отримала назву «Новий Замок». Горнверк побудований у вигляді високих земляних валів, укріплених двома півбастионами висотою 16 м і оперезаних глибоким ровом. Рів і вали були облицьовані тесовим камінням. 1621 р. місто отримало класичну для Європи фортецю так званої «новоголландської фортифікаційної школи», яку неможливо було зруйнувати: металеві снаряди просто в'язли в землі.

Брав участь у поході на Молдавію. Під Цецорою займався укріпленням старих валів, після чого брав участь у битві. Був учасником хотинської кампанії. Написав і 1621 р. видав у Кракові працю «Relacya prawdziwa o wejściu wojska polskiego do Włoch i o potrzebie jego z pogaństwem...». Ще за життя Шемберга її було двічі перевидано у Кракові та Познані. Активно перевидавалась і в наступних століттях. Володів східними мовами і за непевними даними 1636 р. перебував у Персії на перемовинах із шахом Сафі I у справі можливого союзу у війні з Османською імперією. Достеменно відомо, що навесні 1637 р. за дорученням Владислава IV знову вирушив до Персії. По дорозі побував у Смоленську, Вязьмі. 5 червня прибув до Москви і мав дві аудієнції в царя Михайла Романова. Цар забезпечив Шембергові охорону у подальшій дорозі, однак, побоюючись погіршення відносин з Туреччиною, заборонив повертатись назад через території, підлеглі Москві. 1638 р., повертаючись, поблизу Дербента зазнав напад людей племені лезгінів. Усі 25 учасників подорожі були убиті. Ймовірно, тоді загинув і Шемберг; принаймні на початку 1640 р. при королівському дворі вже було відомо про його смерть. Відомо також про акцію помсти з боку шаха винуватцям загибелі посланців. Теофіл Шемберг був власником кількох сіл. Ще кілька отримав від короля за військові і дипломатичні заслуги. Мав свій двір у К-П. Був одружений з Катериною з Якубовських (померла до 1622 р.). Мав чотирьох синів і двох доньок. Відійшов у вічність між 1638-им та 1640 рр.

Лім.: Теофіл Шемберг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BB_%D0%A8%D0%B5%D0%BC%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3. – Назва з екрана; Nagielski M. Szemberg Teofil // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków : PAN, 2012. – Т. XLVIII/1, zes. 196. – S. 127–130; Осетрова Г. Архітектори Кам'янця // Руський магістрат. – Кам'янець-Подільський, серпень-травень 2013. – № 4.

ШТОГРИН АНТОНІНА ОЛЕКСІЇВНА



Художник ДПМ, живописець, художник-модельєр. Народилась 29 червня 1967 р. у с. Майдан-Олександрівський Віньковецького району Хмельницької області. Навчалась у Київській республіканській художній школі ім. Т.Г. Шевченка на живописному відділенні у викладачів Е.П. Семенової та О.С. Дроздової (1978–1985).

Продовжила навчання у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва, успішно захистила диплом та отримала кваліфікацію художника-модельєра (1988–1993). З 1995-го постійно проживає у К-П. 2005 р. захистила диплом та отримала ступінь магістра образотворчого мистецтва К-П державного університету, старший викладач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка.

Персональні виставки: К-П (1995); «Українська фундація св. Володимира», м. Краків, Польща (1999); «Палац Мистецтв», м. Львів (2000); в музеї П. Тичини, м. Київ (2009). Участь у виставці «Квітка на камені»,

К-П (1993); м. Потсдам, м. Бранденбург, м. Берлін, Німеччина (2003); «Крізь вікно», обласна юнацька бібліотека, м. Хмельницький (2004); м. Євпаторія (2011); м. Хмельницький (2011); К-П (2012); м. Сімферополь, Кримська організація СХ України (2012); до Дня Незалежності, м. Саки, Крим (2013).

Участь у виставках: за результатами пленерів, м. Каліш, Польща (2002); всеукраїнські виставки до Дня художника, м. Київ (2006); «Жінки-митці України», м. Київ (2007); «Мальовнича Україна», м. Київ (2007); «Всеукраїнська триєнале живопису», м. Київ (2007); «Мальовнича Україна», м. Київ (2008); всеукраїнська виставка портрету, Київ (2008); всеукраїнська виставка натюрморту (2008); всеукраїнська виставка до Дня Незалежності «Сусіди» (2011); міжнародна виставка, м. Львів (2011); до Дня художника, К-П (2013). Нагороджена грамотами, член НСХ України з 2010 р.



«Літо», полотно, олія. 2012 р.



«Натюрморт з грибами», полотно, олія. 2012 р.

ШУЛЬМІНСЬКИЙ ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ



Архітектор. Народився 17 травня 1920 р. в К-П в родині відомих кам'янецьких діячів Олександра Шульмінського та Олімпіади Пащенко. О. Пащенко (Шульмінська) – знаменита освітня і громадська діячка часів УНР. Її життя тісно пов'язане з К-П. Тут вона закінчила Маріїнську гімназію (1896), була членом Міської думи (очолювала українську фракцію), на засіданні якої 4 січня 1918 р. ініціювала питання заснування в Кам'янці українського університету, стала секретарем університетської комісії, очолювала Кам'янецьку Повітову (Земську) Управу, була членом Подільської «Просвіти» (з 1906).

Будинок, де мешкала родина й народився Юрій та його старший брат Станіслав (у майбутньому католицький священик ордену пальотинів), знаходиться у Старому місті недалеко від Троїцької церкви, біля колишніх споруд готелю «Бел'ю», пошти й телеграфу. 1923 р. родина змушена була емігрувати. Від 6 до 9 років Юрко навчався вдома за програмою української школи. Війна 1939 р. руйнує родину Шульмінських: гине батько (1944), мати назавжди розлучається із сином, не переривається лише листування з ним. Брат Станіслав був заарештований більшовиками і відправлений у табір в м. Ухти, де й загинув.

Фахову освіту Юрко отримав спочатку у Львові; продовжив навчання у Римі, яке завершив 28 липня 1947 р. У цьому ж Римському університеті 12 січня 1968 р. отримав науковий ступінь доктора архітектури. Працював професором в аргентинському університеті в Сан-Хуані (західна частина Аргентини), пізніше в Буенос-Айресі. Окрім викладання у державному університеті, продовжував творчу діяльність: створив власне архітектурне бюро, проектував і будував для аргентинців споруди різного призначення: школи, церкви, концертні зали, туристичні готелі та ін. Для української громади Аргентини він побудував споруду Центрального кооперативу («Відродження») в Буенос-Айресі. Ця цікава будівля має у підземеллі банкові трезори, підземелля і дев'ять житлових поверхів. Фасад – це скло та алюміній у сучасних інтерпретаціях. Усередині цієї забудови відчувається духовний зв'язок з мистецькими традиціями його Батьківщини. Юрій Шульмінський був також причетний до зведення Української Католицької Катедри в Буенос-Айресі (п'ятибанна споруда, як пам'ять про зруйновані київські барокові храми) та філії «Просвіти» у Біллі Аделіна.

Творчі пошуки у країнах Південної Америки архітектор втілював у проектах: монастир Сестер Служебниць в Чоко; церква в місті Кармен дель Парана (Парагвай); на піданській висоті, в Бовені – церква, парафіяльний центр, колегія, інтернат та кляштор Сестер Василіянок; відпочинковий та спортивний осередок неподалік Буенос-Айресу та ін. Ю. Шульмінський їздив до Європи з метою огляду університетських храмів і розгляду сучасного розвитку європейської архітектури. 12 липня 1974 р. нагороджений у Римі особистою грамотою і благословенням верховного Архієпископа українців, митрополита Галицького, кардинала Йосифа Сліпого. В грамоті Шульмінський іменується надзвичайним професором історії мистецького будівництва на філософічно-гуманістичному факультеті Українського католицького університету імені Климентія Папи. Архітектор брав участь в конкурсі проектів скульптур для встановлення пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос-Айресі (щоденник «Ля Пренса» повідомив, що він посів четверте місце, а виграв конкурс хмельничанин Л. Молодожанин). 1993 р. Ю. Шульмінський відвідав родинне місто К-П і порушив питання про увічнення пам'яті своїх батьків. Відійшов у вічність 2 березня 2010 року у Буенос-Айресі.



Проект пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос-Айресі. 1969 р.



Літ.: Юнак. Журнал пластового юнацтва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vydavnytstvo.plastscouting.org/yunak/arkhiv/1968_5.pdf. – Назва з екрана.

ШУЛЬЦ НІНА АНАТОЛІВНА



Викладач образотворчого мистецтва, магістр педагогічної освіти, вчитель образотворчого мистецтва, етики та естетики, методист з виховної роботи, кандидат мистецтвознавства. Народилась 26 квітня 1986 р. у м. Красилів Хмельницької області. Упродовж 2003–2009 рр. навчалася у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Серед викладачів, у яких навчалася – професори: Н. О. Урсу, Б. М. Негода, І. В. Березіна, В. І. Лашко, Н. С. Лашко, А. О. Штогрин, А. М. Штогрин, В. А. Гнатюк, А. Г. Бренюк (Шулик), В. А. Віштаченко (Беднар), Ю. О. Табенська. Коло митців, серед яких працювала: Б. М. Негода, Н. О. Урсу, В. І. Лашко, Н. С. Лашко, А. О. Штогрин, І. А. Гуцул.

2008 р. – вчитель образотворчого мистецтва у загальноосвітній школі I–III ступенів м. Красилів та с. Митинці Красилівського району Хмельницької області.

З 2009 р. працює на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огіє-



«Квіткова феєрія», печворк, квіт, 180×200 см. 2008 р.

чини кінця XIX – початку XX століття». Сферу інтересів Н. Шульц в основному складають питання методики викладання образотворчого мистецтва. Ніна Анатоліївна має у своєму доробку близько 30 наукових та навчально-методичних праць, серед яких навчальні програми дисциплін, статті, доповіді на конференціях.

ЩЕРБИНА ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА



Художник-педагог, викладач малювання та креслення, писанкарка. Народилася 17 червня 1955 р. в Нестерові (нині Жовква) Львівської області в сім'ї військовослужбовця. Рідний дядько Микита – художник-склодуб, його роботи демонструвалися в Ленінграді на виставці при Ермітажі. Навчалась і закінчила К-П ЗОШ №8 1972 р.; 1973 р. К-П художню школу (перший випуск). Навчалася на художньо-графічному факультеті Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Ушинського (нині – Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Ушинського) за спеціальністю «Малювання та креслення» (1973–1977).

Викладачі: Д.І. Брик, З.К. Гайх, В.С. Воїнов, Н.Д. Сіренька, А.І. Фесенко, художники-графіки: С. Шилін, С. Бровко, В. Крижановський. Коло митців: Ю.Ф. Юрчик, В.А. Бурдейний, З.К. Гайх, Л.О. Заярна, К.Б. Дегтяр, О.І. Савчук, О.О. Брензей.

Рік працювала в К-П на заводі «Електроприлад» – фактично художником. Продовжила працю в К-П педагогічному інституті ім. Затонського на педагогічному факультеті, спеціальності «Початкові класи з методикою викладання образотворчого мистецтва» (1977–1979).

З 1977 р. і дотепер працює викладачем в К-П ДХШ. Обіймала посаду директора Кам'янець-Подільської ДХШ (2000–2012). За час її керівництва в школі відкрито класи ткацтва, друкарства, історії мистецтва. 2013 р. написала методичну розробку «Розпис Поділля»; 2013–2014 рр. – програми «Писанкарство в ДХШ» для 1–4 класів; 2015 р. створений проект програми з «ДПМ» для 1–4 класів. Учасниця міських, обласних, всеукраїнських та міжнародних виставок.

Виставки: всеукраїнська виставка ДПМ, Палац мистецтв «Український дім», м. Київ (1999); «Обереги духовності Поділля», Палац мистецтв «Український дім», м. Київ (2001); Міжнародна виставка писанки, с. Космач (2007); Всеукраїнські мистецтва, м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Бучач (2000–2013); виставка-ярмарок ДПМ, Палац мистецтв «Український дім», м. Київ.

Нагороди: Подяка газети Верховної Ради України «Голос України» (2006); грамота Хмельницької облдержадміністрації (2007); Почесна грамота Хмельницької облдержадміністрації (2010), відзнака міського голови «За заслуги перед громадою» (2010). Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (2010). Учні: Ірина Долинська, Валентина Лайтер, Олег Опалюк, Юлія Табенська та ін.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні / Автори-упорядники Катерина Дегтяр, Тетяна Щербина. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 36 с.; Шпильова В. Як росіянка український безконечник відроджувала: з народного джерела / В. Шпильова // Є: Сімейна газета (Хмельницький). – 2010. – 1 квітня; Будзей О. Шлях до писанки / О. Будзей // Подолянин. – 2010. – 11 червня. – С. 5.



ШУКІНА НАДІЯ ІВАНІВНА

Художник-педагог. Народилася 5 жовтня 1969 р. в К-П Хмельницької області. Закінчила К-П СШ № 1 та К-П ДХШ (1981–1985), майстерня викладача О. Брензея. Продовжила навчання як студентка відновленої К-П ХПШ імені В. Гагенмейстера (1993–1994), пізніше – художнього факультету Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (1992–1997). Отримала кваліфікацію викладача образотворчого мистецтва. Викладачі: О. О. Брензей, М. П. Фіголь та ін. Коло митців, серед яких працює: О. Гуменюк, В. Пиріжок, Н. Оцишена, Н. Лашко. Працювала вчителем образотворчого мистецтва в Колубаївській загальноосвітній школі (1990–1995). З 1995 р. викладає художні дисципліни в НВК № 9 ім. А. М. Трояна в К-П.

Виставки: регіональні (м. Хмельницький, К-П), персональні – К-П (2004, 2007). Грамоти міського та обласного управління освіти Міністерства освіти і науки України. 2007 р. присвоєне звання «Відмінник освіти України». Член К-П товариства художників «АРТ-Простір» (2010).



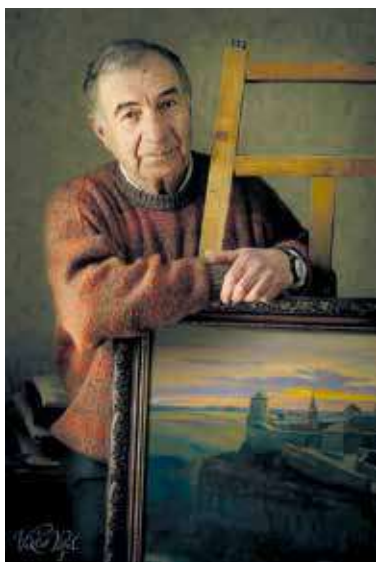
«Натюрморт з квітами», папір, жирова крейда. 2013 р.



«В'язні», папір, туш. 2008 р.

ЮРЧИК ЮРІЙ ФЕДОРОВИЧ

Художник-педагог, пейзажист, портретист, викладач малювання та креслення. Народився 5 січня 1946 р. в К-П Хмельницької області. Навчався у Чернівецькому професійному училищі (1960–1963). Закінчив художньо-графічний факультет Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського (1966–1971), отримав направлення до К-П ДХШ, де працював до 2008 р. та викладав малюнок і живопис. Опанував техніки акварельного та олійного живопису, жирової пастелі, акрилових фарб та ін. Коло митців: Д. І. Брик, З. К. Гайх, С. В. Кукуруза, І. В. Кляпетура, Л. В. Попович,



В. А. Бурдейний, А. М. Данилюк, О. О. Брензей, Т. В. Щербина, К. Б. Дегтяр, О. І. Савчук та ін. Учасник численних міських, обласних, всеукраїнських, міжнародних виставок у Польщі та Франції. 1973 р. – участь у Республіканській виставці молодих художників у Києві (одна з робіт закуплена Дирекцією музеїв Києва); 1974 р. – Міжнародна виставка у столиці Болгарії, Софії; 1977 р. – Республіканська виставка акварелі у Львові; 1979 р. – Республіканська виставка «Художники – дітям». Персональні виставки: 1991 р. у місті Люблін (Польща), 2001 р. – у К-П та ін. Кількома десятками композицій в його творчості представлена ведута столиці Франції – Парижу («Мулен Руж», храми Нотр-Дам де Парі та Сакре Кьор), Атлантика, французька Бретань. З 29 вересня до 21 жовтня 2002 р. брав участь у 21-му Міжнародному Осінньому салоні (місто Люневіль), влаштованому Національною галереєю Франції, де були експоновані твори 135 художників зі всього світу: Америки, Німеччини, В'єтнаму, Мексики, Франції, Польщі, Індії та ін. Ю. Юрчик представив три зимові пейзажі Кам'янця: «Вид фортеці з Карвасар»,

«Гончарна башта», «Вид Старого міста з північної сторони» (останній закуплений Національною галереєю Франції). Митець продовжує творчу діяльність. Має грамоти від К-П міської ради. Виховав багатьох відомих художників та архітекторів. Серед них: Т. Щербина (директор К-П ДХШ); архітектори В. Попіль (м. Москва), І. Орденанс (м. Київ), В. Блонська (м. Харків), В. Попов (м. Київ); реставратор Ермітажу Н. Меллер (м. Санкт-Петербург) та ін. Серед учнів митця дипломами першого ступеня нагороджені учасники республіканських виставок: О. Поритко, І. Весна, П. Мозяр, М. Фустов. В. Дейсун брав участь у міжнародних виставках, С. Михайлов, Л. Попович та інші – в обласних та міських.

Літ.: Художня школа від учора до сьогодні : До 100-річчя художньої освіти на Поділлі. – Кам'янець-Подільський : ПП «ВІТА», 2006. – 36 с.; Урсу Н.О. Життя, забарвлене талантом / Н.О. Урсу // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – Т. 3. – С. 217–222; Урсу Н. О. Кам'янецька ведута / Н. О. Урсу // Пам'ятки України. – К., 2000. – № 3–4. – С. 22–30; 21-eme Salon d'Automne // International de Lunevilleю – Luneville, 2002. – 29 s.; дані з архіву К-П ДХШ.



«Маки», полотно,
олія, 60x80



«Версаль. Село Марії-Антуанетти», полотно,
олія, 60x80

ЯБЛОНСЬКА ТЕТЯНА МИЛІВНА



Художник, живописець. Народилася 24 лютого 1917 р. у Смоленську в родині художника, графіка Н. А. Яблонського. 1928 р. родина переїхала в Одесу, 1930 р. – до К-П. Недовге проживання на Поділлі залишило яскравий відбиток на все життя мисткині. Сестра художниці згадує: «Коли сім'я потрапила до К-П, ми часто ходили по місту, запам'ятовували будівлі, церкви, замальовували в пам'яті різні деталі і, повернувшись додому, переносили побачене на полотно. Потім знову йшли, перевіряли помилки, неточності ... і так до тих пір, поки не відображали споруду достовірно». Побачивши у Києві твори кам'янецького художника Олександра Грена, Тетяна написала: «Дорогий Олександрє Львовичу! Дуже приємно було відвідати Вашу цікаву, талановиту виставку і взнати, що Ви з таким ентузіазмом працюєте, так любите свою справу, так любите чарівне Поділля. Я дуже добре пам'ятаю і Вас, таку приємну, делікатну і милу людину...». У фондах КПМІЗ знаходяться

численні вітальні листівки Тетяни Яблонської, надіслані художнику з нагоди різноманітних свят. Після К-П – переїзд до Луганська. Закінчила Київський художній інститут (нині НАОМА), навчалась у майстерні видатного живописця Федора Кричевського (1935–1941). Отримала кваліфікацію художника-живописця. Член НСХ України (1944). Народний художник УРСР (1960), професор (1967), академік Академії мистецтв СРСР (1975), народний художник СРСР (1982), дійсний член (академік) Академії мистецтв України (1997–2005), лауреат Державних премій СРСР (1945, 1951, 1979) та Національної премії України ім. Тараса Шевченка (1998), Герой України (2001). Нагороджена орденами Трудового Червоного Прапора (1951), Дружби народів (1977), відзнакою Президента України «За заслуги» (1997), медалями. Учасниця міжнародних виставок радянського та українського мистецтва. Писала поетичні, життєстверджуючі картини, присвячені праці і побуту українського народу, пізніше – ліричні пейзажі. Найбільш відома монументальна, експресивно написана картина «Хліб» (1949).

Починаючи зі студентських років, мала більш ніж 30 персональних виставок у Москві, Лондоні, Будапешті, Києві, К-П та інших містах. Найбільш значні експозиції: XXVIII Міжнародна художня виставка у Венеції (бієнале, 1956); Всесвітня виставка у Брюсселі (1958). Картина художниці «Перед стартом» (1947) удостоєна Сталінської премії. Після інсульту, що трапився 1999 р., Т. Яблонська була прикута до інвалідного крісла. Відійшла у вічність 17 червня 2005 р. Похована в Києві на Байковому цвинтарі.



«Хліб». Полотно, олія. 1949 р.



Автопортрет. Полотно, олія. 1944 р.



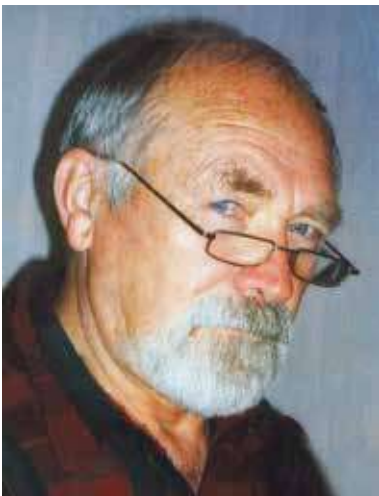
«Ранок», полотно, олія. 1954 р.



«Вечір. Стара Флоренція», полотно, олія. 1973 р.

Літ.: КПДІМЗ. – КВ-109190. – Вітальна листівка О. Грену від Т. Яблонської; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F,%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0%D0%9D%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0> – Назва з екрана.

ЯВОРСЬКИЙ ВІКТОР ДМИТРОВИЧ



Архітектор, художник-живописець. Народився 17 липня 1938 р. у м. Вінниця на Поділлі. Закінчив Київський державний художній інститут, архітектурний факультет, майстерня професора П. Ф. Костирко, викладача М. П. Тищенко (1960–1966). За період архітектурної діяльності працював з видатними особистостями: заслуженими діячами мистецтв Молдови Р. Курсом, В. Медником, заслуженими архітекторами В. Шалагіновим, І. Загорецьким, художниками В. Тісеєвим, В. Кудіненко, заслуженим художником України Б. Негодою.

Після закінчення інституту направлений на роботу архітектором у проектний інститут «Молддержбуд» у Кишиневі (1966–1970), а з 1970 до 1975 рр. – головний архітектор проектів у проектному інституті «Молдкомунпроект». З 1975 до 1988 рр. – головний архітектор проектів, керівник бригади в проектному інституті «Кишинівміськпроект». 1988–1991 рр. – інститут «Архпроект», головний архітектор майстерні.

1991–1994 рр. – головний архітектор К-П (здобув перемогу на посаду у відкритому конкурсі). Значна частина архітектурної діяльності включає роботу в проектних інститутах Кишинева, де запроєктовані і побудовані основні об'єкти: ресторани «Бечул Векь» і «Дойна» (1973); Молодіжний центр «Ентузіаст» (1983); Урядовий аеропорт; житлові будинки, їдальня аеропорту в Кишиневі (1983–1987); Будинок Дружби народів (1990); Будинок Верховної Ради – резиденція президента Молдови (1991).

Основні архітектурні об'єкти в К-П: кафе «Скіф» (2002); торговельний комплекс на центральному ринку (2005); проект АТС «Мітел» на вул. Соборній (2006–2015); костел Пресвятого Серця Ісуса на Нігинському шосе, 38 (2015).

Художні твори в Кишиневі: мозаїка головного фасаду середньої школи району Будешть; інтер'єр молодіжного центру «Ентузіаст». Персональні художні виставки живопису і графіки: 1996 р. – в К-П, 2002 р. – м. Перемишль (Польща). Нагороди, звання, відзнаки: Бронзова медаль ВДНХ СРСР від 2 серпня 1971 р. за розробку типового проекту районного Будинку піонерів, м. Москва; Лауреат премії Комсомолу Молдавії ім. Б. Главана в галузі літератури та мистецтва за проектування і будівництво Молодіжного центру «Ентузіаст» в Кишиневі (1983); Почесна грамота Кабінету Міністрів України № 15699 від 20 серпня 2008 р. за вагомі трудові досягнення у будівництві об'єктів виробничого і соціального призначення, м. Київ; Грамота Національної Спілки архітекторів України від 1 липня 2007 р., м. Київ. Член НСА СРСР (1970); НСА України (1991). Живе і працює в К-П.

Літ.: Художники України. Творчо-біографічний альбом-довідник, випуск 4. – К., 2006. – 262 с.; Художники України. Творчо-біографічний альбом-довідник, випуск 6. – К., 2011. – 137 с.; Енциклопедія «Література і мистецтво Молдавії». Том 2. – Кишинів, 1986. – 454 с.; Урсу Н.О. Кам'янецька ведута. – Кам'янець-Подільський, 2000 р. – 40 с.: іл.; Журнал «Архітектура СРСР», № 05-06. – Москва, 1985. – С. 6.; Журнал «Архітектура Чехії». – Прага, 1986. – № 3. – 137 с.



*Резиденція президента Молдови.
1991 р.*



*Проект перебудови костелу
Пресвятого Серця Ісуса в К-П. 2013 р.*



*«Вид на Кам'янецьку фортецю»,
олія, полотно*



*«Дзвіниця кафедрального костелу
св. ап. Петра і Павла в К-П»*

ЖУБОВСЬКА ОЛЬГА ПЕТРІВНА



Фаховий реставратор живопису, художник-педагог. Народилась 26 квітня 1992 р. у с. Плотича Тернопільського району Тернопільської області. Закінчила КПНУ імені Івана Огієнка (2009–2015), магістр. Отримала спеціалізацію художника-реставратора, вчителя образотворчого мистецтва, викладача фахових дисциплін. Працювала у майстернях Б. М. Негоди, А. О. Штогрин, С. І. Кляпетури. Мистецьке середовище складалося з різних регіонів України: О. Віштакенко, Є. Удін, О. Гудима, Т. Такіров, В. Цапко, М. Шевчук, О. Шупляк та ін. Після закінчення університету залишилась у К-П, де живе і творчо працює.

Під час навчання брала участь у кількох студентських збірних виставках, що проходили у К-П, Тернополі та Чернівцях. Учасник проєктів: «Шляхом серця», у складі арт-групи «Сновиди» (краєзнавчий музей, м. Тернопіль, 2012); «Присутність», у складі арт-групи «Сновиди» (краєзнавчий музей, м. Тернопіль, 2013); «Майдан гідності», Всеукраїнський проєкт революційної творчості (м. Тернопіль, м. Бережани, м. Чортків, м. Терехів, м. Рівне, м. Вінниця, 2014); «Присутність», у складі арт-групи «Сновиди» (галерея «Бастіон», м. Івано-Франківськ, 2014); «Присутність», у складі арт-групи «Сновиди» (музей-заповідник «Давній Галич», м. Галич, 2014); «Територія добра», у складі арт-групи «Сновиди» (м. Терехів, 2014); «Кам'янецька весна» (К-П, 2015); мандрівна виставка українського мистецтва «Правдиві свідчення: від Революції Гідності до сьогодення» (К-П, 2015).

З 2012 року є членом унікальної арт-групи «Сновиди», заснованої у м. Тернопіль 2010 р.



*«Перед боєм», полотно, олія.
2014 р.*



*«Кам'янець вдовіта», картон, олія.
2014 р.*

ЯНІШЕВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ЙОСИПОВИЧ

Скульптор, художник-монументаліст. Народився 3 квітня 1941 р. у передмісті Підзамче К-П. Після закінчення школи вступає у Львівське художнє училище. Під час навчання захоплюється скульптурою, яка стає домінуючою у всій його подальшій художній творчості. 1962 р., закінчивши училище, вступає до Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, де йому особливо подобається працювати з художнім склом; його роботи експонуються на виставках Львова. Серед



викладачів училища та інституту – відомий скульптор Д. Кравич, художники І. Якунін та І. Самотос. 1966 р. закінчив інститут і працював деякий час у Львові. З 1969 р. живе та продовжує роботу в рідному К-П. Мистецьке оточення: В. Лашко, Б. Негода, І. Кляпетура. Однією із перших робіт митця є створення трьох жіночих скульптур («Весна», «Літо», «Осінь»), встановлених при під'їзді до Совиного яру. Працює художником-монументалістом у Чернівецькому художньому фонді. Створений у цей час бюст Т.Г. Шевченка експонується на виставці у Києві (1980–1984). Твори: протягом 1987–1988 рр. працює над створенням монументально-скульптурного комплексу Загиблим воїнам у смт Озеряни Тернопільської області. Далі – пам'ятник «Загиблим воїнам» (с. Довжок) та бюст Героя Радянського союзу Хардікова (КПІМЗ), настінні барельєфи при зовнішньому оформленні аптеки та дитячого садка (мікрорайон К-П). У 90-х роках у співавторстві з художниками Б. Негодою та В. Лашком працює над створенням пам'ятників загиблим воїнам-афганцям, Ю. Сіцинському та ін. Окрім скульптури, художньо-монументальних робіт, малює живописні полотна. Найвідоміша картина – «Паруса надії» (знаходиться в художній галереї КПІМЗ). На схилі своєї творчої діяльності працював художником в КПІМЗ, де створював скульптурні бюсти нашим знаменитим землякам – поету Степану Руданському та письменнику Анатолію Свідницькому, скульптурне зображення Устима Кармалюка, бюст художника Бориса Негоди, жанрові сценки життя та побуту нашого історичного минулого. 5 грудня 2013 р. перестало битись щедre, по-дитячому безпосереднє серце художника.



Бюсти С. Руданського та А. Свідницького



«Народження Афродіти»

ЯРЕМЧУК ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

Художник-графік. Народився 27 квітня 1967 р. в Новій Ушиці Хмельницької області. З 1970 р. жив у К-П, навчався в середніх школах № 5 та № 2. Закінчив К-П ДХШ. 1992 р. – графічне відділення Української академії мистецтв (майстерня вільної графіки). Видав збірник графіки (10 репродукцій, 1992–1995). Член НСХ України (1992).

Літ.: Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини / П. Я. Слободянюк. – Хмельницький, 1995. – С. 290; Романенко І. Ігор Яремчук. Графіка настрою / І. Романенко // Подолянин (Кам'янець-Подільський). – 1996. – 16 березня. – С. 8; Володимир Яремчук: «Весна буде важкою...» / Розмовляв М. Гординчук // Кам'янець-Подільський вісник. – 1996. – 23 березня. – С. 2.

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	3	Гнатюк Віта Анатоліївна.....	69
Передмова.....	4	Гневуш Наталія Вікторівна.....	71
Культурно-мистецьке життя		Горбань Олександр Ростиславович.....	71
Кам'янця-Подільського.....	5	Голубенко Євген Іванович.....	72
Адамович Отто Максович.....	23	Горна Лариса Анатоліївна.....	74
Александров Сергій Павлович	24	Городецька Інна Олександрівна.....	74
Анкудинов Олександр Григорович.....	24	Греїм Михайло Йосипович	75
Антонюк Володимир Корнійович	25	Греїм Ян Михайлович	77
Антонюк Олександр Анатолійович.....	26	Грен Олександр Львович.....	79
Артеменко Василь Трохимович.....	27	Григоріїв Мирослав Никифорович.....	81
Арцишевський Кшиштоф.....	28	Грузберг Семен Борисович.....	82
Бабюк Дмитро Сергійович	29	Гуменюк Микола Петрович	84
Байрак Роман Олександрович	31	Гуменюк Олександр Петрович.....	85
Баллог Мойсей Йосифович.....	32	Гуцул Віктор Іванович	86
Баранюк Валентина Валентинівна.....	33	Гуцул Іван Андрійович.....	87
Басиста Ніна Петрівна	34	Дальке Крістіан.....	88
Бедик Оксана Вікторівна.....	35	Данилюк Аркадій Михайлович.....	89
Бедункевич Анатолій Михайлович	36	Дегтяр Катерина Борисівна.....	90
Березіна Інна Вікторівна	37	Дейсун Віктор Миколайович.....	91
Белік Ірина Михайлівна	38	Донець В'ячеслав Іванович.....	92
Битинський Микола Оверкович.....	39	Дубінська Оксана Віталіївна.....	93
Біла Світлана Павлівна	41	Енгель Август Карлович	94
Боднарчук (Кислюк) Антоніна.....	41	Жайворонков Віктор Григорович	96
Бондар Лариса Петрівна.....	42	Жудін Дмитро Ананійович.....	96
Брензей Олександр Олександрович	43	Жудіна Ольга Дмитрівна.....	97
Бренюк Алла Григорівна	44	Завадський Станіслав	98
Бретфус Іов	44	Завадський Целестин Станіславович.....	100
Брик Дмитро Іванович	45	Загорецький Іван Андрійович.....	100
Бурачек Микола Григорович.....	47	Закриничний Віктор Всеволодович.....	101
Бурдейний Віктор Андрійович.....	48	Залуцький Віталій Олександрович.....	103
Бурман Пауль Вільгельм.....	49	Заярна Лариса Олександрівна.....	104
Бучковський Володимир Йосипович	50	Зима Тетяна Миколаївна	105
Васильєв Анатолій Васильович.....	51	Іванов Сергій Ілліч.....	106
Васильєв Андрій Андрійович.....	52	Калашников Іван Петрович.....	108
Васьков Іван Андрійович	52	Камілус (Каміліус, Camillus)	109
Васютинський Антон Федорович.....	53	Карчевський Микола Федорович.....	110
Введенський Костянтин Олександрович.....	54	Клепас (Мазур) Лариса Йосипівна.....	111
Вейнбаум Абрахам (Альберт)	55	Климентов Михайло Іванович.....	112
Винниченко Ігор Броніславович.....	56	Кліщ Андрій Володимирович.....	114
Вікторжевська Зінаїда Власівна.....	57	Кліщ Богдан Володимирович.....	115
Віштаченко Вікторія Анатоліївна.....	59	Кліщ Володимир Михайлович.....	116
Віштаченко Олександр Федорович	60	Кліщ (дів. Петришин) Оксана Андріївна	117
Ян де Вітте	61	Кліщ Роман Володимирович	118
Вронський Антон Михайлович.....	63	Кляпетура Іван Васильович.....	119
Гаврилюк Юхим Семенович.....	63	Кляпетура Ірина Ігорівна	120
Гаґенмейстер Володимир Миколайович.....	64	Кляпетура Сергій Іванович.....	121
Гайворонський Іван Іванович	66	Кльова Тетяна Анатоліївна	122
Гайх Збігнев Казимирович.....	67	Козловська Марина Петрівна.....	123
Гаркуша Нінель Леонідівна	68	Кордиш Йосиф.....	124
Гловер Арчибалд Анджей де Глейден.....	69	Корецька Варвара Іванівна.....	126

Корецький Віктор.....	127	Прехтль Іоанн (Йосиф від св. Терези).....	186
Косінська Олена Миколаївна.....	128	Пустиннікова Ірина.....	187
Костюк Денис Володимирович.....	128	Раппе (Ріппе) Вільгельм.....	188
Кравець Дмитро Михайлович.....	130	Решетніков Ярослав Михайлович.....	189
Кржемінський Кость Іполитович.....	131	Розвадовський В'ячеслав Костянтинівич.....	190
Кривцов Яків Васильович.....	133	Розенштейн Семен Борисович.....	191
Кукуруза Сергій Васильович.....	133	Романович Михайло Євгенович.....	192
Кулаковський Микола Онуфрійович.....	135	Роот Микола Федорович.....	192
Курилко Михайло Іванович.....	135	Рудюк Віктор Володимирович.....	194
Курочкін Геннадій Пилипович.....	137	Савчук Андрій Арсенійович.....	195
Лашко Володимир Ілліч.....	138	Савчук (Кляпетура) Олена Іванівна.....	196
Лашко Ілля Володимирович.....	140	Савчук Олена Сергіївна.....	198
Лашко Наталя Семенівна.....	141	СаЗонов Василь Васильович.....	198
Левич Яким Давидович.....	143	Сампіні (Рампіні) Джованні.....	199
Ліщинер Михайло Іванович.....	145	Симашкевич Милиця Миколаївна.....	199
Луць Сергій Васильович.....	146	Синюкаєв Віктор Миколайович.....	200
Лучко Анатолій Степанович.....	147	Січинський Володимир Юхимович.....	201
Майданюк Осип.....	149	Соломко Надія Павлівна.....	203
Маслянников Віктор Леонідович.....	150	Соломович Віктор (Szołomowicz).....	204
Машталер Іван Іванович.....	150	Сорокатиий Леонід Олексійович.....	205
Медведовський Ізяслав Ілліч.....	151	Стасюк Григорій Сергійович.....	206
Мельник Ірина Володимирівна.....	152	Стеглік Зигмунт.....	207
Метельницький Ростислав Георгійович.....	153	Сушарник Анна Олександрівна.....	207
Миквиць Едмунд.....	155	Табенська Юлія Олександрівна.....	208
Михайлов Сергій Дмитрович.....	155	Такіров Тімур Нігімітуллаєвич.....	210
Негода Андрій Борисович.....	156	Трубніков Іван Дормідонтович.....	211
Негода Борис Михайлович.....	157	Урсу Наталія Олексіївна.....	211
Негода-Бучковська Ольга Борисівна.....	160	Учта СимЕон Августинович.....	213
Никифоруk (Трояновська) Оксана Вікторівна.....	162	Фастенко Юрій Петрович.....	214
Нікольчук (Михайловська) Оксана Георгіївна.....	163	Фенцур Василь Володимирович.....	215
Орехов Дмитро Васильович.....	163	Фесенко Анатолій Іванович.....	216
Освальд Дмитро Миколайович.....	164	Фльорчук Оксана Володимирівна.....	217
Осетрова Галина Олександрівна.....	165	Хижинський Володимир Вікторович.....	218
Островський Антон Автономович.....	165	Химич Юрій Іванович.....	219
Павлович Володимир Назарович.....	166	Хіцінський Тарас Миколайович.....	221
Панасюк Микола Іванович.....	168	Чекірда Гнат Петрович.....	221
Пастух (дів. Кліщ) Наталія Володимирівна.....	169	Шаврін Володимир Володимирович.....	222
Пекло Василь Йосипович.....	170	Швейцер Ісак Борисович.....	223
Пенюшкевич Франц Миколайович.....	171	Швець Олена Сергіївна.....	223
Перніц Олександр Володимирович.....	172	Шелоумов Афанасій Іванович (Шелумов).....	225
Песке Олександр Іванович.....	172	Шемберг Теофіл.....	226
Пиріжок Василина Павлівна.....	173	Штогрин Антоніна Олексіївна.....	227
Пиріжок Ігор Володимирович.....	174	Шульмінський Юрій Олександрович.....	228
Писарчук Микола Олексійович.....	175	Шульц Ніна Анатоліївна.....	229
Підгурний Іван Станіславович.....	175	Щербина Тетяна Василівна.....	230
Плaменицька Євгенія Михайлівна.....	176	Щукіна Надія Іванівна.....	232
Плaменицька Ольга Анатоліївна.....	178	Юрчик Юрій Федорович.....	232
Покровський Володимир Миколайович.....	180	Яблонська Тетяна Нилівна.....	234
Полятинчук В'ячеслав Володимирович.....	181	Яворський Віктор Дмитрович.....	235
Попович Людмила Вікторівна.....	183	Якубовська Ольга Петрівна.....	237
Попсуй Юхим Васильович.....	184	Янішевський Олександр Йосипович.....	237
Поритко Ольга Петрівна.....	184	Яремчук Ігор Володимирович.....	238